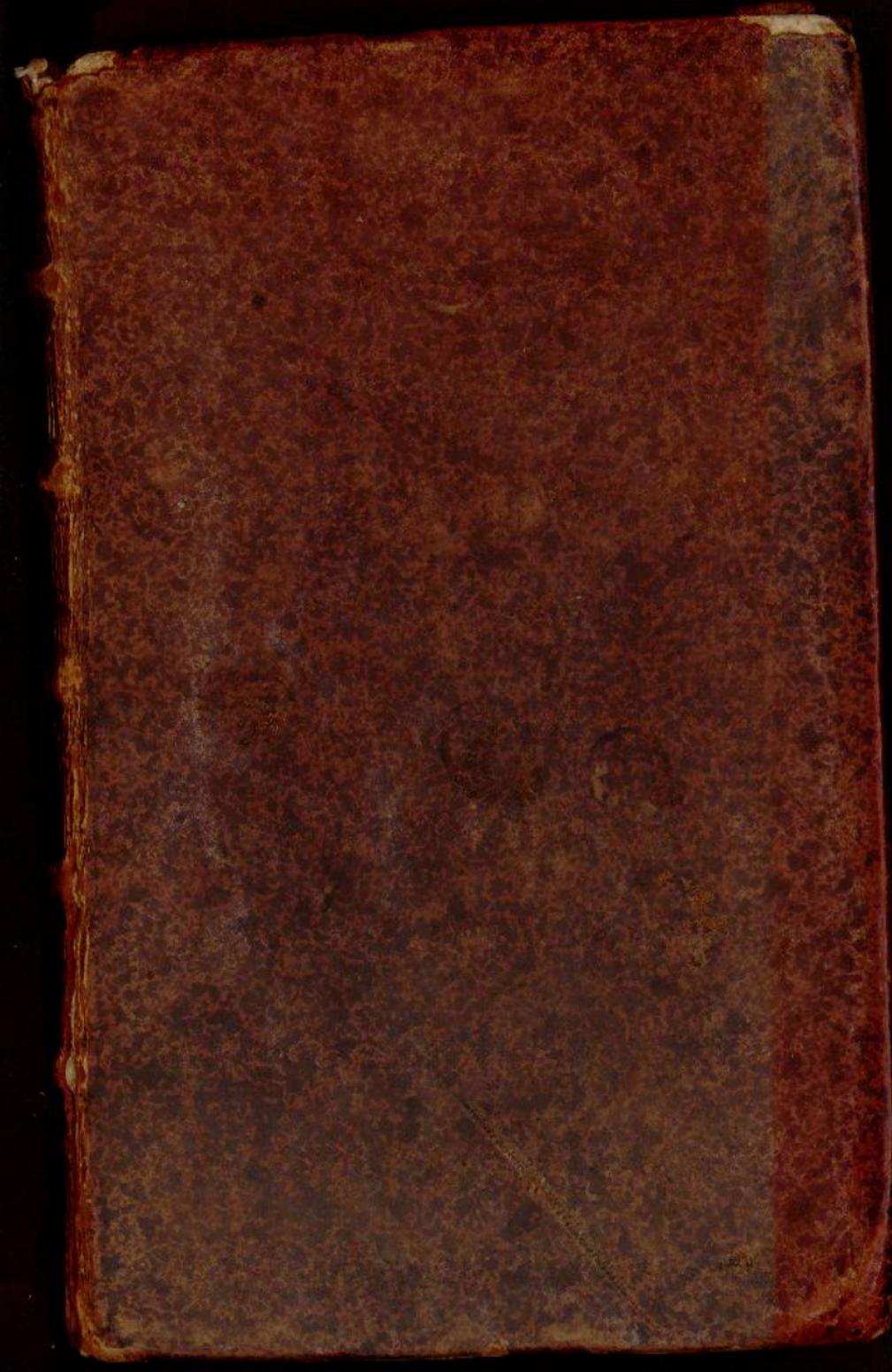

P I A

D E S I D E R I A

10483.

vid o
a u a
m j n p
a r u a b
v t

Alma
Mater

ANTVERPIÆ
Apud Henricum Aertssens
M. DC. XXXII.
Cum gratia et privilegio.

Ralph Weldon.
Corrected By ye Edition of Lyons Anno 1625

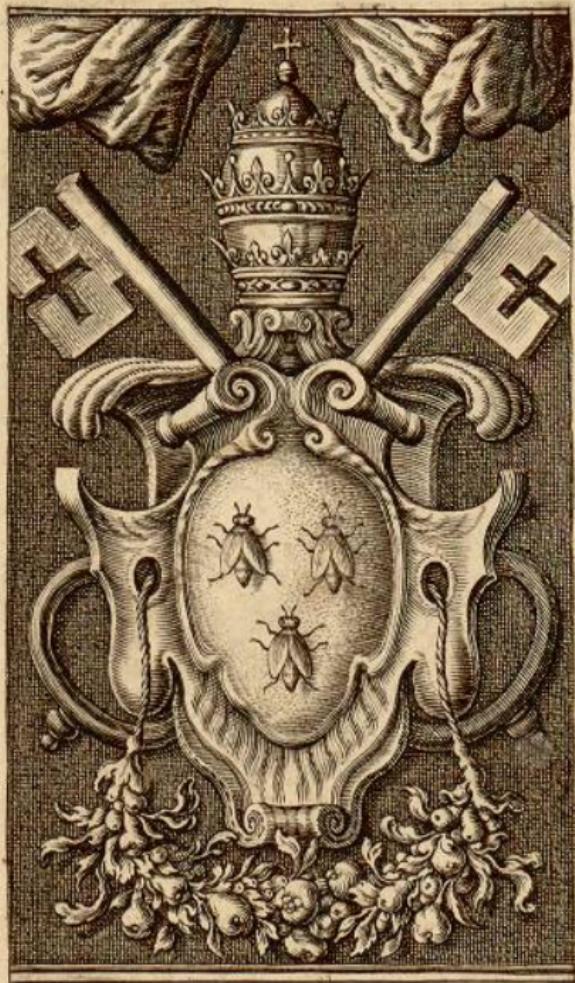
2 M 16.

BIBLIOTHECA
UNIVERSITATIS
DE M

RS No 10483.

SANCTISSIMO
D. NOSTRO
V R B A N O
O C T A V O
P O N T I F I C I
M A X I M O.

Vi secundūm
Deum, PIA
DESIDERIA,
nisi Desiderio
orbis Christia-
ni, Tibi, inquam, BEATISSI-
ME PATER, dedicarem? Cer-
tē videntur Diuinā quādam
designatione destinata, quæ
iam dudum Tibi olim Car-
dinali, maximo literatorum
Patrono, à me fuerant tacitā

cogitatione consecrata.

Iam quidem Sacra Tua
Pontificis Majestas tantum
deterrebat quantum nuper
MAPHÆI CARDINALIS
BARBERINI notissima hu-
manitas inuitabat: ambi-
tiosus tamen hic libellus
meus, omnibus DESIDE-
RIIS suis, amplius etiam
Pontificis quam Cardinalis
patrocinio vindicari expete-
bat.

Venit ergo suo sibi argu-
mento, cultuque diffidens,
Tuarum verò Virtutum in-
uitatu audax, ne dicam in-
uerecundus. Ut optaret,
Tuus in literas meliores
amor

amor impulit ; vt auderet,
VRBANI nomen suasit ; vt
timeret, sua infantia, Tuaq;
summa eruditio fecit. Vrba-
nitatem , cùm **BARBERI-**
NVS essem, expertum se pro-
lixissimè indicabat **Carolus**
Scribani noster , oblato nu-
per Prodigio suo. Amorem in
literatos omnes & publica
fama loquebatur , & confir-
mabat testimonium **Tar-**
quinij Gallutij , qui inscri-
ptâ Tibi suarum Oratio-
num præfatione narrat : *Ita*
Te solitum eos excipere, qui musis hi-
sce mansuetioribus delectantur, vt
exterorum prope nemo Romam in-
grediatur, qui Te non conueniat,

conuentumque sic admiretur, ut palam pronunciare non dubitet, unum Te esse, cui, si facultas daretur, voluntas etiam esset, fugientes literas a situ atque ab interitu vindicandi.

Eruditionem denique etiamnum testantur politissimorum poematum Tuarum immortalia monimenta.

Etenim VRBANE PONTIFEX MAXIME, (quod sine adulatio-
nis nota de-
prædicant omnes)

Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluis, numerisque ferris
Lege solutis;

Seu Deum, Regesque —
Concinis majore... plectro,
Multa te Cælo levat aura Cycnum.

Et

Et quid ego, ad aras Tuas,
semipaganus afferam, quæ

— *Apis Matinæ*

— *More modoque*

— *operosa parvus*

— *Carmina finxi?*

Hic metus, ne Marsiæ cala-
mitate multarer, ad rudiores
aures trepidantem relegabat,
cùm denuò blandissimi no-
minis Tui venit in mentem,
plusque ab VRBANO spe-
rare iussit, quàm Marfyæ li-
cuit ab inurbano Apolline.

Cogitabam præterea ex-
cusari me quoque temerita-
tis posse; si venissem, non
quasi interpellaturas sacra-
tissimas *Tuae Beatitudinis*

curas, reuocatione studiorum iam pridem depositorum, sed valedicturus tantum. Sic enim intelligebam, ad sacrum Conclave (cùm in eo degeres Pontifex designandus) aduolasse apes (Musis olim sacras) cellasque stias, haud procul fenestrâ Musæi Tui construxisse; non alio, ut ego quidem augor portento, quàm quasi valedicerent Phœbo suo; prædicerentque Maiorum tuorum ceras, insigniaque abs se expressa, deinceps Pontificiæ Tiaræ velut sacroalueari supponenda.

O yaticinium cœlesti omi-
ne

ne designatum , euentu cer-
tissimo approbatum! Quam-
quam non apibus modò na-
tura sua diuinantibus, verùm
etiam cuiuis vel crassissimo au-
guri , longè facillimum fue-
rit præsentire, Pontificem Te
Maximum futurum , prius
quām factus esse renuncia-
reris. Certè enim maxima
virtutum Tuarum decora ,
ereditationis , rerumque abs
Te gestarum fama, ita orbem
peruaserat vniuersum , vt
prius Pontifex Maximus,
omnium esses acclamatiōne
factus, quām Purpuratorum
Patrum sententijs dictus.
Nimirum, iam Pontifex eras,
sed

sed Oraculo tantum sanctissimi illius Senatus designandus. Et ne meritis testimonium deesset, calculis quinquagenis; quaternis præterea reliquis (qui soli desiderabantur) eligendus , nisi humana potius quam Diuina conspiratione id factum credi potuisset.

Permitte igitur, BEATISSIME PATER , vt qualem Te per omnem retro vitam præstitisti, qualemque admirati sunt plurimi, Omnes aliquando orbe toto noscant, venerenturque. Non equidem par Maiestati Tuæ pectorum sum , sed (quod Modestia

stiæ Tuæ scio gratius fore)
angustâ tabellâ Magnitudi-
nem Tuam (vt ille olim so-
lo pollice Cyclopem) ali-
quatenus adumbrabo.

*Ignosce nostri lœsus obsequio styli,
Amoris hoc crimen tui est.*

Sacra Hebraicæ linguæ
adyta studiosus indagator
penetrasti. Attici sermonis
peritissimus , mella loqueris;

— *Dulcius illo
Melle , quod in ceris Attica
ponit apis.*

Inter Latinos , ita chorum
ducis , vt sanctissimos Ponti-
fices , Damasum , Nazianze-
num , Oriētium , Ennodium ,
Ambrosium , Paulinū , Pro-
sperum ,

sperum, Sidonium imitatus,
sermonem elegantissimis, ne
dicam prope diuinis, nume-
ris alligaris.

Venio adhonorum gradus,
per quos Tua Te virtus du-
xit. Anno ætatis decimo no-
no Te Sixtus Quintus ad
prælaturam euexit ; nempe
iam tum orbis principatui
maturum, si id ætatis Tibi
Pontificatum adolescentia,
ut Augusto Imperium, per-
misisset.

*Iam tunc canities animi, iam dulce
loquendi*

*Pondus & ingenium venerat
ante diem,
Ingenium cœlestè suis velocius annis.*

Pro-

Protonotarius deinde A-
postolicus, Abbreviator Par-
ci maioris , Referendarius
utriusque signaturæ , Cleri-
cus cameræ factus es.

Anno vigesimo primo,
Clemens VIII. maritimum
Tibi Vmbriæ oppidum , Fa-
num Fortunæ , pro se guber-
nandum dedit; auguratus ni-
mirum quòd fortunam ip-
sam deinceps arbitratu tuo
recturus es.

Et quæ, quantaque deinde
à Te munera, domi, forisque
(fortunâ semper veluti mo-
rigerante) administrata sunt?

Redeunte in Pontificios
census , Ferrarensi domina-
tu,

tu instrumento extinti
feudi scribundo præfuiſti.

Beneuentanis finibus re-
gundis, vna cum *Alexandro*
Ludoſio Cardinali, (qui Pō-
tifex postea Gregorij XV. no-
mē accepit) arbiter datus es.

Iudex æſtimandæ litis de
Perusino lacu , fundisque
Vmbriæ constitutus , Peru-
ſiam triginta ſex ſcutorum
millibus æris alieni liberaſti.

A Clemente VIII. Fer-
rariam ductus , celebrati abs-
ſe matrimonij inter Serenif-
ſimum Archiducem Alber-
tūm , duodecim Austriaco-
rum Imperatorum ſanguinem , & Elisabetham , Cla-
ram,

ram , Eugeniam Philippi II.
Maximi illius Hispaniarum
Regis filiam , nuptiales tabu-
las conscripsisti .

Fortunatissimorum Spon-
sarium conditiones , inter
Catholicum Hispaniarum
Regem Philippum III. &
Margaretā Austriacam eius-
dem Pontificis authoritate
ab scriptae , latæque , tam
auspicatas fecere nuptias , ut
meritò Tibi Hispania debeat
potentissimum suum Re-
gem Philippum IV. Gal-
lia Reginam Annam Au-
striacam ; Roma Cardina-
lem Ferdinandum ; cete-
ra Regna spes maximas suo-
rum

* *

rum coniugiorum.

Denique ab eodem Cle-
mente VIII. in Galliam le-
gatus , eius verbis Henrico
Magno gratulatū iuisti , na-
tā sibi prole Ludouico XIII.
Rege iustissimo , quem bra-
chijs sublatum , Pontificis
Maximi nomine , à sacro
Baptismatis fonte suscepisti.
O præclaram Pontificatus
Tui arrham ; Ecquis enim
non intelligeret Te Cœlo a-
liquando ferendo successu-
rum, qui Regium illud Chri-
stianissimi Regni fidus A-
thlātis instar manibus susti-
neres ? Ita nempe naturâ
comparatus eras, vt ad maxi-

ma

ma quæque gerenda , perficiendaque natus videreris.

Igitur in Vmbriâ Commissarium Apostolicum ; in Galliâ Nuncium , Bononiæ Legatum Pontificium gessisti. Quid amplius?

Ductus per omnes dignitatum formulas,

Meritusque plura quam gerens.

Primùm Archiepiscopus Nazarenus, Cardinalis deinde, tum Episcopus Spoletinus, Præfectus signaturæ Iusticiæ , Scotorum Protector, Congregationis de propagandâ fide à Gregorio X V. (ut olim à Clemente VIII. Congregationis de Princi-

* * 2 pum

pum debit is exigendis) De-
nique PONTIFEX MAXI-
MVS factus es.

Liceat igitur nunc, BEA-
TISSIME PATER , illud
quoque aliquousque in Te
conferre, quod in C H R I-
S T V M Pontificem im-
mortalem Apostolus dixit:

Heb. 7.

*Talis enim decebat vt nobis esset
Pontifex.*

Etenim hæc ætas nostra
Tali Pontifice indigebat;
& Tu Talis , ætate nostrâ,
solus Pontifex esse mereba-
ris.

Adeoqué; ne vlli fas esset
dubitare (quod olim San-
ctiss. Pontifici Fabiano eue-
nis se,

nisse , accepimus) cùm in
Conclavi essem , candidissi-
mæ columbæ ad fenestram
tuam aduolantis indicio
(Diuinitus haud dubiè) es
designatus. Id quod ego ,
nemini ambiguum esse pos-
se , tum certò mihi persua-
si , cùm intellexi , Te iam re-
cens Pontificem omnium
admurmuratione dictum ,
nondum solenni ritu è thro-
no salutatum , genibus humi-
nixis , manibus , oculisque
sublatis ; Deum his verbis
publicè compellasse.

*Domine , si hæc electio , non est aut
è gloriâ tuâ , aut è bono Ecclesiæ ,
aut salute meâ , priùs hinc efferar*

è Conclavi mortuus , quām vi-
uus.

O vocem Urbano Ponti-
fice dignam ! vocem aris,
templisque omnibus confe-
crandam! vocem, quæ quām
dignus Pontificatu essem, quo
instinctu ad eum prouectus,
facilè indicaret.

Sic viue diu Ecclesiæ Tuæ
VRBANE OPTIME MA-
XIME, cui Princeps iubente
cœlo præfectus es ; & cùm
hoc meum qualecumque
munusculum aspicies , ne-
que Pontificem te esse , ne-
que eum cuius tanta sit
Maiestas , sed **VRBANVM**
recordare. Cætera Tua , vt po-
te

te maxima omnia , plus ni-
mio deterrent; V R B A N I
solus pedes audeo submis-
sissimo osculo venerari.

Sanctitatis Tue

Seruus minimus

HERMANNVS HVGO
Soc.IESV.

** 4

LV-

L V S V S
I N
GENTILITIAS
SVÆ SANCTITATIS
A P E S.

V R B A N E terris OPTIME MAXIME
Bene ominato nomine P O N T I F E X ,
Frustrâ repugnas; quando Cœli
Auspicijs agitatur urna.

H O N O R fugacem persequitur virum;
Fugit sequacem: si fugis, occupat
Ut umbra, venantesq; ludit
Niliacâ Crocodilus algâ.

Quisquis pudendæ miles adoræ
Tinctam rubentimurice purpuram
Cretatus ambit, pestilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.

Frustrâ repugnas; difficilem sequi
Te Te prehensat gloria, Te rapit:

A P E S

A P E S quia de Cælo propinant
Lethifero sine felle mella.

Frustrà repugnas; scilicet obuiâ
Ceruice mortem Prodigis inuocans,
Sta pertinax non ferre plexam
Mellifluis **A P I B V S** tiaram.

Frustrà repugnas; nunc **A P I B V S B O N I S**
Iubente Cælo subijce verticem,
Sacrique signent **B A R B E R I N V M**
Astragalo meliore fasti.

Fasti auspicas indigitent **A P E S**,
Fauosque faustos, dicite barbita;
Nutrice lactatus Camœnâ
Pindarico bibt ore nectar.

A P V M rigatæ munere fascie,
Fauisque cunæ dulcibus augures,
Nomenque & omen melle plenum
Nectaris **A M B R O S I O** dederūt.

A E T A S metalli diuitis aurea,
Regnata quondam falcigero seni,
Sudare, Portentum! cauatis
Ilicibus sua mella vidit,

Non vidit aurifulgure splendidas
A P E S Hymetti lambere verticem;

Damnosa quid Midæ vetustas
Vota canit pereuntis auro?

O Roma gemanis Ambrosiam bibe
Secura; dulci miscuit utile
Aurumqs melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.

Aurata nunc sunt facula! mellea,
Nunc viuit ætas! aurea, mellea,
Exundat ubertas, beato
Roma fauos sociat metallo.

MAXIMILIANI HABBEQVII
S. I.

VRBA-

V R B A N I V I I I .

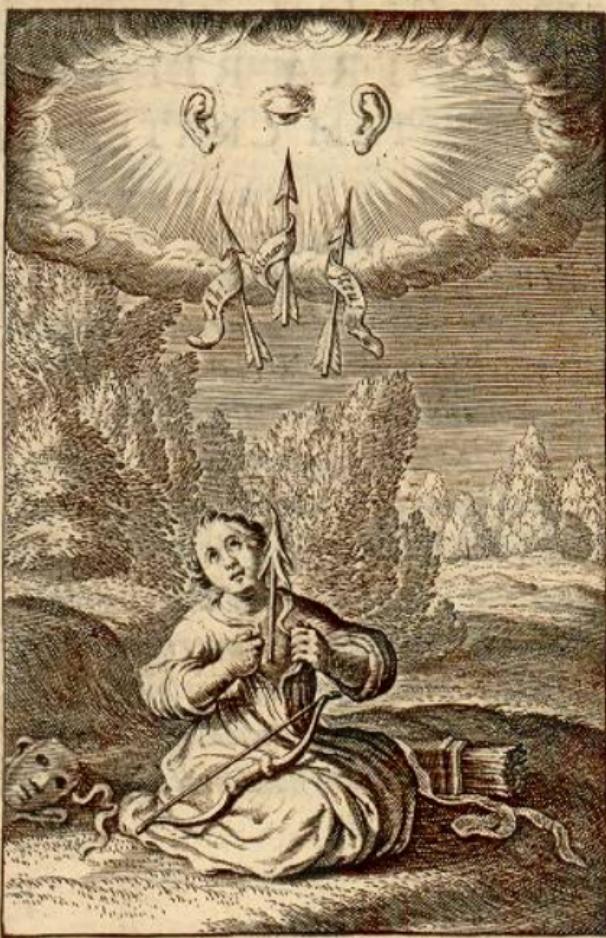
A P E S .

I N S I D E R A R E L A T Æ C O E L E S T E M C R A T E R E M

I M P L E N T N E C T A R E .

CUr modò ceruleis APIS emicat aurea campis,
Suet a priùs viridi carpere mellathymo?
Aluear ut subijt, quod terna Tiara coronat,
Mutat ouans Cœlo Dia Melissa solum.
Scis quid agat Superis felicior aduena Regnus?
Id quod humi fecit, iam facit illa Polo.
Mel APIs alma fauis instillat & impluit Astris,
Quale dat Enna suis, quale dat Etna rosis,
Quale dat Hybla sacras inuitans ruris alumnas,
Quale dat Actæis Hospes Hymettis agris.
Sic olim sitiens liquido sine nectare fidus,
Sidereus Crater, iam noua mella bibet.

B A L D V I N I C A B I L I A V I
S. I.

Domine, ante te omne desiderium meum, et
gemitus meus à te non est absconditus. Psal. 37.

DESIDERIO
COLLIVM AETERNORVM
CHRISTO IESV
IN Q V E M

Desiderant Angeli prospicere
AMORI ET DESIDERIO SVO

Vir Desideriorum.

An. D. 1700

Domine ante te omne desiderium
meum, & gemitus meus à te non
est absconditus. *Psal. 37.*

Quot mihi clām tacitis mens astuet anxia votis,
Indicio potuit discere nemo meo.
Nemo, nisi arcani qui pectoris intima lustrat,
Quem fugit humani nulla latebra sinus.
Ille, meos gemitus, mea scit suspiria solus,
Ille, oculis etiam persecat imasuis.
Ecquis in alterius sua sensa profuderit aurem,
Sit nisi secreti proditor ipse sui?
Si tamen vlla foret speranda hāc arte medela,
Ars desiderijs hāc foret vna meis.
Sed neque depositas leuat auris amica querelas,
Nec desiderijs hāc fit ab arte modus.

Cæpe-

Cœperat, heu! natos Rachel v'lulare pereemptos;
Mox, vbi nil flendo profuit, abstinuit.
Scilicet ipse suas facit ignis, edit q̄₃ fauillas.
Quasq̄ pluit, nubes, ipsa resorbet aquas:
Sic melius, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq̄ suum recidit tuius vnda sinum.
Quæ mea sint igitur, dum tristè gemo, lamenta,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid vroucam, tacitis dum compleo littora votis,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
Non nisi, non nisi nos nouimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit histrio partes,
Et pugnant animo frons ^{autique} _{q̄} coloris _{q̄} suo!
Dum patitur tragicos mens personata cothurnos,
Sæpius in mimo Roscius ore salit.
Nulla fides lacrymis, lacrymæ simulare docentur;
Nec, nisi vis fallit, risibus villa fides.
Soluor ut in fletus, putat omnia tristia vulgus;
Soluor vi in risus, omnia leta putat:
Fallitur ab! nostri neque scit mendacia vultus,
Cùm lator, lacrymor; rideo, cùm doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot sunt simulantibus ora,
Vota quibus laruam dant, adiunqre suam.
Nemo meos Gemitus, Vota aut Suspiria nouit;
Nemo, duo nisi nos, & duo sufficiimus.

LIBER PRIMVS
GEMITVS
ANIMÆ
POENITENTIS.

Anima mea desideravit te in nocte . Prosa 26.

1.

Benedictinorū I. Anglorū S Edmundi

Anima mea desiderauit te in nocte.

Parisius @ Isaie 26. usū fr. B. W. An. 1700.

HEI mihi quā densis nox incubat atra tenebris!

Talis erat, Pharios quæ tremefecit agros,

Nubila, lurida, squallida, tetrica, terribilis nox;

Nocturno in censu perdere digna locum.

Non ego tam tristes Scythico, puto cardine lunas;

Tardat ubi lentas Parrhasis Vrsa rotas:

Nec tot Cimmerio glomerantur in ethere nubes,

Vnde suos Phœbus vertere iussus equos:

Nec reor inuisi, magis ^{cubilia} atra palatia Ditis,

Fertur ubi ^{cubilia} nigra nox habitare casâ.

Nam licet hic oculis nullam dent sidera lucem,

Non tamen est omni mens viduata die:

Nocte, suam noctem populus videt ille silentium;

Et se, Cimmerij, Sole carere vident:

Arctica cum senos regnauit Cynthia menses,

Dat fratri reduci septima luna rices.

Ast me perpetuis damnat fors diræ tenebris;

Nullaque vel minimo sidere flamma micat.

Et neque (quod cæcis vnum solet esse leuamen)

Ipsa suam noctem mens miseranda videt.

Quin tenebras amat ipsa suas; lucemque perosa;

Vèrit in obscenæ noctis opaca diem.

Nempe suas animo furata Superbia flammæ,

Nubilat obscure lumina cæca poplo.

Nec sinit Ambitio nitidum clarescere solem,
 Fuscat & ingenuas Idalis igne faces.
 Heu, quoties subit illius mihi noctis imago,
 Nox animo toties ingruit atra meo!
 Sors oculis nostris melior, quibus ordine certo,
 Alternas reparant lunaque solque vices!
 Nam quid agat ratio, quid agat studiosa voluntas,
 Quas habet, ut geminos mens peregrina duces?
 Maior, habere oculos, dolor est, ubi non datur uti,
 Quam, quibus ut aris, non habuisse oculos.
 Qui dolet oppressus lapsis velocius umbris
 Letior aggreditur manè viator iter.
 Sed nimis hæc longa tenebris nox prorogat horæ,
 Quæ tibi manè negat cedere, Phœbe, diem.
 Cùm redit Arctoo Titan vicinior axi,
 Exultat reducis quisque videre iubar.
 Scilicet Aurora gens vertitur omnis in ortus,
 Quisque parat primus dicere, Phœbus adest.
 Sic ego, sèpè oculos tenui sublimis Olympo,
 Aspiciens, gemino qui iacet orbe, Polum.
 Et dixi tam sèpè; Nitesce, nitesce meus Sol!
 Sol mihi tam longos obtenebrare dies!
 Exorere, exorere, & medios saltē exere vultus,
 Vel scintilla tui sola sat esse potest.
Si quod vel tantum rarus min. corporis min.
 Quin etiam tanet si luminis abnus vsum,
 Sufficiet radios expetiisse tuos.

Anima mea desiderauit te in nocte.

Isaiae. 26.

ERAT enim tempus quando non cog- Augusta.
Soliloq.
cap. 31.
noscebam te. Væ tempori illi quando
non cognoscebam te! Væ cæcitati illi quan-
do non videbam te? Illuminasti me lux
mundi, & vidi te.

Serò te cognoui lumen verum, serò te Ibid.
cap. 31.
cognoui. Erat autem nubes magna & tene-
brosa ante oculos vanitatis meæ: ita ut vi-
dere non possem solem iustitiæ, & lumen
veritatis. Inuoluebar in tenebris filius tene-
brarum. Tenebras meas amabam, quia
lumen non cognoscebam. Cæcus eram, &
cæcitatem amabam, & ad tenebras per te-
nebras ambulabam. Quis me eduxit? vbi
eram homo cæcus sedens in tenebris & um-
brâ mortis? Quis accepit manum meam
ut inde me educeret? Quis est ille illumi-
nator meus? Non eum quærebam, & ipse
quæsivit me. Non vocabam eum, & ipse
vocauit me. Vocasti enim me nomine tuo,
intonasti de super voce grandi in interiorem
aurem cordis mei; Fiat lux, & facta est lux:
& discessit nubes magna, & liquefacta est
nubes tenebrosa quæ operuerat oculos
meos, & vidi lucem tuam, & cognoui vocem
tuam, & dixi. Verè Domine tu es Deus meus
qui eduxisti me de tenebris, & vmbâ mortis

& vocasti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus, & conuersus sum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyssum tenebrosam in quâ iacueram, & contremui, & expaui, & dixi: Væ, vœ tenebris meis in quibus iacui! Væ, vœ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen cœli! Væ, vœ præteritæ ignorantia meæ, quando non cognoscebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognoui te. Serò cognoui te veritas antiqua. Serò te cognoui veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te, quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

Aug. So-
Iloq.
cap. 17.

Tulux Domine; tu lux filiorum lucis, tu dies qui nescis occasum, in quâ ambulant filii tui sine offensione, & sine quâ omnes qui ambulant, in tenebris sunt, quia tè lucem mundi non habent.

D. Gregor. Nox quippe est vita præsens, in quâ quamdiu, per hoc, quod interna conspicimus sub incertâ imaginatione, caligamus. Propheta namque ad videndum Dominum, premi se quadam caligine sentiebat, dicens: *Anima mea desiderauit te in nocte.* Ac si aperte diceret: In hâc obscuritate vitæ præsentis, videre te appeto, sed adhuc infirmitatis nubilo circumscribor.

Facile

Facile enim homini est, quidlibet desiderare à Domino, & ipsum Dominum non desiderare.

Habet namque mundus iste noctes suas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus, cùm pænè totus ipse sit nox, & totus semper versetur in tenebris. Nox est, Iudaica perfidia; nox, ignorantia Pagorum; nox, hæretica prauitas; nox, etiam Catholicorum carnalis animalis cōuersatio. An non nox, vbi non percipiuntur ea quæ sunt spiritus Dei? Frustra per has noctes, iustitiae solem & lumen quæritis veritatis, id est sponsum; quia nulla societas luci ad tenebras.

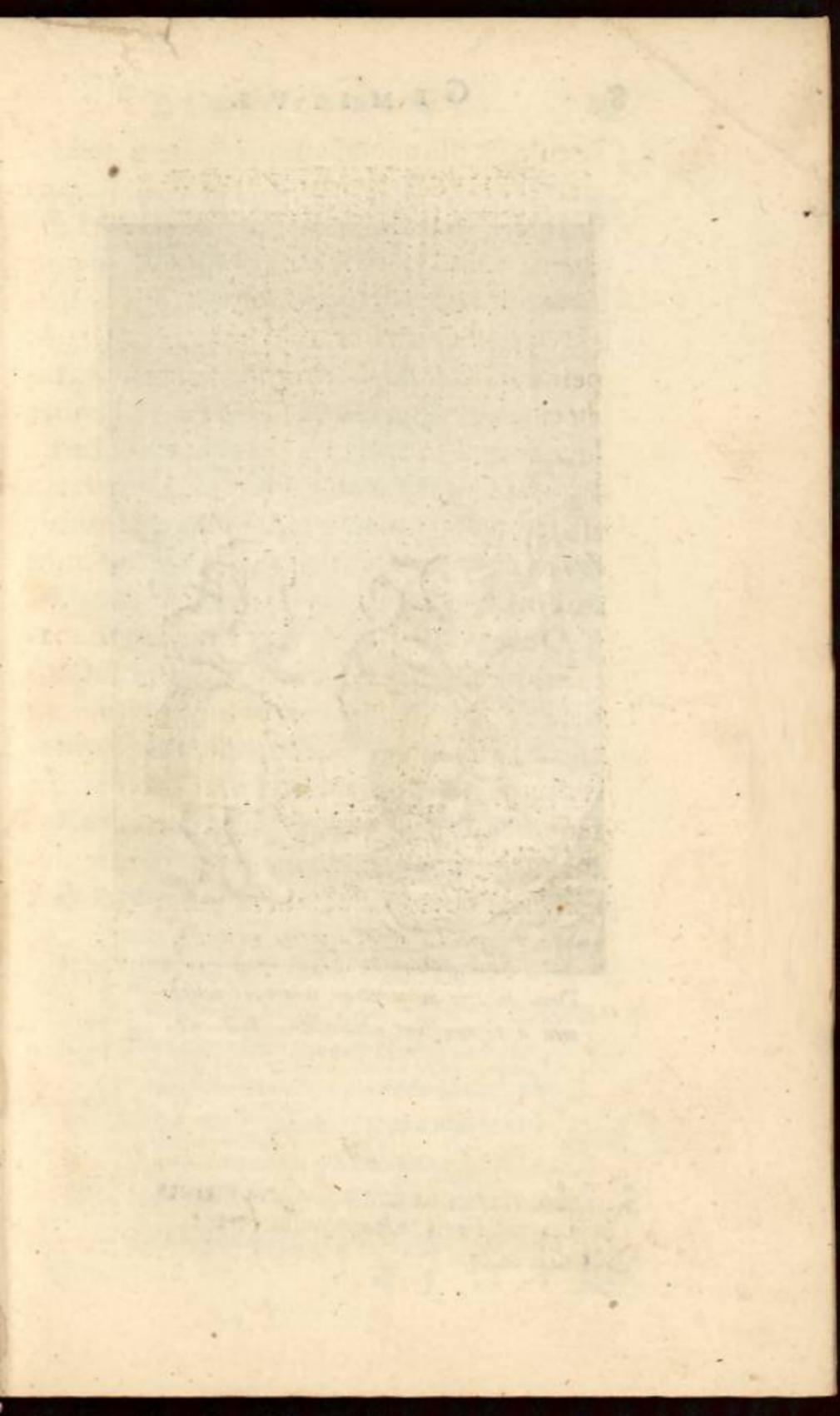
Nobis ergo unde in his tenebris veritas? Bern. de Ascens. Vnde charitas, in hoc sæculo nequam, in mundo, qui totus positus est in maligno? Domini serm. 6. Putas erit qui intellectum illuminet, qui inflammet affectum? Erit vtique si conuertamur ad Christum, ut velamen de cordibus auferatur: hic est enim de quo scriptum est: *Habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.*

Gratias illi, qui me quæsiuit fugitiuum, qui me vocando ab interitu reuocauit, qui fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim est quamdiu ista vita agitur. Quomodo est nox illuminata? Quia Christus descendit in noctem. Accepit Christus carnem de isto

sæculo, & illuminauit nobis noctem; perdi-
derat enim' drachmam mulier illa, *accendit*
lucernam. Sapientia Dei perdiderat drach-
mam. Quid est drachma? Numus: in quo
numo imago erat ipsius Imperatoris nostri.
(Factus est enim homo ad imaginem Dei, &
perierat) Et quid facit mulier sapiens? *Accen-*
dit lucernam. Lucerna de luto est, sed habet
lucem quâ inueniatur drachma. Lucerna
ergo sapientiæ, caro Christi est. De luto facta
est, sed verbo suo lucet, & inuenit perditos;
& nox illuminatio in delicijs meis. Facta est mihi
nox in delicijs. Deliciæ nostræ Christus.

August.
lib 7.
Confess.,
cap. 10,

O æterna veritas, & vera charitas, & cha-
ra æternitas! Tu es Deus meus, tibi suspiro
die ac nocte. Et cum te primùm cognoui, tu
assumpsisti me, ut viderem esse, quod vide-
rem, & nondum me esse qui viderem. Et
reuerberasti infirmitatem aspectus mei, ra-
dians in me vehementer, & contremui
amore & horrore, & inueni longè me esse à
te in regione dissimilitudinis.

Deus tu scis insipientiam meam , et delicta
mea à te non sunt abscondita . Psal . 68 . 2.

Sic habet . Humanas agitant deliria mentes .
Si sapienter terris criminis nulla forent .
Quis nisi desipit .

I I.

Deus tu scis insipientiam meam, &
delicta mea à te non sunt abs-
condita. Psalm. 68.

Si tibi stultitia nulla est patientia nostra,
Omnia consilio qui sapiente regis;
Nullus ab offendo veniam sibi Numine speret,
Nullus enim culpâ, stultitiaq; vacat.
Hac etiam excelsas afflat contagio mentes,
Et sua stultitia quemlibet aura rotat.
Quid simul asse iuuat? semel insaniimus omnes,
Ingenuita humana stemmatis illa nota est:
Et pater & mater, generis primordia nostri,
Maxima stultitiae signa dedere suæ.
Credite posteritas, fatali vendita pomo es;
Stultius hâc aliquid venditione fuit?
Nec minus insanus, magni patrimonia census
Perdidit esuriens, munere pultis, Esau.
Et Salomon lactam sensit vertigine mentem,
Dum castam infano vertit amore pourum.
Non igitur magni fallunt oracula regis,
Stultorum intollerum qui docti esse gregem.
Caesa nec alteri moritis, luto vota oueris,
Legiferi neque vanam canunt præstaria ratis,
Quæ sum lacrimans ruit ad astræ prece.
Quæ defleta hominum tanta ruina fuit.
O sapient, ait, & sauti ventura viderent!
Non adeo in vitium cerea turba foret.
Quis (nisi desperen.) quosdam dixisse putaret,
Nullum, qui terris imperet, esse Deum?

Quilibet vt peccet (alias peccare timeret)

Esse sibi nullum singit in orbe Deum.

Ipsa igitur nostros auertunt crima sensus,

Nullus & in vitium sit nisi stultus, abit

Sed neque iam gliscens flat in hoc dementia passus;

Principiis in peius iruditur ad pede.

Extruimusq; domos, cœloque educimus arces,

Ceu data perpetuò terra colenda foret:

Crastina lux cogit vita statione moueri;

Quis neget insanas nos fabricasse domos?

Conserimus platanos, disponimus ordine lauros.

Areolas hortis diuidimusq; suas :

Quæ stolidi serimus, vix tertius, aspicit heres,

Quo tibi qui carpet tum tua poma nippos?

Sic, puto, dat senibus puerilis natio risum,

Cum fabricat luteas, paruula turba, casas:

Ludicra sollicitis feruet respublica curis,

Hic fœnum, hic paleas conuehit, ille trabes;

Aggerit hic grauido plumas & stramina plaustro,

Huius erat testa querere munus aquam.

Et sibi tum structæ gratantur mœnibus urbis,

Magnaq; se pueri regna locasse putant.

Hec videt, ac ridet quæ transit grandior etas,

Vixq; graues sese virq; senexq; tenent.

Haud aliter Superis dant nostra negotia risum,

Regnaq; pro nidis, quæ fabricamus, habent,

Hec quoq; sub stolido sapientia, nata cœculo,

Tam varqs nullum vestibus esse mouim:

Pauca vel hoc studio, peregrinus ad oppida currat,

Inueniet vestes per loca quaque nouas.

Si sedeant vno semel omnes fortè theatro,
 Quod sua dissimiles ^{tempus hominat locorumque} pallia clamantis facit;
 Ridiculis videat plenissima pulpita mimis,
 Rideat & socij pallia quisque sui.
^{quis non quis non habet quis aurum?}
 Iam studium gemmarit & ^{conseruitq; labor} habendi quin furor auris
 Sudat in hoc hominum nocte, ^{diligentia} labor.
 Quid tamen est aurum, fulua nisi puluis arena?
 Gemmaq; quam vitrei gutta gelata maris?
 Ambit & has tantā gens stulta cupidine gazas,
 Seu foret hinc miseris una petenda salus.
 Ecce tibi minimo cœlum venale labore,
 Et cœlum hoc pretio, quantula turba petit?
 Heu genus insanum! terras præponitis astris,
^{Dilecta eternis luxura priors bonis}
^{ignotis nimium dona cuncta bonis!}
 Qui pueros (lusu si ^{futu} turpiter errant)
^{admodum dignos} Orbis ^{lata} meritos aspera steepra neget?
 Nempe sciunt leuibus quid distent æra lupinis,
 Ut semel abiectas deseruere nuces.
 Nos mage despimus, cùm parua crepundia, calo,
 Prô pudor! & fluxas pluris habemus opes.
 O medici medium stolidis pertundite venam!
 Stultitiae queat hic proximus esse furor.
 Sed videt hec magnus qui temperat arbiter orbem,
 Nostraq; stultitiae nomine, multa tegit.
 Et mea propitius deliria plurima transit,
 Multaq; scit cæcâ dissimulanda manu.
 Et qui ius adimat, nouit Prætoris egere,
 Ne perdam, patrias qui mihi seruet opes.
 Ergo adeat sanum mea, fac, tutela patronum,
 Stultitiae custos esto vel ipse mea.

Deus

Deus tu scis insipientiam meam, & deliciata mea à te non sunt abscondita.

Psalm. 68.

Prou. 30.

STVLTISSIMVS sum virorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum.

2. ad Cor.

¹⁴⁺
Prou 22.

Tomo 9.

August. in
spec. pec.
cap. 8.

Vtinam sustineretis modicū quid insipientia mea. Stultitia [enim] colligata est in corde pueri.

[Sed] vis noscere quis sit insapiens, & quis stultus? Respondeo; insapiens est qui se à Paradisi gaudijs peregrinum esse non considerat, & se exulem in hoc exilio non attendit: stultus est, qui licet ista cognovet, liberari tamen à mundi miseriâ per vitâ meritum non intendit.

August.
serm. 8. de
Temp.
cap. 5.

Dic ergo te stultum, & sapiens eris. Sed dic, dic, & intus dic, quia sic est ut dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, & coram Deo non dicere. Prorsus quod ad te ipsum pertinet, quod ad tua; tenebrosum es. Quid est enim aliud, esse stultum, nisi esse tenebrosum in corde?

August.
epist. 119.

Quis est stultus ille qui tamquam luna mutatur, nisi Adam in quo omnes peccauerunt?

Basilius
hom. 1.
Psalm. 37.

Insipientiam quoque [Davide] stultum suum factum nominat, ab insipientiâ procedens. Omne enim peccatum per stultiam

titiam fit. Qui igitur in peccatis perseverant, inque eis consistentes gaudent, & se oblectant ac deliciantur, nihil o dissimiles porcis sunt sese in volutabro luti prouoluentibus. Docet autem in quibus fuerit, cum incideret in peccatum. Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum est, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum.* & ipsum non est mecum: tempore enim, inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam sustinebat perturbationem prauo confusa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulsor, obducta; adeò ut in *insipientiam* inciderit, ideò dicit, *putruerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ.* Conturbatum itaque cor eius, quoniam in *insipientiâ* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat:

Rectè[autē] peccatū *insipientiam* vocavit, Otig. in
Psalm. 37.
nemo enim sapiens id aliquādo committit.

Nihil peccato peius; insipientes facit eos, Chrysost.
hom. 17.
in Genes.
qui anteā intellec̄tu, & sapientiā multā præditi fuerant.

[Et certe] malitia omnis ex *stultitiâ* oritur; siquidem superbus & iracundus (quoniam sapientiā carent) his affectibus absurmūtur. ideò inquit Propheta: *Non est sanitas in carne meâ à facie insipientiæ meæ:* vt omne peccatū è *stultitiâ* ortum habere demōstret: nam qui virtuti studet, qui Deum timet, is sapiētissimus est. *Initium, inquit, sapientiæ timor*

Dominis

Dominì. Quod si ita est, malus, qui Dei timorem non habet, sine dubio non est sapiens. Qui hac verâ caret sapientiâ; stultissimus est.

Chrysost.
hom. 4.
in Ioan.

Nihil enim ab insanientibus differunt, qui terrenas res, & breui duraturas tamquam in somnis suspicantur. Videntur diuitijs affluere, cùm nullis affluant, in delicijs esse, cùm non sint: neque ante se deceptos intelligunt, quām ab insania liberentur.

Aug. in
Psal. 13.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; aniculatia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni consilij magnaèque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquitendæ pecuniaæ, de negotio, de agricultura fortassis & de eloquio, de iuris consultatione, de militiâ; addis, & de fœnore. primum hoc à te quæro: scis eum possessorum cui seruas? aut si nondum natus est, scis nasciturum? seruas filijs; incertum est, an futuris, an possessoris?

Chrys. in
Psalm. 48.

Sed quid est, dic quæso, stultius homine qui laborat, & se excruciat, & tantas opes congregat, ut ex eius laboribus alij se voluptate expleant? Quid est autem; *simul insipientis, & stultus peribit?* Hic mihi videtur verba facere de impijs, qui toti rebus præsentibus affixi sunt, easq; suspiciunt; de futuris autem nihil philosophatur, ea de causa vocans eos *insipientes*.

Ibid.

Vocauerunt nomina sua in terris suis. Ecce aliud genus amenitiae; ædificijs, agris, & balneis

neis sua nomina inscribere, & putare se magna consolationem ex eo accipere, & vim-
bram pro rei veritate consequi.

A gloriâ suâ exturbati sunt. Quidnam po- Ibid.
test cum hâc conferri stultitiâ, quando ea
faciunt de quibus puniuntur ; pro quibus
ignominiâ afficiuntur?

Lignum quidé quod plantasti, manet; do- Chrysost.
mus quam ædificas, & ipsa manet; faber au- hom. 55.
tem & agricola abducuntur & pereunt. Et ad pop.
cùm hæc fiant, tamquam immortales hæc
omnia comparamus. Igitur audi quid Salo- Antioch.
mon dicat: *Aedificaui mihi domos, inquit, plan-*
tavi hortos & viridaria, vineas, natatorias aqua-
rum. Sed quid ait post hæc omnia? *Vanitas va-*
nitatum, & omnia vanitas. Non simpliciter va-
nitas, sed per excellentiam. Et quæso creda-
mus, & res apprehendamus in quibus non
est vanitas : si splendida respicias ædificia, &
horum te fallit aspectus, statim in cœlū res-
pice : à lapidibus & columnis ad illum de-
corem oculos reflecte, & videbis quod hæc
formicarum sint & culicū opera. contéplare spe-
ctaculum; ascende ad cælestia, illinc ædifi-
ciorum disce splendorē, & hæc nihil esse in-
uenies, sed parvularū ludibria puerorum, verūm
nō fuerūt pueri, vt de re vllâ vtili curā gerāt.

Ita etiam quidam semper volunt lude- Chrysost.
re, humique semper iacent & humili ser- hom. 4.
punt ac reptant, & quæ humili sunt, nem- in 1. ad
Corinth. cap. 10.
pe

pe tetrena , affectant. Pueri autem sæpè, cùm nos loquamur de rebus necessariis, eorum quæ dicuntur , nihil sentiunt , sed semper rident : ita etiam quidam , quando de regno loquimur , rident. Pueri rursus, quando latronem viderint , & quæ sunt intus auferentem, non solum non prohibent, sed etiam arrident insidiatori. Sin autem calathulum aut sistra abstuleris, aut aliquid aliud ludicrum, indignantur & ægrè ferunt, se dilacerant & solum pulsant. Ita etiam quidam , videntes diabolum paterna omnia auferentem , rident , ad eum tamquam ad amicum accurrentes : si quisquam autem aut possessiones , aut diuitias , aut puerile aliquid abstulerit , se discerpunt. Intelligite insipientes in populo , & stulti aliquando sapite. Nolite pueri effici sensibus. Parui enim pueri , parua quidem hianti ore stupent & mirantur ; rerum verò valde magnarum, non tantà tenentur admiratione: nolite pueri effici ; hoc est , insipientes , vbi oportet esse sapientes.

Chrysost. Pueris quidem ijs , qui sunt adhuc paulo hom. in minores, patres præbent eiusmodi: calceos, Psalm. 4. vestes, aureas quasdam bracteas & armillas. Postquam autem creuerint; illis eis ablatis dant alia maiora. Ita etiam fecit Deus: nos à patuis illis & puerilibus abducens , ea quæ sunt in cœlis pollicitus est. Ne hæc ergo quæ

quæ fluunt & prætercurrunt, admireris, nec
sis pusilli & abiecti animi.

Sed maiorum nugæ negotia vocantur;
puerorum autem talia cùm sint, puniuntur
à maioribus.

*Beatus vir cui nomen Domini spes eius, & non
respexit in vanitates, & insanias falsas. Qui non
respicit hæc beatus est, qui autem respicit,
insanus atque furiosus est. & idèò resipiscat
vnusquisque à furore sacerularium cupidita-
tum, quæ ita mentem, animamque pertur-
bant, ut compos esse non possit.*

*Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas
ne memineris [Domine.]* Psalm. 24.

Ipsos namque fatuos videmus (quos vul-
go moriones vocant) ad cordatorum deli-
cias adhiberi, & in mancipiorum æsti-
matione, preciosiores esse cordatis. Et
suum paruulum filium, à quo garrente talia
pater latus exspectat, prouocat; sed dum
spes subest incrementorum, & ingenij lu-
men accessorum creditur ætatis accessu, sit
ut conuicia paruulorum, etiam in parentes,
non solùm iniuriosa non sint, verùm etiam
grata atque iucunda. [Quid] quòd in hæc
etiam concitentur studio ridendi, & vanita-
te maiorum? nam plerumque illa ætas, iam
patrem, matremque agnoscens, neutri eo-
rum audet maledicere, nisi ab altero eorum,
aut ab ytroque, vel permissa vel iussa.

Aug. Com.
1. cap 9.

Ambri. in
Psalms. 118.
Ostrom. 5.

August. I. r.
de peccat.
mer. ca. 35.

*Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum; sana
me Domine, quoniam contrabata sunt opera mea!* *Psalm 6.*

5.

III.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum : sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. *Psalm. 6.*

Conquerar! an sileā ? iustas habet ira querelas,
Heu sine Paeaniā sola relinguor ope!
Non ego, ^{versus} quis impata ^{versus} dūcēset
Inffallicet iuratis credere verbis,
Sperassem, cordi non magis esse tibi.
Siccine tardus ades, neque nostra pericula tangunt?
Quæ potuit tantæ caussa fuisse moræ?
O mea spes! Numen quo non præsentius ægris,
Sic potis es nostri non memor esse mali?
Nunc aderant pariter Podalyrius, atque Melampus,
Phillyrides Chiron, Peoniusq; senex.
Multaq; præterea comitata Machaone turba;
Quiq; aliquodd medicâ nomen ab arte gerunt:
Tu solus deeras morborum publica cura,
Postq; tot Hippocrates ultimus ecce venis.
O mea spes! numen quo non præsentius ægris,
Sic potis es nostri non memor esse mali?
Omnibus est oris visus color indice lingua,
Omnibus admotâ vena notata manu:
Nil, aiunt, vitale rubet, neque languida certas
Vena notat, pulsu præmoriente, moras.
Idq; ego plus ipsis deprendo medentibus ægra.
Destituit medicos ars sua, meq; salus.

Quidnam igitur sperem fugientibus orba Magistrū,
 Morbus vbi vincit sāuior artis opem?
 Cœca per infectas serpunt contagia venas,
 Imaqz, subsidit lapsus in ossa dolor;
 Et caput & cubiti se sustentare recusant,
 Tincta^q_z vix Baccho vena medente redit.
 Et iam vix animæ supereft pars vltima nostra,
 Heu paror inferiis proxima pompa meis!
 Denique qui morbos cupit omnes discere nostros,
 Copia quod fieri non sinit, ille cupit.
 Hic status, hac rerum facies miseranda mearum est,
 Nec iuuor vllius, qui medeatur, ope.
 Aspice vix nostram poteris dignoscere formam;
 Vultus abest vultu, seqz nec ipse refert.
 Lumina suffoſſu retrò fugere cauernis,
 Magnaqz purpureis facta ruina genis:
 Nec quisquam hanc ferro potuit compescere noxam,
 Quin caput & faciem carperet atra lues.
 Tetrica quid memorem vigilis fastidia lecti?
 Quæqz manu tangi vulnera crudatiment?
 Vulnera proh nullis mulcenda Machaonis herbis?
 Qualia, qua secuit barbarus ensis, biant:
 Vulnera, secr̄as animi populantia fibras,
 Quæ nullus medicā claudat hiulca manu.
 Nempe graues, mea sunt, quæ feci, vulnera noxae,
 Vulnera, trux animæ carnicina mee.
 Adde, quod intus, pum dirus mihi turgeat hydrops,
 Lenta^q_z quo meditor naufer tardet opem.
 Tensa^q_z ventosi propè rumpant ilia fastus,
 Et Veneris tacitus pectora cancer edat.

Hac ego sèpè dedi varijs tractanda Magistris,
Semper at oblatæ cura fefellit opis.

Scilicet ipse suas, hic tentet inaniter artes,
Qui raptum Androgeo reddidit arte diem.

Quiqz potestates succorum norat & vsum,
Vna salus ægris spesqz, Epidaure; tuis.

Nec iuuet hic Chiron, operosa viribus herba,
Nec summum medici numen Apollo chori.

Officium tanto cedit minus omne dolori,
Non habet hic vllum succus, odórv locum.

Quas igitur spectem, vestri nisi Numinis, aras,
Funeribus nullis quas Libitina notat?

O mea spes! Numen quo non præsentius vllum!
Ecce tuam veneror, mortua pñè, manum.

Sanus Apollineâ non indiget arte vel herbâ,
Lege Machaonie, qui dolet, artis eget.

Mens mihi læsa dolet plus simplice vulneris ictu;
Ne doleat, vires experiare tuas.

Illa ego sum, Solymis quam prædo cruentus arenis
Strauit, & immiti diffidit ense latus.

Tu Samarita, mero; Tu vulnera mitis oliuuo
Obline, barbaricâ vulnera fasta manu;

Quosqz Leuita negat, medicos inuerge liquores,
Crescit ab infuso rore, meroqz salus.

*Miserere mei Domine, quoniam infirmus
sum: sana me Domine, quoniam cōturbata
funt offa mea. Psal. 6. vers. 3.*

*Aug. fo-
liol. c. 2.*

AEGROTUS sum, ad medicum clamo;
cæcus sum, ad lucem propero; mor-
tuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus,
tu lux, tu vita, I E S V NAZARENE; misere-
re mei fili Dauid; miserere mei fons miseri-
cordiæ. Audi quid ad te clamet infirmus;
Lux quæ transis, exspecta cæcum; præbe ei
manum ut ad te veniat, & in lumine tuo vi-
deat lumen.

*Aug. me-
dit. cap. 36.*

Imperfecta enim mea plurima vident o-
culi tui. Mitte, quæso manum pietatis tuæ in
me, & tolle de me, quicquid offendit oculos
pietatis tuæ in me. Coram te Domine est
sanitas & infirmitas mea. Illam preçor serua,
istam sanqa. *Sana me Domine & sanabor: sal-
uum me fac & saluus ero.* Tu qui infirma sanas
& sanata conservas. Tu qui nutu tuo restau-
ras diruta & collapsa.

Guilb.

Abb. ferm.

46. in

Cant.

Vtinaam tibi Domine, aliquæ filiæ Hieru-
salem nuncient laguores meos; si qui sunt in
me qui cōmendari tibi digni sunt; nam mul-
ti sunt in me indigétes curati. O me felicem
si aliquis Centurio cœlestis dicat tibi: *Domi-
ne puer meus iacet paralyticus in domo,* & male-
torquetur! vtinam Domine statim respōdeas,

Ego

Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo,
& sanabor. Verbo enim ades, quia verbum
es.

Medicinas de terrâ, propter singulas Aug. ser.
quasque suas corruptelas creasti. Singula liloq. cap.
solatia singulis malis obuiantia præparasti;
20. quoniam es misericors & miserator.

Hei mihi, Domine, miserere mei. Hei mihi, Aug. libr.
ecce vulnera mea non abscondo. Medi- 10. conf.
cus es, æger sum, misericors es, miser sum. cap. 28.

Nunquid non potens est manus tua Deus Idem
omnipotens sanare omnes languores animæ ibid. cap.
meæ? 30.

Multas infirmitates habet anima nostra. Hieron. in
Quot peccata, tot infirmitates. Psalm. 162.

Ægrotat humanum genus, non morbis Aug. serm.
corporis, sed peccatis. 59. de ver-
bis Domini, cap. 11.

Non modò enim paralysi dissolui, ve- Chrysost.
rùm etiam peccare, languor est, & longè hom. 14.
illo languore deterior, ac tanto vtique, in cap. 4.
quanto est corpore anima præstantior. Matth.

Præsta mihi Domine medicinam, vnde Aug. med.
mea possint curari vulnera: visita me infir- cap. 40.
mum, cura me ægrum, sana me languentem,
& suscita me mortuum.

Varios siquidem languores habemus a- Chrys. in
nimarum, & hi sunt quibus [Christus] prin- c. 4. Mar.
cipaliter vult mederi. hom. 14.

Propterea enim illas ægritudines sanat,
vt istas scilicet de nostris animabus expellat.

Ambros.
tract. de
42. man-
sionibus.

Animæ languor peccatum est, vnde dixit Propheta: *Sana animam meam, quia peccauit tibi,* languor animæ nostræ superbia est, auaritia est.

Amb. lib.
4. in cap. 4.
Luc.

Etiam in typo mulieris illius, socrus Simonis & Andreæ, variis criminum febribus, caro nostra languebat, & diuersarum cupiditatum immodicis estuabat illecebris. Nec minorem febrem amoitis esse dixerim quam caloris. Itaque illa animum, hæc corpus inflammat: febris enim nostra auaritia est: febris nostra, libido est, eò quod ignitæ sint cupiditates: febris nostra, iracundia est: febre libido flagrantior est, grauiusque præcipitat & inflammat.

Chrys. in
cap. 3. ad
Philip. ser.
xi diges-
sione mo-
xali.

Vexabat enim nos morbus grauis ac febris vehemens, decumbebamusque, non in lecto, sed in ipsamet vitiositate, perinde ac in stercore. In improbitate voluptabamur, scatentes ulceribus, fætorē spirantes, squalidi, incurui, umbræ potius quam homines.

Aug. serm.
59. de ver-
b's Domini,
c. II.

Quin facet toto orbe, ab Oriente usque ad Occidentem, grandis ægrotus; sed ad sanandum grandeni ægrotum descendit omnipotens medicus. Humiliauit se usque ad mortalem carnem, tanquam usque ad lectum ægrotantis.

Chrysost.
in cap. 3. ad
Philip.
serm. II.

Vidit in stercore iacentem, à vermis exulceratum, à febri & fame oppressum, nullo non morbi genere laborantem. Nam & febris

bris vexabat [hoc enim est improba cupiditas] & inflammationes vrgebant [hoc enim arrogantia] & quædam insatiabilis fames occupabat [hoc enim auaritia] & sanies vndiq; [hoc enim scortatio] & cæcitas oculorum [hoc enim idololatria] & surditas & stupor [hoc enim erat, lapides & ligna adorare, & cum illis colloqui] & multa deformitas [hoc enim vitiositas] triste nimirum quiddam & moribus grauissimus. Vedit, absurdius (quam insanentes soleant) loquentes, & lignum & lapidem Deum vocantes. Vedit in tantâ vitiositate; nec tamen abominatus est, non amarior factus, non auersatus est, non odio prosecutus; Dominus enim erat, & opus suum non oderat. Deinde quid facit? optimi medici more parat pretiosa Pharmaca;

Et quia ipse est & verbum Dei, ægris suis Orig. hom.
non herbarum succis, sed verborum sacra-
mentis medicinam conquirit. 1. in Leuit.
cap. 12, &
13.

Erat namque Archiatros, qui posset cu- Orig. hom.
rare omnem languorem, & omnem infir- 1. in Ps. 37.
mitatem.

Nouerat, venâ inspectâ, quid intus agere- Aug. in
Psal. 43.
tur in ægrotō.

Erat humanarum ægritudinum Pæonius Clem.
Medicus & sanctus ægrotæ animæ incanta- Alex. lib.
tor. Saluum, inquit, fac seruum tuum Deus meus 1. Pædagog.
cap. 2,
Sperarem in te. Miserere mei Domine, quia clamaui

ad te totâ die. Bonus autem Pædagogus , qui est sapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus est cœlum) vniuersi figmenti curam gerit , eiusque corpori & animæ medetur : qui est omni ex parte sufficiens medicus , humanae naturæ seruator: *Surge, inquit Paralytico,* & sublato , in quo iaces , grabato , *vade domum;* & qui priùs erat infirmus , exemplò sanus & firmus eus sit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere;* ille verò mortuus , ex sepulcro exiit , qualis erat antequam moreretur , meditatus resurrectionem.

Aug. vel quis aliis lib. de verâ & falsâ. Pœn. cap. 5. Ideò autem tot saluauit febricitantes , tot languidos , tot claudos , tot cæcos & atidos , ne desperet de se peccator : medicum se vocat , & non sanis sed malè habentibus opportunum.

August. de doctrina Christ. lib. 1. cap. 24. Et sicut ille qui medetur vulneri corporis , adhibet quædam contraria ; sicut frigidum calido , vel adhibet etiam quædam similia : sic Dei sapientia hominem curans , seipsum exhibuit ad sanandum ; ipsa medicus , ipsa medicina. Quia ergo per superbiam homo lapsus est , humilitatem adhibuit ad sanandum . Serpentis sapientiâ decepti sumus , Dei stultitiâ liberamur. Iam verò similia , quasi ligamenta membris & vulneribus nostris adhibita , illa sunt ; quod per feminam deceptos , per feminam natus ; homo homines ; mortalis mortales ; morte , mortuos liberauit.

Quod

Quod si te ergo fortasse animarum nostrarum prædo & tyrannus, vel à Hierusalem in Hiericho descendenter, vel alibi vspiam inermem & imparatum natus, usque adeò sauciauit.

Clama; Ego dixi, Domine miserere mei, sana animam meam, quoniam peccavi tibi: sanat te Deus, confitere tantum vulnus tuum. Iaces sub manibus medici; patienter implora auxilium, fouet, vrit, secat; æquanimiter tolera, tantum noli attendere nisi ut saneris; sanaberis autem, si ostendas te medico; non quia ille non videt, si tu te abscondas, sed ipsa confessio initium sanitatis est.

Vulnus, medicum querit; Medicus, confessionem exigit. Amb. in Psalm. 40.

Conuertere ad me, ait Dominus, *Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi?* Ambr. ad Virgin. laplam quare non ascendit sanitas filiæ populi mei? grandi cap. 8. plагæ altâ & prolixâ opus est medicinâ.

Totum enim genus humanum, est ille homo, qui iacebat in viâ semiviuus, à latronibus relictus; quem contempst transiens Sacerdos & Leuites; & accessit ad eum curandum eiique opitulandum transiens Samaritanus, in quo Samaritano, se voluit intelligi Dominus noster I E S Y S C H R I S T V S.

Ideò unusquisque nostrum, cordis & corporis genua flectens, oret Dominum nostrum

Ambr. de mans. mans. 34

strum

strum IESVM CHRISTVM (*qui sanat omnes infirmitates nostras*) Et cum Prophetâ dicat: *Sana me Domine & sanabor, salua me, & saluabor.* dicat & cum Dauid: *Sana me Domine, quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.*

Chrys. in
Psalm. 26.

Omnis enim qui medicum non agnoscit, phræneticus est. Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, resistere sanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibid.

Currite ad medicum dum potestis; ne, cùm velitis, non possitis.

August. in
Psal. 102.

Si adhuc quibusdam perturbationibus anima quatitur post remissionem peccatorum, láguor est; *sanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni sunt, inquies; sed maior est medicus. Omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrit; tantùm tu curari te sine; manus eius ne repellas, nouit quid agat. Non tantùm deleteris cùm fouet, sed etiam toleres, cùm secat. Tolera medicinalem dolorem, futuram cogitans sanitatem: fert ergo manus eius, ô anima, quæ benedicis eum, non obliuiscens omnes retributiones eius, *sanat enim omnes languores tuos.*

August. in
Psal. 40.

Planè committamus nos medici manui, non enim errat, vt sanum pro putri secat. Nouit quod inspicit, nouit vitium quia ipse facit naturam: quid ipse condidit, quid de nostrâ

nostrâ cupiditate accessit, discernit. scit se
fano homini præceptum dedisse, ne languo-
rem incurreret; dixisse in Paradysō, hoc
manduca, & hoc noli. Non audiuit sanus
medici præceptum, vt non caderet; audiat
vel ægrotus vt surgat.

Quisquis ergo es, ô Christiane, qui sani-
tatem iactas, & te vulneratum fuisse dissim-
ulas, qui integritate gaudes, & te ægrotum
fuisse non meres, qui te destitutum iacuisse
non respicis, sed erectum in Ecclesia gloria-
ris; ama CHRISTVM qui te à prædonibus
liberauit, dilige Dominum qui te prostra-
tum iacentemque erexit. Dilige, inquam,
Dominum qui te in Ecclesiæ stabulum, per
semetipsum, inuexit; qui rectori stabulario
commendauit; qui duos denarios, hoc est,
legem & Euangeliū in eruditionem tuam
erogari præcepit. Dilige, inquam, Dominum
qui tibi dicit: *Ecce sanus es. Dominus enim ca-*
rām tuam salutem habet, qui propter te in
sæculum venit, & te à nefandis latronibus
liberauit.

Chrys. in
cap. 10.
Luc. hom.
de Samar.

Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte
uniuersa delicta mea! Psal. 24. 4.

4.

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. Psalm. 24.

Aspicis, heu saeuus! nostris neque tangere curiaz
Aspicis, & credi vis tibi, me quodd ames?
Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;
Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
Aspicis & pateris; neque cura est villa iuuandi;
Verus amor promptam non ita tardat opem.
Aspice, quam turpi ^{hic car. violare} subigat illamnata labore,
Aspice, cui tandem colla pramenda iugo.
Si foret ingenuâ saltem labor indole dignus,
Nec nimis abiecta vilius artis opus.
Multa meos casus magnorum exempla leuarent.
Et faceret propriam, sors aliena, leuem.
Sepè Ducum proauos, Regesq; nouerca coegit
Augustas operi sors adhibere manus:
Protae frenantem septemplicis ostia Nili,
Sic oras miseram, Rex Menelae, stipem.
Dextra Syracosij sceptris assueta Tiranni
Sic ferulas, pueris sceptra verenda, tulit.
Flēda exempla quidē, tamen haud ducenda pudori,
(Non etenim miseris sunt sua fata probro)
Ait mea non lacrymis, sed dignapudore ruina est.
Quæ rotō seruiles spontē subacta, molas.
Qualis ab infidâ Sampson ^{vidente} detonsus amicâ,
Circuit indignas, hoste vocante rotas.

Atque

Atque utinam famulas tantum damnarer ad artes!
 Explerem ingenuâ sordida pensa manu:
 Turpibus at serum vitijs addicere pectus,
Vitius atque auctus mancum acte proprum.
 Exulis aperius mancipijq; iugo est.
 Ah pudet! & (duplicis noua quæ mihi causa ruboris)
 Ipsa meum damnans execror author opus.
 Vix benè pertasum est, rursumq; reuoluitur error,
 Crescit & attextis nexa catena malis.
 Scilicet illa manet plectendas vltio noxas,
Mox nova
 Admissum sequitur culpa ~~secundat~~ scelus.
 O quam sepè meo sensi hæc ~~differimmat~~ damno!
 Nec tamen est damni mens reuocata metu.
 Nempe trahor vario studia in diuersa duello,
 Ut ratis ambiguis iam pila facta Notis.
 Et trahit hinc (vitijs quælena comesq;) voluptas?
 Quiq; subit vitium, retrahit inde dolor.
 Sapientis illa tamen redit è certamine victrix,
 Assiduus vitio sit licet ille comes.
 Sic habet alternos virtus, vitiumq; triumphos,
 Et meus aeterno vertitur orbe, labor.
 Tu super hæc etiam loris seruilibus instas,
 Addis & in pœnas verbera dura meas;
 Pœnaq; cùm culpa sit culpa, secunda peracta
 Supplicijs pœnas adiçis usque nouas.
 Nempe Ixionius non est modò fabula Terror gyrus.
 Vincta sed aeterna vertor in orbe molæ.
 Aspicias hæc durus nostro neq; tangere fato?
 Aspice, & in pœnas mitior esto meas.

Vide humilitatem meam , & laborem meum : & dimitte vniuersa delicta mea. Psalm. 24.

In quantam tribulationem deueni ! in quos flu- Mach. 6.
ctus tristitia , in quâ nunc sum ; qui iucundus
eram & dilectus in potestate meâ ! nunc verò remi-
niscor malorum quæ feci.

Vide humilitatem meam , attende deiectionem infirmitatis meæ. Beda in.
Psalm. 24.

Contrarietas culpe facta est homini pondus pœnæ ; vt corruptioni suæ malè liber seruiat , qui benè seruus de incorruptionis libertate gaudebat. Greg. cap.
22. in cap.
7. Job.

Nunc etenim menti cedit caro , nuncq; viciissim Nazianz.
Mens carnem sequitur. — carm. de
Namq; bonū cupiens , facit id tamen ipsa quod odit ; animæ ca-
Seruitum lachrymis persequiturq; graue. lamitati-
bus.

Quamuis [enim] quispiam locuples sit & generosus , est tamen inter abiectos abie- Chrysost.
ctissimus , cùm à peccato vincitur , quemad- hom. 9. in
modum enim si Rex quispiam barbarorum epist. 1. ad
seruus fiat , omnium est miserrimus , sic qui Cor. 10. 4.
in peccato viuit . Barbarum namque pecca-
tum est , animam enim sub Tyrannidem re-
digit ; nihil enim tam præter rationem est ;
quàm peccatum ; vnde ait Propheta , Homo
cùm in honore esset , non intellexit , comparatus est
iumentis insipientibus.

Orig. hem. Sanè si intelligamus spiritualiter, quæ sit
16. in cap. Ägyptiorum seruitus; agnoscimus, quia ser-
67. Genes. uire Ägyptijs, nō aliud est, quām obnoxium
 fieri carnalibus vitijs, in quod vtique vnum-
 quemque non extrinsecus illata necessitas
 cogit, sed segnities animi & libido ac volu-
 ptas corporis subegit, cui se animus per con-
 cordiam subdit. Denique & Saluator de li-
 bertate & seruitute in Euangelio differens,
 ita loquitur: *Omnis, inquit, qui peccat seruum est
 peccati.*

Hom. 8. Sicut ergo Ägyptus (ita terrena prouin-
in cap. 15. cia) filijs Israël, domus dicitur seruitutis, ad
Exod. comparationem Iudeæ & Ierusalem (quæ
 eis domus efficitur libertatis) ita ad compa-
 rationem cœlestis Hierusalem (quæ vt ita
 dicam; mater est libertatis) totus hic mun-
 dus, & omnia quæ in hoc mundo sunt, do-
 mus est seruitutis.

Aug. serm. Quid ergo mirum si mundus multa vapu-
12. de ver- lat? seruus est, sciens voluntatem Domini sui
bis Domi- & faciens digna plagis; non ergo recuset va-
nii. pulare multis, quoniam si non vult audire
 præceptorem iniustè, iustè patietur vltorem;
 vel non murmuraret contra castigatorem,
 cùm videat se plagis dignum, vt misericor-
 diam mereatur.

Prou. 26. *Flagellum equo, & camus asino, & virga in dor-
 so imprudentium.*

Bern. Ergóne bestiæ sumus nos? bestiæ prorsus.
Homo

Homo cùm in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.

Asinini quidam & bestiales motus legem contrariam habent. Cùm iejunare consentis urget gulæ illecebra; cùm vigilare proponis, somnolentia premit: quid faciemus huic asino?

Eadem peccatores spiritualiter feremus, quæ [Sampson] carnaliter ad nostram eruditio[n]em expressa, sustinuit. Ita enim nobis, ut illi hostis illudet; & vertendis molis velut asinos deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum nostrum, non subditum iugo Christi dignum faciamus asinariā molā) admonet per Prophetam: nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Homo enim, vt alibi dicit idem Propheta, non intelligens honorem suum, comparatur iumentis & similis efficitur. Quod in Rege Babylonio videmus evidenter expletum, qui stolidatis impiæ & recordis superbiæ pœnam, sensu hominis exutus in belluino hoc corde sustinuit. Etenim homo in errore positus & in iustitiā relapsus, iuste vt Sampson sapientiæ pariter & gratiæ virtute desertus, cæcitate punitur & molā; quia dignus est opere iumentario, qui semetipsum lumine rationis orbauerit, & in similitudinē belluarum, corporis seruus, abiecerit. Considera huiusmodi mortalium vitam, & tota tibi species iumenti molentis occurrat. Ut ille pannis oculos corporis sic iste

serm. 3. si-
per Qui ha-
bitat in ad-
iutorio.

Bern. serm.
5. de Al-
cens.

Paulini
epist 4. ad
Seuerum,

sordibus vitæ suæ oculos mentis obsutus, per errores suorum sensuum, quasi circa ambages molarum laboriosa miser statione versatur, usui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum suarum, & ipse sibi carcer est obfessus tenebris erroris sui, & conscientia squalore concretus in semetipso pistrini ergastulum patitur, saxum cordis sui pertinaciâ iniquitatis induratum quasi molam versat, farinam hostibus suis, de corruptâ animâ suæ fruge, conficiens ; quia sicut scriptum est : *peccator de animâ suâ currit.* Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ suæ, hostile triticum molit ut Zabulum pascat, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Orig. tract.
§. in Matt.
cap. 18.

Sunt autem & molarum differentiae, ut sint quædam carn humanæ, aliæ asinariæ. Et humana quidem est illa de qua scriptum est : *Duae erunt molentes ad unam molam, una asumetur & altera relinquetur.*

Ambr. in
c. 17. Luc.

Discutiamus ergo quæ molant, quid molant quidue pistrinum sit : & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, paucem si consulat boni, operatura cœlestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non potest interiora ab exte-

exterioribus separare, & ideò relinquitur,
quia eius similago displicuit.

Afinaria autem mola non irrationabiliter Orig. tract.
s. in Mat.
cap. 3.
dici potest grauissimum hominis malum, Greg. lib.
6. mor. c.
26. in cap.
1. Job.
quod semper deorsum trahit.

Nam quid per *molam afinariam*, nisi actio
terrena signatur, quæ dum colla mentis per
stulta desideria constringit, hanc *in laboris* Greg. lib.
6. mor. c.
26. in cap.
1. Job.
circuitum mittit.

Molendinum enim labor est huius sæ- August.
culi; ser. 107, de
temp.

Et molendinum puto dictum mundum August. in
istum, quia rotâ quâdam temporum volui- Psalm. 36.
tur, & amatores suos conterit.

Testatur Sampson Allophylis captus, qui Gregor. 76
postquam oculos perdidit, ad molam deputa- mor. 16.
tus est; quia nimirum maligni spiritus post- in cap. 6.
quam temptationum stimulis intùs aciem
contemplationis effodiunt, foras in circuitum
laborum mittunt.

Et quare in *molendino?* quia in isto mundo August. in
versantur: ubi molendinum intelligitur, quia Psalm. 132.
sic vertitur mundus iste, quo modo mola.

Quare in *molendino?* quia defuncti in sæ- In Psalm.
culo, circuitu rerum temporalium, tamquam
mola detinentur.

Et trahebat me post se, *in circuitu*, de vi- Aug. soli.
tio in vitium, & de luto in lutum. 10q. c. 6.

Vnde bene quoque per Psalmistam dici- Greg. lib.
tur, Deus meus, pone illos ut rotam. ut rota po- 16. mor. c.

30. in cap. nuntur quippe iniqui, quia in *circitu laboris missi*, dum ea quæ antè sunt negligunt, & ea quæ deserenda sunt sequuntur, ex posterioribus eleuantur, & in anterioribus cadunt.

Greg. lib. Hinc est enim quod per Psalmistam dicitur: *in circuitu impi ambulant*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Bernard. Miser ego homo! quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ seruitutis? miser sed liber, liber quia homo, miser quia seruus, & pro seruitute quidem miserabilis, sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est quæ se, cùm esset libera, seruam fecit peccati, peccato assentiendo, quia qui facit peccatum seruus est peccati.

*Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me,
et in puluerem reduces me! Job. 10.*

5.

LIBER. PRIMVS. 41
Credideram superis procul esse oblivia regnis
Resq; suas memori Numina ferre finu.
Serpit at hic Superis V; video quoq; mentis error,
Aut aliquem simulant Numina canta dolum.

Memento, quæso, quòd sicut lutum
feceris me, & in puluerem redu-
ces me. Job. 10.

Ergo cœlituū iam nata obliuia regnis?
Quis Ganymedao miscuit illa scypho?
Quid facit immemores ad nostra negotia Diuos?
T Lethas Superi forte bibistis aquas?
Oblita es mea lux, aut vis oblitia videri,
Cum dubitas proprium quale crearis opus.
Si nescis, referam; si scis, cur fingere pergis?
Me Tua de luteâ dextera fecit humo.
Quæris vbi? toto locus est notissimus orbe:
Primus vbi pater est conditus, hortus erat.
Fons vbi de riguis argenteus exilit herbis,
Quadrupliciꝝ suæ flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo post tempore, salvas
Cum maris aggeribus terra coegit aquas.
Addo, (quod històrie facit, hâc quoque parte, pro-
Puniceo rubuit Deda la gleba solo. [bandæ)
Hinc tribus es modicam digitis admensus arenam,
Primaq; massa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil nisi puluis eram, nil nisi puluis ero.
Sic faber argillam sanijs dum repperit agris,
AEdificat facili pocula ficta luto.

Principiò, terræ segmenta ligonibus vrget,
 Indè leui madidam flumine mollit humum;
 Denique materiem pernix rota versat in orbem,
 Amphoraq; admotæ nascitur arte manus;
 Nascitur, at mediâ vix amphora vixerit horâ,
 Frangitur, ing; suam fracta recurrit humum.
 Haud magè firma mœ fundamina condita vita,
 Et leuis ext remos finiet umbra dies.
 Cur igitur, veluti fuga non satis incitet annos,
 Precipites glomerat mobile tempus equos?
 Sponte, meus puluis, nimis heu cito, sponte fatiscit,
 Et mea, non vlo, vita premente fugit!
 Si mihi, seu vitrâ concreuit Olympus ab vndâ.
 Calite crystallo membra gelata forent!
 Aut quales memorant, cœlestia lumina, stellas,
 Quas suus è liquidis condidit author aquis:
 Aut foret Angelicæ munus, sine corpore, ^{porto} vittæ,
 Elitis qualem mentibus esse ferunt!
 Sperarem Angelicis æqualia secula lustris,
 Cœlestesq; annos, sideriosq; dies.
 Sed data squamnigeræ mage fortia corpora turma
 Quam peperit viridi Doris aquosa patri.
 Quin etiam volucres cunis melioribus ortæ,
 Plumea queis nitida membra dedistis aque.
 O vtinam rigidis mihi stent adamantibus artus,
 Aut durent neruos firma metallæ meos!
 Felices Scythicæ fato meliore sorores,
 Fama quibus fuluo finxit ab ære manus,
 Cuiq; fuit solo corpus penetrabile talo,
 AÆrea nam reliquum lapina corpus erat:
 Cetera triplex es tu. Sed

Sed quid ago, damnoq; mei cunabula limi?

Aut queror è fragili corpora facta luto?

Non bene vasa suo faciunt conuicia fabro,

Nec faber ipse suum iure refutat opus.

*Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris
me, & in puluerem reduces me.*

Iob. 10.

SURGE, & descende in domum figuli, & ibi au- Hieremix
dies verba mea. Et descendit in domum figuli, & ^{18.}
ecce ipse faciebat opus super rotam, dissipatum est
vas, quod ipse faciebat è luto, manibus suis: conuer-
susq; fecit illud vas alterum; sicut placuerat in oculis eius, ut ficeret. & factum est verbum Domini ad me dicens: Numquid, sicut figulus iste, non poteris vobis facere, domus Israel, ait Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos, in manu mea.

Volens Propheta, Dei ostendere potentiam & hominis fragilitatem, comparat Deum figulo & hominem luto; quod nihil potest aduersus Deum, sicut nec lutum aduersus figulum; vnde Rom. 9. dicitur: numquid potest figmentum ei qui se finxit, dicere, Quid me fecisti sic? & Isaiae 45. Vae, qui cor: radicit factori suo, testa de farnis terræ. Numquid dicet lutum figulo suo, Quid facis? & Isaiae 64. Et nunc Domine Pater noster tu es; nos verò lutum; & factior noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. igitur in domum

Hugo
Card. in
hunc lo-
cum,

domum figuli descendere , est considerare fragilitatem carnis suæ . Corpora autem nostra dicuntur vasa , quia continent liquorem siue thesaurum pretiosissimum , scilicet spiritum ad imaginem Dei creatum .¹ Rom . 4. *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.* Deus autem est figulus . Hoc autem vas , re- Etè dicitur super rotam ; vel propter corpo- ris instabilitatem ; vel quia idem est princi- pium & finis ibidem , secundum illud Ge- nesis 3. *De terrâ es , & in terram ibis.*

*Greg. lib.
10. mor. c.
36. in cap.
10. lob.*

Vt lutum ergo homo factus est ; quia de limo est ad conditionem sumptus . Quod sanctus vir benè pietati iudicis obijcit , cùm postulans dicit : *Memento quæso , quòd sicut lu- tum feceris me.* Ac si apertè dicat : Infirmitatem carnis considera , & reatum iniquitatis laxa . Vbi aptè quoque mors eius carnis adiungi- tur , cùm protinus sub infertur : *& in puluerem deduces me.* Ac si patenter postulet , dicens : *Memento quæso , quòd per carnem à terrâ venio , & per eius interitum ad terram ten- do.*

*Greg. ibid.
cap. 37.*

Hæc autem quæde exteriori homine di- ximus , etiam interiori quemadmodum pos- sint congruere , libet ut breuiter replicando monstremus . *Memento quæso , quòd sicut lutum feceris me.* Sicut lutum quippè homo noster interior existit : quia Sancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur , ut ad intellectum sui

sui conditoris erigatur; humana namque cogitatio, quæ peccati sui sterilitate aruit, per vim Sancti Spiritus, quasi irrigata terra, viridescit. Sed sœpè, dum præceptis superni doni virtutibus, sine interruptione utimur, ad priuatam fiduciam, vñsu continuæ prosperitatis eleuamur: vnde fit plerumque, vt idem qui subleuauerat, parumper spiritus deserat, quatenus ipsum sibi homines ostendat. Quod sanctus vir protinus exprimit, cùm subiungit, & in puluerem deduces me.

Quia, cùm per subtractionem spiritus mens aliquantulum in tentatione deseritur, quasi ab humore pristino, terra siccatur; vt infirmitatem suam derelictus sentiat, & sine infusione supernæ gratiæ, quantum homo aruit, agnoscat: qui aptè quoque reduci ad puluerem dicitur, quia dimissus sibi, cuiuslibet aura temptationis raptatur.

Hoc ergo (sicut dignum erat) perpendentes homines sancti, pulchra plasmata in gloriam & honorem præparata, hunc ipsum Creatorem, suum plastes; seipso autem lutum appellauerunt; eleganti confessione, lacrymosâ declamatione: Et nunc Domine, inquit Isaias, Tu pater noster es & nos lutum; & factior noster, & opera manuum nostrarum, omnes nos. Et ad Hieremiam loquitur idem plastes noster Deus. Nunquid sicut figulus iste, non potest te robis facere, dominus Israel? ecce sicut lutum in manu

Rupertus
lib. 2. c. 20.
in Gen.

manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Israel.
 Ostenderat enim illi figulum facientem
opus suum super rotam: Et dissipatum est, in-
quit, vas quod ipse faciebat è luto manibus suis,
conuersusq; fecit illud, vas alterum, sicut placuerat
in oculis eius, vt faceret. Hinc idem qui suprà
dicit Isaías: V& qui contradicit factori suo, testa
de famis terra. Hæc & illis similia sciens ille
Iurisperitus cœlestis Paulus ait: O homo tu
quis es qui respondeas Deo? Nunquid potest figmen-
tum dicere ei qui se finxit; Quare me fecisti sic? Aut
nunquid non habet potestatem figulus; facere de eo-
dem luto, aliud quidem vas in honorem, aliud verò
in contumeliam?

Rupertus
lib. i. in
Ieremiam
cap. 10.

Magnum reuerentia documentum, ma-
 gnum & congruum taciturnitatis & conti-
 nētis linguae instrumentum. Deus plastes no-
 ster est, nos autem lutum. Monet hoc vehe-
 menti incēpatione Apostolus vas electio-
 nis, placitumque ēterni figuli opus, monet,
 inquam, nos, & mittit huc, vt cum Prophē-
 tā isto, præsens diuinæ potestatis exemplar
 videamus. Cūm enim abiectionem fratrum
 suorum Israelitarum congeuiisset; Quid er-
 go, inquit, dicemus: Nunquid iniquitas apud Deum?
 absit. nimirum vt hæc diceret, ipse quoque
 mente humili; in isto Prophetā, descendē-
 rat in domum figuli, & viderat quod do-
 mus Israel lutum esset, æquè vt omne cœ-
 num gentium; & quia non pro debito, sed
 pro

pro solâ gratiâ Deus figulus omnium, sumpsit Abraham, cùm esset lutum Chaldaicum, & ex illo, & ex seminis eius massâ luteâ, fecit quæ voluit vasa misericordiæ, vasa honoris & gratiæ. Quid amplius illi debebat, quam vniuerso luto generis Adæ? hoc ille sapiens & humilis, & ideo verè sapiens, quia humilis, viderat & humiliiter sentiebat; quia non propter figuli inertiam, sed propter incomprehensibilem Iustitiam, rebelle lutum in manu eius dissipatum fuerat. Porro ut ad spectandam similitudinem figuli reuertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognouit figmentum nostrum, suscipiendo puluerem nostrum, tunc ipse faciebat opus è luto manibus suis super rotam adhibitis digitis suis, id est, donis Spiritus Sancti, ut perfecta iam in plenitudine temporis vasa, thesauros susciperent misericordiæ & honoris. Sed ausum est infelix lutum blasphemare figuli sui digitos. Quid igitur? Nimirum figulo iustissimè digitos suos foris contrahente, & cum totâ manu feriente, dissipatum est vas, dissipatione validâ.

Num quæram igitur quis fecit me? Tu Domine fecisti me, sine quo factum est nihil, tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus, per quem viuo ego, & per quem omnia viuunt, quoniam

Aug. so-
liloq. c. 31.

niam fecisti me. Gratias tibi plasmator mei,
quia manus tuæ fecerunt me & plasmae-
runt me.

Aug. So- Nouisti figmentum nostrum figulus no-
liloq. ster, & omnes quasi lumen in manu tuâ.

cap. 20. Nempe figmentum fragilius, quam vas
Aug. lib. 5. de cuius cap. quæ illâ rotatione finguntur.

3. Igitur quia sic voluit, & sic sapientia di-
Rupertus lib. 2. c. 21. Et auit, vnum de quo cæteri propagarentur,
in Gen. formauit hominem de limo terræ. de limo,
inquam terræ. Manifestum est hoc, quia se-
cundum corpus, homo terra est. **Terra** enim,
inquit Dominus, es, & in terram ibis.

August. in Nouit, quid fecerit, quomodo lapsum sit;
Psalm. 102. quomodo reficiendum sit, quomodo adop-
tandum sit, quomodo ditandum sit. Ecce
facti sumus de limo. Primus homo de terrâ,
terrenus; secundus homo de cœlo, cœle-
stis.

Ambr. in Nosce tamen te ipsum homo: tuæ animæ
Psalm. 102. dicitur in Canticis Cälicorum: *Ni cognoueris
te formosa in mulieribus.* Cognosce te anima
quia non de terrâ, non de luto es, quia in-
sufflauit in te Deus animam viuentem. At-
tende tibi, ut lex dicit. tibi, id est, Animæ tuæ:
secularia te & mundana non teneant; ter-
restria non morentur; ad illum totâ inten-
tione festina, ex cuius inspiratione consi-
stis.

Ambr. Cognosce te anima, quia non de terrâ,
non

non de luto es, quia insufflavit in te Deus, &c ibid. oct.
fecit te in animam viuentem. Opus magnifi- 1°.
cum est homo, Dei inspiratione formatum.
Disce homo, vbi grandis, vbi pretiosus sis,
vilem de terra demonstrat, sed gloriosum
virtus facit, fides rarum, imago pretiosum.
An quicquam tam pretiosum, quam imago
Dei est?

Peccavi. Quid faciam tibi, O custos hominum?
quare posuisti me contrarium tibi? Job. 7. 6.

V I.

Peccaui: quid faciam tibi ô custos
hominum, quare posuisti me con-
trarium tibi? Job. 7.

ET iuuat & merui: pleno scelus ore fatendum est,
Culpa mea est nullo digna patrocinio.

Peccaui, fateor, nec quæ male crimina feci,
Vllo fucari posse colore, puto.

Nec mihi dedecoris metus est, neque cura pudoris,
Fugatio periculi publica protrahat.
Publica flagitii debita pæna meis.

Ecce manus vltrò supplex tibi porrigo victimas,
Quæ mihi sit tantum pæna luenda rogo.

Quid tibi vis faciam? qua te mihi mucrona mitem,
qua mihi que lenem victimam reddat, et
Aut clausum statuum macta trophyæ meæ;

Vis tua centenis cumulari altaria libis?
Aut pia fumosis tura micare focis?

Aut meus ipsetuas mauis, cruor imbuat aras,
Hostia criminibus substituenda meis?

Ah, foret illa meæ vix par quoque victimæ noxae!
Namque, meo est omnis criminis pæna minor.

Non tamen est se festum hanc savus Numinis iras
qua nis contenta furius i. c. sed neget.
Quæ tenire cruor folius & ara queant:

Sapè tuus parti superate mucro pepercit,
Et conseruato nomen ab hoste tulit.

Non sinit ingenium tantos tibi surgere motus,
Quantis pro merito culpa pianda foret.

O bone terrigenum custos, tutelaq; mundi
per suum tempus, rem, casum, perfunctio-
Publica suppeditat eum vota fatus;
 En tua se mediâ clementia monstrat in irâ,
 Quaq; manu gladios hâc quodq; tendis opem.
 Si pateris (quamuis summo mea causa patroni
     Eloquio, melior nullius esse queat)
 Pauca tamen pro me, vel pro te: (quod magis, optem)
 Ne tua fors etiam sit mala causa, loquar,
 Non nego, peccavi; communis at hic fuit error;
Cum sibi communis in crimine sola suam?
 Damnable communis criminis yna luam?
 Cùm ruerent aliq; malè quo suns impètus illos
 Impulit, in flamas Bacche Venusq; tuas?
 Dextra suum fulmen, quamuis vibrata, remisit,
 Tensaq; pro gladio lenis oliua fuit.
 Cur mihi perpetuo contra aduersâre duello,
 Ceu gladiator ego, tuq; lanista fores?
 Non satis est, culpam fassas tibi tendere palmas,
 Criminibusq; iram promeruisse tuam?
 Quid: quod & egregij dederim tibi muneris ansam;
 Materies laudis, dum mea culpa, tua est.
 Nâ nisi peccasset, quid tu cōcedere posses?
 Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccans

*Peccavi: quid faciam tibi ô custos homi-
num, quare posuisti me contrarium
tibi? Iob. 7.*

FAmosa lucta & totius ore Ecclesiæ per Rupertus
in Gen. 1.
2, cap. 6. Orbem celebrata, quâ homo cum Deo luctatus est.

Sicut enim sunt quædam arma Dei, in Orig. in
Psal. 36.
hom. 2. quibus esse dicitur lorica Iustitiae & gladius Spiritus, & scutum Fidei; ita etiam sunt arma diaboli, quibus induitus homo peccator. A contrariis igitur intelligamus contraria, & statuamus duos milites armatos; unum militem Dei, alterum militem Diaboli. Et si quidem miles Dei habet loricam iustitiae, sine dubio miles diaboli contrariam huic gerit iniustitiae loricam. Et si miles Dei in galeâ coruscat salutis, è contrario peccator (qui est miles diaboli) galeâ perditionis induitus est. Ita ergo est gladius quidam Spiritus Sancti, in his qui militant Deo est autem & gladius maligni, in his qui militant peccato, quem gladium nunc euaginare dicuntur peccatores.

Quis est gladius peccatoris, nisi contra- Amb. in
Psal. 36. riis gladio Spiritus Sancti?

Quomodo autem putandi sunt peccato- Orig. hom.
2. in Ps. 36. res euangicare gladium? dum iam impuden-

ter, & absque ullo verecundiae velamento iniquitates suas perpetrant, nec erubescunt aut reverentur, nec tamquam in vaginâ nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quemdam denudant.

**A m b r . i n
17. A p o c .**

Cum agno pugnauerunt qui Ecclesiam Dei persecuti sunt.

**H u g o
C a r d . i n
e u n d e m
l o c u m . I a b
13.**

Hæc pugna cœpta est à principio mundi in Cain & Abel.

Tetendit [impius] aduersus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.

**G r e g . i n
h u n c l o-
c u m .**

Sunt namque nonnulli, qui etsi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsa impossibilitate expletandæ voluntatis suæ fracti, ad se meti ipsos respiciunt; atque ad eum, quem contemnerè voluerant, conuertuntur; & qui discederè longè poterant, si quod vellent implere valuerint, per hoc aliquando saluantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; unde ad se reduicti, cuius sint conditionis, aspiciunt, & plangunt se contraria veritati voluisse.

**A u g . l i b .
22. c o n t .
F a u s t u m
c a p . 7 0 .**

Sic Saulum Ecclesiam prosequentem Deus de cœlo vocauit, prostrauit, tamquam percussit.

**B a s i l .
h o m . 13. i n
P s a l m . 4 8 .**

Nam qui omnia nostra moderatur, ac dispensat Deus, nobis per malitię viam incidentibus occurrit, offendicula obijciens, quæ

quæ nos à peccato remoren-
tur, & abar-
ceant.

Sed & nonnulli sunt, qui hoc quod per-
uersè contra Deum appetunt, iusto Dei iu-
dicio implere nequiū permittitūr, & cùm
eos malitia accedit, potentia roborat, tan-
to iam semetipos in errore cognoscere ne-
queunt, quanto in rebus affluentibus extra
se semper per potentiam trahuntur; de quo-
rum intentione dicitur : *Tetendit aduersus
Deum manum suam, & contra Omnipotentem ro-
boratus est.*

*Greg. loco
iam citat.*

[Sed] *contra Deum pugnare non est facile.*

Eccles.

*Tu [igitur anima mea] ne existimes tibi im-
punè futurum, quod contra Deum pugnare tenta-
ueris.*

*46.
Mach. 2.
c. 7.*

Iob, cuius rei gratiā dimicaret, nesciebat; Chrysost.
nesciebat quoniam ei gymnasium palæstra hom. 4. de
erat proposita; sermonem ad iudicem vertit, patientiā
animæque oculum ad alta dirigit, non bla-
phemans sed orans cum lacrymis; *Vt quid
me posuisti contrarium tibi?*

Iob.

Tunc autem sibi contrarium Deus homi- Greg. in
nem posuit, cùm homo Deum peccando cap. 7. Iob.
dereliquit. Iustus verò conditor hunc sibi 1.8.c. 22.
contrarium posuit, quia inimicum ex elati-
tione deputauit.

Et ecce fatetur [Iob] malum quod fecit, Greg. in
sed bonum, quod Deo in recompensatio- cap. 7. Iob.
nē debeat offerre, non inuenit; quia ad ab- lib. 8.c. 21.
& 22.

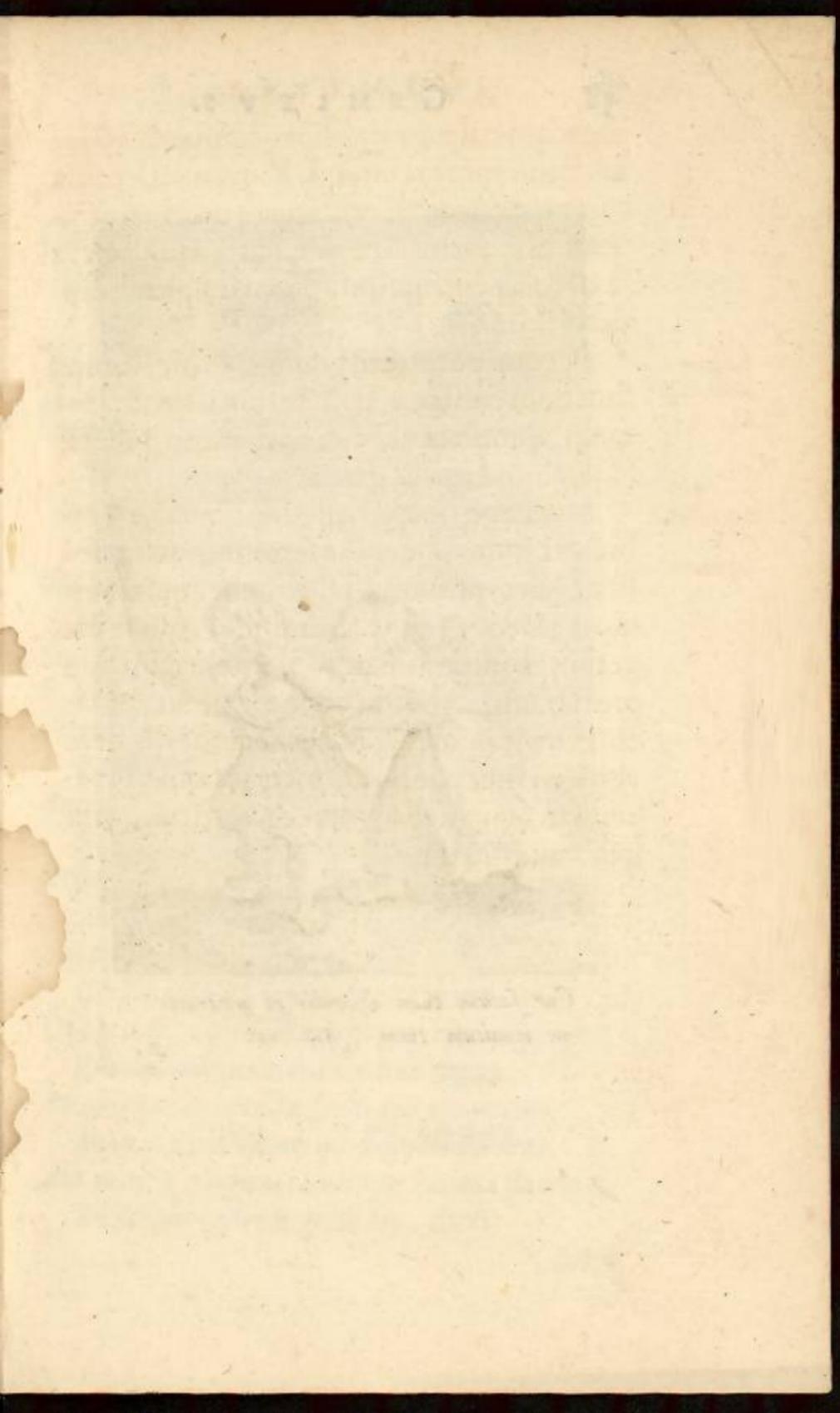
luendam culpam quælibet humanæ actio-
nis virtus infirma est, nisi hanc misericordia
parentis foueat. Cur [ergo] quasi contra-
rium tibi hominem despicias , qui certus
scio, quia perire ipsum , quem despicere cre-
deris , non vis ?

Aug. ma-
nual. cap.
23.

Peccavi peccatum grande, & multorum
sum mihi conscius delictorum; nec sic de-
spero , quoniam ubi abundauerunt delicta,
superabundauit & gratia.

Bern. ser.
§ 1. in
Cant.

Miser ego homo ? quis me liberabit à ca-
lumniâ huius pudendæ seruitutis? miser sed
liber, liber quia similis Deo, miser quia con-
trarius Deo. O custos hominum , quare me
posuisti contrarium tibi ? posuisti cùm non
prohibuisti : Alioquin ipse me posui , & fa-
ctus sum mihi met grauis. Iustissimè quidem
vt hostis tuus , sit hostis meus; & qui tibi re-
pugnat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi
ipsi contrarius sum,

*Cur faciem tuam abscondis et arbitraris
me inimicum tuum?* Job. 13.

2.

V I I.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Job. 13.*

Ergo meus tanta causam tibi præbuit ira
 Qui condonandus leniter error erat?
 Redideram toruos tantum te fingere vultus,
 Nec nisi compositis os simulare minu.
 Sicilicet ut flenti genitrix negat vbera nato,
 Sed negat, ut lacrymis sepius illa petat.
 Aut qualis pueri fugiens negat oscula nutrix,
 Oscula, quæ toties, dum sugit ille, dedit.
 Sic ego te factos rebar mihi ducere vultus,
 Utque magis sequerer, fingere velle fugam.
 At geritur video, dicto res seria bello,
 Falsa, nec, ut rebar larua, sed ira fuit.
 Auertisque oculos, dedignarisque videri,
 Pax voluti numquam concilianda foret.
 Et fugis, ut viso fugit eminus hostis ab hoste,
 Aut quem fulmineo dente lacepsit Aper.
 Scu timeasque oculis visus faxessere nostris
 Occulis oppositat lumina cauta manu.
 Quo precor hanc tanto merui pro criminе pœnam,
 Ut velut indignans ora videnda neges?
 An quia peccavi, vultu frustraris amantem?
 Ah! vultu ^{miseria} qui mali toru*s* erat.
 Aut mea ne magicas iacentur lumina flamas,
 Sibilet aut nostro Regulus ore, times?

*Anceuēni tutis Cyrceos visibus orbes,
Vibrat amīg oculo pelle nocente necem.
Donec enim verso me dēdignabere vultu,
Te, dolor, irato viuere, maior erit.*

¶ Nullus alterius faciunt mihi lumina bellum,

*Nulli. alterius lumen gena pro movant
Luminibus possunt pectus carere tuis:*

Pulchra tuos oculos contempnere Centhis possum,

Pena nec est oculis quae carere quis.

Qui pascunt reliquias ignonitentē faces;

Altamen absque tuis oculis, mea vita, meum cor

Viuere, non aliter quam sine corde, queo.

Cense igitur reliquias quibus obruor anxia cure;

Si tam dura oculis pena carere tuis?

O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormentū est,

Te quod amem mea lux, metamē haud redames!

*Cur faciem tuam abscondis, & arbitras
ris me inimicum tuum? Iob. 13.*

*Aug. foli-
log. cap. 1.*

Quare faciem tuam auertis, gaudium
meum per quod gaudeo? ubi es abs-
conditus, pulcer, quem desidero? odorem
tuum haurio, viuo & gaudeo; te autem non
video; vocem tuam audio & reuiuisco; sed
cur faciem tuam abscondis? forte dicis; Non vide-
bit me homo & viuet. Eia Domine, moriar, vt
te videam; videam, vt hic moriar. Nolo vi-
uere, volo mori; dissolui cupio, & esse cum
CHRISTO; mori desidero vt videam **CHRIS-**
TVM; viuere renuo, vt viuā cum **CHRISTO.**

Lumen

— Lumen perspè tuenti,
 Numinis aterni , nubes densissima , sese
 Protinus iniecit medium , seq_z abdidit ingens
 Fulgor , & ardentem fixit mihi corde dolorem ,
 Ut mibi iam proprius posito se præpete cursu
 Eripuit , capi_z fugam . Cur istud ? Amari
 An quod à me semper cupiat , cupideq_z requiri ?
 Namque ita moris habent homines quoque .

Nazianz.
de virtute
humana.

Si quis enim offenderit seruulorum , Ambr.
 auertere ab eo vultus solemus . Si apud ho- Apolog.
 mines hoc graue dicitur , quanto magis a- pro Dauid.
 pud Deum ? vides enim quòd faciem suam
 Deus à Cain muneribus auerterit . Ideò Dauid
 orat vt flagelletur potius quàm projiciatur à
 facie Dei . Ideò iustus ait : *Vultum tuum Domine*
requiram , grande ergo supplicium , projici à
 facie Dei . Projectus est Adam de Paradyso ;
 neque immetitò , ipse enim antè se absconde-
 rat à facie Dei . Exiuit & Cain à facie Dei , quia
 putauit Deum esse fallendum , vt crimen
 negaret . Quomodo projiciat Deus à facie
 suâ audi dicentem : *Tollite illum in tenebras ex-*
terioras .

Igitur quæ Anima semel à Deo didicit in Bern. sc̄s.
 intimis suis Dei præsentia suspirare , & qua- 35 in
 rere faciem eius semper , talis anima , nescio , an Canto.
 vel ipsam gehennā ad tempus experiri hor-
 ribilius pœnaliusve ducat , quàm post spiri-
 tualis studij huius , gustatam semel suauita-
 gem , exire denuò ad illecebras , vel potius
 molestias

molestias carnis : audi enim hominem expertum quæ loquitur: *Bonus es, inquit, Domine sperantibus in te, animæ querenti te.* audi & alium similem huic: *Tibi dixit cor meum, exquisuit te facies mea, faciem tuam, Domine requiram.* Ab hoc bono, si quis auertere sanctam illam animam conaretur, puto, haud secus accipisset, quam si de Paradiso, & ab ipso introitu gloriæ, conspiceret deturbari.

Amb. in Psalm. 43. Est enim [CHRISTVS] fulgor æternus animorum, quem ideò Pater misit in terras, ut eius illuminati vultu, æterna & cœlestia sperare possimus, qui antè terrenâ caligine tenebamur inclusi.

Et in m. 118. Desiste [ergo anima] hominis habere peccata, & videbis faciem meam ; qui enim faciem meam videt, debet esse sine peccato. Esto Angelus, hoc est diuini minister imperij; obsequere mandatis Domini: cum fueris Angelus, videbis faciem Domini. ipse Dominus IESVS ait: *Beati mundo corde, ipsi enim Deum videbunt:* aduertis quid à te exigatur ut videoas Deum? Emunda igitur cor tuum.

Or. in n. 43. [Sed] auertere à nobis Deum faciem suam putamus, quando sumus in aliquibus afflictionibus constituti.

Bern. in scala. Ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit Sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu & recessu

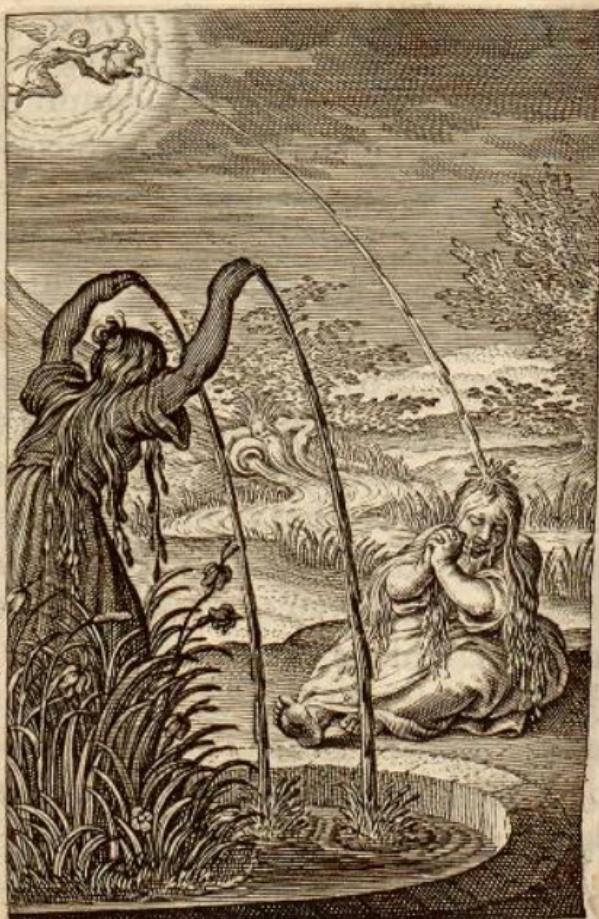
cessu lucrum acquisitis. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad consolationem, recedit ad cautelam.

O bona absconsio, quæ efficitur perfec-
tio! Gloria mea, Deus meus, abscondis the-
saurum tuum, vt incites cupidum; recondis
margaritam, vt augeas quærentibus amo-
rem; differs dare, vt doceas petere; dissimu-
las audire petentem, vt facias perseveran-
tem. quod planè indicat illa flebilis, quæ
tuum in sepulchro natum CHRISTVM, inter
mortuos, quærebat viuum, durantibus ad-
huc tenebris; quam accenderas vt quæreret,
sed quærenti disparebas vt perseveraret: per-
severauit sperans, & sperauit perseverans; &
quia in spe perseverauit, videre te meruit.
Beata visio & plena exultatio.

Placare, obsecro, & miserere mei, & non
auertas faciem tuam à me, qui pro me redimen-
do non auertisti faciem tuam ab increpantibus &
confuentibus in te.

B. Ansel-
mi medit.
cap. 5.

Aug. med.
cap. 39.

*Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis
fontem lacrymarum ? Hierem . 9 .*

8.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, &
oculis meis fontem lacrymarum,
& plorabo die ac nocte?

Hierem. 9.

Quis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in
vndas,
Totq; fluat guttis, quot stetit antè, comù?
Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, ut fluctus exspatientur, obest.
O mea, si subiò, duo flumina, lumina fiant!
Sat capiet geminas alueus aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non sufficit imber,
Perpetuò flentis, qui rigat ora senis.
Capta nec Andromache, quâ lumina proliuit vnda,
Illa meis lacrymis vnda sat esse potest.
Nec tua, Iesside, lacrymati balnea lecti,
Balnea nocturnis humida semper aquis.
Nec quibus es solitus iejunia pascere, guttae,
Nocte, dieq; tuus quæ tibi panis erant:
Illa nec illuuius plorabilium lacrymarum
Quam pluit in Domini Magdala moesta pedes:
Nec(tibi, qui geminis inarauerat humida fulcis
Lumina) fons mœsta, Petre perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim septemplice flumina riuo,
Cùm vagus Isiacos obruius amnis agros.

Aut qualis madidum cùm mergit Aquarius annum;
 Totaq; in hybernas astra liquantur aquas;
 Aut potius trepidas qualis ruit imber in vrbes,
 Omnia cùm pluvio claustra reclusa Iovi.
 Culminaq; & turres & acuta cacumina, cautes,
 Et nemora, & montes, nil nisi pontus erant.
 Hos oculis vogueam grauidis mihi currere nimbos,
 Et caput hoc, totus fiat vt Oceanus.
 Aut saltem in geminos tabescere lumina riuos,
 Perpetuóve meas amne natare genas.
 Nec siccari oculos, nisi cùm stupor obstitit illis,
 Finiat vt lacrymas ultima gutta meas.
 Felices nimium, vitreae, gens cœrula, nymphæ,
 Membra quibus fluido sunt liquefacta vitro!
 Vosq; paludosis mutatae fontibus artus,
 Quas vetus est quondam fama professa nurus.
 Cur mihi non liquidis stillant quoque brachia riuis,
 Glaucaq; muscosis fluctuat vnda comis?
 Illa ego sum, fontem quæ non admittor in vllum,
 Illa ego sum frustrâ quæ liquor esse velim.
 O vtinam! celerem vertar, nouus Acis, in amnem,
 Qui, Galatæa, tuo flumen amore fuit.
 Aut aliquod, fieri iubeat me Biblida, Numen,
 Quod fieri iussit Biblida, fontis aquam!
 Aut, Acheloë, tuâ liceat mihi ludere formâ,
 Hercule decepto, cùm leue flumen eras!
 Non ego tunc, Acheloë, precaria corpora ponam,
 Taurus, vt exuto fluminis ore, puter.
 Et licet obscuri fuerim nisi nominis amnis,
 Non ego me nomen vile fuisse, querar.

Iugis aquæ largus tantum mihi suppetat imber,

Catera, securum nomen honoris erit.

Tum mea inexhaustos deducent lumina riuos,

Pindus ut astiuâ de niue, voluit aquas.

Perq; fluent lacrymæ, veluti vaga flumina, vultum;

Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.

Nec nisi flere, meis oculis erit illa voluptas,

Donec erunt lacrymis crimina mersa meis.

*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis
meis fontem lacrymarum, & plorabo
die ac nocte? Hierem. 9.*

Hieron. in
c. 9. Hie-
rem.

Bern. ser.
16. in
Cant.

Amb. in
Psal. 118.

Greg. lib.
3. dial. c.
34. &c l. 6.
registri.

Aug. med.
cap. 36.

Si totus vertar in fletum, & ne quaquam
guttæ sint lacrymarum, sed abundantia
fuminis, non satis dignè fleuero.

*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fon-
tem lacrymarum? ut præueniam fletibus fletu-
m & stridorem dentium, & manuum pe-
dumque dura vincula; & pōdus catenarum
prementium, stringentium, vrentium, nec
consumentium. Heu me mater mea, ut quid
me genuisti filium doloris, filium amaritu-
dinis, indignationis & plorationis æternæ!*

Nescit flere qui flenda committit; & cum
sit ipse lacrymabilis, non habet culpæ lacry-
mas suæ.

Axa suspirans, à patre terram irriguam pe-
tit, quia à creatore nostro, cum magno des-
iderio, quærenda est lacrymarum gratia.
Hinc irriguum superius accipit anima, cum
fese in lacrymis cœlestis Regni desiderio,
affligit: irriguum verò inferius accipit, cum
inferni supplicia flendo, pertimescit.

Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtu-
tum magister, docuisti nos verbo & exem-
plo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent,*
quoniam ipsi consolabuntur. Tu fleuisti defun-

ctum

Etum amicum, & lacrymatus es valde super
perituram ciuitatē. Rogo te, bone Iesu, per
illas preciosissimas lacrymas tuas, & per om-
nes miserationes tuas, da mihi gratiam lacry-
marum quam multum desiderat & appetit
anima mea; quia sine dono tuo, non possum
habere eam: sed per Spiritum sanctum tuum
qui dura corda peccatorum mollit, & ad
fletum compungit; da mihi gratiam lacry-
marum, sicut dedisti Patribus nostris, quo-
rum vestigia debeo imitari, ut plangam me
in omni vitā meā, sicut ipsi se planixerunt
nocte ac die. Da mihi irriguum superius &
irriguum inferius, ut sint mihi lacrymæ panes die
ac nocte. Da mihi, dulcissime fonte irriguum
fontemque perspicuum, in quo lauetur assi-
duè istud iniquitatum holocaustum. Da mi-
hi gratiam lacrymarum benedictæ & am-
bilis Deus, præcipue ex multâ dulcedine a-
moris tui & commemoratione misericor-
diarum tuarum. Tribue pro bonitate & pie-
tate tuâ, ut iste calix tuus inebrians & præ-
clarus satiet sitim meam.

Lacrymæ siquidem sunt peccati diluuium Nazian.
& mundi piamentum. orat. 30

Et sicut torrens, diuersa obstacula diruit,
sic lacryma feruētis desiderij, omnia pecca-
ta diluit, omnia tormenta contemnit, & cur-
sum suum ad Deum peragit, usque dum per-
ueniat ad aspectum Dei. Ecclesiastici c. 35.

v. 18. Nónne lacrymae viduae ad maxillam descendunt?
 Vers. 19. A maxillâ enim ascendunt, usque ad cœlum.

Aug. med. Percute Domine, percute, obsecro hanç
 cap. 37. durissimam mētem meam, piâ & validâ cu-
 spide dilectionis tuæ, & altius ad intima pe-
 netra potenti virtute; & sic de capite meo educ
 aquam immensam, & de oculis meis verum fontem
lachrymarum iugiter manantem ex nimio af-
 fectu, desiderio visionis pulchritudinis tuæ:
 ut lugeam die ac nocte, nullam in præsenti
 vitâ recipiens consolationem.

Aug. med. Da mihi, quælo, lacrymas ex toto affectu
 cap. 36. internas, quæ peccatorem meorum possint
 soluere vincula, & cœlesti iucunditate sem-
 per repleant animam meam. Venit mihi in
 mentem alterius mulieris deuotio mira, quæ
 in sepulcro iacentem, præ amore quærebat,
 quæ recentibus discipulis de sepulcro
 non recedebat, quia sedebat ibi tristis ac
 mærens. Si ergo ita fletuit, & in fletu perseue-
 rauit mulier, quæ viuentem cum mortuis
 quærebat, quæ te manu fidei tangebat; quo-
 modo me flangere & in planctu persistere
 debet anima, quæ te redemptorem suum
 iam cœlo præsidentem, & ubique regnan-
 tem corde credit, ore confitetur? Quomodo
 ergo gemere & flere debet talis anima, quæ
 te toto corde diligit, teque toto desiderio
 videre concupiscit?

Dolores inferni circumdederunt me, præoccu-
pauerunt me laquei mortis. Psal. 17. 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt
me, præoccupauerunt me laquei
mortis. *Psalm. 17.*

Ergo iterum Acteon aliquis noua fabula fiet,
Infelix canibus præda voranda suis?
En, mihi mens nemorum studijs iuuenilibus arsit,
Et perit studijs mens propte capta suis.
Mens fuit, anticipites venatu pellere curas;
Non tamen in syluis, pulchra Diana, tuis.
Sylua mihi rapidis non est latrata molossis,
Lustra nec infestâ sollicitata cane.
Nec iuga Taygeti neque Mænala territa cornu,
Nec fuluus volucri cuspide stratus aper.
Nec mea Parthenijs circumdata retia syluis,
Nec meditata feris callida lina dolos.
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel arcus,
Vllâve Spartanæ Virginis arma tuli.
O vtinam mens ista mihi, Dilwynna, fuisset!
Non ego nunc præda cingerer arte meæ.
Heu quibus imprudens studijs mihi torpuit etas!
Quin potius, nemorum crura notata rubis?
Cur quæsita tuis mihi præmia, Bacche, trapetis?
Aut agitata tuis præda, Cupido, iugis?
Non tantum pharetram neque tantum tela Cupido,
Cauta sed, vt fallas, fila, plagaſq; geris.

Pampineos tantum neque concutis Euie thyrsoſ,
 Sunt quoque, quēis capias ebria crura , doli.
Cūm surgit Dalilæ Sampſon male tonsus ab vlnis,
 Vincta Philisthao brachia fune rulit.
Cūm iacet ignoto Noe ſuperatus Iāccho,
 Cqmpede ſucciduoſ ſtringis Iācche pedes.
Ecce voluntas
Idaſis, ecce, fuſ iam me quōque caſſibus ambit,
 Quæ toties votis præda petita meis.
Hei mihi , quot circum pedicarum indagine cingor!
 Seu fera venantū præpete ſepta globo.
Scilicet illa fuit ſpectri ferale imago,
 Antonio; celsi vertice viſa iugi:
Cūm patuere , oculi collecta ſub vniuſ iectum
 Omina , quæ mundo didita regna iacent;
Omnia , ceu paruā telluſq; , poluſq; tabellā ,
 Picta q; ſtant minimo corpora tota vitro:
Omniaq; hæc ingens obſeruat vndique rete ,
 Multa q; ſurtiuſ ſtamina ſparsa viis.
Quisque ſuas fraudeſ, ſenſit ſua vincula quiſque;
 Hic caput , ille pedes vinctus , & ille manus .
Nam ſua captiuitatibus quiſque voluntate
Sic ſua deceptum laquearat quemq; voluptas
 Ut viſco ſtolida decipiuntur aues.
Ab ! ſua nexilibus tendit mors vndique tramis
 Retia , arachnæo callidiora dolo.
Vtq; ſedet nigro venator araneus antro ,
 Inſidians pennis, ſtridula muſca ; tuis:
Senſit vbi motā trepidare , cubilia , tela ,
 Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps ,
 Pennipedi meditans vincla dolosa gregi.

Linige-

Linigeros abdit vicino gramine vallos,
 Spargit & in nitido plurima grana solo.
 Et circum inclusas secretâ crate volucres,
 Quæq; canant vincitæ compede, ponit aues.
 Ha, saltu, & cantu ; leuis ille foramine buxi;
 Ha socias; prædam, decipit ille suam.
 Venantum haud aliter scelerum comitatâ coronâ
 Implicat insidiis mors sua quemque suis,
 Quiq; super laqueos nisus dare corpora saltu,
 Heu miser, in stygias præcipitatur aquas!

Dolores

*Dolores inferni circumdederūt me, præ
occupauerunt me laquei mortis. Ps. 17.*

**Aug. fo-
liloq. c. 12.**

**Hierem.
Thren. 3.
Ambr. de
bono
mortis c. 5.**

Ecce Domine Deus meus, mundus totus plenus est concupiscentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos?

Venatione ceperūt me quasi aue inimici mei gravis.

Auis enim quæ descendit ex alto, vel quæ in altum se extollere non potest, frequenter aut laqueis cupitur, aut visco fallitur, aut quibuscumque irretitur insidijs: sic quoque & anima nostra. Laqueus, in auro; viscus in argento; nexus, in prædio; clavis est in amore. Dum aurum perimus, strangulamur; dum argentum querimus, in visco eius heremus; dum præmium inuadimus, alligamur. Quin etiam mulieris decus, dum tentat, astringit.

**Bernard.
serm. 3. su-
per Qui ha-
bitat in ad-
iutorio.**

Sed qui sunt venatores isti? venatores vtique pessimi & nequissimi, callidissimi & crudelissimi. Venatores qui cornu non sonant ut audiantur, sed sagittant in occultis immaculatum. Ipsi Rectores sunt tenebrarū harum, astutissimi versutiā & malitiā diabolice fraudis; ita ut, sicut est ante venatorem bestia; sic ad eorum comparationem sit quilibet astutissimus hominum.

**Bonauent.
cap. 1. fo-
liloq.**

O anima fragilis ad resistendum, facilis ad cadendum, difficilis ad surgendum! qualiter istius aduersarij laqueos euadere poteris, quem

quem tantis subtilitatibus præditū agnoscis?

Intellige quia in medio loqueorum ambulas, & subtus machinas transreas imminentes. Omnia retibus plena sunt; Diabolus laqueo cuncta compleuit.

Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras varijs implouit decipulis, ad capiendas animas nostras, & quis effugiet? laqueos posuit in diuinitijs, laqueos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigiliâ; laqueos posuit in verbo, & in opere, & in omni viâ nostrâ.

Abscondita est in terrâ pedica eius, & decipula illius super semitam. In terrâ pedica absconditur cum culpa sub terrenis commodis occultatur; inimicus quippe insidians ostendit humanè menti, in terreno lucro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, ut eius anima stringat, quatenus videat quid est quod concupiscere valeat, & tamen nequaquam videat in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc ab antiquo hoste super semitam decipula ponitur, quando in actione huius mudi, quam mens appetit, peccati laqueus patatur; quæ videlicet non facile deciperet, si videri potuisset; sic quippe decipula ponitur, ut dum esca ostenditur, nequaquam ipsa à transeunte videatur. Sæpè ergo proponuntur animo cum culpâ honores, diuinitę, salus, & vita

Orig. hom.
2. in Cant.

Aug. soli-
loq. ca. 16.

Greg lib.
14. mor. c.
6. in c. 18.
Iob.

& vita temporalis, quæ mens infirma, dum quasi escam videt, & decipulam non videt, per escam quam videns appetit, in culpâ constringitur, quæ non videtur.

Basil. de
non ad-
hærendo
cebus se-
cularibus.

Et quemadmodum peruersi quidam & subdoli homines, quorū studium est & propositum ex aliorum bonis ditescere, (eam tamē potentiam non habent, & apertâ violentiâ vtātur) vias insidiosè obsidere solent; & si locum aliquem circa illas aut conuallis profundiſ interruptum, aut dumorum densitate obscurum viderint, in illum sese abdunt; & huiusmodi velamento, viatorum circumquaque conspectum, ne præuideantur, amoliti, ex inopino illos adoriuntur; nec quisquam eorum laqueos periculosos videat prius queat, quām in illos incidat: ita & Satan infensus nobis, & antiquus hostis, mundanarum oblationum umbris sese insinuās (quæ periculosa circa vitæ huius viam, latronem oculere solent, & latibula præbere insidiatori) indè improuisos nobis perditionis laqueos substernit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuò vigiles circumquaque diducere, & quidquid iuctundum appareat, mox suspectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamsi aurum copiosè propositum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamsi quascumque delicias terra proferat

proferat , & preciosa tabernacula ostentet:
etiam si choreas, comedationes, ebrietates, &
mētas concentuum modulatione iucundas
videamus; etiam si offeratur venustas corpo-
rum. Sub his namque omnibus ita iucundis,
latebras habet communis noster hostis, ex-
pectans num per obiectorum spectacula il-
lecti , relictā Regiā viā , ad ipsius aliquando
insidias ipfi vlt̄ō declinemus. Et plurimūm
sanè timendum est, ne quo pacto illis in cau-
tē accurrētes, & oblectationem illam, quam
v̄surpantibus offerunt, nihil habere periculi
putantes, primo statim gustu, dolosè abdi-
tum hamum voremus, atque illo postea (no-
limus, velimus) ligati, ad terribiles latronis
latebras Mortem, scilicet, per huiusmodi ille-
cebras imprudenter trahamur.

Attolle [ô homo] animam tuam ne eam Ambr.
illiciatesca laqueorum. Voluptates s̄eculi, lib. de hoc
escæ quædam sunt, & (quod peius est) escæ no mortis
malorum, escæ temptationum. Dum volunta-
tem quærvis, laqueos incurris. Oculus enim
meretricis laqueus amatoris est; oculus ergo
meretricis , est laqueus. Laqueus est etiam
sermo meretricis, qui obdulcat ad tempus,
fauces tuas, & postea exasperat eas amaritu-
dine conscientiæ peccatricis. Laqueus est
aliena possessio plena amœnitatis. Om-
ne iter istius vitæ plenum laqueorum est.
Vnde iustus dicit : In viâ hâc quâ ambula-
bam,

bam , absconderunt laqueos mihi.

Ibid.

Quoties inimicus cordi nostro conatur inferrerere, quo nos reflectat à sanctitatis proposito & pijs votis? Quoties corporeos inflamat ardores? Quoties occursare facit oculos meretricios, quibus castum sustenter affectū ut improviso amoris piculo feriat imparatū? Quoties inserit animo tuo verbū iniquum, & cogitationes cordis absconditas? His anima, quæ cupit euolare, deponitur. Sed tu obluctare quasi bonus miles CHRISTI IESV.

Ibid.

Et quid de extraneis laqueis loquar? hostis nobis laquei sunt cauendi in hoc ipso corpore nostro, laquei circumfusi nobis sunt quos debemus vitare.

Ambr.
lib. 4. in c.
4. Luca.

Honorum gratia, sublimitas potestatum, epularum suavitatis, forma meretricis, laqueus est Diaboli.

Ambr. de
bono mor-
tis cap. 9.

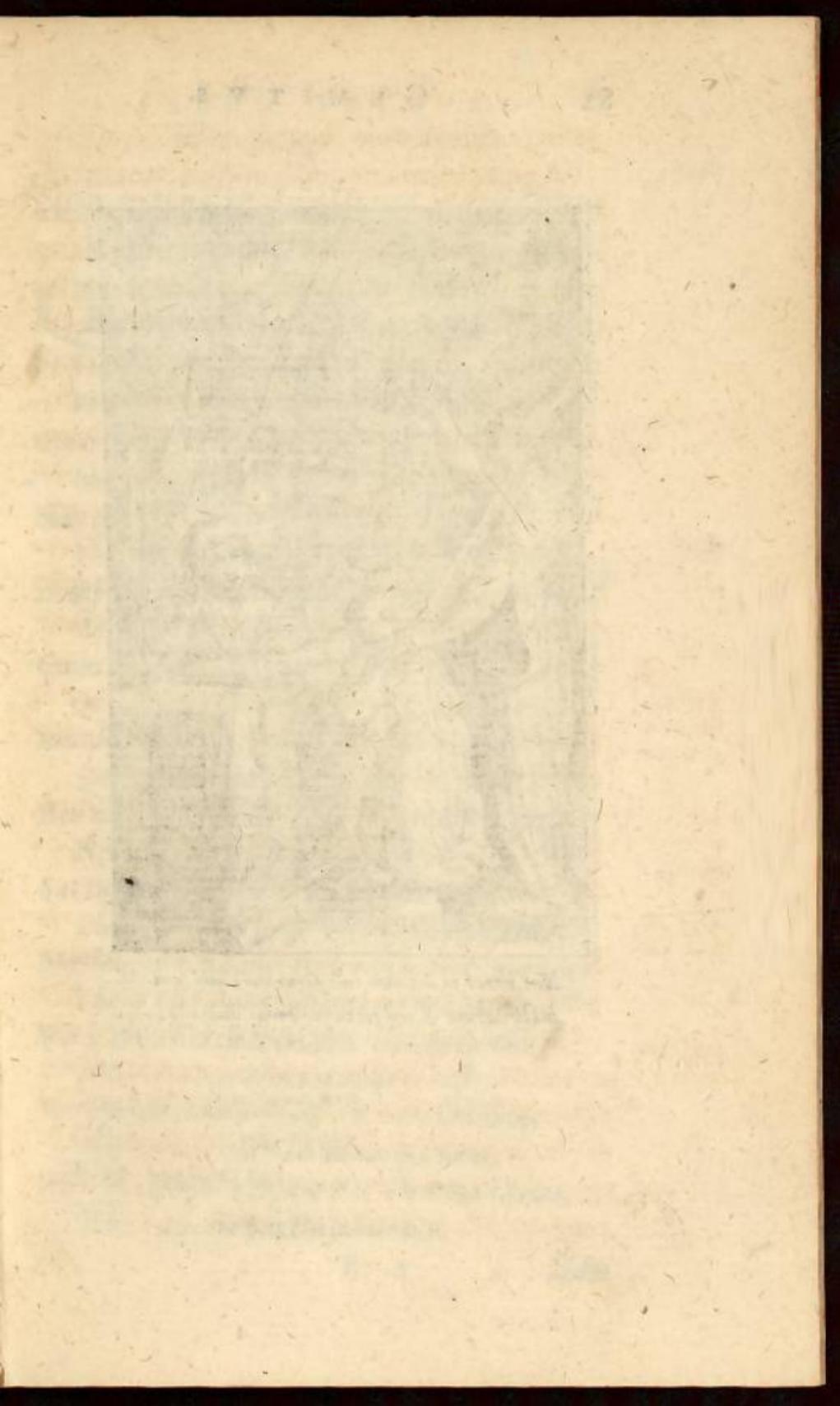
Ergo non laqueis nos credamus, & retibus ijs quæ decipiunt & illudunt; non se quamur illecebrosa & seductoria.

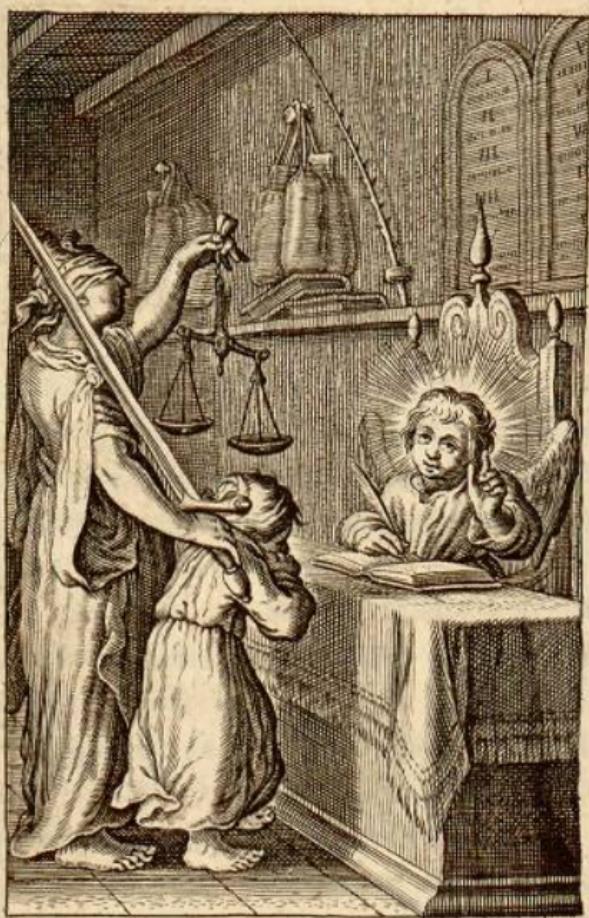
Aug. in
Psal. 68.

Sed tantum valet animi præsumptio, vt & coram ipsis muscipula sit, & incident in eam; obscurentur oculi eorum ne videant.

Aug. soli-
loq. c. 16.

Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aspero, vt confiteamur tibi, dicentes: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

*Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens!* Psal. 140.
10.

X.

Non intres in iudicium cum seruo
tuo. *Psalm. 142.*

Quod Domino decus est in ius arcessere feruum,
Palmaq; quæ serui, iure vadantis Herum?
Et seruiliis hero vertit victoria probro;

Et reus offendæ seruus herilis abit.

Crede mihi, pudor est, mecum tibi texere rixas,
Iurgia nec tecum conuenit esse mihi.

Non ego sum, tanta crux sit fiducia pugnæ;

Non ego materies litibus apta tuis.

Nempe tuis scribi vis bella forensia fastis.

Aut mea, fortè, tuam vincere, caussa potest:

Cuius erit felix adeò facundia linguae.

Quæ sperare sibi tanta tropæa queat?

Iuridici nulla est ita vox exercita rixis,

Quo tua debilior caussa, loquente, cadat.

Heu nimis ^{immiter} austera dispensas cognitor vnam,

Nec tuus inflecti se rigor ille finit!

Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;

Blandaq; & in pœnas est tibi lenta manus:

Mœstaq; cum statuis, tristi tibi mœror in ore est;

Tamq; rei damno, quam reus ipse, doles.

Pârg; tibi dolor est de crimine sumere pœnam,

Ac sua de plexo crimine pœna reo est.

Nec sibi decretam velut ullus demere multam,

Arbitr^{us} sui quamvis. arbitr^{us}

At licet ingentias, habeant hec carmina laudes,

Eudicij cupiam puncta subire tui:

licet in misere*s*
 Nam quamvis miseri*s* bonus es, venie*q*,₃ paratus,
 At*temen* In sones ^{ham} iure seuerus agis;
 Et tibi tam iusta pendet lanx vtraque libr*a*,
 Par sit ut ex aquo gratia, par*q*,₃ rigor.
 Nec sinis affectus, captiu*q*, pectora duci,
 Nec subigunt animum lenia verba tuum.
 Nec, si caus*i* diu vox incantauerit aures,
 Facund*a* minimum diluat arte nefas.
 Perdidit hic cass*a* facundi*a*, Suad*q*,₃ vires,
 Et silet hoc omnis gratia muta loco.
 Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec astu
 Proficit hoc vnquam vendita causa foro.
 Quis seget intrepidus tam duro Iudice lites,
 Aut tantum impavidus pareat ante Deum?
 Non ego sis aut vocer inter ouilia Martis,
 Dura tui metu*am* septa, Gradiue, fori.
 Nec trepidem (licet ipsa decem citet hasta viror*ū*)
 Ne mea centeno iudice, causa labet.
 Nec tua, (causarum scopulos) infamia, Cas*i*,
 Pulpita, si iubet Prator*ū*, iniqua querar.
 Nec Rhadaman*tæ* verear subsellia ^{regni} rix*æ*,
 Scamnia*q*,₃ Dy*cl*ai litigio sa*fens*.
 Nec, quibus inclusas tenet arbiter ^{Du*ces*} Eacus umbras,
 Infernis dubitem iura subire plagiis.
 Quib*et* in caput hoc dictet suffragia iudex,
 Et ferat imites qualibet vrna notas:
 Causarum mihi tot lingua est inflata trop*æ*,
 Seputet ut nullo cedere posse foro.
 Unius at timuit solummodo Iudicis vrnam,
 Iudicis & testis qui vice solus agit.

Qui,

Qui, semel ut saeuâ sententia lata tabella est,
 Nec prece, nec lacrymis, triste retractat opus.
 O durum, ô fatale reis, miserisq; tribunal,
 Quo Index rigido tam grauis ore sedet!
 Dicitur ^{imperio tribus, suorum aeris} attomus & terna luce supinis
 Hunc oculis Agathon extimuisse diem.
 Utq; sibi noxa Paulus non conscient esset,
 Hoc tamen est veritus iudice stare nocens.
 Quiq; sui Salomon doctissimus audijt aui,
 Mens pura est, quemquam dicere posse, negat.
 Quin sacer hâc etiam trepidus formidine Psaltes;
 Indice te, tutus quis reus, inquit, erit?
 Quiq; tot aduersos tulit æquo pectore casus,
 Vix fore clara satis sydera; Iobus ait.
 Si trepidant igitur, tanto censore, columnæ,
 Quo estabunt tabula, ligna caduca, pede?
 Siq; tremunt pauide nutante cacumine cedri,
 Quâ spe parua suam sylua tenebit humum?
 Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore sanguis,
 Aspectus quoties hac subit verna meos.
 Non secus ac visâ cùm victima forte securi,
 Decepto refugit verbere tunsa caput.
 Parce precor, neque ius mihi dic hâc cognitor vrnâ
 Sancta Themis caussâ qua cadat ipsa suâ.

Non intres in iudicium cum seruo tuo.

Psalm. 142.

Non litigemus; nolo tecū habere caus- Aust. in
sam, vt ego proponâ iustitiam meam,
Psalm. 142.

tu conuincas iniquitatem meam. Indignum est tibi, cum seruo tuo intrare in iudicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in iudicium Domine Deus meus. Quamquamlibet rectus mihi videar, producis tu de thesauro tuo regulam; coaptas me ad eam, & prauus inuenior; ne intra in iudicium cum seruo tuo: misericordia indigo, fugitiuus redeo, pacem quero.

Iob. 14.

Dignum ducis, super huiuscemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

Ambr. in
Psalm. 36.

Vocat te: in iudicium venies. Quid responsurus es ei, qui nisi iterum tibi donet, perdisti? ideo S. Dauid iudicium refugit, misericordiam poscit, dicens: *& ne intres in iudicium cum seruo tuo.*

Bern. ser.
3. super
Beati qui
habitant.

Quid enim tam pauendum, quid tam plenum anxietatis & vehementissimæ sollicitudinis excogitari potest, quam iudicandum astant illi tam terrifico tribunali, & incertam adhuc expectare sub tam disticto Iudice sententiam. Horrendum est, ait Apostolus, *incidere in manus Dei viuentis.*

Ambr. in
orationib.

Ipse est autem testis & Iudex, Iudex & testis, quem nulla conscientia peccatrix effugere potest. Omnia enim nuda & apena sunt oculis eius.

Chrysost.
c. 4. Mat.
hom. 14.

Et sicut illi, qui à carceribus educuntur, vñâ cum ipsis catenis ad iudicium protrahuntur, sic omnes animæ, cum hinc emigrauerint,

uerint, varijs peccatorum catenis implicitæ ad terribile illud ducentur tribunal.

[Et ecce ego] iam iam præsentabor ante Bern. med.
districtum iudicem de operibus meis ratio-^{cap. 2.}
nem redditurus. Væ mihi misero cùm vene-
rit dies illa iudicij, & aperti fuerint libri, in
quibus omnes mei actus & cogitationes
Domino præsentandæ recitabuntur. Tunc
dемисso capite præ confusione malæ con-
scientiæ in iudicio, coram Domino, stabo
trepidus & anxius, ut pote commemorans
scelerum commissa meorum. Tunc anima
inueniens oculos clausos, & os, aliosq; cor-
poris sensus per quos solemus egredi & de-
lectari in his exterioribus, reuertetur ad se, &
cadet sub se; & quia amore mundi & carnis
voluptate, Dei amorem dereliquerat, dere-
linquetur à Deo misera in horâ tantæ necef-
sitatis, atque dæmonibus tradetur in inferno
cruicianda. [Anima mea] ingenti horrore
concuditur, & multiplicibus cogitationum
æstibus agitatur, cùm urgente solutione car-
nis, & subductis è medio omnibus, se & il-
lum terminum cōsiderat, cui appropinquat;
& post paululum hoc inuenit quod in per-
petuum mutari non poterit.

Neque enim tunc immeritò cuiuslibet Greg. lib.
anima terretur, quando post pusillum hoc ^{24. mor. c.}
inuenit quod in æternum mutare non pos-
sit. Consideramus quippe quod viam vitæ

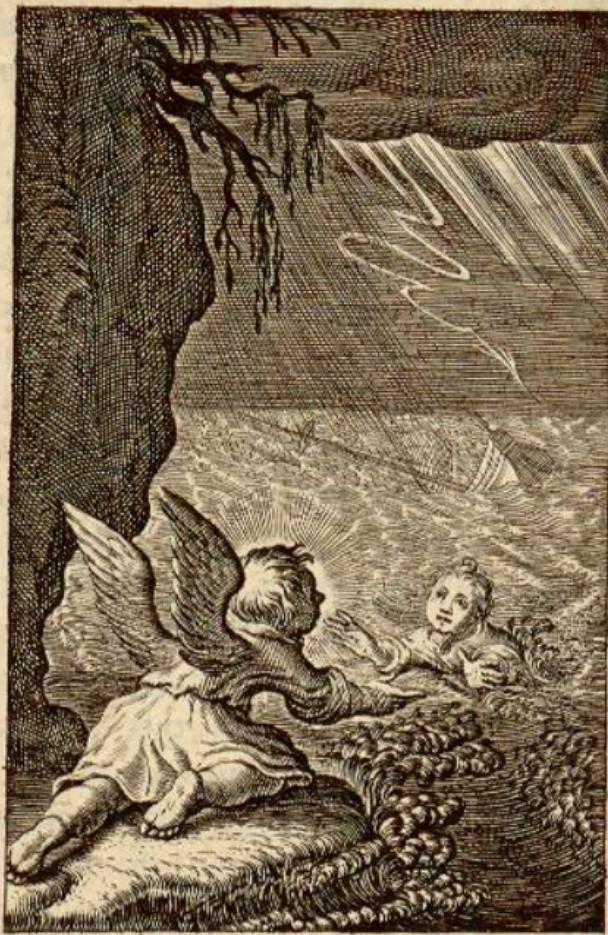
præsentis nequaquam sine culpâ transire potuimus. Consideramus etiam, quia nec hoc quidem, sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remotâ pietate iudicemur. Quis enim nostrum vitam præcedentium Patrum valeat vel superare vel assequi. Et tamen David dicit, Ne intres in iudicium cum seruo tuo; quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Paulus cum diceret, Nihil mibi conscient sum; cautè subiunxit; Sed non in hoc iustificatus sum. Ioannes dicit: si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos subducimus, & veritas in nobis non est. Iacobus ait: In multi offendimus omnes. Quid ergo facient tabulæ, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia stabunt, si huius panoris turbine etiam cedri quatuntur? Solutioni ergo carnis appropinquans nonnunquam terrore vindictæ etiam iusti anima turbatur.

Greg. cap.
23. in c. 7.
Iob.

Quantâlibet enim iustitiâ polleant, nequaquam sibi ad innocentiam vel electi sufficiunt, si in iudicio districte requirantur: sed hoc tunc ad solarium suæ erectionis inueniunt, quod nequaquam se posse sufficere humiliter sciunt. Sub humilitatis ergo tegmine, à gladio se tantæ animaduersionis abscondunt, & quo terrorem venturi iudicis præstolantes continuo timore trepidant, eo inde sinenter agitur ut patatores fiant.

Noli

Noli, quæso, p̄ijſſime Domine, scribere Aug. med.
 aduersum me amaritudines meas, vt *intres in*^{cap. 39.}
iudicium cum seruo tuo, sed secundūm multitudi-
nem miserationū tuarum dele iniquitatem meam.
 Vx mihi misero, cùm venerit dies Iudicij, &
 aperti fuerint libri conscientiarum, cùm di-
 cetur de me : *ecce homo & opera eius.* quid fa-
 ciam tunc, Domine Deus meus, cùm cœli
 reuelabunt iniquitatem meam, & aduer-
 sum me terra consurget? Ecce nihil respon-
 dere potero, sed demisso capite, præ confu-
 sione, coram te stabo trepidus & confusus.
 Heu me miserum, quid dicem! clamabo ad
 te Domine Deus meus, *quare iacens consu-*
mor? Plange anima mea, sicut vidua super
 virum pubertatis suæ; v̄lula misera & plora,
 quoniam dimisit te sponsus tuus? Miserere,
 ne desperem, sed te spirando respirem; &
 si ego commisi vnde me damnare potes, tu
 non amisisti vnde saluare soles, ne memi-
 neris dulcissime I E S V, quæ iustitiæ aduer-
 sus peccatorem tuum, sed esto memor be-
 nignitatis tuæ aduersus creaturam tuam;
 ne memineris ire aduersus reum, sed me-
 mor esto miserationis tuæ aduersus mise-
 rum, obliuiscere superbum prouocantem,
 & respice miserum inuocantem. *Quid enim*
est I E S V nisi Saluator?

Non me demergat tempestas aquæ, neq; absor-
beat me profundum ! Psal. 6-8.

ii.

XI.

Non me demergat tempestas aquæ,
neque absorbeat me profundum.

Psalm. 68. levis

O nimis instabilis dubij inconstantia Ponti,

Qui tot pellicibus carbasa fallis aquis!

Nempe fluis vitreis refluisq; argenteus vndis,

Mentitur q; tuus dura metalla liquor.

Nonnunquam placidus, tacita stas more paludis,

Nec magis vlla lacu stagna modesta iacent.

Sepè tibi horrificat vix summum fluctibus aquor,

Cùm leuis exigo stringitur vnda Noto.

Mobilibusq; salit circum caua ligna choreis

Subsiliuntq; leui vela pétulcā rate.

Quin sinis æratis findi freta mollia rostris,

Vtq; tibi canas tonsa flagellet aquas:

Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,

Tot tereris remis, terra quot ipsa rotis.

Et tua, ne quâ parte, fides suspecta laboret,

Marmor a perspicuo pandis aperta finu:

Ceu crystallino néqueat frāus esse profundo;

Aut latevitq; vitreo nullus in amine dolus.

Ecce vbi discinctam iam non tenet anchora puppem,

Auraq; remigio prona secundat iter;

Quam cito deserto discessit littore pinus,

Et iam nulla domus, nulla videtur humus;

Improuisa ratem medico circum aquore cingunt,

Hippotadæ laxis agmina missa cauis.

Non secus ac sœnâ seruus damnatus arenâ

Opprimitur Lybico præda voranda feris.

Aut

Aut nemorum latebris deprehensus fortè viator,
 Prædonum subitò cingitur orbe latus.
 Tum surgit tumidis præ sagum fluctibus æquor,
 Venturoq; tremit discolor vnda metu :
 Mox vbi decertant simul Africus simul & Euris,
 Et Notus & Boreas incubuere salo ;
 Finditur abruptus varia in diuertia pontus,
 Distrahit ut fluctus quæque procella suos.
 Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu
 Mersurus pelago circum eunte ratem,
 Heu ! gemit hic tumido pendens trabs anxia fluctu,
 Et perit , vndecimâ si prior vnda venit.
 Aut hæc , aut similis salis est fallacis imago,
 Tam citò de placido sœua fit vnda mari.
 Sed mihi , mentito simulata est fabula ponto,
 Non ego de vestris , Tethy , querebar aquis.
 Nec mihi , de rapidis , qui torquent æquora , ventis ,
 Nec mihi de regnis , AEole , verba tuis.
 Nec mihi , de leuibus , temerarie Typhi , carinis
 Ire quibus liquidum primus es ausus iter.
 Apatrio numquam soluit mea littora puppis ,
 Nec vidi virides , Numina salsa , Deos.
 Nec ventos didici , neque ventis vela tetendi ,
 Qui facit hanc artem , quam facit , arte luat .
 Quem cecini pontus , mea vita , simillima ponto est .
 Quæq; tulit puppis , illa ego , puppis eram .
 AEolidae magno flantes circum agmine fratres ,
 Sunt animi motus , gens violentæ , mei .
 His ventis , hæc naue , per hæc ego cœrula currens ,
 Tot sensi humanis rebus inesse vices .

O fal-

O fallax nimium mendaci vita sereno,
 Quae nigra de latis tam citò regna facis?
 Nulla deest Venerum tibi copia, nulla leporum,
 Omnia blanditiis, latitüsq; fluunt. #
 Dum furit intus amor, venisq; agit atalibido,
 Triste nihil, fraudem fraude tegente, patet.
 Ast modò, cùm stygio vitiorum erumpere fluctu,
 Hisq; animum ventis asseruisse lubet;
 Tunc videt, heu! quāto fuerit mens hausta profundo,
 Quoq; gemit, scelerum quām graue sentit onus.
 Atque vtinā! vt, liquidis Pelagi qui mergitur vndis,
 Exerit Oceano terq; quaterq; caput;
 Sic imo scelerum mersus semel aquore mentem,
 Submersas superis tandem ab amine manus!
 Sed velut in tetricum lapsus tulleris latum,
 Quem simul & putei tracta ruina tegit;
 Aut gelidas fracto subiçt qui marmore crustas,
 Nequicquam obstructo flumine tentat iter:
 Non aliter, prono scelerum qui vorticeraptus
 Vix tulit à superis, vnius & alter, opem.
 Aspicis, vt certem pugnantibus, vna, duobus;
 Bella mouente Noto, bella mouente salo? [da,
 Aspicis, vt caput hoc prope mergat & Auster & vn-
 Iamq; necaturas ducere cogar aquas?
 Aspicis hanc animam gemino succumbere fato?
 Nec tua sunt velis astra secunda meis?
 Aspice nec rabido luctantem desere ponto,
 Naufraga nec medio lina relinque freto.
 Tende manum potius misera, Palinure, natanti,
 Et mento digitos subde vocare tuos.

Non

* Primis iuncta celebrantur festa volupte
 Aras, et festis nulla iuncta est.

*Non me demergat tempestas aquæ, neque
absorbeat me profundum.* P̄sal. 68.

Aug. foli-
loq. c. 35.

QUAM diu miser iactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te, Domine, & non audies? Audi clamantem Dominum de hoc mari magno, & adduc me ad portum felicitatis æternæ. Felices, qui de periculo maris huius educti, ad te Deum, portum tutissimum peruenire meruerunt! ô verè felices, qui de pelago ad littus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatum peruerterunt, optata iam quiete beati! Infelices heu nos miseri, qui per maris huius magni fluctus procellosa, voragine nauim trahimus ignorantes an ad portum salutis peruenire valeamus!

Aug. foli-
loq. c. 37.

Pater misericordiarum, audi ciulatum pænili tui, & porrige manum tuam, optimam adiutricem, ut retrahat me de profundis aquarum, & de lacu miseriae & de luto facis, ne peream vidente misericordiâ oculorum tuorum, aspiciente clementiâ viscerum tuorum, sed euadam ad te, Dominum Deum meum.

Chrysost.
hom. 82.
in Mat. h.

Pelagus enim longè lateque protensum habet vita; & quemadmodum in mari vniuerso sinus diuersi, alijs atque alijs tempestatibus commouentur præcipue: velut Ægæum ventis exasperatur; Thyrrenū verò fretum propter angustias; Charybdis autem quæ est Libyen versus, propter stagna Syritis & brevia Pontus;

Pontus magnitudine fluctuum atque im-
petu; Hispánicus Oceanus, quia inuius, care-
tiā portuum & locorum ignorantia intricata
difficilis nauigantibus est; similiter alia
Pelagi pars, alijs de caussis: sic & in vitâ no-
strâ fieri videmus.

Nauium quoque nomine vita hominū tran-
sitoria designatur: quemadmodum & in Iob: Rupertus
lib. s. in c.
Dies mei, inquit, transierunt sicut naues, poma
portantes.

Et hoc, illucque mentis nostræ nauis impel- Greg. lib.
9. mor. c.
24. in c, 9.
Iob.
litur, quia & Paradysi celsitudinem memi-
nimus, & importunos temptationum fluctus ex car-
ne toleramus.

Quod autem mare abruptius quam sæ- Ambr.
pref. in 4.
libr. super
Euang.
Lucæ.
culum? tam infidum, tam mobile, tam pro-
fundum, tam immundorum spirituum flati-
bus procellosum?

Quod à diuersis peccatis & varijs tenta- Chrysost.
hom. 33.
tionibus, velut quibusdam fluctibus æstuat,
de quo scriptum legimus: *Hoc mare magnum
& spaciosum.*

Nolite credere, nolite esse securi; licet in Hieron.
epist. 1. ad
Heliod.
modum stagni fusum æquor arrideat; licet
vix summa iacentis elemēti spiritu terga cri-
spentur; magnos hic campus montes habet.
Intus inclusum est periculum, intus est ho-
stis. In illo æstu, charybdis luxuriæ salutem
rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda nau-
fragia scylla seu renidens libido blanditur.

Hic

Hic barbarum littus , hic Diabolus pirata,
cum socijs portat vincula capiendis.

Amb. in
orationib.

In hoc magno sæculi huius diluuio , vbi
circumstantibus procellis non inuenitur fi-
da statio , & locuseminentior vbi pes co-
lumbæ aliquatenus valeat requiescere.

Amb.
Apolog.
poster.
pro David
cap. 3.

Magnam faciunt tempestatem multitu-
dines cupiditatum , quæ velut in quodam
fretō corporis nauigantem hinc atque indē
perturbat , vt gubernator sui esse animus
non possit.

Greg. lib.
11. mor. c.
23. in cap.
13. lob.

Mens quippe humana , quot tentationes
patitur , tot flatibus mouetur. Hanc enim
plerumque ira perturbat ; cùm recedit ira ,
succedit inepta lætitia ; luxuriæ stimulis vr-
getur ; æstu avaritiæ longè lateque ad am-
bienda , quæ terrena sunt , tenditur aliquan-
do hanc superbia eleuat , aliquando verò in-
ordinatus timor in infimis deponit.

Aug. med.
cap. 39.

[Ecce Domine] Iniquitates meæ supergressæ
sunt caput meum , & sicut onus graue grauata sunt
super me . & nisi tu (cui proprium est miseri-
semper & parcere) dexteram tuæ maiestatis
supponas , mergi cogor miserabiliter in pro-
fundum.

Psalm. 88.

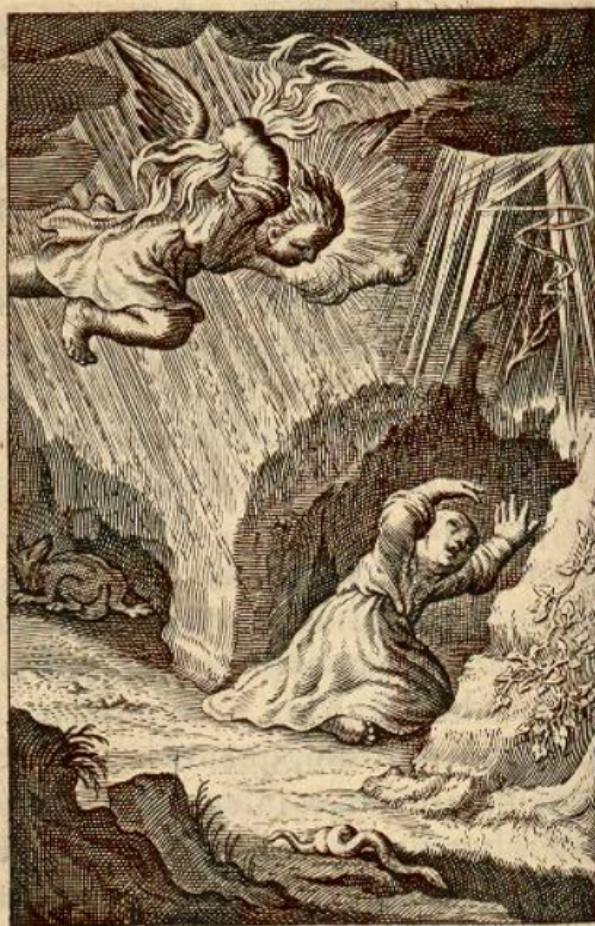
Tu dominaris potestate maris , motum autem
fluctuum eius tu mitigas.

August. in
Psal. 68.

Magnus est puteus , profunditas iniquita-
tis humanæ. Illuc quisque si ceciderit in al-
tum cadet : metuenda ista res est vehemen-

ter. Si videris hominem fecisse iniquitatem, mersus est in puteum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipsius, & dixerit: verè peccavi, fateor non super eum clausit puteus os suum. Cùm autem videris eum dicere: Quid enim mali feci? factus est defensor peccati sui; clausit super eum puteus os suum, quā eruatur non habet.

Spes humani generis, CHRISTE, Deus Aug. Soli-
de Deo, refugium nostrum & virtus, cuius lumen à longè, inter caliginosas nebulas, super maris procellas, quasi stellæ maris radius, oculos nostros irradiat, vt dirigamut ad te, portum. Guberna, Domine, nauim nostram, tuâ dexterâ, clavo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempe-
stas aquæ, ne absorbeat nos profundum; sed vno crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te solamen vnicum nostrum, quem à longè (quasi stellam matutinam, & solem Iustitiæ) vix lacrymantibus oculis in littore cœlestis Patriæ, nos exspectantem videmus: exaudi nos Deus salutis noster, spes omnium finium terra, & in mari longè. In mari turbulentio versamur; tu in littore stans, aspicis pericula nostra: Saluos nos fac, propter nomen tuum. Da nobis Domine, inter Scyllam & Charybdi ita tendere & tenere medium, vt utroque peri-
culo evitato, securi perueniatnus ad por-
tum.

*Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me,
et abscondas me donec pertranseat furor tuus?* Job. 14.
12.

XII.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno
protegas me, & abscondas me, do-
nec pertranseat furor tuus? Job. 14.

Quis mihi securis dabit hospitata latebris?
Tecta, quibus dextræ seruer ab igne tua?
Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recursat,
Nulla mibi toties sita sat amara reor.

Tunc ego secretas, umbracula frondea, sylvas,
A myrra Luftræ, siliuagis opto relicta feris.

Tunc ego vel medijs timidum caput abdere terris,
Aut maris exesa condere rupe velim.

Tunc voleam abstrusa montis laquisse cauernâ,
Austrom. 10830 Quia sepulchros aut subiisse cœres domos. #

Aut numquam aspectos Phœbo, Phœboq; penates,
Aut habitasse tuos, nox tenebrosa, specus.

Dum quatit astriferos flammatus Iuppiter orbes
Et iacit accensâ tela trisulca manu;

Tristia, ne noceant, metuenda fulmina flammâ,
Daphnide, qui meruit, tempora cincta tegit.

Tu rubra cum torques furibundâ spicula dextrâ,
Nulla iuuant folij, laurea serta suis.

Nulla iuuant tacitis frondosa cubilia syluis.
Sylva tuis oculis omnis & umbra patet.

Clauerat obscuræ densis se frondibus umbra,
Carpserat arboreas qui malè primus opes;

Ast ubi vicino vestigia Numine sensit,
Erubuit, luceo proditus ipse suo.

Oscariniana bibliotheca regia
nulla iuuant tacitis frondosa cubilia syluis:
clauerat obscuræ densis se frondibus umbra,
carpserat arboreas qui malè primus opes;

Nulla iuuat refugo spelunca immanis hiatu,
 Hospita moniuagis lustra nec vlla feris.
 Mitia quæ sensit Medus puer antra leonum,
 Efferat Chaldeos antra dedere neci.
 Nulla iuuant ^{penitus} clausis ^{reparata} spelea obscura latebris
 Fida nec vmbiarum, senta sepulchra, domus.
^{Tellus in obscuris}
 Auius occulta deprendere, Lothe, cauerna,
 Et ^{lumen} tumulo frater humate vocas.
 Quid memorem ut tumidâ Ionas se merserit vnda,
 Nec mersum stabili texerit vnda fide?
 Hauserat immani Ionam quæ bellua ventre,
 Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
 Nulla fides vitreo pelagi, nisi vitrea, fundo;
 Pernia perspicuo quid tegat vnda freto?
 Nulla fides clavis, Libitina longa sepulcris;
 Produntur tumulis ossa sepulta suis.
 Nulla fides tacitis, quas vallant saxa, latebris;
 Tecta cauerna suo sòpè reiecta sono est:
 Nulla fides nemori, vel opaca frondibus umbra,
 Ambo caducapari fronsq;_z, nemusq;_z fide.
 Nec mare, nec tellus, nec lustra, nec antra, nec astra.
 Tuta nec illa mihi, quæ super astra, via.
 Tu potes hoc tutis solus caput abdere claustris,
 Dum tua deposito fulmine dextra vacet,
^{tuis} addiderit fulmina stricta furor

Quis

*Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno
protegas me, & abscondas me, donec
pertranseat furor tuus? Job. 14.*

Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiā? psalm. 138.
Quis est locus recepturus fugitiuum August. in hunc lo-
Dei? homines qui suscipiunt fugitiuos, quæ- cum,
runt ab eis, à quo fugerint: & cùm seruum
inuenerint alicuius Domini minùs potentis
tum sine vlo timore suscipiunt, dicentes in
corde suo; non habet iste talem Dominum,
à quo possit inuestigari; cùm autem audie-
tint Dominum potètem, aut non suscipiunt,
aut cùm magno timore suscipiunt, quia ho-
mo potens falli nō potest. Vbi non est Deus?
qui fallit Deum? quem non videt Deus? à
quo fugitiuum suum non repetit Deus? quò
ergo ibit fugitiuus iste à facie Dei? vertit se
huc atque illuc, quasi quærens locum fugæ
sua: si ascendero in Cælum, tu ibi es, si descendero in
infernum ades? Si me extulero, te inuenio re-
pressorem; si me abscondero, te inuenio in-
quisitorem. Quò ergo iturus sum, vt à facie
tuâ fugiam, id est, iratum te non sentiam?
Hoc consilium: sic fugiam à facie tuâ, sic fu-
giam à spiritu tuo; ab vltore spiritu, à vindice
facie, sic fugiam. Quomodo? si recipiam pen-
nas meas in directū, & habitauero in extremis ma-
ris. Sic possum fugere à facie tuâ. Mirum si

in extremis maris non est, qui nec apud inferos deest:

Hieron.
lib. 9. in c.
29. Isaia.

V& qui profundi estis corde ut à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos & quis nouit nos? Idcirco arbitrantur Deum sua nescire consilia, quia in tenebris sunt opera eorum, & dicunt, Quis videt nos? & quis nouit nos? non recordantes eius quod ad Deum dicitur: Tenebrae non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur, & sicut tenebrae eius ita & lux eius.

Ambro. lib.
1. de inter-
pell. Job
cap. 3.

Considera illum de quo ait in Ecclesiastico Syrah: *homo transgrediens in lecto suo, dicens in animâ suâ: quis me videt? tenebrae circumdant me, & parietes cooperiunt me, quem vereor? hic qui se existimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commissa sua posse celari, umbram prætendit, sed frustrâ latere se credit, cum oculus Domini lucidior sole, occulta omnia deprehendat, tenebrosa illuminet & intimi cordis penetret conscientiam, atque in alta & profunda descendat. Vanus ergo, qui putat tenebris esse se tutum, cum lucem vitare non possis, quæ lucet in tenebris; & tenebrae eam non comprehendunt: quasi fugitiuus itaque & malus mercenarius deprehenditur, & antequam se occultat agnoscitur, quia, Domino omnia antequam erant, cognita sunt, non solùm quæ facta; sed etiam quæ futura sunt.*

Hoc

Hoc errore decepti Adam & Eua, audiētes sonitum peditum deambulantis in Paradyso Dei, absconderunt se sub arbore.

Primus [itaque] homo post culpam, inter arbores Paradyſi, absconsus inuenitur.

Sic habes Adam abscondentem se, vbi Deum cognouit esse præsentem, & quæſitum latere voluisse, & vocatum à Domino eā voce quæ latentis morderet affectum, hoc est, *Adam vbi es?* hoc est; cur te abscondis? cur lates? cur fugis eum quem videre desiderabas? Ita grauis culpa est pœnitentiæ, ut sine iudice, ipsa se puniat, & velare se cupiat, & tamen apud Deum nuda sit.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, vt fugias Deum tuum, quem ante quærebas? Timor iste culpam fatetur, latebra præuariationem.

Cain quoque dicens: *si eycis me hodie, à facie tuâ abscondar,* simili stultiâ Deum arbitratus est ignorare. Et per Amos de impijs & peccatoribus dicitur: *si absconderint se ab oculis meis in profundo maris,* ibi mandabo draconis & mordebit eos.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non audisti quod Dauid ait: *quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* In terram? sed Domini est terra & plenitudo eius. Ad inferos? & ibi virtus tua non deerit. Ad Cœlum? ibi quoque te esse cognosco. In mare? & eò tendit

Hieron.
lib. 9. in c.
29. Isaix.

Greg. lib.
33. mor.
cap. 3.

Ambr. lib.
2. de pœn.
cap. vlt.

Hieron.
lib. 9. in c.
20. Isaix.

Chrysost.
hom. de
Ionat.

dextera tua. Cùm nauim fuisse ingressus turbantur maria, fluctus eleuantur, & profundi pelagi arena monstratur; & sicut si-dele mancipium, cùm seruum fugâ lapsum, (nonnullis etiam communi Domino preciosis ablatis) omni animositate, contra eius retentores insistit, nec antè derelinquit, nisi eum præsentauerit Domino; sic & mare, consernum agnitum, non alieno patrocinio, nullius postulato subsidio, sed propriâ virtute commotum, ut sibi reddetur, exposcit.

*Pauli car.
ad Cythē-
gium.*

Nam qui putārat per mare euadi Deum
Et nauicelari, Deo,
Nunc iste & intra belluam mersam mari,
Adesse sensit arbitrum.
O digna sancto claustra fugitiuo Dei!
Capitur mari quo fugerat;
Altiusq; vasta missus in ventrem fera,
Viùo tenetur carcere.
De nave iactus perit & vndis nauigat
Exul soli & hospes sali.
Spatiatur antro belluini corporis,
Captiuus & liber reus.

Isaias 2.

Ingridere in petram, abscondere in fossâ humo, &
facie timoris Domini, & à gloria maiestatis eius.

*Tomo 9.
Hier. ep.
ad Amic.
In scientiâ
diuinæ
legis.*

Si [enim] vimbrato repente Cœlo solis
claritas nostris aspectibus degenetur, & pro-
ductis in nostram humilitatem nubibus,
pluiae terris immineant; si commotis, ve-
asso.

assolet, elementis, in rotam sui currus tonitrua conciduntur, & hinc, indè fulgurum iacula, palpebris terribiliter obiecta corrulent, (quamquam & consuetudine illâ contingant) pauemus, contremiscimus, & proni ad terram, depositâ superbiâ, ceruices submittimus: quid faciemus in illâ die miseri, quando reuoluto Cœlo, cum Angelicis virtutibus, igneus Dominus totus adueniet? quando cadentibus desuper stellis, sol in tenebras, & in sanguinem luna mutabitur? quando montes sicut cera liquefcent, quando terra ardebit, & arescent flumina, & maria siccabuntur, & contra rerum naturam consumptio diuinitus humore, ariditatem in aquis ignis operabitur? Quando peccatores dicent montibus, Cadite super nos, & collibus, Tegite nos: quando vocabunt homines mortem, & vocata non veniet; quando discrimina vertentur in vota, & quod semper oderunt homines, concupiscent?

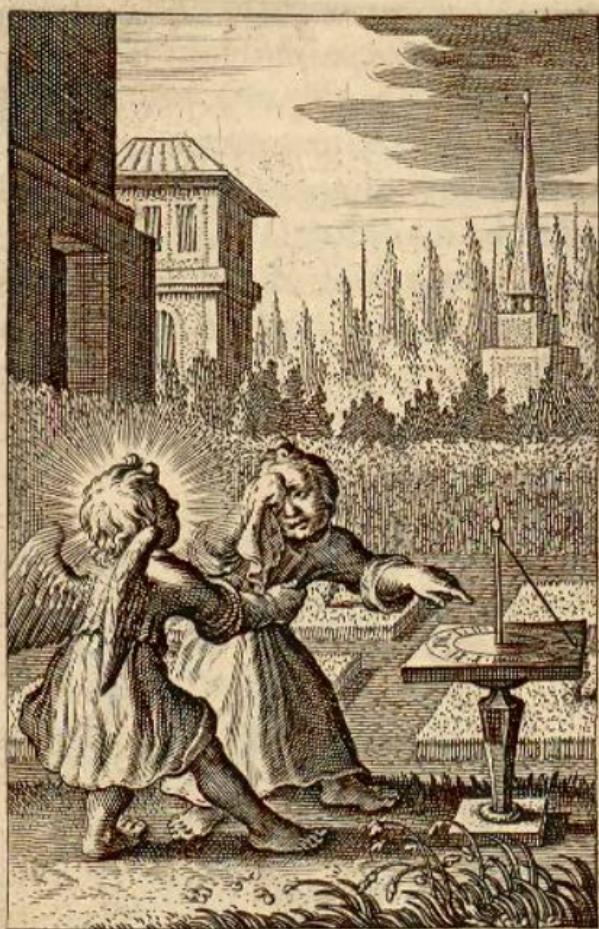
Esta mihi [Domine] in Deum protectorem & in domum refugij domus refugij, tu mihi esto, Deus protector, domus refugij. Quò fugio? ad quem locum tutus fugio? ad quem montem? ad quam speluncam? ad quæ tecta munita? quam arcem teneam? quibus muris ambiar? quocumque iero, sequor me. Quicquid enim vis, potes fugere, homo, præter conscientiam tuam. Tu mihi eris domus

Aug. in
Psalm. 304

refugij, ad te configio, nam à te, quò fugiam? Quocumque iero, ibi te inueniam; & si irasceris, vltorem te inuenio; si placatus es, adiutorem. Nihil mihi ergo restat, nisi ad te fugere, & non à te. Ut euadas hominem Dominum, qui cumque seruus es, fugis in ea loca, vbi non est Dominus tuus, ut euadas Deum, fuge ad Dominum; nam non est quò fugias Deum; præstò sunt omnia & nuda Omnipotentis oculis.

*Nunquid non paucitas dierum meorum finietur
breui? Dimitte ergo me ut plangam paullu-
lum dolorem meum? Is. 20. 13.*

X I I I.

Numquid non paucitas dierum
meorum finietur breui ? dimitte
ergo me, vt plangam paululum
dolorem meum. *Iob. 10.*

SCilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
Addita quod vita pars ^{partio parva} quotacumque mea.
Si numerata forent aliquot mibi lustra, vel anni,
Muneris hic poterat nomen habere fauor:
Stamina sed breuibus iunxisse fugacia filii;
Obsecro, dic, pauci quantula summa, dies?
Nempe ita, qui vitam modò ducere coperit infans,
Dicetur moriens, occubuisse senex.
Sic sua nonnullis descripta est vermibus etas,
Vna quibus breuis est, integra vita, dies.
Sic aliquis numerat celeres sibi flosculus horae.
Natali tumulant quem sua fatæ die.
Floscule mane puer, mediâ vir, floscule, luce,
Floscule, sub noctem, Sole cadente, senex.
Sic orerisq; uno morerisq; o floscule, Phœbo;
Uno fisq; puer, virq; senexq; die.
Staret adhuc volucrum saltem rota lenta dierum,
Hora nec admissis quælibet iret equis;
Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
Flosculus, & totidem, diceret, herba fuit.
Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
Fluminis inā modum, lubricus annus abit.

Men-

Menstruus impulsis rapitur quoque solibus orbis,
 Et fugiunt, nullo fræna tenente, dies.
 Denique præcipitis rota concita vertitur horæ,
 Nec remeare potest, qua semel hora fuit.
 Inuidares tempus; sua se per puncta trucidat;
 Separiter fugiens, se pariterq; sequens.
 Qualis teda suo se flammea funerat igne,
^{læsa} ^{versum facta sibi regum}
 Quæ sibi fatalem congerit ipsa regum.
 Sic redit in proprium sæclorum circulus orbem;
 Flectitur inq; suas annua meta rotas.
^{Sul.} ^{hac veteri} ^{aut} ^{obvia fabula vatum}
 Non fuit antiquus male procula fabula chartis,
^{ore pater natos dum vorat ipse suis}
 Quæ denitor sobolem commolitore suam:
^{annus regnum est, anam temporis nullus tempus;}
 Nempe vorax annos mensaq; interficit eum;
 Seq; fluendo parit; seq; fluendo necat.
 Hora diem, mensemq; dies depascit eundo,
 Bis-senisq; senex mensibus annus obit.
 Annus obit, mensesq; diesq; horæq; recedunt,
 Et suus in se iterum tempora gyrus agit.
 Ergo meo exiguum spatiū concede dolori,
 Non nisi concessō tempore fata querar.
 Non ego supremis tempis mihi risibus oro,
 Non facit ad risus resve, locusve meos.
 Pro lacrymis spatiū, spatiū pro planctibus opto,
 Hæc mihi tantillæ, quam peto, caussa moræ est.
 Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina riuis;
 Ite, ferite truces ora sinumq; manus.
 Ite per os lacrymæ, sauire in pectora palmae;
 Pars bona, dum statis, temporis, ecce fugit.
 Sentio, eunt lacrymæ; repetuntur, sentio, planctus;
 Iam fleui & planxi, sistite; iam satis est.

*Numquid non paucitas dierum meorum
finietur breui? dimitte ergo me, ut
plangam paululum dolorem meum.*

Iob. 10.

QVID in hoc mundo stabile, quid pe- Chrys. ep.
renne? Audi cuiusdam venerabilis viri ad Theo-
vocab: *Tempus, inquit, vita mæleuius cursori-* dor. Mon.
bus fuit. tom. 5.

Cùm enim primùm homo peccauit, æ- Hieron.
ternitas mortalitate mutata est, in nongen- ep. 21. ad
tos & amplius annos; exinde paulatim re- Paulam.
crudescente peccato, in breue tempus, ho-
minum vita contracta est.

Brevis dies hominis sunt; numerus mensium Iob. 14.
eius apud te est: constituisi terminos, qui præteriri
non poterunt.

Quare cautum se ac sollicitum viuere Greg. lib.
ostendit, qui breuitatem præsentis vitæ 9. mor. c.
considerans, non eius usum sed, terminum 44. in cap.
conspicit; ut ex fine colligat nihil esse quod Iob.
transiens delectat. Hinc namque per Sa-
lomonem dicitur, *Si annis multis vixerit ho-*
mo, & in his omnibus latatus fuerit, meminisse
debet tenebrosi temporis & dierum multorum; qui
cum venerint, vanitatis arguetur præterita. Igitur
cum culpa animum tentat, mens necesse est,
ut breuitatem suæ delectationis aspiciat; ne
ad

ad viuacem mortem iniquitas rapiat, cùm
conferet quòd ad terminum citius mortalitatis
vita percurrat.

*Greg. lib.
7. mor.
cap. 20.
in cap. 6.
Job.*

Sepè etenim dum præsentis vitæ breuitas,
quasi diu perseveratura diligitur, ab æternâ
spe animus frangitur, & delectatus præsen-
tibus, desperationis suæ caligine reuerbera-
tur.

[Sed] sancti viri, quia breuitatem vitæ in-
definenter aspiciunt, quasi quotidie mo-
rientes viuunt, & tanto le solidius mansuris
præparant, quanto & nulla esse transitoria
semper ex sine pensant. Hinc quippe Psal-
mista, veloci cursu fugere vitam peccatoris
aspiciens; ait: *Pusillum adhuc, & non erit pecca-
tor.* Hinc iterum dicit; *Homo, sicut fænum, dies
eius.* Hinc Isaias ait. *Omnis caro fænum, & om-
nis gloria eius, sicut flos agri.*

*Aug. in
Psal. 102.*

Attendat quid sit homo; non superbiat:
homo tamquam fænum dies eius. Quid superbit
fænum, ad tempus modò florens, post pau-
lulum arescens? Quid superbit fænum ad
tempus vigens, & hoc ad paruum tempus
donec sol candescat? *Sicut flos agri ita efflo-
rit.* Quām exiguo tempore transeunt flores?
& hoc est pulcrum in herbis. Hoc quod
valde pulchrum est, hoc citò cadit. *Omnis caro
fænum.* Et claritas luminis ut flos fæni: fæ-
num aruit & flos decidit.

Quasi flos egreditur & conteritur.

Quid

Quid enim sunt nati homines mundo,
nisi quidam flores in campo? tendamus
oculos cordis, in hanc latitudinem mundi
præsentis; & ecce quasi tot floribus, quot
hominibus plenus est: vita itaque in carne,
flos in fœno est. Homo etenim more floris
procedit ex occulto, & subito apparet in
publico; qui statim ex publico per mortem
retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas
ostendit, sed ariditas pulueris ab aspectibus
retrahit, quasi flos apparuimus, qui non era-
mus; quasi flos arescimus, qui temporaliter
apparebamus.

[Imò] quid ab his bestiolis distamus, Isidor.
Clariss
orat. 10.
de morte.
quas ferunt apud Hypanim fluuium (qui
ab Europæ parte in pontum influit) nasci at-
que vnum diem viuere? sicut ergo ex his ea
quæ octauâ horâ mortua sit, prouectâ esset
ætate mortua, quæ verò occidente sole, de-
crepita, eò magis si etiam solstitiali die, sic si
longissima ætas, cuiusvis hominis confe-
ratur cum æternitate, in multo minore breui-
tate, quam illæ bestiolæ reperiemur.

— Quid enim, mihi dico, longum

Hec mortalis habet fatigobnoxiam vita?

Tenes diem istum? si renuisti hersternum,
tenes & hodiernum: sed hesternum inquis,
non teneo, quia iam nō est, istum autem te-
neo in quo sum, & qui mecum est. Itane? de
isto excidit tibi iam quantum à primâ luce

Nazianz.
in præcept.
ad Virgi.
nes.

August. in
Psalm. 38.

H trans-

transierit. Nōnne iste dies à primâ horâ cœpit? Da mihi primam horam eius: Da mihi & secundam eius, quia & fortè ipsa transiuit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim in ipsâ nunc sumus: Certè ergo sunt isti dies, & est tertia dies; & si tertiam dabis, nō diem sed horam dabis. Verumtamen ne hoc quidem tibi concedo, si mecum vtcumque ista transilisti. Da mihi vel horam tertiam, ipsam mihi da in quâ es. Si enim aliquid eius iam præteriit: & aliquid eius adhuc restat; nec quod præteriit aliquid mihi potes dare, quia iam non est; nec quod restat, quia nondum est. Quid mihi de horâ istâ quæ nunc peragitur dabis? quid de illâ mihi dabis? Cui committam hoc verbum, vt dicam, est. Cùm dicis ipsum est; certè vna syllaba est, & momentum vnum est, & tres litteras habes in ipso ictu. Ad secundam huius verbi litteram non peruenis, nisi prima finita fuerit. Tertia non sonabit, nisi & cum ipsa secunda transierit. Quid mihi de hâc vnâ syllabâ dabis, & tenes dies, qui vnam syllabam non tenes? momentis transiuantibus cuncta rapiuntur. Torrens rerum fluit. Isti ergo dies non sunt, antè abeunt penè quām veniunt, & cùm veniunt, stare non possunt. Iungunt se, sequuntur se, & non se tenent.

Tob. 7.

Greg. lib.
8. mot. c.

Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei.

[Hinc] sancti viri, præsentis vitæ dies, nihil

hile esse conspiunt, quia illuminatæ men- 20. in lib.
tis oculos in considerationem æternitatis
figunt.

Per horarum [namque] momenta cresci-
mus atque decrescimus, nec in eodem ma-
nemus statu. Ipsum quoque quod loqui-
mur, dictamus & scribimus, de vitæ nostræ
parte præteruolat. qui dudum infans, subito
puer; qui puer, repente iuuenis; & usque ad
senectutem per spatio mutatur incerta; &
antè se senem intelligit, quam iuuenem non
esse miretur.

[Denique] quicquid temporis viuitur, de
spatio viuendi demitur, & quotidie fit mi-
nus, minusque quod restat; ut omnino nihil
aliud sit tempus vitæ huius, quam cursus ad
mortem, in quo nemo vel paululum stare,
nec aliquando tardius ire permittitur, sed
omnes urgentur pari motu, nec diuerso im-
pelluntur accessu: neque enim cui vita bre-
uior fuit, celeius diem duxit, quam ille cui
longior. Vnde ex quo homo cœpit esse in
hoc corpore, in morte est. Quid enim aliud,
diebus, horis, momentisque singulis agitur,
donec ea consummata mors, quæ agebatur,
impleatur, & incipiat iam tempus post mor-
tem, quod cum vita detraheretur, erat in
morte.

20 Benè itaque dicitur, *Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum.* Quia nisi à rea-

Hieron.
lib. II. in
cap. 40.
Isaix.

Aug. lib. 7.
de ciuitate
Dei, c. 10.

tu culpæ, quo nos ligauimus, misericorditer
dimittemur, perfectè flere non possumus,
hoc quod in nobis ipsis, contra nosmetipsos
dolemus: sed tunc veraciter reatus nostri
dolor plangitur, cum tenebrosa illa inferni
retributio, intento timore præuidetur.

Greg. lib. 9. mor. cap. 44. in cap. 10. Job. Sed sicut moderata afflictio lacrymas ex-
primit, ita immoderata subducit; quâ mœ-
ror ipse quasi sine mœrore fit, qui afflicti
mentem deuorans, sensum doloris tollit;

Ibid. Sæpè namque peccator iniquitatis suæ
vinculis ita constringitur, ut pondus qui-
dem peccatorum toleret, sed tamen, quia
tolerat, ignoret. Sæpè autem si cognoscat,
quanto reatu premitur, erumpere in lacry-
mas conatur, & non potest, ut hunc inse-
mente liberâ, & conuersatione integrâ per-
sequatur. *Flere ergo dolorem suum* non valet,
qui & iniquitatis suæ reatum considerat, &
tamen præ terrenæ occupationis pondere,
hunc & gemere nequaquam vacat: *Flere dol-
orem suum* non valet, qui primæ quidem
consuetudini contraire nititur, sed tamen
adhuc succrescentibus desiderijs carnis gra-
uatur. Huius doloris præsentia Prophetæ
mentem cruciauerat, cum dicebat, *Dolor
meus contra me est semper, quoniam iniquitatem
meam ego pronunciabo, & cogitabo pro peccato
meo.* Tunc igitur ad plangendum dolorem nos
Dominus dimittit, cum & mala nobis, quæ
fecisti.

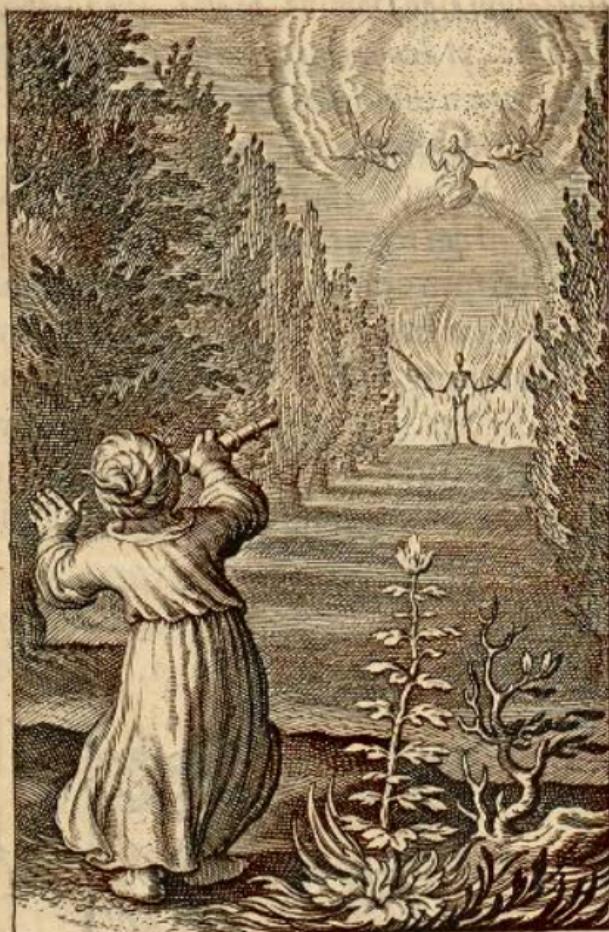
fecimus demonstrat, atque adhæc eadem flenda quæ cognoscimus, adiuuat.

Hoc solūm ergo Domine, præsta, quod deprecor: Iudic. 11.
Dimitte me, vt duobus mensibus circumeam mon-
tes, & plangam cum sodalibus meis.

Sexaginta dies plangere nobis demon-
strat planctum præsentis vitæ, dicente Do-
mino: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabun-
tur.* Desertum ergo plangimus huius mun-
di (desertum enim dicitur res vbi non ma-
netur) quia ergo hîc non permanet, de-
sertum dicitur. Plangendum est ergo in vitâ
istâ caducâ, ruinis plenâ, casib[us] obuolutâ;
vt cùm plangimus, suscipiat Dominus im-
molationem animæ nostræ.

Chrysost.
hom. de
Iephate.

*Vtinam saperent et intelligerent ac nouissima
prouiderent ! Deuteron. 32.*

14.

X I V.

Vtinam saperent, & intelligerent,
ac nouissima prouiderent!

Deut. 32.

PROpudor! usque ad eod est homini mens cœca fu-
turi;

Vt nisi quæ videat, nulla pericla putet?

Scilicet hoc sapere est, tantum præsentibus angis,

Nec procul aspectis consuluisse malis!

Ante tubas, Miles, dicto parat arma duello;

Cùm sonuere tuba, seriùs arma parat:

Nauita, quas captat, præsagus prospicit auras,

Anchora veliuolum nec remoratur iter:

Quas veniente metet segetes aestate colonus,

Credidit excultis, antè, colonus agris.

Prouida quin etiam metuens formica senecta,

Vectat in annonam paucula farra suam.

O quid agis, gens euentus, ignara futuri?

Tempora, quæ venient postuma, nulla times?

Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,

Aut cessant triplices voluere pensa colus?

Falleris; ah! nulli datur has placasse sorores;

Vna licet parcat, de tribus, vna secat.

Fœdera fors pæcto sanxere perennia clavo,

Concordes stabili vitaqz, morsqz, fide?

Falleris, ah! nimium tibi pacta fauentia fingū;

Non feruant yllam vitaqz, morsqz, fidem.

Fœdera, mors nqz, vitaqz Hec certz colent. Ante

Antè , niuem fidis lambent incendia flammis
 Iuraq; fœdifragis sanctæ Auster aquis.
 Antè , dies nocti pacem nox antè , diei
 Seruet, & infestis accubet agna lupis.
 Omnia letifero latè Mors subiugat arcu,
 Quidquid & hoc Phœbi vescitur igne ^{rapt} necat.
 Nemo venenata vitavit arundinis iustum,
 Omnis ab hâc ceruix, cuspide, vulnus habet.
 Hic teneros Matrum ^{nudat} caput inter brachia , natos,
 Aut cunas, tumulum , cæde recente facit.
 Hic pueros , alibi configit arundo pueras;
 Hic iuuenes ; illic funerat illa senes.
 Stataq; iam nullo discrimine, funera miscet
 Militis atque Ducis corpora mixta iacent.
 Nec micat aurata tibi Crœse cadauer arenâ
 Pulcrior aut tuus est, pulcra Rebecca, cinis,
 Aspice , quid cineres sit Cæsar is inter & Iras
 Omnibus en color est unus , & unus odor.
 Quid iuuat his igitur tanum confidere rebus ,
Vita velut nullus limitus causa foret!
 Ceulahi imperio vita soluta foret?
 Stat sua cuique dies , depleto ferrea fuso ,
 Serius aut citius quemlibet vrna vocat.
 Cogimur huic omnes, huic summus & insimus ordo,
 Ibi mus , emenso tempore quisque suo.
 Ac tum si vacuas animus simul iret in auras,
 Ut vapor in nebulas extenuandus abit !
 Morsq; foret nostra quoque meta nouissima vita ,
 Mors simul amborum corporis atque animi?
 Quam bona mors esset posituris morte dolores,
Modo vita quodam futura daret?
 Quos noua post vitam, vita post morte daret?

Qui-

Quilibet extremam letus properaret ad horam,
 Et puto, viuendi vix superesset amor.
 Sed dolor, heu! non est mors ultima linea rerum,
 Non necat hic animum qui cremat ossa rogas.
 At postquam è terris anima exhalata recessit,
 Iudicis exemplò sifitur ante pedes.
 Ille sedet iustumq; & inexorabile Numen,
 Flammaq; sunt oculi flammaq; fulua caput.
 Illa (tremens, metuensq; oculos attollere Cœlo;)
 Dura catenatâ vincula mente gerit.
 Ille sinus animi, fibrasq; introspicit omnes,
 Quodq; latet tacitum nocte fauente nefas.
 Illa scelus; conuicta, suum pudibunda fatetur.
 Nec videt, effugio, quem perat, esse locum.
 Ille simul Iudex, testis simul, & simul actor,
 Comperti statuit criminis esse ream.
 Illa memor nullis hanc flecti questibus aulam,
 Heu! frustra effusis se sepelit lacrymis.
 O, quis tunc animæ sensus, quæ cura relicta,
 Nullus ubi pro se, iure patronus agit!
 Nempe vocat montes & inhospita culmina, cautes,
 Antraq; queis trepidum condat operta caput.
 O Anima! ô Iudex! ô non placabilis vrna!
 Quis secum hac meminit, nec citò diriguit?
 Sed nondum hoc tanti clauduntur fine dolores;
 Altera adhuc restant, vitaq; morsq; super:
 Vita perennanti quæ sacula protrahet ævo,
 Mors longa extremum non habitura diem.
 Ab quibus, ab quantis laniabitur hac tormentis!
 O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

Illa, suas pascit Diuino nectare mentes;
 Hæc, miscet liquida pocula plena pice.
 Illa, Chely Angelicâ vel gutture carmina fundit;
 Hæc, gemit horrendis exululata sonis.
 Illa, agit aternas cœlo plaudente, choreas;
 Hæc, salit ad colubros seu Megera, tuos.
 Illa, nec astius, gelidis nec aduritur astris;
 Hæc furit immixta igne geluq; vadi.
 Illa, per ætherios agit otia mollia campos;
 Hæc, agit aterni triste laboris opus.
 Illa dolorum expers, mala nulla, nec aspera sentit;
 Hæc, patitur dirum quidquid Auernus habet.
 O felix opibus, felix tot vita triumphis!
 O grauis, ô tanis mors metuenda malis?
 Veltua, vel tua, nos dubio manet alea iactu;
 Alea, non aliâ projienda vice.
 Ab subeant vestri geminæ sic pectora curæ,
 Ut semel alterius sors obeunda cadet!

Vtinam

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Deut. 32.

O GENS sine consilio & sine pruden-
tiâ! *Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent!*

Bonau.
opusc. de
contempt.
sæculi.

*Saperent, damnatorum multitudinem;
saluandorum paucitatem, & temporalium
rerum vanitatem.*

*Intelligerent, tria; scilicet peccatorum mul-
titudinem, bonorum omissionem, & tem-
poris amissionem.*

*Prouiderent, tria; scilicet mortis periculum,
extremum iudicium, & æternum suppli-
cium.*

*Sed oculos non vis habere nisi in præsen-
tia.*

August. in
Psal. 48.

Peruersa quippe anima rebus præsentibus
dedita, in terrenis voluptatibus resoluta, ab-
scundit sibi mala sequentia, quia præuidere
futura refugit, quæ præsentem lætitiam per-
turbant; dumque in præsentis vitæ oblecta-
tionibus se deserit, quid aliud quam clausis
oculis, ad ignem vadit, & indè dicitur per
Paulum: *qui gaudent tamquam non gaudētes sint;*
quia etsi qua est præsentis temporis, ita est
agenda lætitia, ut numquam amaritudo se-
quentis iudicij recedat à memoriâ; quatenus
dum mens pauida extremæ vltionis timore
transfi-

D. Greg.
hom 39.
in Euang.

transfigitur, quantum tunc præsens lætitia,
tantum pōst, ira subsequens temperetur.
extrema mala nostra formidolosè & in-
nenter aspicimus ; iuxta hoc quod
quemdam sapientem dicitur : *In omnib[us] t[er]ribilis
ribus tuis memorare nouissima tua, & in at-
tencia non peccabis.*

**Speculo
pec. cap. 5.
Tom. 9.
Aug.**

Sed quæ sunt nouissima tua , quæ prouide-
re sollicitè debes? summa totius prouidē-
tiæ est, vtique illa terribilis horâ, in quâ, mi-
sera anima tua, ex hoc corpusculo corrupti-
bili timēs est egressura, in illâ nimis metuen-
da extremâ horâ ; quis amicorum , quis pa-
rentum tuorum veniet cum gladijs & armis
auxilium ferre? Non enim erit tūc, qui con-
soletur te ex omnibus charis tuis, respicien-
tibus etiam ad auxilium & adiutorium ho-
minum ; sed refugium tuum tantummodo
est apud Deum. Reduc ergo fili mi, sedulus
in memoriam illum extrellum exitus tui
diem, & antequam misera anima tua, de car-
cere carnis exeat , prouideat , quò vadat.
Quando enim homo fit non homo, hoc est
quando ægredit; ægritando ægritudo cres-
cit; peccator expauescit; cor contremiscit;
caput obstupefecit; sēsus euanevit; virtus ex-
arescit; vultus pallescit; facies nigrescit; ocu-
lus tenebrescit; auris surdescit; nasus putres-
cit; lingua fatiscit; os obmutescit; corpora ta-
bescit; caro marcessit. Tunc carnis pulcritu-
do

do fætor efficitur, & putredo tunc soluitur
in cinerem, & vertitur in vermem.

*Post hominem vermis, post vermem fætor &
horror:*

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age iam, cùm ad illud vltimum Iudicium
venerimus, ab eo Iudice iudicandi, qui nec
falli occultatione criminum potest, nec ad Prosper
lib. 3 de
vitâ con-
templat.
impunitatem promerendam muneris alicu-
ius oblatione corrumpi, cùm cœperint om-
nium secreta reuelari, & non solùm actus ac
verba, sed etiam ipsæ cogitationes ostendi;
quid faciemus sub tanti Iudicis maiestate?
quid excusationis obtēdere poterimus, quæ
nos defensionis arte purgabimus? quæ no-
bis subuentura est pœnitentia, quam in hâc
carne cōtempsimus? quæ nos defensura sūt
opera bona, quæ in hâc vitâ non fecimus? ad
quos Apostolos, aut ad quos alios Sanctos
confugituri sumus, quorum exempla simul
ac verba despicerimus. An fortè aliquos ibi
fragilitas corporis excusabit? sed excusationi
eorum reclamabunt omnia sanctorū exem-
pla, qui cum fragilitate carnis, in carne vin-
centes, quod fecerunt, vtique fieri posse, do-
cuerunt. Quid ergo respōsuri sunt, si eis Do-
minus dicat; si potuistis, quare non restitistis
desiderijs peccatorum? si non potuistis, qua-
re meum, contra peccata, non quælistis au-
xilium? Nonne ad hæc obmutescientibus &
quid

quid excusationis referant non habentibus,
dicet: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in
tenebras exteriores, vbi erit fletus & stridor den-
tium; vbi vermis eorum non morietur, & ignis eorum
non extinguetur.* Hęc & his similia libenter au-
dire vel legere, iugiter ante oculos mētis ad-
ducere; cogitare, quale malū sit, ab illo gau-
dio diuinæ contemplationis excludi; beatissimā
Sanctorum omnium societate priuari;
fieri patriæ cœlestis extorrem; mori vitę bea-
tæ; morti viuere sempiternæ; in æternum ig-
nē, cum diabolo & angelis eius expelli, vbi
sit mors secunda, damnatis exilium, vita sup-
plicium; non sentire in illo igne quod illu-
minat, sentire quod cruciat; exundantis in-
cendi; terribiles crepitus pati? barathri fu-
mantis amarâ caligine oculos obcēcari; pro-
fundō gehennæ fluctuantis immergi; eda-
cissimis in æternum dilaniari vermibus, nec
finiri: hęc & multa similia cogitare, nihil est
aliud, quam vitijs omnibus repudium dare,
& omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7.
Speculi
peccati.
tom. 9.
Aug.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ
loquimur, misera peccatoris anima. Quan-
do de mundo exitura & itura es; aderunt
mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa
verè tartarea monstra velut leones rugien-
tes ut rapiant prædam, tunc horribilia pate-
bunt loca pœnarum, chaos & caligo tene-
brarum, horrorum, miseriæ & tribulationis;

tremor

tremor, timor angustię & confusionis; dolor horrendae visionis; tremor tremendae mansionis; locus flentium; ubi stridor dentium, ubi morsus vermium, ubi clamor dolétiū, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *V&e, v&e nobis filij Eu&e?* quid tunc proderit scientia iactantia, sacerdotali pompa, mundi vanitas, terrenae dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? ex eis remansit nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, riserunt, duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.

[Imò] moliùs educata corpora grauiùs fœtent post mortem.

Aspera non Cyrus, non Cresis Parca pepercit,

Hisq; etiam, nuper sub quibus orbis erat.
Te quoque, Alexander, victor grasse per orbem,
Perdidit immodici copia sumpta meri.

Inter defunctos, quidnam est discriminū? Offa

Et cineres Iri, tant alidisq;, pares.

*Par Constantino famulus meus (hic ego tantum
Excipio tumulum) diues, inopsq;, pares.*

*Atque hic ista quidem. Ast alio quæ condit in aeo,
Ultima lux prauis, quis memorare queat?*

*Horrida flamma, grauis caligo à luce remotis,
Vermis, qui memores criminis esse facit.*

Bern. lib.
med. c. 2.

Petrus
Dam.
epist. ad
Blancam.
cap. 30.
Nazian.
de externâ
hominis
vilitate.

Non

*Non natum esse, tibi melius, scelerate, fuisset,
 Aut natum, prorsus more perire fera,
 Quàm mala tot passum in terris, sanguisq; dolores;
 Post grauiora iterum, tempus in omne pati.
 Atque utinam matris memors rapuisset in alio!
 Nam tenebra nato, mox mihi fletus erat.*

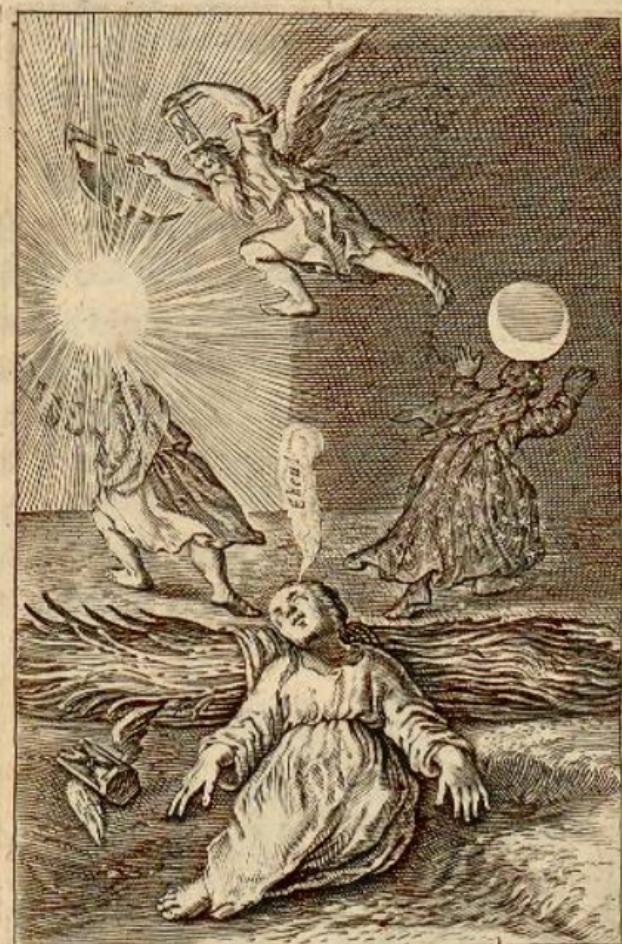
*Aug. Soli-
loq. cap. 3.*

Ergo, ô anima, siue vigiles, siue dormias,
 semper in auribus tuis illa horribilis tuba re-
 sonet: *Surgite mortui, Venite ad iudicium. O a-
 anima nunquam excidat à tuâ memorîâ : Ite
 maledicti in ignem aeternum : Venite benedicti, per-
 cipite Regnum. O quid potest lamentabilius
 & terribilius cogitari quàm Ite? & quid de-
 letabilius exprimi quàm Venite? duæ sunt
 voces, quarum nihil horribilius vñâ, & nihil
 iucundius alterâ poterit audiri.*

... in the name of the Lord our God
the King of Israel.

Defecit in dolore vita mea et anni mei in
gemitibus . Psal . 30 .

15.

X V.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psal. 30.*

HOcerat ergo meis dominans Natalibus astrū,
Ut mihi lux fausta nulla rediret aue!
Quām leuis optati me temporis aura fefellit;
Dum toties repeto; *Crastinus albus erit.*
Nec tamen albus adhuc mihi *crastinus ille reluxit;*
Quin, qui praterit proximus, ater erat.
Credideram alternos vita succedere casus.
Inq₃ vices latis cedere mœsta locum.
Vtq₃ serenato detergis nubila cœlo,
Cūm reuebis clarum *Cynthie pure diem;*
Vr₃g₃ maris reparas fugitiuos, *Cynthia, flodus,*
Cūm tingis refluo littora sicca salo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quām dispar, quantoq₃ seuerior illis,
Quas dat nuptia viro, tristitia est lacrymus!
Coniuge defuncto, bis denis mensibus, vxor
Sola domi queritur, coniugis orba, necem.
Post decimum sinitur lugubria ponere mensem,
Et peplum niueâ vertere iriste togâ.
Quis mihi transactus semel est sine luctibus annus?
Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
Nulla meis lex dat finēmve, modūmve querelis;
Sed parit assiduus se, velut *Hydra, dolor.*
Nil nisi tristius sit mea vita do₂zor

Et planctu & lacrymis, gemituq; absumitur omni,

Ipsaq; pars minima est vita caduca, sui.

Sapè quidem rabidis sunt & quora turbida ventis,

Sed breuis est, quoties magna procella surit:

Quasq; rapit sylvis brumæ ^{alia sidera} inclemensia frondes,

^{Jupiter &c. uetus cum coniuncta cetera nuntiunt} Compensant viridi tempora verna comâ:

Et Notus obscuru ^{lumen} quoties regit aethera nimbis,

^{Iuncta catenato nevunt mini funera luctu} Letior innubi mox redit ore dies:

Ast mili perpetuos cortexunt funera luctus,

Dempta nec est ullo synthesis atra die.

Mœstasq; nec festo cessauit tibia cornu,

Pectus, ebur, pugni, plectra; querela, fides:

Hâc cytharâ, soles; hoc transigo pectine, noctes;

His fidibus, vita tempora fallo mee.

O quoties vîcto suspiria pectori rupi,

Cum cuperem tacito mergere verba simu!

O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis.

Lunaq; quanta fuit, planctibus acta fuit!

Ne gemerem, memini, toties monuisti amici,

Multaq; ne gemerem credite facta mihi.

Libera latitiae suassisisti frena remitti,

Illicò latitiae libera frena dedi.

Ast ubi singultum compescere risibus opto,

Risibus, heu, gemitus obstrepuere meis!

Sapè, volens placidas somno traducere noctes,

Perpetuò vigiles obruor imbre genas;

Dumq; diu nimium ^{suspensus} violentias comprimo fletus,

Heu, mare perruptis effluit aggeribus!

Flumina, vos testes, vos nota cubilia, sylue,

Vosa, caue valles, conscia vosq; iuga;

Vos

Vos testes, quoties suspiria vincere tentans,
     Vic̄ta, reluctant̄i murmurā cordi dedi.
 Quin etiam audit̄is permota v̄lūlatib⁹ Echo;
     Questib⁹ audita est aggemuisse meis.
 Tunc ego, tunc illa, alternis dedit̄us lamenta,
     Fleuimus inq; vices, planxit̄us inq; vices.
 Ut Pandionia sibi dant responsa sorores,
     Cūm cœsum, thalami labe queruntur Itym;
 Et sedet hinc Progne rāmo miserabile plorans,
     Et sedet indē suum flens Philomela nefas:
 Alteraq; alterius sequitur suspiria questu,
     Admissum lacrymans, vtraque crimen auī.
 Talis & Alcyone cūm naufragia vela mariti
     Nequicquam scopulis littoribusq; canit;
 Aut viduus, viridi nemoris sedet arbore turtur,
     Comparis æterno murmure fata gemens.
 Sic mithi satidice nerunt quoque stamina Diua,
     Iret ut optato fidere nullq; dies.
 Utq; adimant nulos, lamenta perennia luctus,
     Aut cesseret, causâ deficiente, dolor.
 Sed fuit ut primæ, gemitus, vox prima loquela;
     Sit gemitus vitæ vox quoque summa meæ.

*Defecit in dolore & vita mea, & anni mei
in gemitibus.* Psalm. 30.

Hieron. in
Psalm. 30.

QUAMDI^V est h̄ic in pr̄senti vitâ, habet
gemitū & fletum vnuſquisque homo.

Aug. lib.
21. de ciu.
cap. 14.

Homo non à risu orditur hanc lucem,
quid malorum ingressus sit nesciens, prophetat quodammodo: solūm, quando natus
est, ferunt risisse Zoroastrem, nec ei boni aliquid
monstrosus ille risus portendit. Pr̄-
fus quod scriptum est graue iugum super filios
*Adam à die exitus de ventre matris eorum usque
in diem sepulture in matrem omnium.*

Ibid.

Aug. serm.
28. de verb.
Apost.

Vnde interrogemus pueros qui nascuntur, quare à ploratu incipient: nascitur & statim plorat, & post nescio quot dies ridet. Quando plorabat nascens, Propheta suæ calamitatis erat, lacrymæ enim testes sunt miseriæ.

Nazianz.
carm. de
humana
natura.

Hoc homini tantum firmum est expersq; senecta,
Inde ex quo nascens fletibus ora rigat;
Per lacrymas testans, quas vita in limine fundit
Quotnam illum maneant agmina dura malis.
Est Regio (ut quondam Cretæa) ignara ferarum;
Est alia, hyberna nescia terra niuis:
At, vacua aduersis quod vita tempora rebus
Clauferit, haud quisquam dicere iure potest.

Aurhor.
spec. pec.
Tom. 9.
Aug.

In huius vitæ miseriā intrasti lugens,
dies tuos in dolore & ærumnâ pettransisti;
cum

cum luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo, in quārum sit ingressus tuus flebilis progressus tuus debilis, & egressus horribilis.

*Risum reputavi errorem, & gaudio dixi: Quid Ecc. 2.
frustrà deciperis?*

Domini vox est ad suos dicentis, *Vos plorabitis & plangetis, sicutum autem gaudebit: Vos tristes eritis.* Timenda sunt Christianis praesentis saeculi gaudia, & optanda pro deuotio-

Chrysost.
seim, de
mariyib.
imitandis,

Lætitiae enim tantum nomen habent, *cum omnia sint in tristitia.* Chrysost.
hom. 54.

*Qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus & Cor. 5.
grauati.*

An non est meritò ingemiscendum, quòd sumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patriâ positam amandati? Chrysost.
hom. in
Psalm. 115.

In abscondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam. Hierem.
13.

Asseuerant Turturem castam & amatricem comparis esse, ita ut si quando euenerit, eius masculum ab Aquilâ siue Aucupe capi, non se commiscere alteri, sed ipsum cupere, & ipsius præstolari aduentum, & in amoris eius exspectatione pendere. Huius turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum dicens: *Vox turturis audita est in terra nostra. O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœlestem sponsum CHRISTVM ad semetipsum adducens!*

Chrysost.
rom. 5.
hom. de
virtute.

Hugo de
S. Victor
serm. de
assumpt.
Mar. 10. 2.

Vox turturis, amori canit & dilectioni; & habet singularem dilectionem turtur, cui canit, vel præsenti gaudium, vel absenti affectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non nouit aliud præter amorem turtur. Et quid sonat vox turturis? quam significatione habet vox turturis? quid dicit? Vnum est quod sonat vox turturis, & semper illud sonat & resonat, & non fastidit umquam. Numquam turtur vocem suam variat, numquam canticum suum mutat, semper idem canit qui semper idem diligit. O vox turturis quam dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in solitudine canit turtur, & semper turtur solitudinem diligit, quia singularem dilectionem querit. Non audiatur in plateis vox eius, neque foris clamorem suum proferet. Intus resonat, intrinsecus canit & non possunt audire turturem, nisi qui intus sunt; qui elongant in solitudine, qui secretum inhabitant.

Bernard
ser. 59. in
Caus.

Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantum in terrâ, & tantum terram acceperunt, minimè se cognoverunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita tamdiu non est vox turturis audita in terra nostrâ. Vbi ergo Regni Cœlorum promissio facta est, tunc primum manifestè sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque iam Anima Christi præsentiam suspiraret,

raret, Regni dilationem molestè ferret, de-
sideratam patriam gemitibus & suspirijs à
lögè salutaret, nōnne tibi videtur, vice fun-
gi gemebundæ ac castissimæ turturis, quæ-
cumque anima in terris ita fecisset? Ex tunc
ergo & deinceps vox turturis audita est in
terrâ nostrâ. Quid ni moueat mihi cœbras
lacrymas & gemitus quotidianos CHRISTI ab-
sentia? Domine ante te omne d̄siderium meum, &
gemitus mens à te non est absēdūtus Laboravi in ge-
mitu meo, tu scis, sed beatus qui diceat potuit;
Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis
meis stratum meum rigabo. Non solum autem
mihi, sed & omnibus, qui diligunt aduen-
tum eius, gemitus isti comperti sunt. Hoc
quippe est quod ipse aiebat. numquid possunt
filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? ve-
nient autem dies, cùm auferetur ab eis sponsus, &
tunc lugebunt, ac si diceret; & tunc vox turtu-
ris audietur. Ita est, IESV bone, venerunt dies
illi; nam & ipsa creatura ingemiscit & parturit
vsque adhuc, reuelationem filiorum Dei exspectans:
non solum autem illa, sed & nos ipsi intra nos
gemimus adoptionem filiorum Dei exspectantes Re-
demptionem corporis nostri. Neque vacui gemitus,
quibus è cœlo tam misericorditer respon-
detur. Propter miseriam inopum & gemitum
pauperum nunc exurgam, dicit Dominus. Fuit &
in tempore Patrum, vox ista gementium: sed
rara, & penes quemque suus gemitus. Vnde &

dicebat quis: *Secretum meum mihi, secretum meum mihi?* At vbi palam clauiatum est, Qua sursum sunt querite, vbi CHRISTVS est in dexterâ Dei sedens ad omnes iam cœpit pertinere gemitus ille turtureus, & vna omnibus esse gemitus illi ratio.

LIBER

LIBER SECUNDVS.

V O T A
Desideria

ANIMÆ SANCTÆ.

*Concupiat anima mea desiderare iustificatio -
nes tuas. Psal. 118.*

16.

I.

Concupiuit anima mea desiderare
iustificationes tuas. Psalm. 118.

COelestem dubitans, terrenumq; inter Amore,
Nescio quo statuam sub duce signa sequi.
- Ille sub imperium, vocat hic ad pilea:pugnant
- Dissimili nimium conditione duces:
Hinc vocor, hinc reuocor, rursusq; inuitor utrimq;
Non fecus ac restao quassa carina salo.
Ambiguum faciunt Amor hic, Amor ille duellum,
Impediuntq; suo sistere vota loco.
Sit satis, ab! tandem mala tot fastigia passa,
Et sinar ad portus spem reuocare suos!
O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut solo caleat legis amore tua!
Non nego; quod lubeat, magna est, optare, voluptas;
Et modò posse Volo dicere; Nolo, modò!
Frena nihil patitur minùs, atque libido vouendi,
Nec se lege finunt libera vota premi,
Ut vagus exultim lorisq; lupisq; solutus
Quoslibet in pastus currere gestit equus:
Aut stablo ruit & viridi mox sternitur herbâ,
Deposito nimium bucula lata iugo:
Ast ubi mox reuocat consueta ad arata colonus,
Excudit ille lupos, illa recusat onus.
scilicet expetitur libertas vna vouendi,
Qua satis est, quamvis utilitate vacet.

Hinc vocor reuocor alio modo vellet utrimq;
Vocat ut amplexit quassa carina salo.

Sic

Sic Phaëton, patriæ ruiturus ab axe quadriga,
 Appetis ignotos flectere rector equos.
 Sic quoque non solitis dum niteris altius alis
 Icare, subiectis labere mersus aquis.
 Quam varia Superum lassas prece tundimus aureo
 Cœlitibus. puto nos sèpè mouere iocum.
 Ille vouchet nuptam, nuptæ vouchet ille sepulcrum;
 Hic sobolem nasci postulat, ille mori:
 Ille Patri mortem, Patri rogat ille salutem;
 Hic fieri inuenis supplicat, ille senex.
 Vix, puto, consentit centum de millibus unus;
 Quin aliquis voto dissidet ipse suo.
 Denique quid Superos oret, pars maxima nescit,
 Tam ^{vaga} noua quisque sibi vota, precesq; facit.
 Sic ubi iam grauidas stimulant fastidia Matres,
 Obscenam satiant fercla pudenda famem:
 Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato,
 Et modò, quæ stomacho displicuere, placent.
 Quid desiderijs ultra tot inanibus vror?
 Quid iaculor nullo votaq;, spesq; scopo?
 Este procul gemitus, procul anxia turba, timores,
 Sollicitaq; preces, votaq;, spesq; procul.
 O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
 Aut solo caleat legis amore tua.

Concupinuit anima mea desiderare iustificationes tuas! Psalm. 118.

MIRVM est, quomodo concupiscatur Aug. in
Psalm. 118. desiderium; nec sit in nobis, cuius concupiscentia iam sit in nobis. Quis ne-
sciat in homine esse concupiscentiam, in ho-
mine desiderium? cur ergo concupiscitur,
ut habeatur, quasi fornicatus inferatur?
aut quomodo haberi eius concupiscentia,
sine ipso potest, cum non sit & ipsum quid
aliud, quam concupiscentia? Nam & desi-
derare procul dubio concupiscere est. Quis enim iste mirabilis atque inexplicabilis lan-
guor? & tamen est; nam & agrotus qui fa-
stidio laborat concupiscit utique desi-
derare cibum, dum concupiscit non habere fa-
stidium. An aliud est concupiscere, aliud
desiderare? non quod non sit concupis-
centia desiderium, sed quia non om-
nis concupiscentia desiderium est; con-
cupiscuntur enim & quæ habentur, &
quæ non habentur: nam concupiscendo
fruitur homo rebus quas habet; desi-
derando autem, absentia concupiscit. Desi-
derium ergo, quid est, nisi rerum absen-
tium concupiscentia? sed Dei iustificatio-
nes absentes esse quomodo possunt? An &
quando

quando sciuntur, & non fiunt, absentes habendæ sunt? sàpè enim quid agendum sit, videmus; nec agimus, quia non delectat ut agamus, & concupimus ut delectet. Præuolat intellectus; & tardè sequitur, & alio quando non sequitur, humanus atque infirmus affectus. Ideò ergo desiderare concupiscebatur, quæ bona esse cernebat, cupiens eorum habere delectationem, quorum potuit videre rationem.

*Aug. in
Psal. 118.*

Non dixit [autem] concupiui iudicia; sed, concupiui desiderare: sicut enim vitæ viuere, plus est, quam viuere (vieuere namque commune etiam huius est vitæ; vita autem viuere, Beatorum est) sic concupiscere ut desideremus iudicia Dei, plus est, quam desiderare iudicia; concupiscimus enim desiderare, quasi non sit potestatis nostræ desiderium, sed gratiæ Dei. Cùm enim Dominus oblectari nos viderit cupiditate desiderij iudiciorum suorum, sobrium auget affectum; cùm autem peccamus non concupiscimus desiderare iudicia Dei. Vnde etiam Dominus non otiosè ait, *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobis cum;* non solum desiderans, sed etiam geminato desiderio concupiscent remissionem tribuere peccatorum. *Concupiscamus ergo & nos desiderare iudicia Dei.*

Orig.

Nam sicut dicitur aliquis carnalis Amor, quem

quem & Cupidinem appellauerunt Poëtæ, prolog. in secundūm quem qui amat, in carne semi-^{Cant.} nat: ita est & quidem spiritualis Amor, secundūm quem & ille interior homo amans in spiritu seminat.

[Iam] discerne petitionem cordis tui, à Aug. in petitionibus carnis; discerne quantum potes. Verbi gratia: cœcusest, corpore; roget ut illuminetur: Petition hæc carnis. Infirmitur, roget se saluum fieri; saluus fit moritrus; & ista petitio carnis est, & si quæ sunt talia. Petitio cordis quæ est? sicut petitio carnis est, velle sibi præparari oculos, utique ad videndam istam lucem (quæ talibus oculis videri potest) ita petitio cordis, ad illam lucem pertinet; *Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Sed homo, quæsi pullum onagri se liberum natum putat; nam qui implere cuncta Greg. cap. 15, in c. 12-1ob. quæ desiderat per effrenatam libertatem querit, quid aliud, quam pullo onagri esse similis concupiscit; ut disciplinæ hunc lora non teneant, sed audenter inter vagos per sylvam desideriorum currat?

Mens quoque nostra rebus mutabilibus subdita, & à semetipsâ variatur. Nam quæ-^{Greg. cap. 22, in c. 7-1ob.} rens quod non habet, anxia percipit; cùm-que habere cœperit, tædet hanc percepisse, quod quæsivit. Amat sèpè quod despexerat, despicit quod amauerat. Diu querit, ut pa-

rūm in his quæ inuenierit, perseverat.

D. Grèg.
hom. 36.
in Euang.

Nos enim, nati in huius peregrinationis ærumnâ, huc fastidiosi iam venimus; nescimus quid desiderare debeamus.

Aug. de
orando
Deo.
Epist. 21.
ad Probā.
cap. 5.

Ac planè quid oremus, sicut oportet, nescimus. Alius vult coniugari; alias coniugio viduatus deinceps continenter eligit viuere; alias nullum concubitum nec in ipsis nuptijs experiri:

Aug.
Confess.
6. cap. 6.
Aug. de
orando
Deo. c. 12.
epist. 121.
ad Probā.

Etego inhiabiam honoribus, lucris, coniugio, & tu irridebas.

Certè, qui dicit in oratione, verbi gratia: Domine multiplica diuitias meas; aut, d mihi tantas, quantas illi vel illi dedisti; aut honores meos auge; aut fac me in hoc sæculo præpotētem atque clarentem, vel si quid huiusmodi est; & hæc dicit, eorum habens concupiscentiam, non id attendens, ut ex his, secundùm Deum prosit hominibus, puto eum non inuenire in oratione Dominicâ, quo possit hæc vota coaptare: Quam obrem pudeat saltem petere, quæ non pudet cupere; aut si & hoc pudet, sed cupiditas vincit; quanto melius hoc petitur, ut etiam ab isto cupiditatis malo liberet, cui dicimus; libera nos à malo.

Chrysost.
in Epist.
ad Rom.
c. 1 hom.
4.

Vides [ergo] auiditate omne malum extortum, cum ipsum desiderium videlicet, non fastineat intra proprios terminos consistere?

Quidquid enim terminos à Deo statos trans-

transgreditur, id absurdarum ac minimè legitimarum rerum appetens est. Quemadmodum enim fieri sæpè videmus, ut qui ciborum appetitionem, quique impotenti siti correpti fuerint, ij & cœnum quoque nonnumquam ad bibendum appetant;

Sic cor meum, cor vanum, vagum & instabile dum suo ducitur arbitrio, & diuino caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius, per infinita distrahitur, & hac atque illac, per innumera discurrat; & dum per diuersa requiem quærit, non inuenit, sed in labore miserum, à re quie vacuum manet: sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat noua, destruit vetera, destructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & numquam in eodem statu permanet.

Sed allide Domine concupiscentiam Aug. soli-
meam dulcedine tuâ, quam abscondisti ti- loq cap.
mentibus te, vt concupiscam te concupis- 12.
centijs sempiternis; ne vanis illectus & de-
ceptus interior gustus ponat amarum dulce
& dulce amarum.

Breui. cap.
9. medit.

*Vtinam dirigantur viae meae ad custodiendas
iustificationes tuas! Psal. 119.*

I I.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cū-
stodiendas, instificationes tuas!

Psalm. 118.

Quod ferar in tanto deprensa errore viarum.
Scetum ubi tam vario tramite fallit iter?
Hec abit in dextram, tenet altera semita lauam,
Illa tumet in cliuos, vallibus ista iacet:

Hac faciles aditus, aditus habet illa malignos,
Et quos illa tegit, detegit illa dolos.

Quoq; vel hec tendat, vel quo se porrigit illa,
Exitus implexo fine videre vetat.

Non ita, quæ partes via se findebat in ambas,
Herculis ambiguum fecit euntis iter,
Nec totidem refluis Meander flectitur vndis,
Ipse suis quamvis obuius erret aquis.

Nec labyrinthus tanta est fallacia tecti,
Curua licet varijs flexibus antra tegat.

Heu grauiora meos cohibent discrimina gressus!

En geminâ dubiam parte pericla premunt:
Non ego quæ metuam diuortia mille viarum
(Solus Dædalea, qui fuit æde labor)

Sed præter varios curuis ambagibus orbes,

Nox etiam cœcas celat opaca vias;

Nullaque se presso monstrant vestigia signo;

Quâ populus trito calle, notârit iter.

Et licet explorem præensis obuia palmis,

Et ritem obstantes, tubera dura, petras;

Vix satis inceptos ausim producere cursus,
 Sed retinent timidum noxq₃, dolusq₃, gradum.
 Lassus ut ignotâ cùm fors regione viator
 Opprimitur nebulâ præcipitante diem:
 Nullaq₃ iam toto collucent sidera Cœlo,
 Nec propè sunt vlla, rustica tecta, casæ;
 Nullaq₃ signato callem notat orbita sulco,
 Vlla nec humano semita trita pede;
 Nec scit, an in sylvas, an eat ruiturus in vndas,
 Longius inceptam si paret ire viam,
 Tum validis miftos compellat vocibus agros
 Si quis aberranti præstet carator opem.
 Utq₃ vel è stabulis tacitisq₃ quis audiat antris,
 Ingeminant longos, terq₃ quaterq₃ sonos.
 Omnis at in surdas clamor volat irritus auras,
 Nullaq₃ Pastoris verba remissa sonant.
 O quis in his tendat mihi stamina fida periclis!
 Quis Deus, in tantâ, sit mihi nocte Pharus?
 Isacidas quondam per inhospita regna vagantes,
 Insolitas docuit clara columna vias:
 Stella comes mouuit Nabathæos lumine reges,
 Paruaq₃ Bethlemia duxit in antra domus.
 Quin recreant trepidos, fratrum duo sidera, nautas
 Tu quoq₃ mi gemini Castoris ede facem.
 Gnosis, aberrantem reuocauit Theseus filo,
 Sestag Leandro pxiit amica faciem.
 Ecce ego sum Theseus, vice tu mihi sis Ariadnes,
 Cumq₃ ero Leander sis vice Sestiadæ.
 Aspicias ut multi, vaga turba, per auiæ currant,
 Et suus huc, illuc, quemlibet error agat?

Hic cadit ignotâ præceps Regione viarum,
 Ille vago cæcum tramite versat iter:
 Hic celerat cursus; hic passu deside lentat;
 Sepiùs ille suos fertq;_z, refertq;_z, gradus:
 Hic diuersus abit, lateri comes ille propinquat;
 Hic comitis ductu fallitur, ille suo:
 Perpetuos aliquis vestigia flectit in orbes,
 Alter in obliquas voluitur vsque vias:
 Hic ratus ad certam cursu setendere metam,
 Decepto repetit limina prima pede:
 Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
 Quodq;_z tenere decet, vix tenet ullus iter.
 Utinam, recto tendat mea semita ductu,
 Nec fraus decipiatur tramitis villa gradum?
 Qualis at excusso fugit irreuocabilis arcu,
 Dum volat ad certum missa sagitta locum;
 Talis in offenso festinet limite cursus,
 Quà tua nempe mouent tendere iussa, viâ.
 Esto igitur mea lux, quoties iaculabere, neruus;
 Quemq;_z petis iaculis ^{sint tua iugata} tex tua sancta, scopus;
 Quaq;_z ^{victus curvatio signa} scopum cupies certus retigisse sagitta,
 Illa ego sim digitis lecta sagittatus.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas. Psal. 118.

Aug. l. 2.
de oper.
merit.

HIEREMIAS dicit: *Scio Domine, quia non est in homine via eius; nec viri est ut ambulet & dirigat gressus suos.* Hinc & in Psalmis cum quidam dixisset Deo: *tu mandasti mandata tua custodiri nimis,* continuò, non de se præsumpsit, sed optauit ut faceret. *Vtinam, inquit, dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas.*

Ambr. in
Psalms. 118.
Octon. 5.

Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipse disponit sibi, nec pro suo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à signis; sed itinerarium ab Imperatore accipit & custodit illud; præscripto incedit ordine, rectâque viâ conficit iter, ut inueniat commearum, parata sibi subsidia. Hanc legem viandi esse præscriptiam, Christo ducente, sanctis commenantibus, recognoscas velim. Profecti sunt enim & Patres nostri de terrâ Ægypti, per longa spatha terrarum, quorum statuæ omnes, mansionesque descripta sunt. Aduertimus ergo quis has ordinauerit mansiones, quomodo ambulate oporteret filios Israel. Præibat enim illos, per diem; Deus in columnâ nubis; noctu autem in columnâ ignis, ut viam ostenderet ambulantibus & tenebras dimoueret,

lex viarum, columnā erat & ignis & nubes.

Multæ enim sunt viæ & multa genera Bern ser.
viarum; magnum profectò periculum via-^{11. super}
tori. *Quam* facile in multarum occursu, er- *Qui habitat*
rabit in viâ suâ, qui viarum discretionē ca- *in adiutorio.*
ruerit? Scrutemur proinde vias nostras, et
iam vias dæmonum, vias quoque Beatorum
spirituum, & vias Domini inuestigemus.

[Sienim] viam ingressus cùm veneris ad Ambr. in
compitum aliquod: (& nescias quod iter in- Psalm. 113.
gredi debeas) stas & cogitas ipse tecum, v- oction. 8.
trum primam, aut secundam, aut tertiam
viam eligas quam sequaris, nec putas prius
adoriendum iter quam animo deficiens;
quanto magis animo debes ac mente con-
sistere quid ad regnum cælestē tendis, & co-
gitare tecum, quia non omnis via illò ducit,
non omnis eò dirigit ad Hierusalem illam
quæ in cælo est. Sunt viæ quæ malos exitus
mortis habent. Hæ sunt viæ de quibus legi-
sti: *Quia sunt viæ quæ videntur viro rectæ esse, vlti-
ma autem eius afficiunt in profundum inferni.*

Viae igitur filiorum Adam in necessitate Bern. serm.
& cupiditate versantur. Ab utraque siqui-^{11. super}
dem ducimur, & ab utraque trahimur, nisi
quod videmur magis vrgeri necessitate, tra- *Qui habitat.*
hi cupiditate. Et necessitas quidem speciali-
ter corpori tribuenda videtur, nec simplex
illa est, sed anfractus habens plurimos plurima-
que dispendia; nam compendia pauca ad-

modum, si qua tamen. In his quoque doce-
tur quām necesse habeat clamare ad Domi-
num, non de necessitate, sed de *necessitatibus*
meis erue me. Non modò ab hāc viā necessi-
tatis, sed ab eā quoque quæ cupiditatis est,
optabit educi, quisquis non surdā aure mo-
nita Sapientis exceperit. Quid enim ille ait:
à voluntatibus tuis auertere, & item: *post concu-*
piscientias tuas non eas. Hæ sunt viæ quæ viden-
tur hominibus bonæ, sed finem non habent
nisi cùm demergunt in profundum.

Ibid.

Si inuenisti vias hominum, illud quoque
considera, ne fortè de his dictum sit: *Contri-*
tio & infelicitas in vijs eorum: ut sit contritio in
necessitate, infelicitas in cupiditate. Videam-
mus & vias Dæmonum, videamus & cauea-
mus; videamus, & fugiamus eas; siquidem
via illorū. *Præsumptio & Obstinatio*. Quām
peruerso & euerso sūt corde filij hominum!
quicumque seellantur vias Dæmonum, in-
grediuntur Dæmonum vias. Hæc enim tota
aduersum nos spiritualium colluctatio ne-
quitiarum est, vt nos seducant, vt nos indu-
cant in vias suas, vt deducant in eis, perdu-
cant ad destinatum finem, qui paratus est
eis. Quæ verò sunt sanctorum Angelorum
viæ? Profetò illę, quas vnigenitus enarravit
dicens: *Videbitis Angelos ascendentes & descen-*
tes super filium hominis. Ascensio igitur &
descensio viæ illorum. Ascensio propter se,
descen-

descensio vel potius condescensio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias suas, cum aperuit labia Prophetæ ut diceret : *Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas.* Ita ad singulos, ita ad omnes communiter venit, in misericordiâ scilicet & veritate. *Ab his itineribus incuruati sunt colles mundi;* superbi, Dæmones, Principes.

Iste ordo est, alij præcedunt, alij sequuntur. Qui præcedunt exemplum se præbent sequentibus ; numquid neminem sequuntur ? Si neminem sequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipsum CHRISTVM. Et cernitis ordinatos gressus per Paulum Apostolum dicetem. *Imitatores estote sicut & ego Christi.* Iusti attendendo eos qui se in bono præcedunt, imitando sequuntur. Quomodo sequuntur ? Videbunt iusti & timebunt. Videbunt & timebunt sequi vias malas. cum vident quosque meliores, iam elegisse vias meliores, & dicunt in animo suo, quemadmodum solent dicere viatores, attendentes alios cum præsumptione ambulantes in viâ, ipsi adhuc incerti viç, & quasi fluctuantes quod eant, dicunt sibi : Non frustrâ illi hâc eunt, quando illò eunt, quò nos ire volumus. Et quare cum magnâ fiduciâ hâc eunt, nisi quia illâc ire perniciosum est. Videbunt ergo iusti & timebunt. Angustam viam vident illâc; hâc vident paucos, illâc multos; sed si iustus es,

Aug. in
Psalm.

es, noli numerare; noli numerare turbasho-
minum incedentes latas vias; noli eos at-
tendere, multi sunt; pauci autem per viam
angustam.

Greg cap.
37. lib. 7.
mor. in
c. 6. Job.

Reproborum [siquidem] *semitæ semper inuolutæ sunt*, ut prauis concupiscentijs dediti aut bona nulla appetant, aut appetentes in-
firmo desiderio ad hæc nequaquam mentis *liberos gressus* tendant. Rectâ enim aut non incipiunt, aut in ipso fracti itinere, adhæc minimè pertingunt, vnde fit plerumque, ut ad modum suum, lassati redeant, seseque ab intentione animi in carnis voluptatibus sternant; sola quæ transiunt, cogitent; nulla quæ secum permaneant, curent.

August in
Psal. 139.

Caput circuitus eorum? quid est circuitus ip-
forum? ut circumeant & non stent, in gyrum
eant erroris, ubi iter est sine fine: qui enim in
longum it, aliunde incipit, alicubi finit; qui
in gyrum it, nusquam finit. Ipse est labor im-
piorum, qui demonstratur in alio Psalmo
evidentiùs: *in circuitu impij ambulant.*

Greg.lib.
7. mor. c.
24. in cap.
6. Job.

Benè ergo de reprobis dicitur: *Inuolutæ sunt semitæ gressuum eorum*, quia recta quidem deliberando appetunt, sed ad consueta sem-
per mala replicantur, & quasi extra se tensi,
ad se meti ipsos per circuitum redeunt, qui bona quidem cupiunt, sed à malis nequaquam recedunt.

Bonau. in
Psalm. 36.

Et quidem cadunt extra viam; vt ille qui
num-

numquam fuit de Ecclesia. Quidam cadunt à viâ; vnde hoc: *Melius est viam iustitiae non agnoscere, quam post agnitam retroire.* Quidam cadunt in viam, vnde dicitur; *iustus septies cadit in die.*

Sed est multa differentia inter casum Iusti & iniusti: *Iustus, Inquit, cum ceciderit, non prosternitur.* Iniustus, & qui spem non habet in Deo positam, si ceciderit, prosternitur, & non surgit, id est, si peccauerit non pœnitet, & peccatum suum emendare nescit.

O tortuosas vias! vae animæ audaci, quæ spe rauit, si à te recessisset, se aliquid melius habituram! Versa & reuersa; in tergum & in latera, & in ventrè, & dura sunt omnia, & tu solus requies. Etecce ades, & liberas à miserabilibus erroribus, & constituis nos in viâ tuâ, & consolaris & dicis; *Currite ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.*

Melius dirigebantur à Domino gressus eorum, Amb. in quibus per noctem, ignis columna lucebat; per diem, nubis. Et tu merere factis, votisque deposce, ut gressus tui à Domino dirigantur, ne moueantur pedes tui. Cauendum est quoque ne rectam semitam derelinquas, & diuerticula te viarum tortuosarum decipient. Ideò dicit: *Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Rectas faciamus animorum semitas, ne labamur, ne effundantur gressus nostri sicut vxoris Loth, quæ post se respexit, & gressus tene-

Orig.
hom. 4. in
Psalm. 36.

Aug. con-
fess. 6. c.

Amb. in
Psalm. 36.

tenere non potuit, sed effusi sunt. Non est fundantur sicut Ægyptiorum, quorum gressus maris fluctus effudit. Nónne de his pulcrè dixeris; *Effusi sunt gressus eorum*, quos benè vixisse pœnituit?

**August. in
Psal. 38.**

O qui dereliquisti semitas rectas, abeundo in vias tenebrarum! ô qui lætamini in malis, & gaudetis in euersione malâ, quorum semitæ prauæ, & *flexuosi cursus eorum* sicut lubricus & fluxuosus author ipsorum, cur odiſſe cœpistis viam rectam! Non vos direxit Dominus.

**Aug. soli-
loq. cap. 4.** O Domine qui lux es, qui es via, veritas & vita, in quo non sunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux sine quâ tenebræ; via sine quâ error; veritas, sine quâ vanitas, vita sine quâ mors: Dic verbum, Domine; fiat lux, ut videam lucem & vitem tenebras: videam viam, & vitem inuium: videam veritatem & vitem vanitatem: videam vitam, & vitem mortem. Illuminare, inquam, illuminare huic coco, qui in tenebris & in umbrâ mortis sedet, & dirige pedes eius in viam pacis!

**Nyffen.
orat. 4.
in Cant.**

[Fac] ut anima [mea] telum sit in manu potentis ad scopum supernum directum, [scio] esse eundem & sponsum nostrum & sagittarium; [fac] eamdem item animam esse sponsam & telum, quâ ille tamquam telo vtatur, dum eam bonum ad scopum dirigit.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non
moueantur vestigia mea. Psal. 16.
18.

III.

Perfice gressus meos in semitis tuis:
ut non moueantur vestigia mea.

Psal. 16.

Ergo caduca gradum torties mihi tibia faller,
Sernet & in planâ pes vitiosus humo?
Aspice, qui Cœlis hominum vestigia spectas,
Firmaq; fac presso stet mea planta solo.
Instruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aérias præpes inire vias.

Exemplo volucrem sequitur modò filia Matrem,
Tutaq; iam peragit, quod metuebat, iter.

Pronocat expansis sobolem Louis armiger alii,
Et iubet insuetas sollicitare plagas.

Mox praedit, & pleno se iactat in aëra lapsu,
Remigio soboles subsequitur q; patrem.

Dum primum ignotas tentat puer inscius vndas,
Corporis indoctum subtere fulcit onus:

Mox opis oblitus, flumen sine cortice tranat,
Flumen inexperto sapè sed ore bibt:

Sapiens at doctis ubi plauserit equora palmis,
Dicit in immenso brachia tutu salo.

Aspice, qui in Cœlis hominum vestigia spectas,
Aspice, quâ nobis arte leuetur iter:

Sustineor fragili puerilia membra curuli,
Quaq; vehunt socias ipsa propello rotas.

Nempe tripes baculi sic stipite nititur atas,
Quiq; senem rectat à sene fertur equus:

Fertq; sene propriū quo Lexit usus, equū. Ne

Netamen ambiguis malè decipiare querelis;
 De pedibus, tecum nulla querela meis:
 Nec vitio plantæ, vitio neque crura laborant;
 Saxa per & salebras tibia nostra salit.
 Non ego pennipedi dubitem certare Camille,
 Isse per intactas quæ pede fertur, aquas.
 Quod queror, est animi vitium lacrymabile nostri,
 Qui, quibus incedat, languidus est peditibus.
 Heu iacet afflictis, affectibus omnibus aeger!
 (Hi, quibus incessit, nempe fuere pedes)
 Si quod iter, quamuis breue sit, virtutis eundum est,
 Mens mihi sit minima lassa labore viæ;
 Crura forent fragilis veluti tu, Nile, papyrus,
 Queq; ruit motâ canna palustris aquâ.
 Rarus, at immodicus quandoque resuscitat ardor,
 Et pede fulmineo stringere cogit iter:
 Sed bene vix cœptum, currendi extinguitur ardor;
 Lampadis ut magno flammina parua Noto.
 Netamen ignavis videar segnescere plantis,
 Promoueo tardos pigra subinde gradus.
 Ast mea tunc, caueam quisquam vestigia seruet,
 Ne puter immodicis ebria facta scyphis:
 Scilicet in partes ita tibi claudicat ambas,
 Semipedis claudipes ut hilcat iter.
 Hunc volo, nunc nolo, nunc æstuo, nunc languesco,
 Nunc stupet ut rigido mens religata gelu.
 Impatiens igitur, cœpti sine fruge laboris,
 Sæpè via medio, lassa retento gradum.
 Sed neque, quâ languens statione resistere tento,
 Instabilem valeo figere firma pedem.

Auferor

Außer aduerso velut incita puppis ab æstu,
 Quam neque vis remi nec sua vela iuuant;
 Damnaq; sunt iterum vano redimenda recursu,
 Irritus aeterno sic reddit orbe labor.

Nempe catenati, sic publica corpora, seruit
 Circumeunt toties, pendula tecta molæ.

It mola, perq; suos rapitur circumvaga gyros,
 Sed perit his, quicquid conficit illa vie.]

Heu quid agā! neque sueta vehi neq; currere docta,
 Nec pedibus minimas utilis ire vias!

Magnum iter est Cœlo, magnis huc paſſibus itur;

Quid faciet lentis nostra quadriga rotis?

Tu ſpatia ingenti perlaberis ardua ſaltu,

Vastaq; tergemini crura gigantis habes.

Eoum paſſu, Hesperiumq; amplectere mundum,

Sub femur ut Rhodius vela Colossus agit:

Aſt teſtudineo reptat mihi tibia gressu,

Aut chelis referor, Cancer adunce, tuis.

Quid poſitas igitur ſperem contingere metas,

Quæ metas refugo perdiſta ſector equo?

O Deus, ambiguoſ tremulantis perfice gressus,

Vincat & applauſis noſtra quadriga rotis!

Perſice gressus meos in ſemitis tuis, ut
 non moueantur veſtigia mea.

Psalm. 16.

In quo corrigit adolescentier viam ſuam?

Pſal. 118.

Sæpè etenim egregiā dum ſpe ſubnixus, in altum
 L. 2 Efferor

Nazian, de
vit. huma.

Efferor, ac mediæ virtutis septa volatu
 Transilio, dirus resupinum mentis ad ima
 Prae ipitem fundit Satanæ; mihiq; accidit illud,
 Quod solet huic, qui lutorä dum incedit arenâ,
 Haud certa elusis pedibus vestigia firmat.
 Erigor ipse iterum, rursusq; in terga relabor,
 Infelix magè, quam prius; incedensq; labore
 Perpetuo, trepidumq; souens in corde pauorem
 Vix gradior, citus at labens figo oscula terre.

Psal. 24.

Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas
 tuas edoce me.

Psal. 85.

Deduc me in viâ tuâ.

Psal. 142.

Fac mihi viam in quâ ambulem.

Ambr. de-
fugâ sœcu-
li, cap. 1.

Nam quis inter tot passiones huius cor-
 potis, inter tantas illecebras huius sœculi,
 tutum atque intemeratum seruare potest
*Vestigium? Respexit oculus, & sensum mœtis
 auertit, audiuit auris, & intentionem infle-
 xit; inhalavit odor, & cogitationem impe-
 diuit; os libauit, & crimen retulit; tactus
 contigit, & ignem adoleuit.*

Orig.
hom. 4. in
Psal. 36.

[Quare] qui iter agit ad virtutem, multa
 sunt quæ digredi habet & transire. Ergo &
 tu, quia ad CHRISTVM tendis (qui est Dei
 virtus) digredere luxuriam, scorta, adulte-
 rium; digredere furta, falsa testimonia; tum
 deinde digredere & auaritiam, & omnem
 pecuniæ cæterarumque malarum rerum
 concupiscentiam; digredere mendacium,
 digredere stultitiam sœculi.

Bonum

Bonum crus fac p̄di tuo, non enim natu- Chrys. in 3
ræ est, sed voluntatis: leuem hāc reddamus,
c. ad Phil.
ne celeritati pedum reliquum pondus offi-
ciat. Doce pedes esse cautos; paumentum
enim multis locis est lubricum; ac si cadas,
multa perdidisti: attamen & si cecideris,
surge; licet enim & hoc pacto vincere.
Nunquam lubricis rebus te committas, &
non cades; super solidas ac stabiles curre.

In eo namque ostendimus quantā ad Do- Greg. l. 26.
minum cupiditate flagramus, si non solum mor. c. 10.
ad eum per tranquilla & mollia, sed etiam in cap. 35.
per aspera & dura transimus. Hinc namque Job.
Propheta ait: *Qui perficit pedes meos, quasi cerui.*
Ceruus enim cùm montium iuga conscen-
dit, quæque aspicit aspera, quæque se obij-
ciunt sentibus illigata, dato saltu transgre-
ditur, & absque ullo cursus sui obstaculo, in
superioribus eleuatur; ita etiam electorum
mentes, quæque sibi in hoc mundo obli-
stere atque obuiare conspiciunt, contem-
plationis saltu transcendunt, & more cer-
uorum, despectis terrenorum sentibus, in
superna se euehunt.

Est ascensio, est transilirio, non pedi- Aug. in
bus, non scalis, non pennis; & tamen si Psal. 38.
interiorem hominem attiendas, & pedibus,
& scalis, & pennis. Nam si non pedibus:
quomodo dicit homo interior. Non veniat
mihi pes superbia? si non scalis; quid sunt quas

vidit Iacob? si non pennis, quis est qui dicit;
Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo
& requiescam? sed in rebus corporalibus, aliud sunt pedes, aliud scalæ, aliud pennæ.
 Intus autem & pedes & scalæ, & pennæ affectus sunt & bonæ voluntates.

Bern.
serm. 25.
in Cant.

Stat [anima] manu verbi leuata velut super duos pedes, deuotionem & agnitio nem. Stat inquam, sed sibi putet dictum, *qui se existimat stare, videat ne cadat.* Putasne stare per se poterit, quæ surgere per se non potuit? Cur ergo si stare per se poterat, orabat homo de terrâ, *Confirm a me,* inquiens, *in verbis tuis Domine:* Denique & probârat, Eius ipsius illa vox fuit: *Impulsus, euersus sum ut caderem, & Dominus suscepit me.* Quæris, quis ille impulsor? non est vnuis. Impulsor Diabolus est, impulsor Mundus, impulsor Homo. *Quis iste homo sit, quæris?* quisque sui. Noli mirari, usque adeò homo impulsor sibi est, & suimet præcipitator, ut non sit quod ab altero & impulsore formides, si ipse à te proprias contineas manus: manus tua, consensus tuus. Cùm igitur tres sint stanti imminentes stratores; horum, Diabolus liuore malitiæ; Mundus, vento vanitatis; Homo, semet ipsum pondere suæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus, sed non euertit, si quidem tuum tu illi negaueris assensum. Est & mundus impulsor; quia in ma-

in maligno positus est; impellit omnes, sed solos euertit amicos suos. Ex quo satis claret, quām sit Homo præcipuus impulsor sui, qui suo, sine alieno impulsu, cadere potest; alieno, absque suo, cadere non potest. Sed innixum verbo & indutum virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel stantem deicere, vel subiucere dominantem. Vis non timere impulsorem? Non veniat tibi pes superbie, & manus impellantis non moueat te. *ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem, ibi Diabolus & Angeli corruerunt.* Denique *in veritate non stetit qui non innixus est verbo:* & ideo fortassis sedere voluit, qui stare non valuit; dicebat enim: *sedebo in monte testamenti.* Ceterū Deo aliter iudicante nec stetit, nec sedit, sed cecidit, dicente Domino, *Videbam Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem:* ergo qui stat, si non vult cadere, non fidat sibi, sed nitatur verbo. Cuius manu erigeris, ipsius necesse est virtute tenearis.

Via nostra, ambulantes quærit; sed Aug.
tria sunt hominum genera quæ odit: Re-
manentem, Retro-redeuntem, Abeuntem: truct. de
Cant.
novo c. 7.
ab his tribus generibus malis, Domino ad-
iuuante vindicetur, & defendatur gressus
noster. Iam verò cùm ambulantes sumus,
alius tardius ambulat, aliis celerius, am-
bo tamen ambulant; excitandi sunt ergo

Remanentes ; Retro-redeuntes reuocandi; Errantes in viam ducendi ; Tardi exhortandi; Celeres imitandi. Quis non proficit, remansit in viâ ; qui forte à meliore proposito declinat, ad id quod deterius reliquerat, reuersus est retrò; qui fidem deserit, à viâ errauit. Cùm tardis sit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulantibus tamen. Quis est qui non proficit ? qui se putauerit esse sapientem, qui dixerit, Sufficit mihi, quod sum : qui non attenderit eum, qui dicit : *quaे retrò oblitus in ea qua ante sunt extensus secundū intentionem, sequor ad palmariam vocationis Dei in CHRISTO IESU.* Currentem se dixit, sequentem se dixit, non remansit, non retrospexit: absit ut errauerit, quia viam ipse docebat, qui & tenebat, & ostendebat.

Paul. epist. ad Cælan. Beati sunt qui non de præteritâ sibi iustitiâ blandientes, secundū Apostolum, in fine inter epist. Hier. 10. 1. per dies singulos in virtute renouantur. Iustitia enim Iusti non proderit ei, à quo dic iustus esse desierit. Sanctus ergo securus esse non debet, quamdiu in huius vitæ agone versatur, sed totum quo tenditur spatiū, vitæ tuæ est, vt peragere possis iustitiâ, nec de præteritâ iustitiâ confidens remissior efficiaris.

Aug. ser. 13 de verbis Apostol. Quare semper tibi displiceat quod es, si vis peruenire ad id quod nondum es; nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti. Si au-

tem

rem dixeris, sufficit; & peristi, semper adde, semper ambula, semper profice, noli in viâ remanere, noli retroredire, noli deuiate. Remanet, qui non proficit; retroredit, qui ad alia reuoluitur vnde iam abcesserat; deuiat, qui apostatait. Melius it claudus in viâ, quam cursor præter viam.

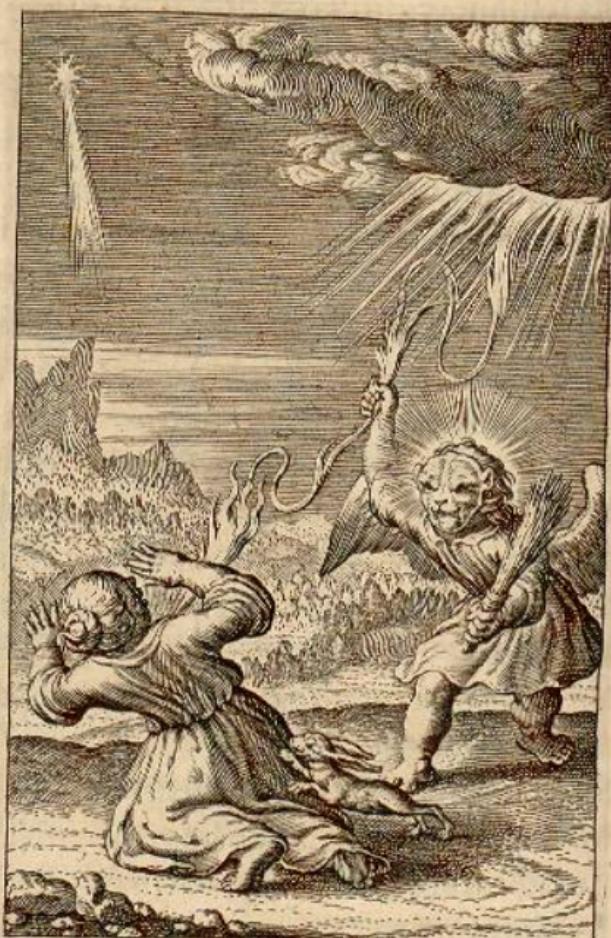
Et quid claudicatis in duas partes? dixit Elias Aug.lib.4.
populo. Si Deus est, ite post illum; si mun- de symb.
dus est, ite post illum; si Deus eligitur, ser- ad Catech:
uiatur illi, secundum ipsius voluntatem; si mundus eligitur, ut quid fidum cor quasi Deo accommodatur? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI? ô monde im- munde, teneri vis pergens, quid faceres si remaneres? quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta mentiris?

*Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes Habacuc.3
meos quasi ceruorum.*

Sperabam aliquando in virtute meâ, quæ Aug. Soli-
tamen non erat virtus; & sic volui currere, loq.c. 254
vbi magis stare credebam, ibi magis cecidi,
factusque sum magis retrò, & non antè, &
quod credebam consequi, magis elonga-
tum est à me.

*Cogitavi[ergo] vias meas, & conuerti pedes Psal. 118.
meos in testimonia tua.*

Adhuc sequor, adhuc proficio, adhuc Aug.ser.15
ambulo, adhuc in viâ sum, adhuc me exten- de ver.
do, nondum perueni. Domini,

*Confige timore tuo carnes meas, a iudicij
enim tuis timui.* Psal. 118.

19.

I V.

Confige timore tuo carnes meas , à
iudicijs enim tuis timui. *Psal. 118.*

Littera prima rudi quondam inculcata iuventa,

Fertur ab antiquis, Numinis esse Timor:

Certaq; non alia Sapientia discitur arte

Si quā fides verbis, Nate David, tuis.

Hoc quoque nostra fuit formata pueria ludo,

Doctaq; sidereas mens trepidare minas.

Semper at heu! tantis stupuit mens cœca tenebris,

Vt neque, quod toties audijt, Alpha sciat.

Tristibus Orbiliū plectenda ignavia sceptris,

Post male tot positos, nil didicisse, dies.

Et pueri ferulis segnes Elementa docentur,

Quæ leuis assequitur sedulitate labor;

Aspiciunt nigras Cadmi bis, téruæ, puellas,

Aspectasq; vocant, nomine quamque suo:

Et licet atrato sit par color omnibus ore,

Signa tamen faciem propria quamque notant.

Cur ego quod teneris Infantia combibit annis,

Discere non etiam tempore posse putem?

Plurima sunt, nullo penitus mihi docta Magistro.

Cur disci nequeat, arte iuuante, Timor?

Ah pudet! en timeo, quæ contempisse decebat;

Non timeo, iustos quæ meruerē metus.

Flagitium, minimo timeo committere teste,

Non timeo facinus, teste patrare Deo.

Nec corpus perimant, metuo de nocte latrones,

Nil metuens Anima certa pericla meæ.

Nempe

Nempe fugit picta sic passer imagine larva,
 Illa cui visco virga timenda fuit.
 Sic tremit aspecta cernus formidine penne,
 Nec tremit obstantes, agmina rauca, canes.
 Sic quoque, Marmarica trepidat leo terror arena,
 Et cadit in tensas territus igne plagias.
 Heu! ^{rotat} premunt humanas furor bic ^{furor} caligine mentes,
Fulgetras metuant fulmina, nulla pauent:
Subiicitur pedibus nigri metus omnis Auerni,
Et leviter et quicunque tenuerit habet.
Creduntur stygi fabula ficta soci.
 Scilicet, abiecta leue fit scelus omne Timore,
 Sed grauis insequitur pena Timore, scelus.
 Flagitiis demum incipit trepidare peractis,
 Ante scelus, nullus pectora terror habet.
 Tum paucor heu madidis mentem sudoribus angit,
 Et laeti ante oculos Numinis ara redit!
 Tum subitus strato vigiles Timor excutit artus,
 Propria tum vacuos terret imago thoros.
 Si strepitum moti dederit mus stramine lecti,
Creditur è sylvis exiluisse leo:
 Nocte leuis, quassâ si murmuret arbore ventus,
 Horrescant rigidæ fronde sonante, comæ.
Quid faciant subitis si fulminet ignibus æther,
 Aut sonet æthereo grandior axe fragor?
 Pectora cœlesti stupeant perculta tumultu,
 Et flammâ metuant diffidente peti.
 Tunc terrent auræ, tunc terrent scilicet umbras,
 Augurioq; notant omnia signa necem.
Quin eriam nemorum nocturna silentia terrent,
 Ipsaq; se solum mens furiata timet.

En quantum miseris pœna, mens conscientia donat;

Ipse in seculo animus verbena tortor agit.

Heu quoties stygi, turbato in Cæsare, manes;

Pharsali quoties ensicuistis agri!

Sæue Patris vindex, furiis agitaris. Oreste,

Vmbra trucidatæ viua Parentis erat.

Mœste colubriferâ Pentheu laniaris Erynni,

Vindicat hoc læsos verbere Diua Deos.

Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,

Quàm testem assidue pectore ferre suum.

O Deus! b confige tuo mihi corda timore!

Ne peccem, furor hâc cuspide noster eget.

Vt illa ante scelus Timor est qui frena gubernet,

Qui timet, admisso crimine, serò timet.

*Confige timore tuo carnes meas , à iudi-
cij enim tuis timui. Psalm. 18.*

Nisi timor instituendæ vitæ nostræ ru-
dimenta iaciat , impossibile fuerit san-
ctimoniam legitimè obseruari. *Confige, in-*
Basil.
hom. in
Psal. 33.
quit, timore tuo carnes meas; nam quemadmo-
dum qui corporis membra habent clavis
transfixa, ad actionem quamlibet immobi-
lia ea retinet , sic ij quorum animam occu-
pauit Dei timor , omnē prorsus importunam
peccati & obstreperam occasionem vitant:
Timenti itaque nulla ad complectendam
virtutem defit facultas , cùm per Timorem
ab indecorâ omni & absurdâ actione reuo-
catur & impeditur.

Nam

Chrys.
hom. 53.
in Ioan.

Ambr. in
Psal. 118.
Octon. 15.

Basil.
hom. in
Psal. 33.

Bern.
serm. 29.
in Cant.

Bern. lib.
de inter-
iore do-
mo, ca. 36.
Bern. ser.
54. in Cât.

August. in
Psal. 52.

Nam quemadmodum quercus altius de-
missis radicibus, nullius venti viribus sterni-
tur, ita animam *Diuino timore confixam* nul-
lus temptationum ventus euillet.

Sunt autem & carnes quædam animæ, si-
cūt corpus est animæ. Carnes animæ, sunt
carnales cogitationes: *Configat has carnes ti-
mor Domini & iudiciorum eius.*

Eiusmodi ergo timore eruditus, quasi fre-
no quopiam ab arce, & inhibe animam ad
vitiosam concupiscentiam propendentem.

Prudenter sagittari & impugnari salubri-
ter postulat Sanctus cùm dicit in oratione,
Confige timore tuo carnes meas; optima Timor
iste sagitta, qui configit & interficit carnis
desideria, ut spiritus saluus sit.

Teneat ergo & terreat timor Iudicij, me-
tus gehennæ, laquei mortis, dolores infer-
ni, ignis vrens, vermis corrodens, sulphur
fœrens, flamma tartarea & omnia mala.

In veritate enim didici, nihil è quæ efficax
esse ad gratiam promerendam, retinendam,
recuperandam; quām si omni tempore, co-
ram Deo, inueniaris non altum sapere, sed
timere. Beatus es si cor tuum triplici amore
repleueris; ut timeas quidem pro acceptâ
gratiâ, amplius pro amissâ, longè plus pro
recuperatâ.

[Sed multi] trepidauerunt timore, ubi non
erat timor. numquid enim timor est si quis
perdat

perdat diuitias? non est ibi timor, & ibi timetur. si quis autem perdat sapientiam, ibi verè timor, & ibi non timetur. Stultitia, dicens in corde suo, non est Deus; timuisti perdere terram & perdidisti cœlum!

[Sed] ita se habet peccatum, ut priusquā Chrys.
fiat & ad opus perueniat, obtenebret & de- hom. 20.
cipiat mentem; postquam autem consum- in Genes.
matur, manifestè nobis suam absurditatem
proferat & ostendat. Vnde breuis illa & ab-
surda voluptas continuum menti dolorem
inserit, conscientiæque fiduciam aufert, cō-
fusionē captam perfundēs. Misericors enim
Deus eiuscmodi accusatorem nobis assiste-
re voluit, ut nunquam soli relinquamur, sed
indefinenter ille cōgrediens clamet, & pœ-
nam exigat delictorum. Scortator enim vel
adulter, etiamsi omnium obliuisci queat,
numquam tamen sic in solitudine versatur,
quin habens acrem illum accusatorem, su-
spicione timeat, umbras tremiscat, & eos
qui consciij sunt, & qui non sunt; perpetua-
que in animo eius potestas est, ac recipro-
cantes, & contrarij fluctus. Insuper neque
somnus ei suavis, sed terrore & formidine
plenus; neq; cibus voluptatē præbet, neque
amicorum colloquia talem refocillare vel
liberare ab urgente anxietate possunt: sed
quasi Carnificem gestaret se lancingantem & fla-
gellantem continuo, ita post admissum faci-
nus

nus obambulat; nullo conscientia sustinens intollerabiles pœnas illas , & iudex sui ipsius factus & accusator.

Iob 25.

Sonitus terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.

Chrysost.

concl. i. de

Lazaro, in
c. 16. Luc.

Explica mihi [improbi] conscientiam, & videbis intus / grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempestatem turbatum videbis, velut in curia, mentem ad thronum conscientiae conscédisse regalem, & tamquam Iudicem quempiam sedentem & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equuleo suspendentem, lateraque conscientiae radente vngulis; pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus Deus haec videre nouerit. Etenim qui committit adulterium, etiamsi millies fuerit diues, etiamsi nullum habeat accusatorem; non definit tamen intus se accusare. Et voluptas quidem temporaria est, dolor vero perpetuus; timor vndeque a tremor, suspicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, conscientios, inscios; illam ipsam quam corruptit, & virum quem affecit contumeliâ. Obambulat, amarum accusatorem circumferens, conscientiam, cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec possit vel ad breve tempus respirare. Nam & in lecto, & in mensâ, & in foro, & in domo, & interdiu & noctu,

& in

& in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulacra videt, ipsiusque Cain vitam viuit, gemens ac tremens super terram, cùm nemo sciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, & ebriosi, & in summa quotquot in peccatis viuunt. Neque enim vllâ ratione iudicium illud potest corrupti muneribus.

Externi Iudices & pecunijs corrumpuntur, & assentationibus delinquuntur & mentisimulant; denique multa sunt alia, quæ rectum illorum iudicium depravant: At conscientiæ tribunal, nulli hominum nouit cedere, sed quamuis dederis pecunias, quamuis mineris, quamuis aliud quidlibet feceris, iustum feret sententiam aduersus peccatorum cogitationes, adeò ut ipse quoque qui peccatum admisit seipsum condemnet etiamsi aliis nullus accuset.

Incorruptus iudex, conscientia, cùm aduersus hominem exurgit, clara voce clamat in Gen. & accusat, & ostendit, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem.

Confige [ergo Domine] timore tuo carnes meas; lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Vtinam te sic timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus qui dixit: Semper enim quasi tumentes super me fluctus timis Deum!

Chrysost.
conc. 4. de
Lazar,

Chrysost.
hom. 17.

dit. cap.

340

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Psal. ne.

V.

Auerte oculos meos ne videant va-
nitatem. *Psalm. 118.*

Peruigilant gemina celso mihi vertice stellæ,
Quis est perpetuis munus in excubij.
 Nec tamen errantes neque possum dicere fixas,
Sed merito, duplex vtraque nomen habet.
 Errat ab officio vagâ sapientia vtraque iusso,
Vtraque docta suum fixa tenere locum.
 Motibus ambæ agiles, fixæ stationibus ambæ,
Quod genus hoc stellas Oedipus esse putet?
 Vos, oculi; vos, conspicua duo lumina frontis,
Sidera vos estis, quæ mihi bina micant.
 Vos, quibus in celsâ statio data per uigil arce,
Excubat ut summâ lucida flamma Pharo.
 Aut qualis speculâ seruans spectator ab altâ,
Quæque propinqua, videt; quæque remota, videt;
 Non tamen, ut trepidis qui lucent nauibus ignes,
Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
 Flama regit nautas, dum flammam teda ministrat,
Aut flammam retrahant quæ posuere manus;
 Vos (velut excussis rapidus ruit axis habenis,
Frenaq; quæ rupit durior oris equus)
Quod lubet, indomitum differtis in auia cursum,
Iam nullâ Domini lora regente manu.
O oculi scopuli titulo meliore vocandi!
Heu quibus allisæ tot periérerates!

Dina peregrinas virgo visura puellas;

Mater, deposita virginitate, redit.

Rex videt Vriademnido semel amne lauantem;

Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.

Pulcra Duci Assyrio dum comit Iudi ha formam,

Assyrium truncat Iudica comptâ Ducem.

Forte senes niueam semel aspexere Susannam,

* Ambo senes oculis interiere suis.

Non tot, ad infames, dura Acroceraunia, cautes,

Hypotadæ laceras contudit ira rates.

Non tot, inexpletis fera faucibus vnda Maleæ.

Scyllaq; veliferas hæ sit auara trabes.

Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,

Quæ cum luminibus sanxerat ille suis?

Oculi! ô quanto vos tutius illa revulsi,

Democriti, proprijs dextera magna cauis!

Quàm bene, Christiadum quoque noble, Lucia,

Extudit intrepidâ lumina bina manu! [nomen,

Oculi! ô scopuli! crudelia, barbara saxa!

Saxa, quibus magna tot cecidere Anima!

Quàm male commisso geritis pro munere curam;

Ad mala quos toties sensimus esse Duces!

Scilicet hâc vobis, capitis custodia lege,

Præcipueq; arcis credita cura fuit.

Vt rectos hominum vultus, sublimiaq; ora

Digna Polo, brutâ deprimetis humo.

Quin potius Superis mentes attollitis oris,

Hasq; super terras, Oceanumq; super?

Stellarumq; super, mundiq; volubilis orbes,

Denique quicquid habet, lunaq; solq; super?

Illius,

Illius, ô oculi! spectacula pulcra theatri,
 Materies, vestris lusibus apta foret.
 Putre sed aeternis cœnum præponitis Astris,
 Omnis & in terras pronior iuit amor.
 Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
 Iam frenum indociles imperiumq; pati.
 Obde, Deus piceas oculis erronibus umbras,
 Aut superiniecta lumina clade manu!
 Vaga captivis lumina clade genis.
 Auerte oculos meos ne videant vanita-
 tem. Psalm. 118.

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol illuminans Cœlum & terram! vœ ca-
 ligantibus oculis, qui te videre non possunt!
August. folioq. cap. 4.
 vœ auertentibus oculis ut non videant veritatem! vœ
 non auertentibus ut videant vanitatem.

Numquid, quamdiu sumus in hoc mun- Aug. in
 do, possumus non videre vanitatem? omnis Psalm. 118.
 enim creatura vanitati subiecta est. An iste for-
 tassis, hoc orat, ut non sit eius vita sub sole,
 vbi omnia vanitas?

Qui in viâ est Dei, vanitates non aspicit: Ambr. in
 via perfecta CH R I S T V S est; qui igitur in Psalm. 118.
 CHRISTO est, quomodo potest vanitates as- Octon. 5.
 picere, cum CHRISTVS in carne suâ omnes
 huius mundi crucifixerit vanitates? Auerta-
 mus igitur oculos nostros à vanitatibus, ne quod
 oculus viderit, animus concupiscat. Panto-
 mimum aspicis, vanitas est: ludatores aspi-
 cis, vanitas est: equos currentes aspicis, va-

nitas est, Ante nos est CHRISTVS; ante nos
brauium eius, ad hunc dirige oculos tuos,
auerte à spectaculis, auerte ab omni sacer-
tali pompâ; serua eos, ut erigas melioribus.
Eriga ad Cœlum; vel nocte, stellarum mo-
nilia, orbem lunæ decorum; vel die, solem
aspice. Specta mare; terram circumspice, ut
opera facta diuino omnis creatura te pascat.
Quæ formatum gratia in ipsis bestijs? quan-
tus decor in hominibus? quanta in aliis
pulcritudo? hæc intuere, & non videbis ini-
quitatem; hæc vide, & non introibit mors
per fenestras oculorum tuorum. Si videris
mulierem ad concupiscendam eam; intra-
uit mors per fenestram: si videris possessio-
nenem minoris aut viduæ, & concupieris deri-
pere eam; intravit mors per fenestras: si vide-
ris aliena monilia, aurum, argentum, & con-
cupieris ut extorqueas; intravit mors per fe-
nestram. Claude ergo hanc fenestram, cùm
videris alienæ mulieris pluchritudinem, ne
mors possit intrare. Vanitas est, sollicitudo
vitæ huius. In vanitate currit, qui i sibi succe-
sibus videtur affluere sacerularibus, qui tam-
quam umbra prætereunt; Auerte igitur oculos
tuos, ne videant vanitatem; Sed non satis est ut
tu auertas, ne forte velis & non possis; si of-
fundat tibi diabolus vanitatum spectacula;
incentiuia inserat voluptatum; pete ut Do-
minus auertat oculos tuos.

[Etenim]

[Etenim] pulcras formas & varios, nitidos Aug.lib.
 & amænos colores amant oculi. Non te-^{1o. Confessio.}
 neat hæc animam meam. Teneat eam Deus, ^{cap. 34.}
 qui hæc fecit bona quidem valde, sed ipse est
 bonum meum, non hæc. Resistō seductio-
 nibus oculorum, ne implicitur pedes mei,
 quibus ingredior viam tuam, & erigo ad te
 inuisibiles oculos, ut tu euellas de laqueo
 pedes meos. Tu subinde euellis eos, nam il-
 laqueatur. Quam innumerabilia varijs arti-
 bus & opificijs, in vestibus, calceamētis, va-
 sis & huiusmodi fabricationibus, picturis
 etiam diuersisque figmentis, atque his vsum
 necessarium atque moderatum, & piam
 significationem longè transgredientibus,
 addiderunt homines ad illecebras oculo-
 rum, foras sequentes quod faciunt, intus re-
 linquentes à quo facti sunt, & exterminan-
 tes quod facti sunt! At ego, Deus meus, & de-
 cus mecū, etiam hinc dico tibi hymnum, &
 sacrifico laudē sanctificatori meo, quoniam
 pulcra, traiecta per animas, in manus artifi-
 ciosas, ab illâ pulcritudine veniunt, quæ su-
 per animas est, cui suspirat anima mea die
 ac nocte. Ego autem hæc loquens, atq; dis-
 cernens. etiam istis pulcris gressum innecto,
 sed tu euellis Domine; euellis tu, quoniam
 misericordia tua ante oculos meos est, nam
 & ego capior miserabiliter, & tu euellis mi-
 sericorditer, aliquando non sentientem; quia

suspensiūs incideram , aliquando cum dolore , quia iam inhæseram.

Basil. .
hom. ii. in
Hexame-
ton.

Vt Deum contempleret, factus es ; non ut humi irrepas vita tua, non ut pecudum ritu, voluptate perfruatis ; verius ut ad normam & institutum cœlestis virtutum tuam ipsius componas : & hâc gratiâ non inscitè dixit sapiens Ecclesiastes, *sapientis oculi in capite eius.* Cuiusnam oculi non sunt in capite ? atque hic, *in capite*, hoc est, ut ea contemplentur quæ in sublimi sunt ; nam qui non ad bona quæ in sublimi sunt, sed quæ in terrâ respectat, is utique defigit detrahit uero oculos in terram.

Bernard.
serm. 25.
in Cant.

Peruersa res est & fœdâ, luteum vas (quod est corpus de terrâ) oculos habere sursum, cœlos liberè suscipere, cœlorumque luminalibus oblectare aspectum; spiritualem vero cœlestemq; creaturam, suos è contrario, oculos trahere in terram deorsum ; & quæ debuit nutriti in croceis, hærere luto tamquam vnam de suibus, *amplexariq; stercora.* Erubet anima mea diuinam in pecorinam commutasse similitudinem. Erubet voluntari in cœno, quæ de cœlo es.

Aug. in
Psalm. 39.

Qui fecit omnia, melior est omnibus, pulchrior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui magna, maior est. Quicquid amaueris, ille tibi erit. Disce amare in creaturâ Creatorem, & in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab illo factum est, & amittas eum, à quo & ipse factus

factus es. Ergo *beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias mendaces.* Fortè nobis dicturus est, qui versu isto percussus corrigi voluerit, & cœperit ambulare angustam viam; ambulare nō durabo, si nihil spectabo; quid ergo facimus, fratres? dimissuri vos sumus, sine spectaculo. Demus pro spectaculis, spectacula. Et quæ spectacula daturi sumus Christiano homini? *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua.* Miracula hominum intuebatur, intendat mirabilia tua. *Multa fecit Dominus mirabilia sua,* hæc respiciat. Aurigam laudas regentem quatuor equos, & sine lapsu atq; offensione currentes; fortè alia miracula non fecit Dominus. Regat luxuriā, regat ignauiam, regat iniustitiam, regat imprudentiam, & regat & subdat sibi, & teneat habenas. Nunc specta histriōnē (didicit enim homo magno studio in fune ambulare, & pendens, te suspendit) illum attende editorem maiorūm spectaculorū: Didicit iste in fune ambulare: numquid fecit in mari ambulare? obliuiscere theatrū tuum; attende Petrum nostrum, nō funambulum, sed ut ita dicam, mariambulum. Ambula & tu (non in illis aquis, vbi Petrus aliquid significans ambulauit, sed in alijs, quia hoc seculum mare est) h̄ic ambula, hoc calca. Spectare vis, esto spectaculum. h̄ec miracula Dei sunt, hæ cogitationes Dei sunt, qui-

bus nemo est similis, vt sp̄ec̄tator ille abducatur à curiositate, & quærat ista & meliora, fructuosiora , de quibus inuentis gaudebit.

Clem. lib. 3. in pædag. cap. XI. Porrò autem oculis maximè parcendum est, quoniam melius est labi pedibus, quàm oculis. *Si te tuus scandalizat oculus, excinde eum.* Lasciuī autem aspectus & versatilibus, ac tanquam connuentibus oculis intueri, nihil est aliud, quàm oculis mœchari, cū per eos cupiditas prima ineat pugnæ præludia. Nam ante totū corpus , corrumpuntur oculi.

Ambr. de fugā sacerdoti cap. I. Pulcrè igitur Dauid, qui periculosos etiam ipsos aspectus fuerat expertus , beatum illum dicit, cui spes omnis in Dei nomine est. hic enim non respicit in vanitates & insanias falsas. vnde iterum ad ipsum conuersus ait: *Auerte oculos meos ne videant vanitatem ! Vanitas, circus est, quia nihil prodest, vanitas, est equorum velocitas , quia mendax ad salutem est ; vanitas, theatrum est; vanitas, ludus omnis. Omnia vanitas, inquit Ecclesiast. que in hoc saeculo sunt.*

D. Bern. de modo bene vivendi sermon. 23. Quàm multos scio per visū esse deceptos, & in laqueum diaboli missos ! Dina filia Iacob, egressa est vt videret mulieres Regionis, & adamauit eam Sichem atque rapuit, & virginitatē illius turpiter corruptit. Et sic misera puella, quia carne vidit quod videre nō debuit , honestatem ac virginitatē perdidit. Dauid etiam stās quādam die in solario domus

mus suæ , vidit mulierem & adamauit eam; pro cuius amore committit adulterium & homicidium ; & sic deceptus factus est legis Dei reus. Fortissimus Samson descendit in Regionem Philistinorum , & vidit ibi mulierem , atque adamauit, & in gremio illius dormiuit.

(Vtinam tam prudens ad cauendam mulierem, quām fortis ad strangulandum leonem !)

Illa verò crines capitis eius rasit, & tradidit eum in manibus inimicorum eius, qui statim oculos eius eruerunt. Moneo ergo ut facias pactum cum oculis tuis, ne incautè videoas, quod videre non debes.

Videtur enim super omnia esse aduersandus mulierum aspectus; non solum enim si tangantur , sed etiam si spectentur , potest peccari, quas maximè vitare oportet eos qui rectè & sincerè constituuntur. Oculi enim tui recta videant. et si enim fieri potest , ut qui viderit , se fortiter gerat, veruntamen caendum est ne cadat: fieri enim potest , ut qui viderit , labatur; sed fieri non potest , ut qui non viderit , concupiscat.

Paulin.
ep. 4. ad
Seuer.

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 21.

*Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis,
ut non confundar ! Psal. no.*

21.

V I.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar! *Psalm. 118.*

Si tibi me grata facie fore sponse, putarem,
Sulla mihi prior hoc cura labore foret.

Primaq;³ de nitidis *cantela* coloribus esset,

Altera, deformes ore fugare notas;

Nullaq;³ deficerent medicandis vultibus arma,

Multa sed omnigenas pixis haberet aquas;

Multaq;³ compositos celaret capsula colores,

Quaq;³ nouant vetulam picta venena cutem;

Lanaq;³ purpurei madefacta rubedine faci,

Cretaq;³ montanas vincere nata niues.

Et nitri rubra spuma & pinguia poppeana,

Quaq;³ cutis maculas, Halcyonea, necant.

Denique quicquid id est, quo tingitis ora, puellæ,

Ab nimium formæ gens studiosa tua!

Tunc quoque corrigerem speculo censore lituras,

Ore nec in toto menda notanda foret.

Siq;³ supercilij pilus unus abeſſet ab arcu,

Vnicus ecce pilus, vociferarer, abeſſt.

Si color inficeret vitiatos decolor orbes,

Luminibus color hic, vociferarer, obeſſt.

Si nimis adductam conuolueret area frontem,

Qua mihi ruga cutem, vociferarer, arat?

Nempe

Nempe vel exiguo metuam te ledere nauo
 Vlla foret formæ si tibi cura meæ.
 Vnaq; quæ tumidum faceret verrucula clinum,
 Hæc foret offensæ causa putata tua.
 Atque ita de minimis audirer dicere mendis
 Displacet hæc sposo fortè litura meo.
 Nostro igitur reliquus si quis decor abforet ori,
 Eximeret vitium factus ab arte decor;
 Cesariem q; alto struerent tabulata capillo,
 Staret & in volucri plurimæ gemma comâ :
 Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
 Iret Erythraeus colla per alba lapis.
 Tumq; ego sic faciem, ruiilos ita compta capillos,
 Auderem ternas vindere quarta Deas.
 Sed memini; neque te facies, neque forma laceſſit,
 Spes capit hæc cœcos inuidiosa procos;
 Qui, quid ament, inter phaleras tot ſepè requirūt;
 Quas vbi ſustuleris, pars quota Virgo ſui eſt?
 Fallitur infido prope, turba leuiſima, fuco;
 Præter & has phaleras, vix quod ametur, habet,
 AEquabat niueos par VVilgefortis olores
 Nota nimis formæ nomine virgo ſuae:
 Fiat vt Androgynos fetofis hispida malis;
 Barba, rogar, teneras, vſtiuat hirta genas.
 Lucia sydereis, ceu fax, lucebat ocellis,
 Cunctorumq; oculis, Lucia ſidus erat.
 Nemalè luceret, mea lux, extinguere, dixit;
 Fodit & impactâ lumen utrumque manu.
 Læferat egregio multos Euphemia vultu,
 Fecerat & roſeis vulnera multa labris;

Ut fieret mutilo, fœdoq; inamabilis ore,
     Abscidit en seduas, bina labella, rosas.
 Maxima de facie verus praconia rumor,
     Deq; tuis dederat Andragesina genis:
 Non poteras veram falsi conuincere famam,
     Quod poteras, facta est per tua vota, breuis.
 Sponse, peregrinæ non carperis igne figuræ,
     Nec bene crispata falleris arte comæ:
 Cor tibi labe carens, tibi cor sine crimine, cordi est;
     Obstet & vt facies, cor tibi, sponse, placet.
 Quid in am mihi cor nullus infamelitus,
     Flagity purum suspitione vñct?
 Tum, secura tui mihi mens gestiret amoris,
     Nec mea deijceret conscius ora pudor.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.

Psalm. 118.

MERITÒ omnis cura Sanctorum, spre- Bern.
 to ornatu, cultuq; superfluo exterio- ferm. 25.
 ris hominis (qui certè corrumpitur) omni se in Cant.
 diligentia præbet & occupat excolendo ac
 decorando interiori illi qui ad imaginem
 Dei est, & renouatur de die in diem.

Hæc, hæc profectò pulcritudo est, cui ni- Amb. lib.
 hil deest, quæ sola meretur audire à Domino 1. de vir.
 Tota es formosa proxima, & reprehensio nō est in te;
 Pulcritudo enim optima, primùm est pul- Clem.
     critudo lib. 1.

pzdag.
cap. 2.

critudo Animæ. Est autem absurdum eos qui facti sunt ad imaginem Dei & similiudinem , (tanquam Archetypum exemplar contemnentes) externum ornatum inducere ; improbum humanum artificium Dei artificio præferentes .

Ibid.

Non ergo externi hominis aspectus , sed animus probitatis ornamento est ornatus .

Ibid.

Non intelligunt [enim] miseræ , se propriam perdere pulcritudinem , dum extera-
nam inducunt . Antiphanus Comicus in
Malthaea : irridet .

*Venit ipsa, transit, accidit, non transit,
Venit, adest, abstergitur, accidit,
Smigmate, saponeue purgatur,
Pectitur, ejicit, teritur, lauatur,
Se contemplatur, componitur, vnguentis perfun-
ditur.*

*Ornatur, vngitur, & si quid non habeat, ene-
catur,*

*Ter enim, non semel dignæ sunt, quæ pereant,
Quæ Crocodylorum excrementis ptuntur.*

*Et spumâ lacertarum vnguntur,
Et supercilia fuligine illinunt
Et cerussâ.*

Porrò autem alias quoque arguit Comicus ,
nempè Alexis , eius enim verba afferam .
*Est aliqua parua; suber, insuitur in soleis:
Longa est aliqua; tenue gestat diabathron:
Caput in humerum demittens ingreditur ,*

Hoc

Hoc ei detrahit de longitudine;
 Depressores alicui sunt coxae & femora;
 Eis aliquid assuit, —
 Mollem ac prominentem habet ventrem;
 (Vt comicorum nutrices) appositis nonnullis,
 eum erigit:
 Depressus est venter, veluti contus efficit ut ante-
 rius procedat:
 Supercilia habet flava; ea aliquâ depingit fuli-
 gine:
 Contigit alicui ut sit nigra; tollit nigrorem ce-
 russa:
 Est aliqua nimis alba, interitur farina:
 Habet aliquam corporis partem candidam, eam
 nudat, ostendit;
 Bellos habet dentes; rideat, necesse est;
 Et quamuis non sit lata, toto tamen die ridet,
 In labris tenuem habens myrthi tabellam,
 Ut velit, nolit, ea cogatur tandem diducere.

Resideat quidem in vultu pudor & vira- Clem. lib.
 ginem aspectu pia se ferat, procul autem 3. pädag.
 absit caligo myropolarum, aurificum, lanifi- cap. II.
 cum, cæterarumque officinarum.

Atque cum caro quidem serua sit, quem- Clem. lib.
 admodum testatur Paulus, quomodo quis- 3. pädag.
 piam iure ancillam, lenonis instar, exorna- cap. I.
 uerit? Ipsum autem Dominum fuisse aspectu
 deformem testatur spiritus per Iсаiam; & vi-
 dimus ipsum, nec habebat specie, nec pulchritudine.
 Quis est autem Domino præstantior? sed non

carnis pulcritudinem (quæ visione apprehenditur) sed veram animæ & corporis ostendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis vero immortalitatem.

Hiero. ad
Demetr.
de virg.
seruā. c. 5,

Quando eras in saeculo, ea quæ erant saeculi diligebas, polite faciem purpurisso, & ceruſa ora depingere; ornare crinem & alienis capillis turritum verticem struere. Ut tacēam de inauritum pretijs, candore margaritarum, rubri maris profunda testantium; smaragdorum virore, cerauniorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & infaniunt studia matronarum.

Hier. 4.

Ablue à malitia cor tuum.

Gilb. ser.
29. in Cat.

Quam enim mihi dabis animam, quam audeas ex toto pulcrum definire?

Job 25.
Hier. 2.

Nemo mundus à sorde.

Si laueris te niuro, & multiplicaueris tibi herba Borith, maculata es iniquitate tuâ.

August.
med. c. 40.

Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem quæ te diligit, aures quæ te audiunt, oculos qui te videant!

Ambr. in
Psal. 118.
Ostion. II.

Cor enim hominis quadam velut indecentium cogitationum colluuii maculatur. Noli extraordinarijs cogitationibus aduersa naturæ contaminare penetralia. manus lauas, quasi possis crimina eluere, cum mentem tuam vel nudis cogitationibus inquitam lauare non possis. Didicisti cor esse mundandum; disce quemadmodum mundes.

Mun.

Mundat hunc fontem iustificatio legitima;
hoc est, confessio peccatorum. Munda ergo
aquam tuam, illam aquam de qua dictum
est, *aqua alta, consilium in corde viri.* quæ sint
iustificationes, audisti dicentem: *Dic iniquita-*
tes tuas, ut iustificeris: Ergo qui iniquitates suas
dixit, iustificatur, qui autem iustificatur, non
confunditur, quia pudorem peccatorum
maturâ confessione præuenit.

Nescis ergo, Anima mea, quā fœda priùs
fuisti, quām deformis & squallida, discissa
& dissipata, omni horrore, & enormitate Hugo de
S. Victor.
in Arria,
Animæ,
plena! Priùs stude formam tuam excolere,
faciem ornare, habitum componere, macu-
las tergere, munditiam reparare, mores cor-
rigere, disciplinam setuare, & omnibus tan-
dem in melius commutatis, digno spōso di-
gnam sponsam reddere. Numquid audisti,
quid Rex Assuerus fecit? Factum est Regis prae-
ceptum, ut de omni Regno suo congregarentur puel-
la speciosæ virgines, & adducerentur ad Ciuitatem
Susan, & traderentur in domū fæminarum, ibi quod
acciperent mundum muliebrem, & cetera ad usum
necessaria. Sic quod omnibus abundantè secundum Re-
giam ambitionem suppletis, excolerentur & orna-
rentur. Per sex menses, oleo mirthyno vnguentur,
per alios seu quibusdam pigmentis vterentur, & sic
compositæ & ornatae de triclinio fæminarum ad Pe-
gis cubiculum transirent, ut quæ ex omnibus, magis
oculis Regis placuisse, illæ pro Vasthi in solio Regni

federet. Consideremus ergo si fortè exemplū
hoc, præsenti (de quo agimus) negotio va-
leat adaptari. Rex, summi Regis filius, venit
in hunc mundum, desponsare sibi vxorem
electam, vxorem vnicam, vxorē nuptijs Re-
galibus dignam. Missi sunt Ministri Regis,
Apostoli videlicet, per totum mūdum con-
gregate animas ad sanctam Ecclesiam, in
quā domus est & mansio mulierum regia-
rum, id est, sanctorum Animarum. Ibi sacra-
menta CHRISTI, quasi quædam vnguen-
ta, & antidota ad reparationem & ad or-
natum animarum præparata, accipiunt. Vi-
de ergo ubi posita es, & intelliges quid fa-
cere debeas. Posuit enim te sponsus in tri-
clinio, ubi mulieres ornantur: varia pig-
menta, & diuersas species dedit, cibosque
Regios de mensâ suâ, tibi ministrari præce-
pit; quidquid ad sanitatem, quidquid ad re-
fectionem, quidquid ad reparandam spe-
ciem, quidquid ad augendum decorum va-
lere potest, tribuit. Primo fons Baptismi est
hic positus, & lauacrum regenerationis, in
quo sordes præteritorum criminum abluis.
Deinde chrisma & oleum, in cuius vncio-
ne, Spíitu sancto linitis. Post hæc, delibuta
& vncione lætitiae perfusa, ad mensam ve-
nis, & percipis ibi alimentum corporis &
sanguinis CHRISTI, quò interius saginata,
atque refecta, noxiā illam præteritorum

ieiuniorum maciem depellis. Deinde vestimenta bonorum operum induis, & fructū eleemosynarum, cum ieunijs & Orationibus, cum sacris vigilijs, alijsque operibus pietatis quasi quodam vario ornatu decoratis. Ad ultimum sequuntur aromata virtutum, quarum odor suave spirans, omnem illum antiquarum sordium fætorem fugat. Datur etiam tibi speculum, sancta scriptura, ut ubi videoas faciem tuam, ne quid minus, aut alter quam decet, habeat compositio ornatus tui.

O quam multa sunt in me, de quibus coram oculis eius erubesco, & pro quibus iam magis illi displicere timeo, quam pro ijs, quae laudanda in me sunt (si quia sunt) placeare, posse in me confido! O vitinam ad modicum ab oculis eius possem abscondi, donec maculas omnes istas detergerem, & sic demum ante conspectum eius, sine maculâ, immaculata apparerem! Nam quomodo in hac deformitate placere illi potero, quæ & mihi quoque in illâ vehementer displico? ô maculæ veteres! ô maculæ fœdæ & turpes! quid tamdiu hæretis? abite, discedite, & ne præsumatis amplius oculos dilecti mei offendere.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, com -
moremum in villis. Cantic. 7*

22.

VII.

Veni dilecte mi , egrediamur in
agrum, commoremur in villis.

Cant. 7.

Iam satis urbanas, mea lux, habitauimus ades;
Quin semel in viridis exspatiamur agros?
Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
Portaq_z ferrari non caret vlla seris:
Est tamen in patulis, quid nescio, tutius hortis,
Quod nusquam in clausæ mœnibus vrbis habes.
Magnificis turgent urbana palatia teclis,
Maltus & hic celsâ cuspide surgit apex,
Nescio quid melius tamen illa mapalia spirent,
Rustica quæ tenui stramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quin, quam procul vrbibus
Tam procul agrestū, distet ab vrbe quies? [agri,
Fabula cantatur vatum notissimā lusu,
Ad benē sallendas fabula ficta vias;
Et facit ad rerum modō quas tractauimus, vsum;
Si lubet, auditu decipiemus iter.
Rusticus urbanum teclō mus paupere murem,
Fertur & appositi detinuisse cibis.
Musq_z epulas muris ridens urbanus, agrestis,
Hac tuasi mensa est, sat m̄hi ruris, ait.
Mox vice conuersa, mus Rusticus iuit in vrbem,
Vrbico in hospitium mure vocante suum:
Magnaq_z cūm tanto minor esset mensa paratu,
Ut sonuere fores mensa relicta fuit;

Et propè deprenso coniuia expalluit hospes,
 Turbatiq; suum vix reperere cauum.
 Rusticus ast animo sensim cum voce recepto,
 Corripuit celerem Musculus vrbe fugam:
 Et procul è cliuis oculis ad mœnia torquens;
 Quām meus his præstat mœnibus, inquit, ager!
 Iam satis urbanas, mea lux, habitauimus ædes.
Rure apud, habebat, regnat in urbe Tumor.
 Vrbe volant strepitus, Rus colit alta quies.
 Si memor es (subeat tibi pars lautissima vulgi)
 Quisq; suburbanum rus propè civis habet;
 Cumq; suam assidue commendet quilibet urbem,
 Re tamen, ipsa magis rura; placere docent.
 Quin, quorum imperiis vrbefq; arcesq; reguntur,
 Anxia seculo pectora rure leuant.
 Et magis hic puri libertas aurea Cœli,
 Quām laqueata, domi, marimore tecta placent.
 Nec quæ centeno sinuat se porticus arcu,
 Lenit, ut ambiguos parvula villa, metus.
 Iam satis urbanas, mea lux, habitauimus ædes,
 Quin semel in villis degimus, aut in agris?
 Est mibi fontanis circumdata villa riuis,
 Villula, quā nusquam cultior vlla viret.
 Seu cœli ingenio, seu fertilis indole terræ;
 Aptaq; vicini commoditate loci.
 Huc mea lux, paucis tantum si reveris horis,
 Oblitus patriæ protinus vrbis eris.
 Tumq; ego, ceu tacitâ turtur medidatus in umbrâ,
 Libera colloquis, Sponse, vacabo tuis.
 Et procul à populis procul vrbibus atque tumultu
 Optata toties, sola, quiete fruar.

Audiet hic nullus quæ mutua verba loquemur,
Nostraq; qui turbet otia nullus erit.

Quiq; notet nostros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hic nullum ius sibi Censor habet,

Tunc mihi tu promes secretis intima fibris
Quæq; iuuent animum verba cupita meum.

Tunc ego, sim quantâ, dicam tibi, saucia flammâ;

Quæq;, licet simples, dicta placere, scio;

O semel optati micet hac mibi sideris aura;

Quâm fortunato lux erit illa die!

Iam satis urbanas, mea lux habitauimus ædes;

Nostra sit exiguo tempore, villa domus.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum,
commoremur in villis. Cant. 7.*

Hier. 2.

Quis dabit me in solitudine diuersorum viatorum?

D. Thom.

Aquin.

hoc loco.

Bern. de

inter. do-

mo cap. 6⁶

Mallem [enim] in solitudine habitare,
per quam nullus vel ratus transit.

Utinam nullus hominum esset mecum
exteriorū, vt familiariū loqui possem cū Deo
interiorū! ipse enim & secretum quærit, & so-
litarium locum diligit. Fugiam ergo homi-
num solatia & colloquia; vt in secreto cor-
dis mei. Deum habitatorem habere possim.
Assuescam ergo sola intima cogitare, sola in-
teriora diligere, & in illis permanere, vt pos-
sim audire *quid loquatur in me Dominus Deus*
meus. Ecce adsum pīssime Deus, tecum sum,
intus sum. Quādiu in exterioribus occu-
patus fui, vocem tuam intrā audire nō potui.
Nunc autem reuersus ad me, ingressus sum
ad te, vt possim te audire, & tibi loqui.

Psalm. 54.

Greg. l. 4.

mot. c. 35.

in Job.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.

Fugiens se elongat, qui à turba desiderio-
rum temporalium in altam Dei contempla-
tionem se subleuat.

Oppidum, carcer; solitudo, paradysus
est.

O solitudo beata! ô Ereme, mors vitio-
rum, vita virtutum! te lex & Prophetæ mi-
rantur,

Hier.

Ep. st. ad

Rustic.

Bernard.

homil.

Simile

rantur, & quicumque ad perfectionem veniunt, per te in Paradysum introierunt: ô beata vita solitaria & contemplativa! quid vltra de te loquar? ipse Dei filius Saluator & Magister noster, exemplum dedit nobis, fugiens in desertum & mansit in solitudine, vbi sunt Rosæ charitatis, quæ semper flammeant, quæ semper in sancto odore viuant? ô solitudo negotiorum cœlestium apotheca! in te transitoria & terrena mutantur in cœlestia & æterna. Denique in te, lacrymæ mutantur in risum, & gaudium patiunt sempiternum.

Pia anima [Deo] se totam exhibere nittens in studio contemplationis *Veni, inquit,* <sup>Mich. Gif-
ter-in c. 7.
Cant.</sup> *in agrum, commoremur in villis:* congruentissimè cōtemplationis studium, *agri* exprimit vocabulo; quia & illud in solitudine, longeque ab hominum cōuersatione exerceri solet; & nouimus agrum eas dici terras, quæ sunt in solitudine, longeque à conuentibus humanis; Ac, sicut ager si excolatur, ingentem profert fructuum vbertatem, quibus nutrimur in corpore, ita & contemplatio, si rectè exerceatur, tantam profert virtutum copiā, vt per illas, in vita alamur spirituali. Vnde bene & in libro Genesis dicitur de S. Isaac: *Et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinatâ iam die?* Nec minus congrue particulares meditationes, villarū nomine designat:

designat; quandoquidem, sicut villas ea appellare solemus prædia, in quibus præclaræ in agro sunt habitationes, ad id potissimum extructæ, ut in illas tunc se conferant homines, cum à mundanis negotijs respirare voluerint; cum ex infirmitate aliquâ conualefcere, aut quoquo pacto se recreare voluerint, & cum fuctus ex agro colligere, atque seruare curauerint: ita & meditationes pariter præclara sunt ædificia ab Animâ ipsâ in agro cōtemplationis sibi extructa, in quibus illa, fugiens præsentis sæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægritudine conualescat, summisque fruatur delicijs, ac demum extremos virtutum colligat, seruetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto suo, egredi se, inquit, velle in agrum contemplationis, & commorari in villis meditationum, cum voluptatem nullam percipiatur ex hominum conuersatione. Quin imò quamuis terrenarum rerum copia exuberet in saculo; quamuis prospere sibi cuncta continent, minimè tamen ex commodis hisce quippiam percipiatur voluptatis, nec unquam verè se arbitratur lætam, nisi cum sibi egredi liceat in hunc contemplationis agrum. Quia in re, videtur se habere instar avis illius, quia tametsi in caueâ omnibus abundet rebus, tum quæ ad victimum ei sunt necessaria, tum

qua

quæ voluptatis filii esse possent; lœtiam tamen numquam se reputat, quoad usque permisum ipsi fuerit, à caueâ ipsa egredi, liberè volare, & commorari in foraminibus petiç. Iure autem cum Deo egredi vult, quem unum habet dilectum; quia nec homines ardenter quempiam amâtes, villarum quippiam percipiunt gustus, nisi amicum illum comitem habeant, ideoque ipsum inuitant. Et experientia comprobamus, etiam summos Reges ac Principes, ad quos difficilimus aditus esse solet, cum in palatio Regioque in throno resident, in villis commorantes, etiam cum infimis rusticis libentissime conuersari; & hoc illud est, quod anima intendit, cum illum in dictu inuitat agnum & villas, ut familiariter cum eo agat, ut cum unico dilecto. Neque verò admodum temporis huic indulgere vult studio contemplationis, & familiariter agere cum Deo, sed delectatione maximâ, diutiùs in eo optat persistere; id namque ijs indicat verbis; *commoremur*, sed *per noctemus*, aut *requiescamus in villis*.

Quamdiu [enim] animus permixtus est turbis & in multitudine fluctuantium voluntatur, nec vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo. Propterea, ô anima, quæ per orationem & contemplationem Deo vacare decreuisti, esto sola; hominum consortia fuge, tumultuosas mortalium conuersationes deuita,

Laur.
Iustian. in
lig. vit.
tract. de
ora c.s.

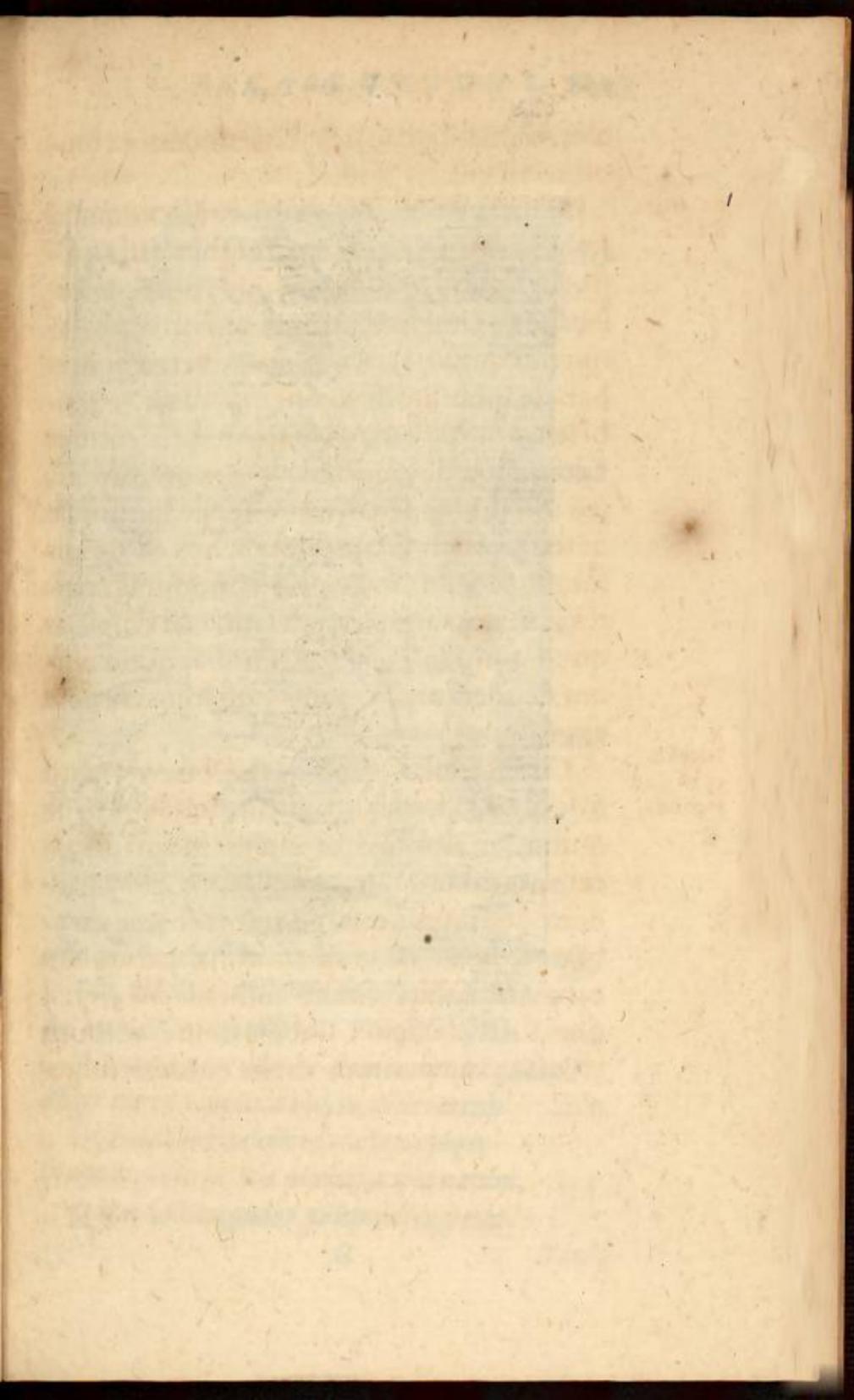
uita, ut illi soli te solam serues, quem ex omnibus elegisti.

Bern. ho-
mil. 40. in
Cant.

O sancta Anima, sola esto, ut soli omnium serues te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nescis te vere cundum habere sponsum, & qui nequaquam velit tibi suam indulgere praesentiam, praesentibus ceteris? secede ergo, sed mente, non corpore, sed intentione, sed deuotione, sed spiritu: de cetero, sola indicitur tibi mentis & spiritus solitudo. Solus es, si non communia cogites, si non affectes praesentia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias quod omnes desiderant, alioquin nec si solus corpore es, solus es.

Hieron.
epist 1. ad
Heliod.

O desertum CHRISTI solibus vernans! o solitudo in qua illi nascuntur lapides de quibus in Apocalypsi ciuitas magui Regis extiuit! o Eremus, familiarius Deo gaudens! quid agis? quamdiu te tectorum umbræ premunt? quamdiu fumofarum urbium carcer includit? Crede mihi nescio, quid plus lucis aspicio; libet sarcinâ corporis abiectâ, ad purum ætheris euolare fulgorum.

Trahe me, post te cioremus in odorem unguentorum tuorum Cantic. 1.

23.

VIII.

Trahe me post te, curremus in odo-
rem vnguentorum tuorum.

Cant. 1.

A Spicis ut iaceant strati sine viribus artus,
 Nec sim qualiseram, sola sed umbra moi?
 Vix traho pertæsa fastidia tetrica vite,
 Ipsaq; sunt oneri languida membra sibi.
 Lassa iacet capit is nimio sub pondere ceruix,
 Sarcina sunt q; manus, sarcina sunt q; pedes.
 Aſidueq; nouam querunt iactata quietem,
 Nec ſcio quo tandem fessa locare ſitu.
 Surgere nunc meditor, nunc lassa recumbere strato,
 Nunc nixum cubito ſuſtinuiſſe caput.
 Nunc lubet in uerſo, nunc ore cubare ſupino,
 Nunc aliud lateri ſuſtituiſſelatus.
 Cumq; tori cunctas per agraui languida partes,
 Quilibet ex aequo diſplicet uſque locus.
 Heu! quid aga grauis ipſa mihi, languesq; iacensq;
 Teq; volens cursu, non tamen apta, ſequi?
 An fugis, & medijs morientem deſeris agris,
 Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
 AEger ita in Libycis, à milite, miles arenis
 Deſeritur, ſubitæ cum data ſigna fugae;
 In triujs genitrix ita proijcit impia natum,
 Quem lactare pudor, pauperieſſe yetat.

O

Tende

Tende manum, nostriq₃ pius miserere doloris;
 Tende manum refugo vel pede siste gradum.
 Troica Dardanius cūm Pergama cingeret ignis,
Decepitos nubes contulerat donec patres
 Quinq₃ senem rapiuit filius igne Patrem.
 Trans mare defessam fert nata Cyconia matrem,
 Sustinet hinnulei Cerua natantis onus.
 Tu solam ignotis, fugitiue, relinquis in aruis,
 Nec sinis hoc humeris ponderis esse tuis?
 Quamquā ego, vel fieri tibi sarcina tanta recusem,
 Si modō vel leuiter traxeris, ipsa sequar.
 Et sequar & curram, rapiarq₃ simillima vento,
 Languida funesto quæ modō strata solo.
 Nec quibus inuitam cogas, opus ense, vel armis,
 Sponte nec iniecto, libera, fune sequar.
 Traxit ad impulsæ querulos testudinis ictus,
 Cum syluis Geticas Thrax Cytharista ferat:
 Traxit, & attonite sylueq₃, feræq₃, stupebant;
 Sic fide sic filo, se posuisse trahi.
 Non ego Bythonij mouear testudine Vatis,
 Nec trahar Aenia voce sonante lyræ.
 Quemq₃ suirapiunt sensus, sua quemq₃ voluptas,
 Se sinit hic oculis, auribus ille capi.
 Non ego luminibus, non auribus otia venor;
 Noster Achæmenij languor odoris eget.
 Lux mea, rorilegis halat tibi spica capillis,
 Manat odorata Palladis imbre caput.
 Vda Palæstino fragrant tibi tempora nardo
 Myrrhaq₃ de madidis stillat odora labris.
 Efflat Orontai tibi graminis halitus auras,
 Verbaq₃ quot loqueris tot iacis ore rosas.

Albaq; Pancheo ceruix tibi sudat oliuo,
 Assyriog; humeros rore perungit Onix.
 Et manus Ambrosius pluit vtraq; roscida guttis,
 Et digiti Libycæ germina messis olen.

Denique quicquid olen, conchis vnguentia Sabæis,
 Balsama quicquid olen, hoc meus halat Amor.
 Nec solùm Assyriis que sudant balsama ramis,
 Nataq; odorifero thura Sabæa solo:
 Fragrat Orontais hic spica siuior herbis,
 Guttaq; Pancheis nobilior lacrymis.

Nempe tuo qualis, Basilissa pudica, cubili,
 Qualis odor thalamo, Cæcili casta, tuo;
 Aut qualis, cum Dorothæa pennatus Ephebus
 Attulit hybernas germina verna rosas;
 Aut Nasarenigenæ qualis cum Virginis ædem
 Sparsit Iessei floris anhelus odor;
 Denique Diuorum qualis cum gemmea stillanc
 Indigetum liquidis amphitheatra crocis.

O semel has liceat mihi ducere naribus auras!
 Quæ modò languebam, sana repente sequar.
 Multaq; currentem sociarum turba subibit,
 Ut glomerat socios yncta columba greges.

*Trahe me post te , curremus in odorem
unguentorum tuorum. Cant. i.*

August.
man. c 20.
Bern. ser.
21. in Cāt.

ANIMĀ amans festur votis , trahitur
desiderijs.

Fessa sum, deficio, noli me deserere , sed
trahe me post te, ne incipiam vagari post ama-
tores alios , nec currām quāsi in incertūm,
Trahe me post te, quia satiūs mihi est vt me tra-
has, vt scilicet vim qualem cumque mihi, aut
terrendo minis, aut exercēdo flagellis, infe-
ras, quām parcens in meo me torpore securā
derelinquas. *Trahe me quodammodo inui-*
tam, vt facias voluntariam: *trahe torpētem*,
vt reddas currentem. Erit quando non in-
digebo tractore , quoniam voluntariē &
cum omni alacritate curremus.

Ibid. initio Quid? sponsane ergo necesse habet trahi,
& hoc post sponsum? quāsi verò inuita eum
& non libens sequatur. Sed non omnis qui
trahitur, inuitus trahitur; nempe enim infir-
mum aut debilem (eū scilicet qui per se ire
nō valet) trahi ad balneum , seu ad prandīū
non piget ; etsi reum pigeat trahi ad iudiciū
vel ad pœnam. Deniq; trahi vult quę & hoc
rogat; non autem rogaret, si sequi per seip-
sam dilectum, prout vellet, valeret, vt quid
verò nō valet? An infirmā fateamur & spon-
sam? si qua ex adolescentulis infirmam se di-
ceret

Ieret & peteret trahi, ne quaquam miraremur.
 At verò de spōsa, quæ trahere & alios (ut po-
 te fortis & perfecta) posse sufficere videba-
 tur, cui non durum sonet, quod & ipsa trahi
 tamquam infirma vel debilis necesse habeat?
 de quanam animâ iam cōfidimus, quòd va-
 lida sit & sana, si illam infirmā dici conser-
 ferimus, quę pro sui singulari perfectione &
 excellentiori virtute, sponsa Domini nomi-
 natur? Quantaeuis perfectionis anima, quā-
 diu quidē gemit sub corpore mortis huius,
 & huius saeculi nequā retinetur inclusa car-
 cere, vincita necessitatibus, totq; sceleribus,
 libentiūs, segniusque assurgat necesse est ad
 contemplāda sublimia; nec omnino liberū
 habet, sequi sponsum quo cūque ierit. Hinc
 lacrymosa vox illa gementis, *Infelix ego homo,*
quis me liberabit de corpore mortis huius? hinc
 supplex illa precatio. *Educ de carcere animam*
meam. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiā
 sponsa. *Trahe me post te, quia corpus quod cor-*
rumpitur aggrauat animam, & deprimit terrena
inhabitatio sensum multa cogitantem.

Propterea opus habeo trahi, quoniam re-
 friguit paulisper in nobis ignis amoris tui,
 nec valemus à facie frigoris huius currere
 modò sicut heri & nudius tertius. Curremus
 autem postea, cùm reddideris lætitiam salu-
 taris tui, cùm redierit melior tempesties gra-
 tiæ; cùm Sol iustitiae iterū incaluerit & per-

Bern. ser.
21. in Cāt.

transierit tētationis nubes, quæ nūc operite
ad horam cernitur, atque ad leuē flatum au-
ræ blandioris solito, cōperint vnguenta li-
quescere & aromata fluere, & dare odorem
suum. *Tunc curremus;* in odore illo curremus,
spirantibus in quā vnguētis curremus, quo-
niā ab scēdet torpor qui nūc est, & reuer-
tetur deuotio, & iam non erit opus nobis ut
trahamur, quippe odore excitatis, ut spontē
currāmus. Nūc verò interim *trahe me post te,*
non currā ego sola, et si solam me trahi
petierim, current & adolescentulæ mecum.
Curremus pariter, curremus simul; ego o-
dore vnguentorum tuorum, illæ meo exci-
tatæ exemplo, atque hortatu, ac per hoc,
omnes in odore vnguentorum tuorum curremus.

Curremus, curremus, sed in odore vnguento-
rum tuorum, non in nostrorū fiduciā merito-
rum, nec in magnitudine virium nostrarum.
Currere nos cōfidimus, sed in multitudine
miserationum tuarum. Nam et si quādo cu-
currimus ac voluntariæ fuimus, non fuit volen-
tis, neque currentis, sed miserētis Dei. Reuertatur
miseratio, & curremus. Tu quidē in virtute
tuā, tamquā Gygas & potens curris; nos, nisi
vnguēta tua spirauerint, non curremus. Tu,
quem Pater vnxit oleo latitiæ præ cōsortibus tuis,
curris in ipsā vñctione; nos in illius odore
curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Odor super omnia necessarius ut pote in-
firmis

firmis purgatiuus, proficientibus confortatiuus, perfectis vero sanatiuus: nonne vides agrum huius mudi hoc odore plenum; cum serm. 1. de annun. B. Virg. qui est 20.
videas alios iustitiā fortē, alios charitate feruentes, alios promptos ad obediendū & humilitatis obsequium, hos lacrymis irriguos, & ad eleemosynas profusos? de odore autem scriptum est: *Trahe me post te, in odorem vnguentorum tuorum.* Et alibi: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.*

Nec currimus æqualiter omnes in odore Bern. ser. omnium vnguentorum, sed videas alios ve- 22. in Cāt.
hemētiū studijs flagrare sapiētiæ; alios magis ad pœnitentiā, spe indulgentiæ animari, alios ampliū ad virtutum exercitiū, vitæ & conuersationis eius prouocari exēplo; alios ad pietatē, passionis memoriā magis accendi. Currebat in odore sapiētiæ, qui missi fuerant à Pharisæis. cum reuersi dicerent; *Num quā sic loquutus est homo.* Currebat in hoc ipso odore S. Nicodemus qui *venit ad Iesum nocte,* in splendore multo sapiētiæ. In odore iustitiæ, currevit Maria Magdalena, cui dimissa sunt peccata multa, quoniam dilexit mulū. Currevit & Publicanus, qui cum propitiatiōne peccatis suis humiliter imploraret *descēdit iustificatus,* restatē ipsā iustitiā. Currevit Petrus, qui lapsus fleuit amare. Currevit Dauid, qui reatum agnoscens & confitens, audire meruit: *Et Dominus transfluit à te peccatū tuū.* Por-

rò in sanctificationis odore Paulus currere sese testatur, cùm CHRISTI esse se imitatorē gloriatur. Cucurrerunt & omnes qui dixerunt; Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Iam qui in odore cucurrerunt passionis, omnes Martyres accipe. En quatuor vnguenta assignata habetis, Primum sapiētiæ, secundum iustitiæ, tertium sanctificationis, quartum Redemptionis.

*Aug. me-
dit. c. 35.*

Fac me, dulcissime Domine, amare te, & desiderio sui deponere pondus omniū carnalium desideriorum & terrenarum concupiscentiarum grauissimam sarcinam, quæ impugnant & aggrauant miseram animam meam, vt post te, expeditè in odorem vnguentorum tuorum currens, vsque ad tuæ pulcritudinis visionem efficaciter satiandus, quanto-cyù te quoque duce, merear peruenire.

*Aug. me-
dit. c. 35.*

Descendat, Domine, descendat, precor descendat in cor meum odor tui suauissimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

*Aug me-
dit. c. 37.*

Trah me, sursum ad te, vt currā post te in odorem vnguentorum tuorum; currā & non deficiam te trahente, te ducente me currentem.

*Gilb. in
Cant.
hom. 19.*

Tenax enim funiculus amor: amor affectuose trahit, cui est idipsum alloqui quod est allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

with moderate, more or less, in the form of
cilia, a sort of mucous, which covers

Quis mihi det te fratrem meum, eugenem vera
matris meæ, vt inueniam te foris et deosculer
te et iam me nemo despiciat! cancio. 8. 24.

IX.

Quis mihi det te fratrem meum su-
gentem vbera matris meæ , vt
inveniam te foris , & deosculer-
te , & iam nemo me despiciat!

Cant.8.

Quis cumulet patrias tato mihi stimate ceras,
Frater ut ad fratres annumerere meas!
 Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
 Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
 Stirpe licet nostrâ sanguis tibi vilius esset,
 Optarem fratrem te tamen esse meum.
 Non pubente quidem vernantem flore iuente,
 Prima cui roseas vestiat umbra genas:
 Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
 Lactis adhuc mater quem mea pascat ope.
 Quiq, ego quas suxi, paruo trahat ore papillas,
 Insideatq illos, quos ego sapè sinus.
 Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem,
 Si fueris maior, non ego te cupiam.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere facias,
 Ut videam cunas pusio parue, tuas?
 Et nisi fallor, habent pueri quid amabile mores,
 Quoq carent iuvenes, virq senexq carent.
 Ut q suam queuis laudem sibi vendicet etat,
 Ille tamen pueros scilicet ornat amor.

An

An dubitas, alias puerili pufio vultu,
 Ipse Deum domitor, parvulus esset, Amor?
 Non nisi quod reliquis, magis haec sit amabilis etas,
 Nullaque sit tantum quae, quod ametur, habet.
 Haec quoque, cur vroueam puerum Te caussa coegerit,
 Crediderim, puero quod mage posse frui.
Quin igitur nostris, mea vita renascere facitis
 Ut videam cunas parue puelle, tuas?
 Tum mea, ceu nato, quoties daret ubera Mater
 Parue, Tui toties copia prompta foret.
 Prompta foret noctuque, diuque, domique forisque,
 Et sine sollicito copia multa metu.
Quin igitur nostris, mea vita renascere facitis,
 Osculer ut cunas parue puelle tuas.
Casta, soror paruo que porrigit oscula fratri.
 Oscula derisor carpere nemo potest.
 Et licet illa frequens spectauerit oscula testis,
 Illa tamen testis carpere nemo potest.
 Et licet incepas stiterint hec oscula voces,
 Semper habent iustas oscula casta moras.
O bona, que nostris faueant ita Numinis votis,
 Teque velint fratrem sic semel esse meum!
 Nascere parue puer, fraterque admitte vocari;
 Omnia te mundi vota, precessque petunt.
Quid præletitia facerem tibi, parvule frater?
 Ab! præletitia, quid tibi non facerem?
O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
 Peruigil, ad cunas, nocte stetisse tuas!
Quot tibi seruitijs ^{litteris importuna} soror obsequiofa studerem,
 Forte vel officijs facta molesta meis.
 Jam min' obtrusis, officiosa bonis.   Nempe

Nempe dato quoties depelleret vbere mater,

Depulsum geminis exciperem manibus;

Aut quoties tepidâ gestare iuberet in vmbra,

Gestarere vlnis sarcina gratia meis.

Aut quoties blando dare languida lumina somno,

Somniferis caneret vox tibi nostra modis.

Ipsaqz, cum digitos cunis adhiberet agendis,

Ilicet hoc à me præriperetur opus.

Mox vbi te nostræ concederet anxia curæ,

Discedensqz, mihi diceret; esto vigil:

Excubiis, soli propè Te mihi, parue, relictis.

Quam facerem votis libera frena meis!

Continuò, tacite velo de fronte reducto,

Exemplum aspectu lumina nostra tuo.

Inqz, tuo fixis hærens obtutibus, ore,

Vterer oblati commoditate loci:

Et citò subijcerem capiti, colloqz, sinistram,

Appimeretqz meo Te mea dextra sinu.

Et tibi, vix tactis furarer basia labris,

Basia sit somno non nocitura tuo.

Quin igitur nostris, mea vita renascere faclis,

Vt semel optatas suauier ore genas?

Mox vbi lactanti sensim tibi cresceret etas,

Primaqz, discenti verba docenda forent;

Discenti cuperem fieri tibi, parue, Magistra,

Blesaqz, truncatis verba præire sonis:

Cumqz, geri alterius nolles modo grandior, vlnis,

Ausus arundineo currere solus equo,

Instruerem stabili vestigia figere gressu,

Membraqz, constanti firma locare pede!

Tumqz

Tumqz molesto aliquod si offenderet obice saxum,
 Tutus in extensas exciperere manus.
 Quin tua sape velim falli vestigia lapsu,
 Lapsus ut amplexu sustineare meo.
 Nec tanti pretium peterem mibi grande laboris,
 Suauiolo pretium solueris omne tuo.

Quis

Quis mihi dedit te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat! Cant. 8.

QUÆ amatrix vñquam optauit, vt is quæ S. Tho. in
diligit, paruulus efficiatur eius frater,
& in infantem versus sugat ubera matris? c. 8. Cant.

Ergo antiquorum vox est ista iustorum, Beda c. 7.
qui Dominum saluatorem, quem in diuini-
tate Patri & Spiritui sancto consubstantia-
lem credebant, ac debitum venerabantur ob-
sequijs in hominis quoque habitu & homi-
nibus consubstantiale videre cupiebant.
Intus quippe erat dilectus, quia in principio
erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus
erat verbum; sed vt foris quoque posset inue-
niti, verbum caro factum est, & habitauit in nobis;
viderunt namque Patriarchæ, viderunt Pro-
phetæ Dominum, sed intus, id est, in con-
templatione mentis spirituali, non in oculi
carnalis intuitu. Viderunt eum, sed in ima-
gine, sed in Angelicæ forma substantiæ; at
ipsam eius naturam, nequaquam videre
valebant. Denique legifer ipse, qui audire
meruit, ostendam omne bonum; rursum audi-
uit: Non poteris videre faciem meam; non enim
videbit faciem homo, & vivet: felices; qui inter-
se conferre meruerunt: Inuenimus Messiam
qui dicitur CHRISTVS. Hoc est namque
osculum,

osculum, id est amantissimū illud otis illius
donum, ac mutuē cōmercium allocutionis.

Mich. Gi-
fler. cap 8.
Cant. ex-
pos. 3.

[Sed &] ingens in his suum, pia anima, ex-
primit desiderium; quo eā ratione per amo-
rem, Deo vniri peroptat, vt nedum in secre-
to cōtemplationis, verū etiam foris & co-
ram proximis, in vitā actiuā eidem inhærere
sibi liceat, ita vt omnibus ædificationi sit,
nec quorumcūque mundanorū hominum
vereatur contemptum: æquè enim est ac si
dicat: O vtinā, tanto mihi astringereris amo-
ris vinculo, Deus meus, quanto adstringun-
tur frater atque soror! o vtinam tam tenerē
te diligenter, quam tenerē à sorore diligitur
frater parvulus, suggens vbera matris suæ! ita
vt etiam palā & coram fratribus, dum pro-
ximorum indulgeo vtilitati, de oscular te of-
culo charitatis; ita vt non pudeat ante om-
nes, te cōfieri, tibiique obsequi, oratione ac
bonis operibus. Quis mihi det vt iā nedum
te timeam vt Deum zelotem, Dominum
exercituum, ignem comburentem, & quic-
quid tale nominari voluisti, quo mihi tui
incuteres pauorem; sed vt etiam diligam
tamquam fratrem metum, & talem fratrem,
qui ob infantiam nihil incutiens metus, vel
lapidea ad amorem pertrahas corda!

S.Tho,in
c.s.Cant.

Tu qui modò es in sinu Patris, quis det,
vt homo officiaris & particeps ac cōfors na-
turæ nostræ existens, frater meus appelleris?

vt hominem factum in aperto videam , &
de osculer te,id est, apertâ visione te aspiciam,
quem nunc totum in fide teneo!

Cùm magnus & excelsus es es, bonorum
meorum non indigebas; vt in am detur mihi
vt propter magnam charitatem tuam, factus
frater meus ex Virgine, lacte indigeas, quo
sustenteris; sic enim confido, aliquâ ex parte
amorem meum, me tibi exhibituram. Priùs
te inuenire ne quibam, vnde & querebar; de-
ploransque cum Prophetâ, dicebam; Fuerunt
mihi lacrymae meae panes die ac nocte, dum dicitur
mihi quotidie, Vbi est Deus tuus? At nunc audiēs
Angelum ad pastores dicētem: Inuenietis in-
fantem positum in præsepio; confido sanè me
quoque inuenturam te foris; extra incom-
prehensibilem maiestatem illam, quâ intra
temetipsum ab æterno latebas; quærebam te
iam in hoc mundo, & in creaturis: In lectulo,
namque mentis meæ, quæstui te, quem diligit
anima mea: quæstui, & non inueni, surrexi, & cir-
cuii ciuitatem præsentis mundi: per vicos &
plateas creaturarum, quæstui te, & non inueni.
At modò te inter creaturas, parvulum fratrem
meum, ex umeribus Virginis Matri tuæ, simul
ac meæ, pendentem inueniens, haud conti-
nere me potero, quin tota in tuâ prorum-
pam oscula, quin tota tibi per dilectionem
vniat; & iam me nemo despiciat, quod adorē,
quem nesciam; quod osculer, quem non vi-

Gisler. c. 88
Cant. ex-
pos. 3.

deam; quod illi offeram preces, qui nostra non curet; quodve illi obsequia exhibeam, ad quem accedere minimè liceat. Deosculans profectò te, in primo conceptionis instanti, vnxit te Deus tuus oleo latitiæ pra confortibustus; osculis meis, ita te meum adorabo fratrem, ut ijsdem te quoque meum profitear Regem dilectissimum: eo modo quo & Samuelem Saul in Regem vñetum, osculo adorasse, lego in libr. Reg. Tibique ut Regi morem getam in omnibus, id quod & ijsdem contestabor osculis meis, quæ tuo imprimâ ori, sicut antiquo illi Ioseph, per Ægyptiaci populi osculi signum, totius Ægypti obedientiam promissam lego à Pharaone, cùm ei dixit: *Et ad os tuum cunctus populus deosculabitur.*

Bonau.
folilo c. I.

Ignoraui, quòd tam suavis, ô bone IESV, eslet tuus amplexus, tam honestus attractus tuus, tam deliciosus conuictus tuus! Cùm enim te amauero, munda sum, cùm tetigero casta sum, cùm accepero, virgo sum. Tuus, ô dulcissime IESV, amplexus non maculat, sed mundat; tuus attractus, non inquinat, sed sanctificat. O IESV fons vniuersæ & dulcedenis & suavitatis, ignosce mihi, quod tam serò credidi quantum habet deliciositatis, quantum honestatis, quantum iucunditatis, quando leua tuæ æternæ sapientiæ & cognitionis, est sub capite meo, id est ratione, & dexte-

ra tuæ Diuinæ clementiæ & dilectionis amplexabitur me, id est voluntatem. Heu me miseram! quid umquam tam dulce, tam suave, tam deliosum & salutiferum potest experiri, quam inter brachia tati Sponsi quiescere, inter oscula tanti Regis & amico tam fideliter obdormire? hanc dulcedinem senserat anima deuota, quando optabat dicens: *Osculetur me osculo oris sui.* Numquid has delicias anima deuota erat experta, quando orabat ardens, & iam penè deficiens præ dilecti sui concupiscentiâ, dicens, in Canticis: *Quis mihi det tefratron meum fugentem ubera matris meæ, ut inueniam te solum foris, & deosculer te?* *Quis enarrare sufficeret, nisi qui mente gustasset,* quantum habet hoc verbum dulcedinis & deuotionis, quando bene ponderatur & rectè cibatur deuotâ mente? sed ô Domine Deus, si haec tam dulcia sunt cogitanti, quam dulcia esse possunt degustanti? si tam suavia sunt legēti, quam consolatoria erunt per affectum sentienti?

*In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit
anima mea, quæsiui illum et non inueni.* Cantic. 5.

25.

X.

In lectulo meo per noctes quæsiui
quem diligit anima mea ; quæsiui
illum, & non inueni. *Cant. 3.*

Casta canunt nostræ suspiria, votaq;₃ Mûse,
Nullaq;₃ de thalamis vox, Hymenæ tuis.
Vt sua corporibus, sic mentibus est quoque flamma,
Et propè deterior corpora flamma coquit.
Intus, in accensis qui mentibus æstuat ignis,
Delicias liquidi solus amoris habet.
O quanto his, Animæ, facibus melioribus ardent!
Oscula quam certâ daniq;₃ ferunt q;₃ fide!
Quàm placidis castas complexibus itur in vlnas,
Quàm sanctæ sociant mutua vincia manus!
Et suus hic etiam torus est genialis amori,
Quæq;₃ maritali fœdera nexa face;
Casta Cupidineæ sed fœdera nescia tedæ,
Nec, nisi quem cupiat Vesta subire torum.
Sed neque cycnais hic turget culcita plumis,
Fartaq;₃ Amyclæ vellere fulcratum.
Quo duo tam casti thalamo sociantur amantes
Lectus olorinas non habet ille niues.
Lectulus auspicijs tantorum stratus amorum
Mens est latitiae pace quieta sua.
Lectule, pax animæ; cœlestis lectule teda;
Pronube sidereis lectule caste toris!

Tu Spōsi atque Animo thalamus secretus amans
 Solus es ô tantas dignus habere faces!
 Hoc ego consueui, meditans, traducere noctes,
 Cùm requiem pulso cura sopore negat.
 Hoc meus ille; meos rapuit qui primus amores,
 Est solitus vigili secubuisse toro.
 Et mihi tunc imas vrit fax Dia medullas,
 Inq₃ vicem flammis vritur ille meis.
 Tunc desiderijs querimur sine voce loquentes,
 Mutaq₃ plus verbis lacryma vocis habet.
 At noua quæ subiti sit, nescio, caussa recessus;
 Subuereor, vitio sit dā a caussa meo.
 Nam mihi iam sp̄itio plus visus abesse diurno,
 Et secus atque solet nocte fuisse foris.
 Haçcine signa forent mutati forsitan amoris?
 Aut illūm melior lectulus alter habet?
 Hei mihi quām miseris ea nox fuit acta querelis,
 Quæ sine te, viduâ nox fuit acta domo!
 Iam propè constiterat medio vag₂ Cynthia cœlo,
 Altaq₃ sopierat lumina lassa quis;
 Cùm mihi visa tori pulsâ vox dicere spondâ;
 Surge parat thalamo Sponsus abire tuus.
 Suscitor, & piceos oculis detergo somnos,
 Impositum cubito sustineo q₃ caput:
 Et desolatas implens v lulatibus ædes
 Sollicitâ, dormis lux mea? voce rogo.
 Hei mihi! responsum nullum dedit ille roganti,
 Fugerat ē thalamis transfuga nempe meis.
 Protinus accenso reperi v stigia lychno
 Quæ cuperem numquam visa fuisse mihi.

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, Sponsus?

Perfide, dic meus heu! lectule, Sponsus vbi est?

Et vigor, & toto velut amens erro cubili,

Vt tua te viduâ luxit Alexi, domo.

Quos ego tunc animo sensi efferuere tumultus,

Cygnæus fuerat Pax cui fidæ torus!

Quæ mentem subito insana vertere procellæ,

Insolitam dubijs pandere lina Notis!

Quàm sterili iacuit damnatum pectus arenâ,

Dia cui æthereis venas catabat aquæ!

Iam grauidos labor est oculos attollere cælo,

Oraq, diuinâ soluere laude, labor.

Iam neque sacra valent prisæ in certamina vires,

Quæ modò lusus erant prælia, facta dolor.

Scilicet optatâ dum felix vterer aurâ,

Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.

Tunc vt inexpertis Tiro temerarius armis,

(Omnia qui lingua prælia victor agit)

Optabam rabidis caput obiectare Tyrannis,

Aut animam pulcrâ fundere posse nece.

Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, rosetum;

Tunc rotæ Costiadae Virginis, esse trochus:

Visaq, sunt Agathæ gemini duo vulnera, torques,

Blandaq, Blandinæ, Taure putatus ouis:

Denique barbarici laniena infanda macelli,

Totaq, carnificum visa theatra, iocus.

Nempe erat in calidis tâ feruida flamma medullis,

Aurea cùm placidus Pax mihi lectus erat.

At simul ac Sponso calor hic abeunte recessit;

Frigidior Scythico mens mihi facta gelu est.

*Sic noua, quas Zephyris spirantibus educat etas,
Decoquit immeritas una pruina rosas.*

*Lampada sic tenui Pallas quam nutrit olio,
Extinguit tremuli bucca soluta Noti.*

Ah male, te placido quesui Sponse cubili;

Qui Crucis in thalamo reperiendus eras!

Pax mihi letus erat, Tibi Crux erat aspera le-

Hoc te debueram, querere Sponse, toro. Etus.]

Lux mea, iam quota Te querendo perditæ nox est!

Sed quesui, ubi non inueniendus eras.

*In lectulo meo per noctes quæsui quem
diligit anima mea; quæsui illum, &
non inueni. Cant. 7.*

Non est reuersus Sponsus ad vocem &
votum reuocantis. Quare? ut desiderium
crescat, ut probetur affectus, ut exerceatur
amoris negotium. Sanè ergo dissimulatio est,
non indignatio, superest ut queratur si forte
reperiatur quæsus, qui vocatus non venit;
dicente Domino, *Omnis qui querit, inuenit.* &
primo quidem querit illum in lectulo, sed
minime inuenit; neque vnius noctis quæsio-
tio hæc & frustratio, cùm dicat ista: quia
quæsui per noctes.

Legimus Psalmo 76. Piam quandam ani-
mam exquisitissimam Deum nocte, exquisitissimam vero
manibus ac vocibus; illiusque inquisitionem
haud quaquam spe frustratam: sic namque
illa, id quod sibi contigit testatum omnibus
volens ait: *In die tribulationis meæ Deum exqui-
sui manibus meis, nocte contra eum, & non sum de-
ceptus;* at vero in hac sententiâ (*in lectulo meo
per noctes quæsui.*) Anima pia Deum ipso noctu
quæsuisse se asserit, idque frequenter, per mul-
tas scilicet noctes; nullatenus tamen illum
vel post diutinas inquisitiones reperisse.

Quid est quod non inuenitur quæsus,
cùm requiratur tam studiosè & impigrè, ipse
autem dicat: *Querite & inuenietis: & qui querit,*

Bern. ser.
75. in Cät.

Gisler in
Cant. c. 3.
expos. 3.

Bern. ser.
75. in Cät.

inuenit. quomodo ergo implebitur Scriptura? neque enim quæ hic inducitur quærens, vna est ex his quibus ipse ait: Quæretis me, & non inuenietis.

Gifler. in
c. 3. in Cät.
expof. 3.

Ob istiusmodi diuersitatem non modicūm primo aspectu offensus est animus, multoq[ue] magis offendebat; quia rationi magis consonum mihi videretur, vt Deus ab illa citius inueniri se sineret, illiusq[ue] vocibus potius intenderet, quæ maiori erga ipsum flagraret caritate; qualem absque dubio Sponsam censebam.

Verū attentiūs vtriusque animæ pendens verba; percepi statim rationem diuersitatis prædictæ. Intellexi quid cauſe fuerit, cur Anima loquens in Psalmo, Deum repererit; Sponsa autem neutiquam eumdem inuenierit; quia nimirum ista, & si manibus Deū quæsiuit, & vocibus; in lectu' o tamen & lectulo suo singulati quietē agens & manibus palpans eum quæsiuit, qui ibi haud quaquam esset. Illa autem de tribulationibus ad eum clamauit, qui ait: *De qua-cumq[ue] tribulatione clamauerint ad me, exaudiām eos.* Sicq[ue] facili negotio, nō solūm inuenit, sed & apprehendit eum, qui dixit: *Cum ipso sum in tribulatione; in die tribulationis, inquit, Deum exquisui manibus meis nocte contra eum, & non sum decepta.*

Bern. ser.
75. in Cät.

Attendite [ergo] tres esse cauſas, quæ inte-

interim occurunt, & quærentes frustrati
solent, cùm aut videlicet: *Non in tempore quæ-
runt, aut non sicut oportet, aut non vbi oportet.*
Si enim omne tempus aptum est ad quæ-
rendum, cut ergo dicat Propheta: *Quarite
dum inueniri potest: erit absque dubio cùm
inueniri non poterit, & hæc vna cauſſa quæ
impediri potest, ne inueniatur sponsus à
quærentibus ſe, cùm non quærunt in tem-
pore opportuno.* At non ea cauſſa impedit
ſponsam, nempe inuocantem & quærentem
in tempore opportuno. Sed ne illa quidem
eum tepidè aut negligenter ſeu perfuncto-
riè quærit; nam corde ardēti & omnino in-
fatigabiliter, quærit planè ut decet. Reſtat
ut de tertiâ videamus, ne videlicet, vbi non
decet quærat. *In lectulo meo quæſiui per noctes quæ-
diligit anima mea.* An forte nō in lectulo, quæ-
rendus erat, ſed in lecto: quippe cui orbis an-
gustus eſt? ſed nō horre lectulum, qui non
paruulum. An nō lectorius, tumulus? an non
lectulus, præſepium? an non lectorius, vterus
Virginis? neque enim magni Patris vterus,
lectorius eſt, ſed lectorius magnus, de quo ad fi-
lium: *Ex vtero, inquit, ante luciferum genui te.*
Quamquam nec lectorius quidem forſitan di-
gnè cendens ſit vterus ille, qui Regentis
potius quam iacentis eſt locus. Merito pro-
inde Sponſa, ponens lectulum, dicit; *Suum.*
[Sed] quid in tuo quærebas, qui ſe iā in ſua
rece-

recepérat? non videras filium hominis ascé-
dentem ubi erat priùs? Iam cœlum tumulo
commutauit, & tu illū, in tuo adhuc lectulo
quæris? Surrexit, & non est hic. Quid quæris, in
lecto, fortem? in lectulo, magnum? in stabu-
lo, clarificatum? Inttoiuit in potētias Domi-
ni, decorēm induit & fortitudinem, & ecce sedet
super Cherubim, qui sub lapide iacuit. Ex
hoc, iam non iacet, sed sedet, & tu tamquam
iacenti subsidia paras; siue ut absolutior ve-
ritas sit, aut sedet iudicans, aut stat adiuuans.
Ex tunc ergo & deinceps frustrā in lectulo
quæsitus est sponsus: pulcrè verò sponsa, nō
quem diligo ego, sed quem diligit anima mea,
inquit, quod verè, & propriè ad solam perti-
neat animam illa dilectio, quā aliquid spiri-
tualiter diligit. Nam cùm secundūm carnem
quippiam diligit vel potiùs appetit anima,
carnis potiùs, quām animæ amor dicendus
est. Et benè per noctes se quæsisse eum ait, nam
non absurdè dici potest, quod qui ignorant,
nocte ignorant; ac per hoc qui quærunt no-
cte quærunt. Quis enim quærit quod palam
habet? Nox est itaq; donec quæritur spon-
sus, quoniam si dies esset de medio fieret, &
minimè quæreretur. sed dicet aliquis: quod
non sit tam stulta tāque cæca sponsa, vt que-
rat lumē in tenebris, quærat Dilectum apud
ignorantes, & qui non diligunt eum. Quasi
verò se per noctes nunc quærere dicat, &
non

non potius quæsiſſe? Non ait, Quæro, sed
quæſiui, per noctes quem diligit anima mea. Et est
ſenſus, quia cùm eſſet paruula, ſapiebat ut
paruula, cogitabat ut paruula, & quærebat
veritatē vbi non erat, errās & non inueniēs,
iuxta illud in Psalm. Errauis ficut ouis quæperijt.

Quod ſi quis contendat ſponsam ipſam
hīc ea referre, quæ ſibi tunc temporis euene- Gifler in
re, cùm toto corde viribusque omnibus, ar- c. 3. Cant.
dentissimo amore Deum dilectum ſuum
proſequeretur; Dicendum; nomine lectuli,
non quamlibet hīc significari quietem, ſed il- expos. 3.
lam dumtaxat, quâ anima sancta quiescit in pa-
ce interiore, quam pacem & Iſaias, lectuli & cu-
biliſ nomine inſigniuit, cùm de iusto loquens
dixit: Veniat pax, requieſcat in cubili ſuo, qui am-
bulauit in direktione ſuâ.

Dilectum[enim] in lectulo querimus, quando Greg. ho.
in præſentis vitæ aliquantulâ requie redem- 19. in Eze.
ptoris nostri desiderio ſpiramus. Per noctem Euang.
querimus; quia etſi iam in illo mens vigilat,
tamen adhuc oculus caligat.

Sed ingens ilico hīc inſurgit difficultas, Gifler, in
quâ ratione anima sancta in eiuscemiodi le- c. 3. Cant.
ctulo Deum quæſiſſe ſe afferat, & non inue- Expos. 3.
niſſe? cùm alibi fateatur, in eo ipſo lectulo, ſe
vnâ cum illo, quietiſſimè dormituram, di-
cens: In pace in idipſum, dormiam & requieſcam.
Cumq; exploratum omnibus ſit; In pace fa-
tum eſſe locum ipſius Dei. Si ergo in pace com-
moratur

moratur Deus: si in pacis lectulo, cum eo pa-
cifica dormit anima: quomodo sponsa, ibi se
cum inuenisse negat, ubi iam praesens is ad-
est? Ad haec breuiter respondendum: adesse
quidem Deum, & ut proprio requiescere lo-
co, in interiore pace, verumtamen, admira-
bili prouidentia, elongari nonnumquam, vel
abscondi ab ipsa anima, cum quam lectulū ha-
bet communē finens eam esse *aridam*, & quo-
dammodo dulci destitutam complexu.

**Bern. ser.
32. in Cāt.** Sunt[enim] qui in studijs spiritualibus
fatigati, & versi in tempore, atque in defectu
quodam spiritus positi, ambulant tristes vias
Domini corde arête & tædente, lōgos dies,
longas conqueruntur & noctes loquentes
cū S. Iob: *Si dormiero dicam: quando consurgam?
& rursum expectabo vesperā.* An tibi aliud, vel
pati, vel petere ille videtur, qui ait: *Dormit aut
anima mea p̄tædio, confirma me in verbis tuis.*

**Giffr. int.
c. 3. Cant.
Expos. 3.**

Porrò id ob triplicem[accidit] rationem:
Primum ut hâc suâ tantilla elongatione, ad
maiorem perfectionem eam prouehat. Se-
cundò ut iucundior postea sit eius redditus
vel eius inuentio. Denique quemadmodum
chorda, quò magis ab arcu recedit, eò maio-
re impetu ad ipsum accedit, maioremq; ex-
hibet vim sagittæ, quæ per arcum iacit; ita
quò magis Deus videtur se ab anima amo-
uere, eo ardenter benevolentiam, in eandē
se postea insinuat. At, si ob allatas rationes

ab illâ se abscondit, cur non inueniri se sinit
ab eâ, quæ tanto studio ibi ipsum quæsiuit,
vbi quæti is velit? Quæsiui illum, inquit, & non
inueni; vt videlicet, eius perseverantiæ peri-
culum faceret, vtque experientur, quò ea
tenderet, cùm aliquando ab internæ pacis
lectulo surgeret.

Abscondit se [ergo] Sponsus cùm quæri- Greg. li. 5.
tur, vt non inuentus ardentiùs quæratur; & mor. ca. 4.
differtur quærens Sponsa ne inueniat, vt tar-
ditate suâ capacior reddita, multiplicius
quandoque inueniat, quod quærebat.

[Sed] Domine , si non es hîc, vbi te quæ- Ansel. in
ram absentem ? si vbiique es, cur non video protolog.
te præsentem ? sed certè habitas lucem inac- cap. i.
cessibilem. Et vbi est lux inaccessibilis , aut
quomodo accedam ad lucē inaccessibilem ?
aut quis me ducet , aut inducet in illam ut
videam te in illâ ? accedere ad te desiderat
seruus tuus , & inaccessibilis est habitatio
tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum.
Obsecro Domine, doce me quærere te , &
ostende te quærenti; quia nec quærere te
possum nisi tu doceas , nec inuenire nisi te
ostendas : quæram te desiderando, deside-
rem quærendo, inueniam amando , amem
inueniendo.

Surgam et circuibo ciuitatem; per vicos et plateas queram quem diligit anima mea: quesui illum et non inueni . Cantic. 3. 26.

X I.

Surgam, & circuibo ciuitatem; per
vicos & plateas quæram quem
diligit anima mea; quæsiui illum,
& non inueni. *Cant. 3.*

Tandem, sed licet, meus est mihi cognitus error:
Si bene quæsssem, Sponse, repertus eras.
Credideram placido somno te carpere lecto,
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam cœpta pergam dare membra quieti,
Et sine te somnus lumina nostra teget!
Ab, sine te, nequeam solito dare membra sopori,
Aut ullâ, sine te, Sponse, quiete, frui!
Non si somniferis iuuit et lymphâ susurris,
Lymphâ cauerno præcipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaque, quæ sylvis garrula cantat avis:
Aut Heliconiadum, Parnassia turba, Dearum,
Aut pater auratae Delius ipse lyrae.
Nec tua discutiant mihi, Somne, papauera curas;
Humida nec virgâ tempora tacta tuâ.
Noxia nec vigilem quæ sopijt herba Draconem,
Fistula queque oculos condidit, Arge, tuos.
Vix ubi composui luctantia lumina somno,
Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq; aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam creditur vna, decem!

Q

Finxit

Fingit & assiduè de te, mihi somnia Morpheus,
 Nec fugis ex oculis flebilis umbra meis.
 Cur toties igitur somni mibi nocte petuntur,
 Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
 Eripiar stratis, mediumq; vagata per urbem,
 Quò sors aut ratio me volet ire, ferar.
 Et circumspiciens, nūm fortè quis angulus abdat,
 Quāram quem propriā diligo plus animā.
 Quāram porticibus, quāram stabulisq; casisq;
 Perq; semel tritas ibo, redibo, vias.
 Nec male perspectæ fallet specus vlla latebra,
 Nec quem transfiero, circulus vllus erit.
 Qualis odora canis vestigia pressa ferarum
 Mersā nare legens, lustra, rubosq; subit:
 Aut qualis sicularis Ops errabunda per urbes,
 Aspicit an flores perdita Nata legat,
 Ruraq; piniferis vestigans auia tedis
 Persephonen stygys optat adire vadis.
 Aut potius Solymis qualis vaga Magdala campis
 (Cùm flebat Domini marmor inane sui)
 Saxa per alta rudesq; ruit furiata per agros
 Qua dolor ancipitem qua rapiebat amor.
 Omnibus vna locis aderat, comes omnibus vna,
 Vna super Domini funere multa rogans.
 Attica sic viduo volucris gemit anxia nido,
 Luctisonisq; nemus personat omne modis:
 Et circum, supraq; volans, nunc ardua summo
 Vertice, nunc imā pendula fronde sedet;
 Et raptam sobolem, raptoris & aucupis artes
 Heu! consanguineo nunciatorba gregi.

Haud aliter cunctis lustrauit compita viciis,

Non tamen est vlo præda reperta loco.

Insames vici, loca detestanda plateæ,

Decepto toties compita trita pede!

Amissum in thalamis, foris hic reperire putabam,

Sed male quæsus, perditus usque lateri.

Q. 2.

Surgam,

*Surgam, & circuibo ciuitatem; per vicos
& plateas quæram quem diligit ani-
ma mea: quæsiui illum, & non inueni.*

Cant.3.

Orig. ho-
mil. 10. in
diuer.

FE V N D I T E lacrymas oculi mei, plo-
rate, & nolite deficere. Ambulate pedes
mei, discurrete, & nolite quiescere. Heu! heu!
quò abiit gaudium meum, vbi latet amor
meus? vbi est dulcedo mea? cur dereliquisti
me, salus mea? O dolores! O angustiae! Intole-
rabiles angustiae sunt mihi vndique, & quid
eligam, ignoro. Quò me vertam? ad quem
ibo? à quo consilium petam? quem percun-
ctabo? quis mei miserebitur? quis me con-
solabitur? quis indicabit mihi quem diligit
anima mea? Reuenteret, dilecte mi! reuenteret,
dilecte votorum meorum! O amabilis! O de-
siderabilis! redde mihi lætitiam salutis
præsentię tuę.

Orig. ibid.

Heu me! vbi eum quæram, vbi eum inue-
niām? surgam certè, & circuibo omnia loca
quæ potero; non dabo somnū oculis meis,
non dabo requiem pedibus meis, donec in-
ueniam illum, quem diligit anima mea.

Bern. ser.
7. in Cant.

Sedens in lectulo, quæsiui, cùm adhuc in-
firma & inualida forem, & omnino minus
idonea sequi Sponsum quocumque ierit, se-
qui ad ardua & excelsa sublimitatis illius.
Incidi in multos, qui cognoscentes deside-
rium

rium meum, dicebat mihi: *Ecce hic est CHRISTVS, ecce illic est;* & neque hic, neque illic erat; & dixi, *Surgam, & circuibo ciuitatem per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea.* Intuere vel nunc quia iacet, quæ dicit *surgam.*

Adhuc ut paruula sapit; per vicos & plateas, quærendum putauit, si uendi auida, sed Bern. ser. 76. in Cāt. ignara mysterij iterum ergo frustrata repetit dicens: *Quæsiui eum, & non inueni.* Non est, ut ista suspicata est, in plateis, aut viciis; nisi fortè in illis, de quibus dicitur: *Plateæ tuae, Hierusalem, sternentur auro mundo, & per omnes vicos tuos alleluya cantabitur.*

Anima[enim] quæ amat, adscēdit frequē- Aug manu ca. 24.
ter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem, visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum, & Confessorum, chatoisque Virginum speculando.

Ibi, ibi illum, qui quæreret, inueniet, & vi- Bern. ser. 76. in Cāt.
debit gloriam eius, non gloriam quasi vnius ceterorum, sed planè gloriam, quasi vnigeniti à Patre. quid facies, ô Sponsa! putas, potes sequi eum illic? aut te ingerere audes, vel vales huiç tam sancto arcano, tamq; arcano sanctuario, ut filium in patre, & patrem intuearis in filio? non vtique; ubi est ille tu non potes venire modò; venies autem postea; Age tamen, sequere, quærere, nec te inaccessibilis claritas, vel sublimitas à quærendo de-

Q; terreat,

terreat, ab inueniendo desperare faciat. Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Propè est, inquit, verbū in ore tuo, & in corde tuo. Crede & inuenisti, nam credere, inuenisse est. Norunt fideles, habitare CHRI-
STVM, per fidem, in cordibus suis. Quid pro-
pius est? Quære ergo secura, quære deuota,
bonus est Dominus animæ quæreti se. Que-
re votis, sequere aëribus, fide inueni; quid nō
inuenit fides? attingit inaccessa, deprehēdit
ignota, comprehendit immensa, apprehēdit
nouissima; ipsam denique æternitatem suo
illo vastissimo sinu quodammodo circum-
ducit, fidenter dixerim: æternum, beatamq;
Trinitatem, quam non intelligo, credo, &
fideliteneo, quod non capio mente.

Bern. ser.
75. in Cät.

Quid hoc desiderij est & ardoris, ut sur-
gens de nocte publicū non erubescat? per-
currat ciuitatem? percunctetur palā & pas-
sim de dilecto, atque à vestigandis semitis
eius nullâ valeat ratione auerti? nullâ præ-
pediri difficultate, non tempestiuæ retineri
amore quietis, non Sponsæ verecundiâ, non
vel timore nocturno? Et tamen in his omni-
bus frustrata est vsq; adhuc à desiderio suo.
Quare? quid sibi vult pertinax hæc & diu-
turna fraudatio, rædiorū nutrix, suspicionum
fomes, impatiētiæ fax, nouerca amoris, ma-
ter desperationis? si adhuc dissimulatio est,
nimis est molesta. Esto, quod piè, utiliterque

PROTEST

interim

interim fuerit dissimulatum, donec in solâ adhuc vocatione, seu reuocatione res erat: nunc verò cùm requiritur, & ita requiritur, quid iam conferre poterit dissimulatio? si de carnalibus sponsis, & pudendis amoribus quæstio est, sicut litteralis superficies præluisse videtur, & si inter illos talia contingere queant, mea non interest. ipsi viderint.

Nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis, dicas, licet: *Surgam & circuibo ciuitatem, & in foro, & in plateis quaram, quem dilexit anima mea;* & interroges; *Num, quem dilexit anima mea, vidisti?* memo tibi respondere dignabitur: sponsus in plateis non potest inueniri. Arcta & angusta via est, quæ dicit ad vitam, zelotypus est IESVS, non vult videri faciem tuam: foris vagentur virgines stultæ, tu intrinsecus esto cum sponso.

Non in foro, non in plateis CHRISTVS reperitur. non est CHRISTVS circumforaneus; CHRISTVS enim pax; in foro, lites: CHRISTVS iustitia est; in foro iniquitas: CHRISTVS operator est; in foro inane otium: CHRISTVS charitas est, in foro obrectatio; CHRISTVS fides est, in foro fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & in plateis potuit reperire, quæ dixit: *Exurgam. ibo & circuibo in ciuitate, in foro, & in plateis, &*

Hieron.
epist. 22.
ad Eustoc.

Ambr lib.
de virg.

*quāram quem diligit anima mea; quāsiū eum, &
non inueni eum. Nequaquam igitur ibi quāra-
mus CHRISTVM, vbi inuenire nō possimus.*

Bern.ser.
¶ 4. in Cāt.

Non pedum passibus, sed desideriis que-
ritur Deus; & vbiique non extundit deside-
rium sanctum, felix inuentio, sed extendit.
Numquid consummatio gaudij, desiderij
consumptio est? oleum magis est illi, nam ip-
sum flamma. Sic est; adimplebit urlætitia, sed
desiderij non erit finis; ac per hoc, nec quæ-
rendi; quid ni animet ad quærendum, ex-
perta clementiam, & persuasa de pace?

Guilib.
Abb.ser.
¶ 5. in Cāt.

Attendite vehementiam & vim amoris.
Nec abesse dilectum sustinet, nec sufficit
præsentī; ibi, vota anhelata laborant; hīc ex-
hausta relinqui patientur. O felix amor, qui
continuā quādam vicissitudine, aut lique-
scit in ipso, aut quærens, anhelat ad ipsum!
quāsiū & non inueni.

Aug. solilo
c. 31.

Ego erravi, sicut quis quæ perierat, quæ-
rens te exterius, qui es interius; & multūm
laborati quærens te extra me, & tu habitas
in me, si tamen ego desiderem te. Circui vi-
cos & plateas ciuitatis huius mundi quærēs te,
& non inueni, quia male quærebā foris, quod
erat intus. Mis̄i nuncios meos, omnes sensus
exteriores, vt quærerem te; & non inueni, quia
male quærebā. Video enim, lux mea, Deus,
qui illuminasti me, quia male te per illos
quærebam, quia tu es intus, & tamen ipsi,
vbi

vbi intraueris, nesciuerunt. Serò te amauī pulcritudo tam antiqua & tam noua, serò te amauī; & tu intus eras, & ego foris, & ibi te quærebam, & in ista formosa quæ fecisti, ego deformis irtruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ esse non poterant, nisi in te. Circuibam enim omnia, quærens te, & propter omnia dera- linquens me. Interrogaui terrā, si esset Deus meus, & dixit mihi, quod nō; & omnia quæ in ea sunt, hoc idem confessa sunt. Interro- gauī mare & abyssos & reptilia quæ in eis sunt, & responderunt, nō sumus Deus tuus: quære super nos eum. Interrogaui flabilem aërem, & inquit vniuersus aër, cum omnibus incolis suis: fallitur Anaximenes, nō sum ego Deus tuus. Interrogaui Cælum, Solem, Lu- nam & Stellas; neque nos sumus Deus tuus, inquiunt. Interrogaui deinde mūdi molem, Dic mihi, si es Deus meus, an nō? & respon- dit voce forti: Non sum, inquit, ego, sed per ipsum sum ego; quem quæris in me, ipse fe- cit me; suprà me quære eum qui regit me, qui fecit me.

Num, quem diligit anima mea, vidistis? Paullulum
cum pertransissem eos, inueni quem diligit ani-
ma mea: tenui eum, nec dimittam. Cantic. 3. 27.

XII.

Num quem diligit anima mea vidi-
stis?

Paullulùm cùm pertransissim eos,
inueni quem diligit anima mea;
Tenui eum, nec dimittam. *Cant. 3.*

REstat adhuc totâ locus ullus omissus in vrbe?

Aut regio nostro non peragrat a pede?

Flammiferis cunctâ facibus luxere plateæ,

Nullaq; vel minimæ compita spreta viæ.

Hei mihi! quos vicos, quæ non loca tristis obiui?

Vrbs etiam in tantâ defuit vrbe mihi.

Sed quid in hos frustrâ iuuat incubuisse labores,

Si Sponsum semper quero, nec inuenio?

Ergo domum lacrymans, vestigia retrò ferebam;

Quiq; rogaretur, nemo viator erat.

Cùm propter portis à mœnibus aufero gressum,

Et vigil ad portas occupat ecce cohors.

Ac prior hic dixi, quem diligo forte latebit;

Et subito, vigiles, reppererintne? rogo.

Illi, cum tacito conuertere lumina risu,

Verbaq; dentatis reddere salsa iocis.

Et quidam; Quisnam ille tuus quem diligis ignis,

Absq; suo nosci nomine posse putas?

Parcite, respondi, tam rusticus est mihi candor,

Scire omnes rebar; quis meus esset amor.

Nec

Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Orestiu,
 Néve tuum, Thysbe, Pirame, néve tuum:
 Vosq; etiam quamuis, quem diligo, scire negetis,
 Scire, nec ignotum posse latere, puto.
 Obscro, dic igitur Castodia per vigil vrbis,
 Num meus hac vobis tendere visus Amor?
 Ille meus, propriâ quem plus ego diligo vitâ,
 Qui quoque me vitâ plus amat ipse suâ.
 Dicite, quando abiit? quantillo tempore mansit?
 Quaq; præhensurum se simularit iter?
 Hac yit aut illac? dextra vel fortè sinistrâ?
 Solus erat? socijs an comitatus erat?
 Excubia & falsis iterum risere cachinnis;
 At mihi salsa meas obruit vnda genas.
 Transieram: Sponsi neque spes super vlla videndi,
 Mensq; erat in damni mersa dolore sui:
 En subito, dum cuncta animo tristissima voluo,
 Nullaq; quam tante vota minora spei;
 Ille meus, totâ toties quæsus in vrbe,
 Iam non quæsus constitut ante oculos.
 Exilq; mystoq; metu perterrita gaudens
 Vix potui proprijs credere luminibus.
 Et, Téne aspicio, mea lux, mea vita: volentem
 Dicere, vox hærens faucibus impedit.
 Qualis vbi viso coniux inopina marito, manu
 (Quem mendax tulerat rumor obisse diem)
 Obstupet ac visâ veluti percellitur umbrâ.
 Optantemq; loqui, pallida facta, fugit.
 Nec nisi iam noto reducis fidentior ore,
 Audet in amplexus coniugis ire sui:

Tumq₃ veretur adhuc, ne se malè credula fallat,
 Inq₃ fidem leuior decipiatur amor:
 Sic ego, dum trepido rediēre in pectore vires,
 Teq₃ iterum ante oculos, Sponse, reuiso meos;
 Subdubitans speransq₃ timensq₃ & amore satiscens,
 Tūne es, quem video, clamo, vel vmbra tui?
 Ah Sponse! ab non es! non es, quem diligo, non es!
 Im̄d̄ es quid dubito? numquid es? haud dubito.
 O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
 Nil ultra dubito, lux mea, te video.
 Agnoscensq₃ tui vocem præsentis & ora,
 In uolo in amplexus, Sponse reperte, tuos.
 Iamq₃ ego te teneo, neque per vag a compita queram,
~~Mixta virilis pueris~~
 Ludibrium vigli nocte futura gregi.
 O mea si geminus mutentur brachia vinclis,
 Atque manus manicis, compedibusq₃ pedes!
 Quām te complicitis, mea lux amplecterer vlnis!
 Arctius amplexu, vitis & vlime, tuo.
 Arctius anguipedum manibus, pedibusq₃ bederarū,
 Queis obit annosas herba marita domos.
 Sed neque te nostri lassent, mea vita, lacerti,
 Sapè nec errantes per tua colla manus:
 Longa Tui subeat, mea lux, absentia mentem,
 Nec nisi pensari tempore posse putas.
 Ab citō tam longi quereris compendia damni.
 Vix ego iam cœpi, tu satur, ecce, fugis.
 Non ita discedes non tam citō liber abibis;
 Non nisi pugnando viceris, effugies.

*Num quem diligit anima mea vidisti?
Paullulum cùm pertransisse eos, inueni
quem diligit anima mea. Tenuieum,
nec dimittam. Cant. 3.*

Bern. ser.
79. in Cát.

O AMOR præceps, vehemens, flagrans, impetuose! qui præter te, aliud cogitat non sinis, fastidis cætera, contemnis omnia, præter te, te contentus: confundis ordines, dissimulas usum, modum ignoras. Totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod consilij, indicive videtur, triumphas in temetipso, & redigis in captiuitatem. En omne quod cogitat ista & loquitur, te sonat, te redolet, & aliud nihil. ita tibi, ipsius & cor vendicasti & linguam. Ait: *Num quem diligit anima mea vidisti?* quasi verò hi sciāt, quid cogitet ipsa! *Quem diligit anima tua de ipso sciscitaris?* & non habet nomen? *Quænam verò tu, & ille quis?*

Quo pacto inueniri posset, quod nullæ res nobis cognitæ ostendere possunt? nō forma, non color, non circumscriptio, nō qualitas, non locus, non figura, non coniectura, non adsimilatio, non proportio; sed quod semper extra omnem perceptionis viam positum, comprehensionem peruestigantium planè fugit. Propterea, inquit, *quaesivi eū*, per animæ facultates eas quæ inueniēdi vi præditæ sunt; per ratiocinationes & cogitatio-

nes: at extra hæc omnia positus erat, accessum mentis propiorem effugiens. Qui verò semper reperitur omni notâ carere, de quâ possit agnoscî, quo pacto queatis per indicationem aliquam vobum percipi?

[Sed] sicut Coniux amatrix viri, absente marito suo, per fenestras circumspicit, ipsum requitens, & ubique speculans, in mari & in terrâ; et si viderit nauem venientem, ibi suum putat esse virum; & si viderit viatores procul venientes, inter ipsos adesse existimat, & occurrens eis, interrogat dicens: Dicite mihi ubi eum dimiseritis, in quâ regione, aut in quâ ciuitate? quid dicentem, aut quid facientem, aut quando venientem? in hunc modum, omnis sancta[anima] constricta amore CHRISTI interrogat: Dicite mihi, ubi pascit, ubi cubat, quem diligit anima mea?

Iam optas videre quem amas, cui nunc blandiris, & nunc ad amoris & desiderij intentionem suauiter illum peruestigas, nunc moras accusas, nunc te cernis contemptum, nunc te visitatione confiteris indignum, & iterum de eius, (totiens expertus) bonitate præsumis, nunc quasi ulterius non sustineas, spirituali quodam litigio vel luctamine euincere retardantem conaris. Quæ tunc lacrymæ? qui gemitus? quæ suspiria? quæ voces? nunc oculi flent graues, cum int̄mis singultibus eriguntur.

Chrysost.
homil. de
virtute.

Bernard.
hom. inf.

s. Epiph.

tur ad cœlum; nunc manus extetiduntur & brachia, nunc pectoris contusionē animæ tarditas accusatur. Proferuntur interim verba sine principio, sine fine, quorum nec sententiæ cohærent sibi, nec rationes similes sunt, nec alicuius linguae sensus vel idioma seruatur; quando vox aliquando respondet affectui, & iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certè pius ille IESVS tali certamine superari.

S. Greg. in
Psal. psœn.

Supereſt itaque ut ad eū recurrat, in quo solo vera est cōſolatio, & per istius vitæ noctes, in lectulo cordis D E V M quærat; Quem si primò non inuenit, magis ad quærendum animetur, surgat ad amorem cœleſtium; ciuitatem circumeat exultatione vniuersitatæ fundatam; interroget vigiles, qui custodiunt Ecclesiam, nudetur pallio ſecularis ornatus, & charitatis ſagittâ interiùs vulnereſtur. Nec priùs à quærendo deſiſtat, quām mōrientium conſolatorem inueniat. Inuenitum autem ſummo perē teneat, donec redemptus ope adiutricis gratiæ, à conſcientiæ eripiatur tribulatiōne.

Orig hō.
1. in Cant.

Est enim quidam ſpiritualis amplexus, atque utinam contingat, ut meam Spōſam aliorum Sponsi amplexus includat, ut ego quoque poſſim dicere, quod in eodem libro ſcriptum eſt: Sinistra eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me!

Quid

Quid hoc tenacius glutino , quod nec a- Bern. sed.
quis eluitur,nec ventis dissoluitur, nec scin- 79,in Cät.
ditur gladijs? Deniq; aquæ multæ non poterunt
extinguere charitatem. Tenui eum nec dimitta. Et
sanctus Patriarcha : Non te, inquit, dimittam,
nisi benedixeris mihi: Ista non vult eum dimit-
tere: & fortè magis quam Patriarcha id non
vult,quia nec pro benedictione quidem; si-
quidem ille, benedictione acceptâ, dimisit
eum:hæc autem non sic, Nolo, inquit, be-
nedictionem tuam, sed te. *Quid enim mihi est*
in calo, & à te quid volui super terram? non di-
mitta te, nec si benedixeris mihi. *Tenui eū, nec*
dimitta. Nec minus forsitan ille teneri vult,
cùm perhibeat dicens: *Delicia meæ esse cum fi-*
liis hominum. Quodque pollicens ait : Ecce ego
vobiscum sum , vsque ad consummationem seculi:
quid hæc copulâ fortius, quæ vna , duorum
tam vehementi voluntate fundata est? sed
nihilominus , illa vicissim tenetur ab eo
quem tenet; cui aibi dicit : *Tenuisti mamam*
dexteram meam. Quæ tenetur & tenet , quo-
modo iam cadere potest? tenet fidei firmi-
tate , tener deuotionis affectu. At nequa-
quam diu teneret, si non teneretur. Tenetur
autem potentia & misericordia Domini.
Tenui eum, nec dimittam.

Inueniam[& ego] Te desiderium cordis Aug. solilo
mei.teneam Te, amor animæ meæ , ample- cap. 1.
tar Te sponse cœlestis, exultatio mea sum-

R

ma

ma,intus & extra,possideam. Te beatitudo
sempiterna,possideam. Te in medio cordis
mei,vita beata,dulcedo summa animæ meæ!

*Aug. med.
cap. 37.*

Ecce quod concupiui iam video , quod
sperauiam teneo, quod desiderauiam ha-
beo; illi namque in cœlis iunctus sum, quem
in terris positus totâ virtute dilexi , totâ ca-
ritate amplexus sum,cui toto amore inhæsi,
ipsum laudo,benedico, atque adoro.

*Beda in
c. 3. Cant.*

Tantò instantiùs inuentum tenui, quan-
tò tardius , quem quærebam,inueni.

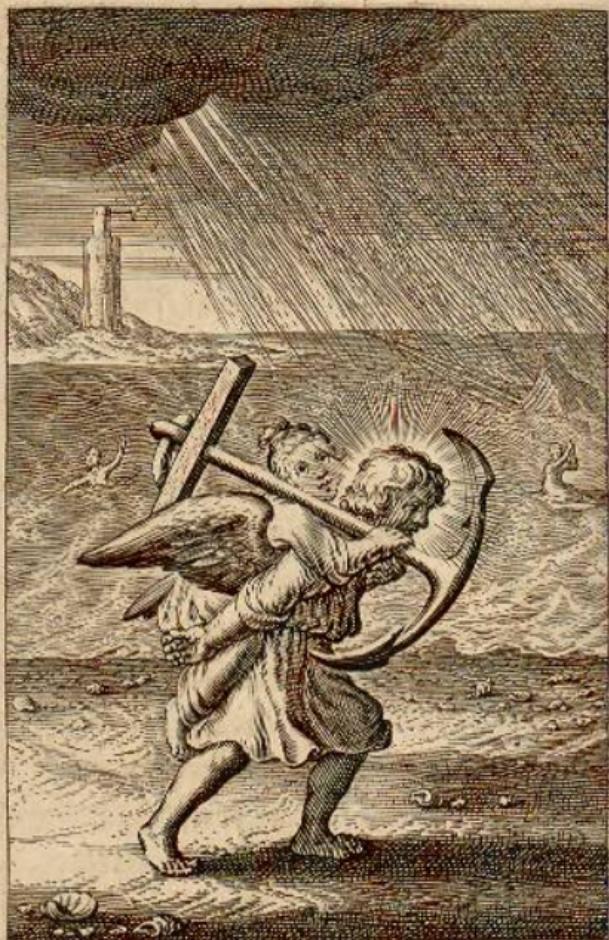
*Orig. ho.
x. in di-
uers.*

O pijssime Domine & dulcissime Magi-
ster! quam bonus es his , qui recto sunt cot-
de , & humiles sunt spiritu! ô quam beati,
qui in simplicitate cordis quærunt te , &
quam felices qui sperant in te! Verum certè
est, & indubitanter verum , quod tu diligis
omnes diligentes te , & numquam derelin-
quis sperantes in te. Ecce enim dilectrix tua
simpliciter quærebat te, & veraciter inuenit
te. Sperabat in te, & non est detelicta à te,
sed plus est consecuta per te, quam expe-
ctarat à te.

*Aug. solilo
cap. 38.*

Gratias Tibi, lux mea , quoniam illumi-
nasti me, & inueni Te , & me, vbi inueni
me,vbi cognoui me, ibi inueni Te, ibi cog-
noui Te; vbi autem cognoui Te, ibi illumi-
nasti me.

*Miki autem, adhaerere Deo bonum est; ponere
in Domino Deo spem meam. Psal. 72.
28.*

XIIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum
est, ponere in Domino Deo spem
meam. Psalm. 72.

Quām mea, per varios, vita est exercita casus!
Ut pila, percussa pulsā, repulsa manus.
Munera belligeri primum placuere Gradiui,
Armaqz, spelaudis, sanguinolenta tuli.
Arma dabant animos, & erat spes omnis in armis,
Ceu foret hac votis meta futura meis
Sæpè vigil tetricas traduxit cantibus horas,
Et custos specula tedia longa tuli.
Nec semel admonitu fraus hostica prodia nostro est,
Cùm signum toties, ore, vel are dedi.
Addidici septis fossam producere castris,
Et sude præfixas impediissⁱ: vias.
Quin etiam subita faciem componere pugna,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certius artes,
Militis auxilio seu Ducis eſset opus.
Ah, quoties Libycas preſbit pes lassus arenas,
Et cecidit madidis sudor in ora comis!
Collaqz, magnanimus tinxit fumantia puluis;
Nec tamen vnda, ſitim que recrearet, erat.
Ah quories gelidos fluiorum innauimus alueos.
Aere grauante humeros, are grauante caput!
Oraqz, preſtatos retinebant mordicus enſes,
Nando per obſtant es cùm veheremur aquas.

Bellantem tenuit iam tot me Mars piter annis,
 Principioq; pedes, sine merebar eques:
 Quoq; tegor, decimā fuit ictus arundine thorax,
 Læsaq; sunt totidem cassis & vmbolocis.
 Lethifero cecidit sonipes mihi tertius ictu,
 Crista quater, galea cuspide, rapt a fuit.
 Quin animam præceps in aperta pericula misi,
 Dum nimis hostili dextera cæde calet.
 Nulla tamen nostro tunc sunt data vulnera tergo,
 Omne sed aduerso pectore vulnus erat.
 Nempe gradum tenui, contra ferrumq; facesq;
 Telaq; precipiti grandine plura tuli.
 Perq; meo factos gladio spatiabar aceruos,
 Imposito subigens corpora strata pede.
 Quis putet, hoc tantis caput insuperabile bellis,
 Non etiam bellis, vota tulisse suis?
 Heu mibi! post partas proprio tot sanguine lauros,
 Post tot ad infernos funera missa lacus;
 Post toties meritas gladio vittore coronas,
 Post tot fixa tuo signa, Gradiue, tholo:
 Vna tot egregios deleuit culpa triumphos,
 Nec fuit vlla super nominis umbra mei:
 Et grauis in pœnam me diruit ære Tribunus,
 Iussit & incincto turpiter ire sago.
 Gloria quin odijs popularibus obruta vertit,
 Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
 O vtinam potius pro te, Deus, arma tulisse!
 Non ita cassa suis laudibus arma forent.
 Te super, intrepidā melius spe, vota locantur,
 Vi fundat trepidas anchora fidarates.

Ergo suum Odrysio positum suspendimus ensem,
 AEraqz, sunt curua iussa valere tubae.
 Tum lucra, tum vigiles, lucro arrisere taberna,
 Vnaqz, Mercurio cura litaſſe fuit.
 Tum piper & lanae lydo reparauimus auro,
 Veximus & grauidâ grana, merumqz trabe.
 Noſtraqz, Barbaricos teigerunt lintea portus,
 Et ſinus inuectâ vix fine merce fuit.
 Scilicet, è minimâ magnum re cogere queſtum,
 Maximus hâc studij parte triumphus erat.
 Creuerat aggestis iam densa pecunia numinis,
 Nec domus immensas arcta tenebat opes.
 Classis & ambustis onerata redibat ab Indis,
 Sed perijt, patrijs proxima classis aquis.
 Plurimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
 Credita periurus debitor eſſe negat.
 Ergo velut liquidis ſal crescit & interit vndis,
 Ut creuifl̄is opes, ſic periſſis opes.
 O quanto placidos tranquilliſſus exigit annos,
 Qui neque lucra cupit, qui neque bella mouet?
 Diues Athlantiade, tua linquo negotia, dixi,
 Nulla mihi vestrâ merce redemta quies.
 Quid facerem, toties fruſtantibus omnia votis,
 Marte negante decus, Murcurioqz fidem?
 Regis in ignotam subrepſi nobilis aulam;
 Magnaqz mox regi fama relata mei eſt.
 Et vocor, & videor, placidoqz arrideor ore;
 Dumqz loquor, pronâ Principis aure fruor.
 Nescio quid fuerit, quod Rex ita cœpit amare;
 Non fuit hoc meriti, ſed magè ſortis opus.

Seu fuerit virtus, seu sors, seu Regius error,
 Maximus exiguo tempore crevit amor,
 Sapè ditem nocti coniunximus, inqu, loquendo,
 Non fuerat visus precipitasse dies.
 Sapè domi tacitas lusu traduximus horas,
 Vnaqu, sapè foris mensa duobus erat.
Non ita Scianum Latia & fauor extulit Aula;
 Clitus Alexandro non ita carus erat.
Commodus haud tantū potuit tribuisse Cleandro,
 Aut Constantini plus amor Ablauio.
Iamqu, suā fateor, fauor hic, nouitate placebat,
 (Vt prop̄e nō solitare res nouitate placent)
Aulaqu, felicem felicem turba vocabat,
 Quod mihi tanta Duci gracia parta foret.
Vah! nimis infidis subnixa potentia sceptris,
 Quæ minimo sortis turbine versa ruit!
Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
 Nec tamen est vitio gratia lœsa meo.
Hei mibi! cœptus amor, subitam se vertit in iram,
 Hostis & è patrio cogor abire solo.
Et veteres auxi casu, noua fabula fastos;
 Fabula sic elegis triste canenda meis.
Arcadij Eutropius, Stilico rediuius Honori,
 Et Constantini Cesaris Ablauius;
Clitus Alexandri, Tiberi Scianus; iuuago
 Heu nimis historia vera fuere mea!
O Deus! o quanto tranquilliūs exigit æuum,
 Qui locat in sceptris votaqu, spesqu, tuis!

Mihi autem adhærere Deo bonum est: posse in Domino Deo spem meam.

Psalm. 72.

Cor humanum in desiderio æternitatis non fixum, numquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius de alio in aliud transit, quærens requiem, ubi non est. In his autem caducis & transitorijs, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, ut nullum bonum præter summum bonum, ei sufficere possit.

Aug. med.
cap. 25.

[Et ego] aliud & aliud sequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te, incommutabile & singulare, indiuisum, unum bonum, quod consequitus, non egeo; quod consequitus, non d'oleo; quod possidens, satiatur totum desiderium meum.

Aug. solle
cap. 11.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quam cum Domino meo esse. *Mihi autem adhærere Deo bonum est.* Da mihi, Domine, donec his fragilibus assisto membris, tibi adhærere, sicut scriptum est, qui adhæret Domino, unus spiritus est cum eo.

Aug. med.
c. 37.

Eligant alij militiam, alij aduocationem, alij diuersas variasque doctrinas, alij negotiationem, alij agriculturā, *mihi autem adhærere Deo bonum est.* Deo adhærere nihil est me-

August. in
Psal. 72.

lius, quando, eum videbimus facie ad faciem;
modò ergo quid? quia adhuc peregrinus lo-
quor. *Adhædere Deo bonum est; sed modò in pe-*
regrinatione, quia nondum venit res: ponent
in Deo spem meam. Quamdiu ergo nondum
adhæsistī, ibi pone spem. Fluctuas? præmit-
te ad terram hanc anchoram. Nondum hæ-
res per præsentiam? inhære per spem: & quid
hic ages, ponens in Deo spem tuam? quod
erit negotium tuum, nisi ut laudes, quem di-
ligis? Ecce si amares Aurigam, non raperes
cæteros ut tecum amarent? Amator Aurige
quamcumque transit, loquitur de illo, ut eum
ament & cæteri.

Basil. in
Psal. 61.

Diuitiae si affluant, nolite cor apponere. Fluxa
est diuitiarum natura, suos possessores, o-
cyus torrente prærapido, prætercurrit; alios
aliò modo, apta mutare Dominos. Hodie
huius est ager, cras erit alterius, & paullò
post ad aliud perueniet. Respice parumper
ad ciuitatis domos; quot nomina ex eo
tempore, quo fuerūt ædificatae, sortitæ sunt,
aliter ab alijs atque alijs appellatae possesso-
ribus? Et aurum è manibus habentis se,
fluens semper ad aliud transfertur; & ab
illo, ad aliud; magis enim aquam manu
circumplexam retinere continenter possis,
quam diuitias conseruare tibi ipsi.

Iusto-

Iustorum iudicio(quælibet bona adfue- Greg.ho-
rint) cum sanctis desiderijs æstuant, bona mil.4.in
minimè videntur. vnde David Propheta, Euang.
qui Regni diuinijs, multisque obsequijs ful-
ciebatur, quamuis & hæc ad necessitatem
bona esse consiperet, vni tamen singulari-
ter bono inhians æstuabat, dicens: *michi au-*
tem adhærere Deo bonum est.

Sit ergo Dominus Deus spes tua, non Aug.in
aliquid aliud à Domino Deo tuo speres: Psal.39.
sed ipse Dominus tuus sit spes tua. Namque
multi de Deo sperant pecuniam; multi de
Deo sperant caducos honores & perituros;
aliud quodlibet à Deo, præter ipsum Deū,
sed tu ipsum Deum tuum pete. Relinque
omnes amores, pulchrior est ille qui fecit
cælum & terram. *Beatus vir cuius est nomen*
Domini spes eius, & non respexit in vanitates &
insanias mendaces.

Sicut autem nemo potest duobus Domi- Orig.in
nis seruire, ita nemo potest in duobus Do- Psal.36.
minus sperare. Nemo potest in incerto diui- hom.54
tiarum sperare, & in Domino. Nemo potest
sperare in Principibus, & in Deo. Nemo
potest sperare in viribus equi, & in Deo. Ne-
mo potest sperare in sæculo, & in Deo. Nisi
enim in solo Deo speraueris, & videat Deus
spem tuam, in sæculum æternum esse con-
uersam, & quia aliam nullam omnino spem
getis, nisi in ipso, qui vivificat mortuos, &
yocat,

vocat, quæ non sunt, non poteris eripi à peccatoribus. Solus enim ipse qui salu*facit sperantes in se.*

*Basil. in
reg. fusius
disp. q. 42.*

Huic qui in homine spem ponit, magnopere est metuendum, ne in execrationem illam incidat: *Maledictus homo, qui confidit in homine, & fulcit carnem brachij sui, & defecit à Domino anima eius. Quæ verba cùm dicunt, Qui confidit in homine, illud præcipiunt; ne quaquam in altero spem poni debere. cùm autem, & fulcit carnem brachij sui; in se, sui habendam fiduciam vetant.*

*Bern. serm.
9.
Beat. qui
babu.*

Quidquid igitur agendum sit, quidquid declinandum, quidquid tolerandum, quidquid optandum. Tu es Domine, spes mea, hæc vna mihi omnium promissionum causa; hæc tota ratio meæ expectationis. Prætendat alter meritum; sustinere se iactet postulus diei & æstus; iejunare bis in sabatho dicat, postremò non esse sicut cæteri hominum glorietur; mihi autem adhærere Deo bonum est ponere in Domino Deo spem meam. Sperent in alijs alijs; fortè hic in scientiâ litterarum; hic in astutia sæculi; ille in nobilitate; ille in dignitate; ille in aliâ qualibet vanitate cōfidat; propter te, omnia detrimenta feci, & ut sterco arbitror: quoniam tu es Domine spes mea. Speret, qui vult, in incerto diuitiarum; ego vero ne ipsa quidem, nisi abs te victui necessaria speo. Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda

tinenda sperabo. Si insurgant aduersum m^e
prælia, si læuiat mundus, si fremat malignus,
si ipsa caro aduersus spiritum concupiscat, in
te ego sperabo. Quid cunctamur abijcere
omnino spes miseras, vanas, inutiles, sedu-
ctorias, & huic vni, tam solidæ, tam perfe-
ctæ, tam beatæ spei, totâ deuotione animi,
toto seruore spiritus, inhærere? si quid illa
impossibile, si quid vel difficile est, quære
aliud in quo speres.

*Fortissimum solatium habeamus, qui confugi- Heb. 6.
mus ad tenendam propositam spem: quam sicut an-
coram habeamus animæ tutam ac firmam.*

Iam spem quasi ancoram [præmisimus] Aug. in
ne in isto mari turbati, naufragemur. Quē-
admodum enim de naui quæ in ancoris
est, rectè dicimus quod iam in terrâ fit,
adhuc tamen fluctuat, sed in terrâ quo-
dammodo educta est contra ventos, & con-
tra tempestates; sic contra tentationes hu-
ius peregrinationis nostræ, spes nostra fun-
data, facit nos non abripi in faxa.

*Adhæreat, quæso, Domine, anima mea post
te, suscipiat me dextera tua; sustollat me su-
per altitudinem terræ, & cibet me illâ cæle-
sti hæreditate, cui suspirat peregrinatio mea
die ac nocte.*

*Sub umbra illius quem desideraueram, sedi.
Cantic. 2.*

XIV.

Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi. Cant. 2.

Fors iter ignotus longum meditabar in oras,

Et bona iam cœptæ pars erat acta via.

Vtq; solet lassus metu spectare viator,

Credebam spatijs pauca deesse meis.

Vt cœpi reliquos metiri prouida passus,

Maius erat medio, quod superabat, iter.

Hei mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,

Totq; nimis durus, millia visa labor.

Ergo oculos cœlo miserâ cum voce tetendi,

Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?

Et mihi, quis, dixi, dabit hisce sub astibus vmbram?

Solis ab infesto verberor igne caput.

Aspice, sub plantis quam ferueat arida tellus,

Siccaq; semustos vrat arena pedes.

Onemora! ô rigore frondosa cacumina, sylva!

O latebra! ô fontes! arboreæq; domus!

O vitinam, virides pandat mihi populus alas,

Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!

Audit ille meas solitus lenire querelas,

Cuius erat toties vmbra petita mihi.

Et scio, quod properas, scio, quas, ait, arripis oras;

Et scio, quam toties anxia poscis opem:

Cœlestis Solymæ longinquam tendis in urbem,

Quamq; agis in terris, hic tibi, vita, via est.

Iamq;

Iamqz grauat longi te tanta molestia cursus,
 Et cuperes Malis fronde virente tegi.
 Ecce tuis venio sperata laboribus umbra,
 Quamqz voues placido tegmine, Malus ero.
 Aspici harentes funestâ ex arbore palmas,
 Quosqz fudit geminos cuspis acuta pedes?
 Aspici in numero laniatum vulnere corpus?
 Aspici? heu vix est corporis umbra mei.
 Hac tibi quæstam fessa dabit umbra quietem,
 Portus & in duris, hac tibi Malus erit.
 Dixerat, & vires subito rediere iacenti,
 Tanta loquente Deo, visqz vigorqz fuit.
 Tunc ego suspiciens, in Sponsum lumina fixi:
 Hei mihi, suspensus de Cruce Sponsus erat!
 Et qualis, Spose, in qua, hac est, quam tristis imagi?
 Hæcine erit capiti Malus aprica meo?
 Hac ego sanguineâ languens residuebo sub umbra
 Tu, crucis infamij stipite fixus eris?
 O mala Malus! & infelix, quæ te manus umquam
 Fixit humo! manus hac, cæde cruenta fuit.
 Attamen hac letos Malus iacit ardua ramos,
 Utqz cubent placidos umbra dat aptatoros;
 Umbris dat aptatoros, sed non tam apta sopori:
 Ab! magis hæ lacrymas, Malus & umbra petum.
 O bona Malus! & ô felix, quæ te manus umquam
 Fixit humo, hanc fidus iam deceperat manum.
 Ah video, cui te similem, mi Sponse, vocabo;
 Sæpè mihi umbrisfera munere functe domus.
 Qualisonista rubris latè sua brachia pomis
 Spargit, & apta siti munera Malus habet;

Exsuper-

Exsuperatq; suas, numerosâ fruge sorores,

Vna nemus laisis, hospitibusq; penus:

Talis es astius mihi, Sponse, caloribus umbrâ;

Lymphaq; dum sitio, dum fameoq; cibus.

O quoties ego te! quoties, mi Sponse, vocavi,

Vt semel illa meum conderet umbra caput!

Hic ego, si liceat, dixi, gemebunda sedeo;

Vt sedet amissio mæsta columba viro.

Et modò purpurei concreto sanguine crines,

Et modò materies, labra, doloris erunt.

Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula

ceruix, Rubraq; tñch sanguinis imbre coma.

Nunc os, nunc atro barba cruore madens.

O quoties latus hoc, lacrymansq; gemenisq; videbo!

Ne videam lacrymis impediareq; meis!

Multa tamen dabit hoc vnu mihi vulnera, vulnus,

Saucia dum geminos labar ad vsque pedes.

Tuncq; iterum amplexu lignum lacrymabile strin-

gens,

Subscribam hec plantis verba suprema tuis:

In duo qui caussam præbent sibi mortis, Amantes;

Mergitur hec lacrymis, ignibus ille perit.

Hanc dolor haurit aquis, hunc amor ignecreat.

S   sub

*Sed umbrâ illius, quem desideraueram
sedi, Cant. 2.*

Crig. hō.
3. in Cant.
Orig. ibid.

AMORIS enim vulnera percussa arbo-
rum solatia syluarumque sectatur.

Sicut [namque] arbor meli inter reliqua
ligna syluae, sic est sponsus inter reliquos fi-
lios, habens fructum, qui non solum sapore
omnes, sed & odore precellat; & duos ani-
mæ sensus: id est gustum & odoratum refi-
ciat: diuersis namque copijs mensam suam
nobis præparat sapientia, in quâ non solum
panem vitae apponit, sed immolat carnes
verbi; & non solum miscet in cratere suo
vinum, sed & mela adhuc odorata & dul-
cia, quæ non tantum in ore & labijs suavi-
tatem reddant, sed & interioribus tradita
faucibus dulcedinem seruent.

Nyff. in
orat. 4. in
Cant.

Is enim qui in sylua naturæ nostræ, ob
suam erga genus humanum benevolentiam
germinauit, eo ipso quod carnis ac sanguine
particeps factus est, quasi malum quod-
dam existit. Nam in hoc fructu videre est
quiddam, quod cum utroque, nimirum,
carne ac sanguine, similitudinem aliquam
habeat: etenim ratione coloris subalbi; car-
ni quod proprium est imitatur; rubedinis
specie cognatio quasi quædam cum san-
guinis naturâ indicatur.

Meritò

Meritò ergo eius desiderauerat vmboram, Bern. serm.
de quo & refrigerium esset & refectionem ^{48. in Cat.}
pariter acceptura. Nam cætera quidem syl-
uarum ligna etsi vmboram solatij habent, sed
non vitæ refectionē, non fructus perpetuos
salutis, vnuus est etenim vitæ auctor, vnuus me-
diator Dei & hominum homo CHRISTVS
IESVS, qui dicit sponsæ suæ : *Salus tua ego sum.*
Propterea ergo CHRISTI potissimum desi-
derauérat vmboram ; quod solus sit, qui non
solùm ab æstu refrigerat vitiorum, sed & re-
plete delectatione virtutū. *Süb vmbrà eius quem*
desideraueram sedi. vmbra eius, caro eius.

Quis enim posset sustinere Solem iustitiae Gul. apud
Delrio in
c. 2. Cant.
nudum? quis non consumeretur ardentibus
radijs eius? assumpsit ergo Sol iustitiae homi-
nem mediatorem, & ita ex coniunctione
solis & humani corporis facta est vmbra.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, sicut Ambr. in
Psal. 118.
Octon. 5.
malum pendens in arbore, bonum odorē mun-
danæ fundebat redempcionis; quæ peccati
grauem detergit fætorem & vnguentum po-
tus vitalis effudit. *Tanquam malum, inquit,*
in lignis sylue, ita consobrinus mens in medio filio-
rum. In vmbrà eius concupiui & sedi. Bona vmbra,
quæ nos ab iniuriantis sole defendit, &
fructus eius dulcis in faucibus meis. Quis fructus
eius dulcis, nisi prædicatio Dominicæ pas-
sionis?

Amb. in
Psal. 118.
Octon. 3.

Nathanaël sub arborefici videtur; David,
in ymbrâ alarum Domini IESV sperare se di-
cit; Zacchæus in arborem sicomori ascendit, vt
CHRISTVM videret. Nobis quoque expan-
dit manus suas IESVS, ut totum mundum
obumbraret. quomodo non sumus in *ymbrâ*, qui Crucis eius protegimur velaméto?
quomodo non sumus in *ymbrâ*, quos cruci-
fixus à malignitate sæculi, & corporis ardo-
re defendit.

Idem ibid.

O&. 4.

Hâc *ymbrâ* David protegi se postulabat,
ne eum per diem Sol vreret vel luna per noctem.
Hanc ymbram spiritalis ministrat gratia, tor-
rida sæculi huius, & mundi æstiua fugienti-
bus. In hâc ergo requiescamus *ymbrâ*, pecca-
torum nostrorum æstibus fatigati; si quos
adussit libido, hos Domini Crux refrige-
ret, in quâ se reclinauit, ut nostra delicta
susciperet.

Hon. apud
Delt. in c.
2. Cant.

Vmbra sit ex corpore & luce, & est itine-
rantium refrigerium ab æstu, & protectio à
tempestate. Arbor vitæ, scilicet *malus*, est
sæcta Crux: fructus eius, *Christus*; *vmbra*, tu-
tela vel refrigerium humani generis, quod
graui onere peccatorum per æstum concu-
piscentiæ premebatur.

Greg. in c.
2. Cant.

Vmbra Christi [siquidem] omnem tenta-
tionum feroarem temperat, & dum aura
suæ inspirationis suauiter mentem tangit,
quicquid noxij caloris sustinebat, expellit,
& quam

& quam iam forsitan nimius vitiorum æstu
marcidam fecerat, vmbra sancti Spiritus,
protegens recreat, ut dum in eius inspiratio-
ne sedens pausat, vires colligat, quibus ad
æternam vitam robustius currat.

Per vmbram ex supernâ protectione refri-
gerium cordis exprimitur. Sicut sponsa in
Canticis Cant.aduentum sponsi præstolata
prænunciat, dicens: *Sub vmbra illius quem de-
sideraueram sedi*, ac si dicat: ab æstu carna-
lium desideriorum, sub aduentus illius pro-
tectione requieui.

Nónne meritò sub arboris huius vmbra
sedit genus humanum, quod per esum lig-
ni scientiæ boni & mali paradysum amile-
rat? graue onus peccatorum in æstu vitio-
rum portabat, quod deorsum in præcipi-
tum tormentorum trahebat, & ideò ad ar-
borem vitæ IESVM CHRISTVM festinabat.

Tu ergo, vide, vt viuas in vmbra eius, Bern.ser.
vt quandoque & regnes in lumine eius. 48. in Cât.
Non enim tantùm vmbram habet, habet
& lucem.

Apostolus dicit: legem, vmbram habere futurorum bonorum, & omnem veterem culturam vmbram & exemplar pronunciat esse cœlestium. Nos autem alieni sumus ab vmbra eorum quoniam non sumus sub le-
ge, sed sub gratiâ, sed quamuis non sumus sub vmbra illa, sumus tamen sub vmbra

S 3 meliore;

Greg. l. 33.
mor. c 3. in
c. 40. Job.

Honor.
apud Delt.
cap. 2.

Orig. hom.
3. in Cant.

meliore; in vmbra enim CHRISTI viuimus
inter gentes.

Ibidem.

Et meritò Sponsa sub meli vmbra sedere concupiscit; sine dubio, ut vitæ, quæ est in eius vmbra, particeps fiat, videtur omnis [quoque] anima, donec in præsenti vitâ est, vmbram habere necessariam, propter illum, credo, ardorem Solis, qui cum exortus fuerit, continuò semen, quod non altâ radice demersum est, arescit & deperit.

Bern. ser.
58, in Cât.

Sed fortasse felicius aliquid ista exper-tam se gloriatur in eo quod se in vmbra di-cit non (ut Propheta) viuere, sed sedisse: sedere enim quiescere est. Plus autem est quiescere in vmbra quam viuere; sicut viue-re plus est quam tantummodo esse in eâ. Igitur quod est commune multorum, Pro-pheta assumens sibi; in vmbra eius viuimus, inquit; sponsa verò, habens prærogati-um, etiam quod sub eâ singulariter sede-rit gloriatur, ubi itaque nos cum labore vi-uimus, qui consciij peccatorum sub timore seruimus, ibi hæc deuota & amans suaui-ter requiescit. Denique timor pœnam ha-bet, amor suavitatem, unde ait; Et fructus eius dulcis gutturi meo; gustum contemplatio-nis significans, quem obtinuerat per amo-rem suauiter subleuata. Ast istud, in vmbra, quia, per speculum & in ænigmate, erit cum de-clinauerint

clinauerint *umbræ* crescente lumine, imò penitus disparuerint, & subintrabit sicut perspicua ita & perpetua visio, eritque non modò suauitas gutturi, sed & satietas ventri, sine fastidio tamen: *sub umbrâ eius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

In te ergo, dulcissime Domine IESV, Bonau. 2.
part. si-
mul. c. 8.
quiescat mens nostra, & à te, nec ad modicum separetur. Stultissimum quidem est, etiam nobilissimo & iucundissimo loco exire. Quomodo audemus, nisi dulcissimum sponsum inspicere, ne subtrahatur à nobis? quid, quæso, nos mouet, aliud intueri? quomodo omnia non despiciunt & despiciuntur?

Configiat, Domine, mens mea, *sub umbrâ alarum tuarum*, ab æstibus cogitationum huius sæculi; ut in tui refrigerij temperamento absconsa, lætabunda cantet, & dicat: *In pace in idipsum dormiam & requiescam.* Aug. med.
cap. 37.

*Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra
aliena ? Psal. 136.*

30.

V. Z.

X V.

Quomodo cantabimus canticum
Dominii in terrâ alienâ. *Psal. 136.*

Quid toties cantus iterare iubetis amici,
Seu lubeat digitis, seu iuuet ore loqui?
Latitiam cantus poscunt, animiq₃ quietem,
Turbida cum mens est, os digitiq₃ dolent,
Quin mage cantandū cū mens iacet ægra, monetis;
Tuncq₃ opus esse lyrā, tuncq₃ opus esse chely.
Nempe suo nimium ne mersa dolore laboret,
Aut intenta suis, sit nimis ipsa malis:
Quid quod opem certæ promittiis usque medela,
Vestra nec exemplo dicta probante carent:
Dicitis hanc causam cur lassus nauita cantet,
Sollicitat celeri cum freta lenta manu.
Quiq₃ gregem virides pascendum ducit in agros,
Non, nisi ne nimium sit mora longa, canit.
Et canit ut fallat fastidia longa viator,
Miles & ut cantet, noxq₃ laborq₃ facit.
Non ego, quod faciunt miles, nauta, atque viator,
Quodq₃ facit pastor, damno rebellis opus.
Addo quod & Domine iam dudu assueta querelis,
Ad solitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixq₃ retentanti iam carmina prisca subibant,
Musica quin etiam res mihi visa noua est.
Utq₃ timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea latitiam lingua modosq₃ timer.

Ad

Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
 Aut solitam digitis sollicitare chelym;
 Aut docto querulas impellere pectine chordas,
 Aut mollem articulis increpuisse lyram;
 Aut leue ceratis modulari carmen auenis,
 Aut voci liquidas associare fides.
 Heu! toties lacrymae sunt, me tentante profusa,
 Et lacrymis, digitis, voxq; retenta fuit.
 Mox luctata iterum cantu deducere vocem,
 Et querulâ digitos attenuasse lyrâ;
 Ne quicquam aduersis sensi me tendere Musis,
 Villa nec est nostrâ barbitos ista manu.
 Interea longâ iam desuetudine pigrâ,
 Artem dedidicit voxq; manusq; suam.
 Nec si nunc studium grauitatis inane retentem,
 Molescant studio tristia fata meo.
 Esto, sciam leuibus tamen addere carmina neruis,
 Aptaq; mutandis sit mihi lingua sonis;
 Et vincam Aonias digitis aut gutture Diuas,
 Et mea sit melior, Marsia Canna tuâ,
 Panaq; muliforem cogam submittere buxum,
 Et superem Thressæ stamina docta lyra:
 Questibus, an cantu videor debere teneri,
 Maxima cui flendi copia semper adest?
 Ah! bene, ne canie, mihi per mala plurima cautum
 Vertit & in morem, iam mihi pene dolor. (est;
 Nec locus, ut cantem, patitur, neque tempora prosunt;
 Utq; locus finat aut tempora, mœror obest.
 Quid? vultis patriâ procul à tellure iacentem,
 Externo patrios orbe sonare modos?

Parsit,

Parcite fortunæ nimis exulis ista repugnant:

Non est conueniens cantibus ille locus.

Exul & à patrio tam longè disolta Cœlo,

Impellam patriæ dulcia fila lyræ?

Parcite tam miserum fortunæ vulnus habent;

Cantandi, externo nulla libido sola est.

Tristia stabilibus manant mihi lumina riuis,

Et videor festam posse ferire chelym?

Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,

Et cytharâ videor posse, vel ore loqui?

Heu! nimis insitunt præsenti pectora fato.

Et numquaam exili⁹ sensus acerbus abest.

Si quisquam his iubeat Amphiona viuere terris,

Aonio numquam pectine tangat ebur.

Respectu Euridicen propero cùm perdidit Orpheus,

Ilicet artifices obriguere manus;

Et manibus cecidit leue cum testitudine plectrum,

Fractaq; sunt casu garrula fila suo.

Quid mihi, non vñā fatorum clade sepulta

Præcipitis, toties vngue ciere fides?

Dum circumspiciens, ubi sim, te Patria specto;

Heu cadit aspectu mens labefacta, tuo!

Cùm semel, ô sperata diu, tibi Patria reddar.

Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Quo-

Quomodo cantabimus canticum Domini in terra alienâ? Psalm. 136.

*Aug. med.
cap. 35.*

VTINAM possem talia dicere qualia hymnidici Angelorum chori! ô quām lubenter me in tuis laudibus totum effunderē? ô quām deuotissimè illa cœlestis melodiæ cantica, ad laudem & gloriam nominis tui, in medio Ecclesiæ infatigabilis perorarem!

*Aug. med.
cap. 33.*

O beatæ niniùm illæ Cœlorum virtutes, quæ laudare possunt te sanctè & purissimè, cum nimiâ dulcedine & ineffabili exultatione! Inde laudant vnde gaudent, quia semper vident vnde gaudere valeant & laudare. Nos verò mole carnis pressi & procul à vultu tuo in hâc peregrinatione positi, atq; per mundanas varietates distenti, te dignè laudare nequimus, laudamus tamen per fidem, non per speciem. Illi verò Angelici spiritus per speciem & non per fidem.

*yf. in
61,*

Nostra certè natura usque adeò delectatur canticis & carminibus, & tantâ cum eis habet necessitudinem & conuenientiam, ut vel infantes ab uberibus pendentes, si fleant & affllicantur, cā ratione sopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos gestant in vlnis, sœpè adeuntes & redeuntes, & quædam puerilia

puerilia ijs carmina decantantes, supercilia eorum ita sopiaunt: quocirca sèpè quoque viatores metidie agentes iugalia animalia hoc faciunt canentes, itineris molestiam illis canticis consolantes; nec solùm viatores, sed etiam agricolæ, vuas in torculari calcantes, vindemiantes & vites colentes, & quodcumque aliud opus facientes sèpè cantant. Nautæ quoque remos impellentes hoc faciunt.

Iam verò mulieres quoque texentes & confusa stamina radio discernentes, sèpè quidem & pet se singulæ, sèpè autem etiam omnes concorditer, vnam quamdam melodiam concinunt. Hoc autem faciunt & mulieres & viatores, & agricolæ & nautæ, laborem qui ex opere faciendo suscipitur, cantu consolari volentes; utpote quod anima, si carmen & canticum audierit, molesta & difficultia sit facilitius toleratura.

[Sed] quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Hebræi non canebat in terrâ captiuitatis, quod in suâ patria canere consueverant. Hæc terra captiuitatis est, alia terra libertatis est; ista peccati, illa quietis æternæ; vallestris ista, illa cœlestis.

[Imò] si caro mentire repugnat, nec subdita est animi gubernaculo, & mètis imperio, aliena est terra, quæ non donatur exercitio cultoris, & ideo non potest fructus charitatis,

Ambz.
enarrat.
in Psal. 36.

Ambz.
enarrat.
in Psal. 36.

Ambz. I. 2.
de pœnit.
cap. II.

tis patientiam pacis afferre : *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Ambri.
in Ps. 118.
Octon 7.

Nazian. de
humana
natur.
Ambri. in
Psal. 118.
Octon. 22.

Qui cantat, vacuus est, & diuersarum cogitationum curas releuat, culpas relegat, sequestrat auaritiam, & non solum corporis voce, sed etiam mentis suauitatem se mulcet.

Nam cum mens querulo semel est obsessa dolore,

Ad latra occlusas tunc habet illa fores:

In regione vimbræ mortis sumus; abscondita est vita nostra, non libera. Erit enim libera in regione viuorum. Ibi ergo viuit anima nostra, ubi nihil mortale, nihil infirmum amicta sit, nihil debitum pœnae; ibi laudabit Dominum, ubi deposito infirmitatis corpore, conformis esse cœperit gloriæ corporis CHRISTI, nam dum in peccato sumus, plenè laudare quid possumus. In vimbrâ sumus hic positi, in vimbrâ viuimus, in vimbrâ laudamus: perfectè in vimbrâ laudare non possumus. Deniq; in terrâ alienâ sumus; quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?

Ibid. supere-
rius.

Eructabat hymnum anima pia, cui dicebat Dei verbum: insinua mihi vocem tuam, quia vox tua suavis est. eructabat hymnum cui dicebat: Fauum distillant labia tua ô sponsa, mel & lac sub lingua tua; sed non potest quis ante eructare hymnum, nisi didicerit iusticias Dei, & didicerit ab ipso Domino Deo suo. ideo specialiter hoc David petit, ut eum do-

ceat

ceat Deus, quomodo cantare potest in metu positus & in timore pœnarum? quomodo cantare potest grauium sibi conscius delictorum; nisi prius fiat venia securus? Denique *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ*, in quâ impugnetur, in quâ captiuetur in lege peccati; in quâ defleat atque deploret suæ captiuitatis ærumnas?

O pax illa, quam videbimus apud Deum! ^{August. in Psal. 136,} ô illa sancta æqualitas Angelorum! ô illa visio & spectaculum pulchrum! ecce in Babyloniam pulcra sunt quæ tenent; non teneant, non decipient. Aliud est solarium captiuorum, aliud gaudium liberorum.

Facile potest demonstrari captiuos nos esse: Non enim respiramus iam in auras illius libertatis; non enim fruimur libertate veritatis; delectationibus temporalium rerum tentamur, & colluctamur quotidie, cum suggestionibus illicitarum voluptatum. Vix respiramus, vel in oratione; captiuos nos esse intelligimus. ^{Ibidem.}

Illi autem qui captiuos duxerunt nos, quando intrant in corda hominum & interrogant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba canticorum:* Quid respondemus? *Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te* ^{Ibidem.}

te nutrit, Babylonia de te loquitur; non
nosti capere nisi quod fulget ad tempus;
æterna meditari ignoras, non capis quod
interrogas. *Quomodo cantabimus canticum
Dominii in terrâ alienâ?*

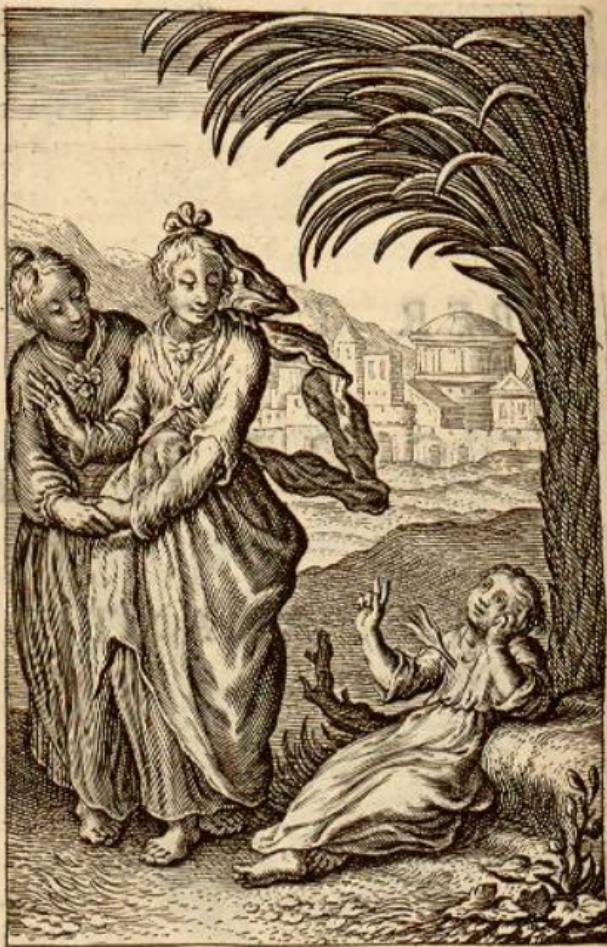

LIBER

LIBER TERTIVS.

S V S P I R I A

ANIMÆ AMANTIS.

*Adiuro vos, filiae Hierusalem, si inuenieritis
dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore
languo.* Cant. 5.

31.

I.

Adiuro vos, filiae Hierusalem, si inuenieritis dilectum meum, ut nūc citis ei: quia amore langueo. *Cant. 5.*

Celestes animæ, Solymæ cœlestis alumne,
 Quæ teritis niueo cœrulea tempta pede;
 Vos ego, vos numquam violando carnine testor,
 (Si meus est vobis fortè repertus amor)
 Dicite, quod coecâ sic eius langueo flammâ,
 Languet ut Assyrio flosculus vestus agro.
 Nempe suæ nuper cum spargeret ille sagittas,
 Delituit proprijs mistus arundinibus:
 Et summâ tristidi præfixus cuspide teli,
 Cor mihi, ceu Parthi, canna redunca fidit.
 Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arsit
 Non furit AEtnæ seuior igne rogus.
 Nunc igitur cupidus de me si plura rogabit,
 (Namque solent cupidi multa rogare proci)
 Dicite, languentis quæ sit mea visa figura;
 Pluraq; languentem non potuisse loqui.
 Si roget; an lento febris inæstuet igne?
 Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
 Si roget, an mortis propior sim visa periculo?
 Dicite quæ vobis, ore tacente, loquor.
 Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
 Sed fati tantum reddere verba mei.
 Si lubeat nostro stamen illi noscere vultus,
 Nec graue sit vobis dicere, qualis eram:

Hac, precor, aut simili, tum me depingite formâ,
 Quâ sciat & morbi quæ sit origo mei.
 Dicite, quod iaceam tenebris ex sanguis oboris,
 Succiduo in nudum corpore lapsa solum.
 Sintq; hebetes oculi, mediâ cru morte natantes,
 Inq; sinu iaceat languida facta manus:
 Nec rosa picta genis, neque viua corallia labris,
 Venaq; vix, quamuis pollice tacta, micet:
 Iamq; diu nullo constet me vivere signo,
 Quam quod anhelanti pectore sapè gemam.
 Quodq; mihi certam non possum fingere caussam,
 Cur toties nullo lasa dolore querar:
 Non possum, nisi fors gemitu se prodere cogat,
 Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
Hac reor, hac nostri fuit vnica caussa doloris,
 Et quid amans esset nescij, amansq; fui.
 Hoc fuit, hoc toties me suspirare coegit,
 Per gremium iniussa cum flueretis aque.
 Hoc, fuit, ut quamuis toties aliena loquenti,
 Illius assidue nomen in ore foret.
 Ergo meus, oro, Dilecta hac dicite, verbis;
^{nam tremor immodicus illius & oculorum rogat}
 Illius immodica quod tremor egra face:
 Dicite, quod lento sic torreor illius igne,
 Ut rosa cœlesti torrida facta cane.
 Dicite, quod longâ sic eius languore flammâ,
 Ut languent siccâ lilia cana coma.
 Dicite quodq; mei caussa vnica sit languor,
 (Qui simul est mortis caussa futurus) Amor.

Adiuro vos, filie Hierusalem, si inuenieritis Dilectum meum, ut nunc ei: quia amore langueo. Cant. 5.

PROBavit dilectionem suam nobis <sup>Nyss. orat.
13. in Cat.</sup> præclarus ille pro cœs animarum nostrarum CHRISTVS, quâ adductus etiam tum, cùm adhuc peccatores essemus, pro nobis mortuus est. Idcirco sponsa vicissim, amore incensa erga illum, qui ipsam dilexerat, demonstrat latens in se dilectionis telum, imò in pectore.

Sagittarius autem eiaculatus hoc telum, <sup>Nyss. orat.
4. in Cat.</sup> est ipsa dilectio, & Deum esse dilectionem, sacris è litteris didicimus, qui quidem telum electum, Deum illum vnigenam, ad eos mittit, qui seruantur; spiritu vitæ, triplicem cupidis aciem inungens, vt eum in quem immissa fuerit, vna cum telo, & ipso sagittario, is vnum colligat. Itaque videt iam anima per diuinos gradus in sublime deducta dulcedinem dilectionis, tamquam telum in se, quo vulnerata est. O præclarum vulnus! ô dulcem plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quasi quoddam ostium & ianuam sibi aperiens ipsâ diuisione.

Quàm pulcrum est, quàm decorum, vulnus à charitate accipere? Alius iaculum casei amoris accepit, alias terreno cupidine vulneratus est; tu nuda membra tua, & præ-

be te iaculo formoso; siquidem Deus sagittarius est. Audi scripturam de hoc eodem iaculo; imò ut amplius admireris , audi ipsum iaculum quid loquitur : *Posuit me in sagittam electam, & in pharetrā suā seruauit, & dixit mihi magnum est tibi hoc vocari puerum meum. Intellege sagittam, quid dicat, & quomodo à Deo sit electa. Quām beatum est, hoc iaculo vulnerari!*

Hier. epist. 104. ad Principiā. Nec mirum si sponsus habeat plures sagittas, de quibus in 119. Psalmo dicitur: *Sagitta potenteris acutæ. His sagittis & Cleophas, in itinere, cum altero vulneratus aiebat: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis?* Et in alio loco legimus: *Sicut sagitta in manu potentis, ita filii excusorum.* His sagittis totus mundus vulneratus & captus est. Paulus sagitta fuit Domini, qui postquam ab Hierosolymis usque ad Illyricum missus arcu Domini, huc illucque volitauit; ad Hispanias ire festinans, ut velox sagitta, sub pedibus Domini sui, Orientem Occidentemque prosternat.

August. med. c. 40. Quid ergo dicam? quid faciam? quo vadam? Vbi eum quæram? vel quando inueniam? quem rogabo? quis nunciabit Dilecto meo, quia amore langueo?

Aug. solil. cap. 1. O vita, cui omnia viuunt, vita quæ das mihi vitam; vita quæ est mea vita! per quam viuo, sine quâ morior; vita per quam resuscitor, sine quâ pereo; vita per quam gaudeo,

finc

sine quâ tribulor; vita vitalis, dulcis & amabilis, semper memorialis, vbi quæso es? vbi te inueniam, vt in te deficiam, & in te subsistam? propè esto in animo, propè in corde, propè in ore, propè in auribus, propè in auxilio, quia amore langueo, quia sine te morior?

Anxia vota, suis nesciunt esse contenta
meritis; ideo alienæ precis mendicant suf-
fragia: *Adiuro vos, inquit, filie Hierusalem;* vos
nunciate, quibus patet ad dilectum familia-
ris accessus; vos nunciate, quæ nostis ex par-
te, quâta sit amatorij virtus languoris, quam
sit fortis vt mors dilectio.

Sed quorsum sic adiurat? Nónne Dile-
ctus cūcta nouerat, & in his amorem Spon-
sæ amantis? si Petrus dixit: *Tu scis, quia amo te,*
quanto magis, ô dilecta, tam prudens, tam
fidelis, per temetipsam absque internuntijs
dicere poteras Dilecto, & frequenter sine
dubio dixisti; dilecte nullum tibi absconditum
est cor, nullius occultus amor, *tu scis,*
quia amore tui langueo. Quorsum igitur, tendit
hæc adiuratio? Nónne vt percussa, percu-
tiat? vt vulnerata, vulneret?

Nunciate ei, non quasi ignorati (nihil enim
ei incognitum est) sed quia gaudet, quæ no-
uit de dilecta etiam ex aliis intelligere.

Narrate & annunciate, & exaudiat vocem
vestram, vt refoueat vota mea, *Annunciate,*
quia amore langueo. Non languet amor, sed

T 4 languet

Guilb.
Abb. ser.
46. in Cat.

Rupert. in
Cant.

Guil. apud
Delrio
Cant.

Guilb.
Abb. ser.
64. in Cat.

languet amans; vbi viget amor, ibi viget languor, si absit, quod amatur; languet animus dum æstuantis voti nimietate conficitur; liquefactus se fugit animus amoris violētiam ferre non valens. Sic enim in cōsumptâ materiali & iam deficiente, languidiora redduntur ignis incendia. Et Deus noster ignis consumens est. ô potens & præpotens passio charitatis! si non temperatur, non toleratur. Iure potens, quæ animum, quem possederit, sui ipsius efficit impotem.

Rupert. in
Cant.

Guilb.
Abb. ser. 66
in Cant.

Guilielm.
apud Del-
rio in c. 5.
Cant.

Bona. soli-
lo cap. 2.

Annunciate, quia amore langueo, præ magno faciei eius videndæ desiderio; vitæ tedium patior, & vix præsentis exilij moras sustineo.

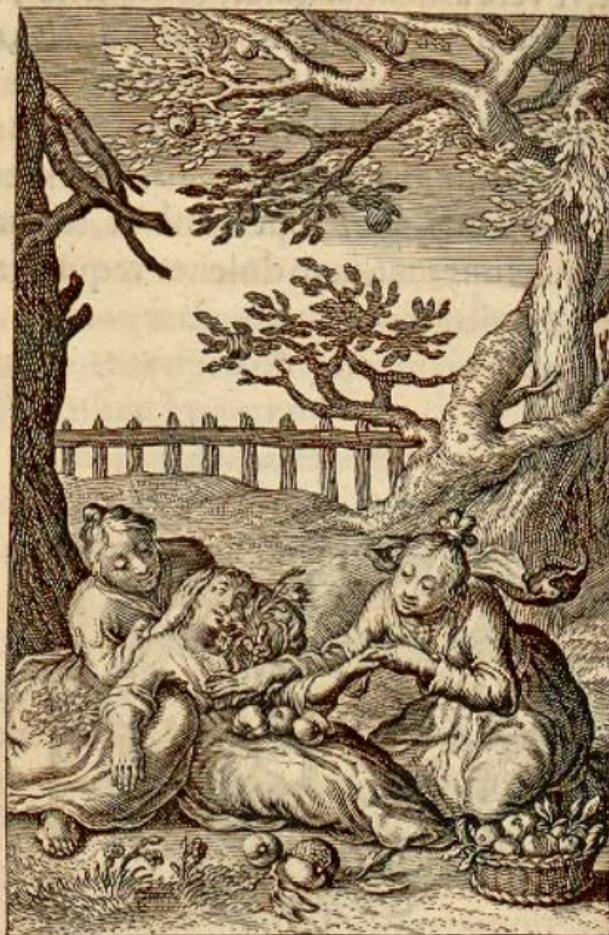
Singultus de imis prodeuntes præcordiis, crebri gemitus, nonne sunt quædam eructationes spiritus & conceptæ gratiæ? nonne talibus indiciis se probat lāguor amoris? Non est occultatus languor, quādo gemitus non est absconditus. Ipse se prodit languor, cùm hæc producit indicia.

Langueo in amore mei, præ amore Sponsi cœlestis. Amoreius languidum & remissum in me facit amorem mei ipsius. Meo amori mortua, viuo ego, iam non ego, sed viuit in me Sponsus. Me namque amo, non amore mei, sed amore sponsi qui me amat. Non amo me, in me, sed me in ipso, & ipsum in me.

Eia dulcissime IESV, transfige saluberrimo

mo vulnere amoris tui, medullas animæ
meæ, ut verè ardeat, *langueat*, & liquefiat, &
solo tuo desiderio deficiat; *cupiat dissolai*, &
esse tecum. Te solum semper esuriat panem
vitæ, qui de Cœlo descendisti. Te sitiatis fon-
tem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem
veræ voluptatis. Te semper ambiat, te quæ-
rat, neque inueniat, in te dulciter requiescat.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia
amore languo. Cantic. 2.

32.

II.

Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo. *Cant. 2.*

O Amor! ô quantis ^{populas} torres mihi viscera flammis!

O Amor! ô animi blande Tyranne mei!

O Amor! ab tantos quis pectore comprimat ignes?

Parce, vel in vapidos dissolutor cineres.

Parce Amor, ô toties repetitis parce sagittis!

In noua pars animi, vulnera nulla vacat.

Parce Amor, & nocuæ procul abiçce telapharetra,

Proxima quam iacies figet arundo necem.

Ab perij! neque nota mihi suspiria duco,

Quæ sonat, ignoto vox ab amore sonat.

Scilicet arcanos penitus grassatus in artus,

Iam mea, victor ouans, regna subegit Amor.

Me miserabil tantos nemo miserabitur ignes?

Nemo vel è terris, nemo vel è superius?

Tuq₃, meus (tanti caussa vnica qui tormenti es)

Tu meus, hæc sicco lumine cernis Amor?

Vos saltem AEtherij Cælo properate coloni,

Vos, quibus à simili mens calet icta face:

Ferte rosas, date mala, & odore Chloridis herbas,

Quicquid & Alcinoüs, Floraq₃, quicquid habet.

Ferte rosas, date mala ardentibus obvia flammis,

Mitior in malis est amor, in q₃ rosis.

Ferte rosas manibus, calathis effundite mala,

Fors erit hinc nostris certa medela malis.

Sed

Sed quid ago? quid posco rosas? quid postulo mala?
 Est dolus in malis, est dolus inq; rosis:
 Forsan Amor falsi regitur velamine mali,
 Aut sua spiniferis occulit armarosis.
 Periuro simplex malo delusa Cydippe est,
 Et Venus armata cuspidelæsa rosa.
 Nolo tuas Cythreas rosas, tua mala, Cydippe,
 Nescia perfidia mala rosasq; velo.
 Quales Dorothæ superis tulit Ales ab hortis,
^{Quotop suæ} ^{Vnde} Canag, quæ stupuit Bruma rubore rosas.
^{Au} ^{Tum} ^{egem} Quale tibi Elysii venis, Luduina, virens
^{Dennam} ^{volum} ^{veritatem} vixit armata Divers.
 Angelus o carptum politice litorum.
 Has mihi posco rosas bac mala, hec lilia posco,
 Nescia perfidia lilia, mala, rosas.
 His mihi vernantem viridi super aggene lectum.
 Pictaq; puniceis sternite fulcræ crocis.
 Fiscinaq; è lento fiat pulvinus hibisco,
 Fiscina quam viridi farciat herba eoro.
 Iungite vamineis collecta ligustra quas illis,
 Et pluar in laxos lutea Calthæ sinus:
 Iunceaq; egregijs onerate canistra Hyacinthis,
 Misceat & calyces Bellis amœna suos:
 Spicaq; Narcissusq; & apex stellatus Amelli,
 Pulcraq; caruleis cum Cyanis Anemon,
 Et Nymphaea marina, immortalesq; Amarantbi,
 Iridis & Viola multicoloris opes.
 Iunctaq; Smilacibus Peonia regia paruis,
 Cunctaq; que Pasto diuite sexta virent.
 Addite deceptas Arabo de cortice frondes,
 Et Myrthum & Daphnen Cecropiumq; Thymū.
 Scrpil-

Serpillumq₃, Chamamelumq₃, Aloenq₃, Ciperumq₃,
 Ziberthumq₃
Et Nardum & Tymbrā, Cynamiaq₃ & Casiā:
Cyniamiaq₃ Balsmariaq₃
Et Costum & Stacten, & olentis geruen Amomi,

Et Cilicu[m] totā sternite messe solum.

Sternite, & hoc anima quidquid super exspirādum
 Roscidulus, finite, elangueat in folijs. [est,

Tunc ego sic moriens componam leniter artus,

Vt Rosa deciduas vngue resecta comae.

Aut moritura graues inclinant Lilia culmos,

Quaq₃ halant animas gramina messa suar.

Fulcite

Fulcite me floribus, stipate malis; quia amore langueo. Cant. 2.

Bern. ser.
51. in Cāt.

CREVIT amor, quia incentiuam amo-
ris plura solito processerunt. [sed] post
illa omnia, Sponso (more suo) secedente;
illa, languere amore se perhibet, id est, p̄x
amore. Quò enim grauiorem fuerat experta
præsentiam, eo postmodum absentiam mo-
lestiorem sensit. Subtractio nempe rei quam
amas, augmentatio desiderij est, & quod ar-
dentiùs desideras, eo cares ægrius. Rogat
proinde ista interim odoramentis florū
ac fructuum confoueri, quo usque denuò
reuertatur, quem molestissimè sustinet re-
morantem.

Giften. in
c. 2. Cant.
expos. I.

[Nempe] quod amentibus sàpè eueni-
re solet puellis, ut p̄x amore ad illius quem
depereunt absentiam, & corporis languo-
rem & animi patientur deliquium, hoc
Sponsæ frequentius in Canticō Cant. eue-
nisse comperimus. Nam in huiuscemodi de-
liquio constituta prima illa protulit verba:
Osculetur me osculo oris sui, hanc ægritudinem
sece oppiimentem, Sponso, ut nuncient, so-
cias supplicibus exorat verbis; cùm defati-
gata iam esset in illo quærendo, dicens? *Ad-
iuro vos filiae Hierusalem, si inueneritis Dilectum
meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo;* quin
imò

imò & hoc ipso amore , eadem in somnum dicitur incidisse , ita ut Sponsus eam miseratus , in ea ipsa protuperit verba . *Adiuro vos , ne susciretis .* At nullibi sanè clariùs describitur istiusmodi eius deliquum , quām in prēsentī sententiā , in quā ipsamēt ægritudinē suam , simul cum illius causā exprimens illa exposcit remedia , quæ præsentanea ijs exhiberi solent , qui talem patiuntur languorem , flores , odores , vina , & poma .

Bonus certè languor , cùm infirmitas hæc non sit ad mortem , sed ad vitam , vt glorificetur Deus per eam . Cùm ardor , febrifve ista , non sit ab igne consumente , sed ab igne potiùs perficiente . Porro quod aduertitur in ægritudinibus corporalibus , vt languens (cùm sibi integrum non sit voluptatem capere ex ciborum varietate , vel gelidarum refrigeratione) nē omni penitus careat delectatione , cubiculum sibi cureret vitiōi fronde conuestiendum , ac varijs & odoratis floribus , pomisve exornandum , quibus visum & defessum mœstūm ve soletur animum : Illud idem prudens efficit anima , quæ ardentissimo laborans Diuini amoris Languore , cùm humanos gustus nequeat percipere , diuina verba audire exoptat , & toto laborat studio , vt actiones , opera que sibi recenseantur CHRISTI dilecti sui , & istiusmodi florū ac pomorum

morum suauissimo odore ac pulcritudine,
vires sibi ad seruiendum Deo , & spiritus
suppeditanos confidit.

**Dekio in
c. 2. Cant.** *Fulcite me floribus, ô columnas admirabiles!*
ô noua fulcra ! quomodo flores columnæ
fiunt ? quomodo queunt retinere nutatæ?
quid ni sustineant, nixam lacerti fortissimo-
rum athletarum & gigatum , quorum robur
inexpugnabile fuit? quidni sunt columnæ, &
quidem adamantinæ , quæ duratione sunt
æternæ, celsitate cœlum, altitudine, (inferno
terribiles) ad tartara usque penetrârunt.

Ibidem *Stipate me malis. Non vult super fundamen-
to CHRISTI ædificare lignum, non fœnum,
non stipulam ; quia hæc ignis absumet ; sed
poma suauissima.*

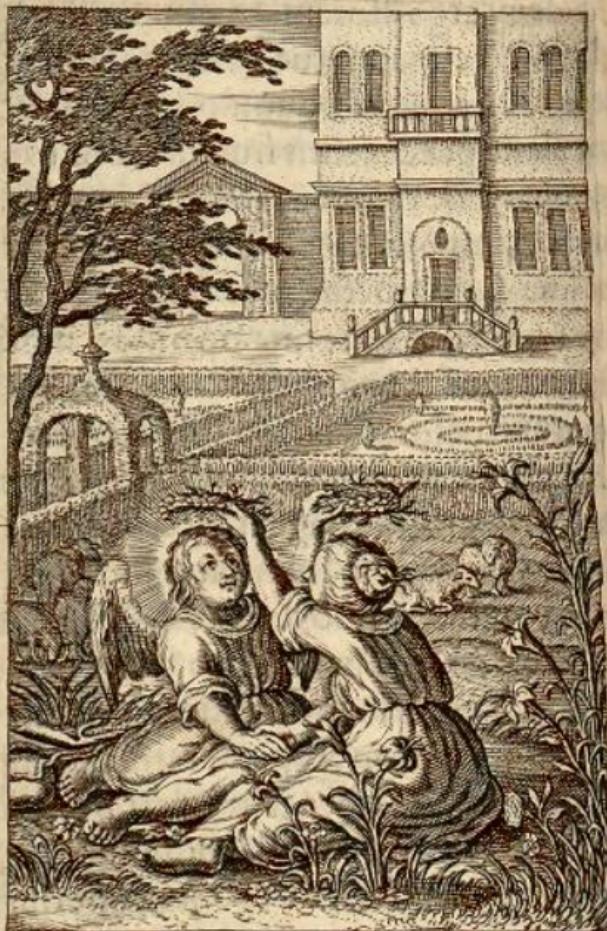
**Nysien.
orat. 4. in
Cant.** *Quodnam enim spectaculum elegatius
excogitare quis possit, malorum composi-
tione: cum ordine continuo fructus, hic bel-
lè collocatus atque in loco confertim posi-
tus varietatem quamdam aspectui exhibet;
rubidine, cum colore subalbo, permistâ.*

**Greg. in
c. 2. Cant.** *Sponsa[verò] quia amore languet; fulciri
se floribus, & stipari malis appetit ; quia ; dū
se æternitatis desiderio afficit; dum, qualiter
illuc perueniat, totâ anxietate perquirit(eò
quòd perfectionem, dum in carne viuit, om-
nino non inuenit) fatigata in desiderio suo
requiet; & in hoc solo gaudet ; si circa se
respicit, vel quibus ipsa proficiat, vel in quo-*

xum

rum profectione consolationem, de lan-
guore suo, recipere possit.

Fidem[ergo]florem; fructum, actum in-^{Bern. ser.}
tellige. Nec incongruè ut opinor id tibi vi-^{st. in Cate-}
debitur, si aduertas quomodo instar floris
necessario præcedentis fructum, bonū quo-
que opus, fide oporteat præueniri. Alioqui
sine fide, impossibile est placere Deo. Itaque
nec sine flore fructus, nec sine fide, opus
bonum. Sed & fides sine operibus mortua
est; sicut inutiliter quoq; flos apparet, vbi nō
sequitur fructus. *Fulcite me floribus, stipate me
malis, quia amore lagueo.* Cùm præsto est quod
amat, viget amor; lagueat cùm abest: quod
non est aliud, quām tedium quoddam im-
patiētis desiderij, quo necesse est affici men-
tem vehementer amantis, absente eo quem
amat; dum totus in expectatione, quantam-
libet festinationem, reputat tarditatem. Et
ideò ista postulat sibi accumulari bonorum
operum fructus, cum fidei odoramentis, in
quibus moram faciente sposo, interim re-
quiescat.

Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter
lilia; donec aspiret dies et inclinentur umbrae. cant.
33.

III.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui
pascitur inter lilia, donec aspiret
dies, & inclinentur umbræ. *Cant. 2.*

Felix animæ populus genialis Amantum,

Quas amor irrupta necit virimq; fide!

Non ego præ vestrâ fortunam optauero Regum;

Nam puto Cælicolum vos ego sorte frui.

Sed neque iam Siculi mirer noua vota Tyranni,

Optantis, Pythiæ tertius esse Comes.

Equis enim socijs mediis neget esse duobus,

Quos sibi tam sancto fœdere iunxit Amor?

Aurea conditio, quoties redamantur amantes,

Reddit & alternas mutuâ flamma vices!

Hac ego me toties optauit lege beatam,

Ad sua cum trepidam signa vocaret Amor.

O quoties dixi; si quando cogar amare,

Non nisi qui pariter me redamârit, amem!

Audij optantem volucrum Deus ales Amorum,

Et quid, ait, dubitas? ut redameris, ama.

Vicino extimui præsentis Numine Diui,

Attonuitq; meum vox inopina caput.

Equid inexpertam puer, inquam, perfide castri,

Auspiciisq; iubes era merere tuis?

Sapè quidem iuueni mibi narravere sodales

Gaudia quanta suis pollicetur Amor.

Sapius at contra monuit me sedula nutrix,

Cum velox gerula sarcina parva sinu.

terre

v. 2

Vera

Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,
 Quæ cecinit castis ingeminanda chorus:
 „ Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur
     in Hyblâ,
 „ Cærula quot baccas Palladis arbor habet;
 „ Littore quot conchæ, tot sunt in amore do-
     lores,
 „ Res est solliciti plena timoris Amor.
 Semper enim miseris timor ille flagellat amantes,
     Ne fors non redamet, quem tamen alter amat.
 Fida vel alternis si sint rata fœderâ vincit
     Tum grauis, ut constent fœdera, cura subit.
 Curre per historias; quotus heu! securus amauit?
     Hunc breuis, hunc fictus ludificauit Amor.
 Quâ Paris Oenone sine vivere posse negabat,
     Oenonem potuit deseruisse Paris.
 Dilecti Hypsyphile non mansit Iasonis vxor,
     Non mansit reducis sicut euntis erat.
 Thesea crudelem quoties Ariadna vocauit,
     Nauigio numerum questâ deesse suum?
 Quin etiam leuibus monstras. Puer improbe, pennis,
     Quâm citò succedat, quâm citò cedat amor.
 Ita igitur, leuibusq; animas modò credite flammis
     Cùm sua non aliter sceptra Cupido gerat.
 „ Et leuis est multoque suis ventosior alis,
 „ Gaudiaq; ambiguâ datque negatq; fide,
 „ Tum pudor audaces tinxit tibi perfide, malas,
     Teq; leuem celeri fassus es esse fugâ.
 Tuncq; ego, Cyprigenæ detectâ fraude, triumphans,
     Instabilem iussi lata valere Deum.

Et tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdera iungam,

Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.

Donec ab aëreis labentur montibus umbræ,

Et reducem fugient umbrasq; noxq; diem.

O liquidae ambrosiae! ô Diuini nectaris haustus!

O amor! ô quanti pocula mellis habes!

Quid totis Te, Dius amor, sit amare medullis,

Expertus nisi sit, d' cere nemo potest:

Quid verò sit amare, iterumq; abs te redamari;

Sit licet expertus, dicere nemo potest,

Omnibus hisq; etiam supereminet illa voluptas,

Fidus hic aeternum quod sibi constet amor.

O Amor! ô mea dulcedo! mea vita, meum mel!

Aut mellii geminum si quid Hymettus habet?

O Amor! ô quoties, ô quæ mihi gaudia misces,

Dum, quod amas redamer; dū, quod amere, subit!

Dumq; iterum aeternos recolo fore fœderè nexus

O Amor! ô quanti gestio lætitias!

Non habet hic miseros Amor, ut leuis ille, timores;

Affluit hic lætis, ingemit ille malis.

Pascitur in riguis, vbi carent, lilia, campis,

Et sua Virgineos dicit in arua greges.

Scilicet aethereum decet hic flos purus Amorem,

Et benetam castas pascit hic ortus oves.

*Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pasci-
tur inter lilia ; donec aspiret dies &
inclinetur umbræ. Cant. 2.*

Bern. ser.
43. in Cát.

QUID est hoc quod dicit, Ille mihi, & ego illi? Nescimus quid loquitur, quia non sentimus quod sentit. O sancta anima, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Quænam, quæso, hæc inter vos tam familiariter favorabili-terque discurrens exhibitiō & redhibitiō? i-
bile, tuque vicissim illi; sed quid? id ipsum eitu, quod tibi ille? an aliud? si nobis, si ad nostram loqueris intelligentiam, euidenter quod sentis, edicito: quo usque animas no-
stras tollis? An secundum Prophetā, se-
rum tuum tibi? Ita est. Affactus locutus est,
non intellectus; & ideo non ad intellectum.
Ad quid ergo? Ad nihil, nisi quod mirabili-
ter delectata & affecta vehementer ad desi-
deratos affatus, finem illo faciente, necta-
cere omnino quiuit, nec tamen, quod sensit
exprimere. Neq; enim ut exprimeret, sic lo-
cuta est, sed ne taceret. Ex abundantia cor-
dis, os locutum est; sed non pro abundantia.
Habent suas voces affectus, per quas se etiā
cūm nolunt, produnt. Timor, meticulosas;
dolor gemebundas; amoris iucundas. Eius-
modi certum est, non nutu prodire animi,
sed erūpere motu. Sic flagrans ac vehemens
amor præsertim Diuinus, cūm se intrā cohi-
bere

bere non valet, non attendit quo ordine,
quâ lege, quâve serie, seu paucitate verborû
ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sen-
tia detimentum. Interdū nec verba requi-
rit, interdum nec voces omnino vllas; solis
adhuc contetus suspirijs. Indè est quod spō-
sa sancto amore flagrans, idque incredibili
modò, sanè pro captandâ quantulacumq;
euaporatione ardoris quem patitur, nō con-
siderat, quid, qualiter eloquatur, sed quic-
quid in buccam venerit, amore ingenti, non
enunciat, sed eructat *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Nihil consequentiae habet, deest oratio-
ni. Quid indè? Ruétus est. Quid tu in ruétu?
queras orationum iuncturas, sollemnia di-
ctionum: quas tu, tuo ruéui leges imponis
vel regulas? Non est dubiū; duorum quidem
hoc loco amor mutuus flagrat; sed in amore
summo, vnius profecto felicitas, alterius mi-
ra dignatio: neq; enim inter pares est cōsen-
sio seu complexio hæc Ait itaque: *Dilectus*
meus mihi, & ego illi, principiū Dilecto tribuēs;
in consequentibus; *Ego, inquit, Dilecto meo, &*
Dilectus meus mihi: cōsummationem æquè illi
concedens. Nunc iam videamus quid dicat:
Dilectus meus mibi. Si enim hoc recipitur, vt
subaudiamus, intēdit, & sicut Propheta ait:
Expectans expectavi Dominū & intēdit mihi: ego
in verbo isto sentio, nescio quid, non planè
exiguum, nec mediocris prærogatiæ.

Bern. ser.
sequentia.

Audite gaudium meum quod sensi; & ve-
strū est, audite gaudentes sponsa locuta est,
& dixit, sponsum intendere sibi. Quæ est
sponsa, & quis est sponsus? Hic, Deus noster
est; & illa, si audeo dicere, nos sumus; gau-
deamus. Nos sumus in quos intendit Deus.
Quanta tamē disparitas! quid terrigenæ &
filij hominum corā illo? quid sibi vult ergo
ista inter tam̄ dispare comparatio? Aut illa
in immensum gloriatur, aut is in immensum
amat. Quā admirabile est quod illius inten-
tionem ista quasi sibi propriam vēdicat, di-
cens: *Dilectus meus mihi.* Nec eo contenta ta-
mē pergit amplius gloriari; respōdere se illi,
quasi ex æquo morem gerere, rependere vi-
cem. Sequitur enim, & ego illi, insolens ver-
bum, & ego illi; nec minus insolens: *dilectus*
meus mihi, nisi quod utroque insolentius,
utrumq; simul. O quid audet cor purum &
conscientia bona, & fides non ficta! *Mihi,* in-
quit, intendit. Ita ne huic intenta est illa maie-
stas, cui gubernatio pariter & administratio
vniuersitatis incumbit & cura sæculorum,
ad sola transfertur negotia, imò otia amoris
& desiderij huius. Ita planè. Prudentiam
cæteris creaturis non negamus; curam spon-
sa vindicabit sibi. [Sed &] propterea utrum-
que ponit, dicens: *Ille mihi & ego illi.* Ille mihi,
quia benignus & misericors est; ego illi, quia
non sum ingrata; Ille mihi gratiam ex gratiâ;

ego

ego illi gratiam pro gratiâ ; Ille meæ libera-
tioni, ego illius honori, ille saluti meæ , ego
illius voluntati; ille mihi & non alteri, quo-
niam vna sum columba eius; ego illi & non
alteri, nec enim audio vocem alienorum.

Anima[enim] ex eo quod se diligere & Bern.ser.
vehementer diligere sentit, etiam diligit ni- 62,in Cât.
hilominus vehementer non ambigit, ac de
suâ singulari intentione, sollicitudine, curâ,
opera, diligentia, studioque, quo incessanter
& ardenter inuigilat, quemadmodum pla-
ceat Deo , æquè hæc omnia in ipso indubi-
tanter agnoscit, recordans promissionis eius;
in quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis, ergo nec dubitat se amari , quæ amat. Ita est.
Amor Dei amorem animæ parit.

Et vnde tibi, ô humana anima , vnde tibi
hoc? vnde tam inæstimabilis gloria , vt eius Bern.serm.
sponsa merearis esse , *in quem desiderant Angeli* Domin. I.
prospicere? vnde tibi hoc, vt ipse sit spōsus tuus,
cuius pulcritudinem Sol & Luna mirantur, ad cu- post octa.
iis nutū vniuersa mutantur? Quid retribues Epiph.
Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? vt
sis socia mēsæ, socia Regni, & socia thalami
vt introducat te Rex in cubiculum suum,
vide quibus brachiis vicariæ charitatis reda-
mandus, & amplecténdus sit, qui tanti te esti-
mauit, imò qui tanti te fecit. Desere carna-
les affectus, sœculares mores dedisce , con-
suetudines noxias obliuiscere. Quid enim

putas? Nónne stat Angelus Domini, qui se-
cet te medium, si fortè (quod auerat ipse)
alterum admiseris a matorem?

A u t h . S c a -
I x p a r a d y s i Zelotypus est sponsus iste si fortè alium
c. 9. t o m . 9. amatorem acceperis , si alijs placere studue-
A u g u s t . ris , statim discedet à te ; & alijs adhærebit
adolescentulis.

B e r n . s e r . Quis huic iam imputet præsumptioni vel
70. i n C à t . insolentia , si se dicat iniisse societatem cum
illo qui pascitur inter lilia ? etiam si inter syde-
ra pasceretur , eo solo quo pasceretur , nescio
quid magnum videri possit , cum eiusmodi
amicitias seu familiaritatem habere . Non
ignorat [sponsa] vnum esse , & qui nascitur ,
& qui pascit ; inter lilia commorantem , &
regnantem inter sidera : Nam qui in altissi-
mis est Dominus , in imis est Dilectus ; super
sidera regnans , & inter lilia amans , Amabat
& super sidera , quia nusquam & numquam
potuit non amare , quia amor est : sed donec
ad lilia descēdit , & pasci inter lilia compe-
tus est , nec amatus est , nec factus dilectus ;
quia non potuit antè diligi quām agnosci , ô
verè amandum & totis medullis cordis am-
plectendum sponsum ! quærenda in spiritu
hæc refectio inter lilia ; nam corporea cogi-
tare , ridiculum est . Quin ipsa lilia spiritualia
à nobis demonstrāda erunt . Quæ ergo sunt
illa lilia è quibus species decoris eius ? Proce-
de , inquit , & regna , propter veritatem & mansue-
tudinem

radinem & iustitiam. Bonum lilyum veritas, candore conspicuum, odore præcipuum. *Est & mansuetudo.* Quod autem *iustitia* lilyum sit, recordamini de scriptura; quia *iustus germinabit sicut lilyum.* Sunt multa apud sponsum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempè quot virtutes, tot lilia. Et fortasse propterea ipse se lilyum appellauit, quod totus versetur in lilijs; & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: conceptio, ortus, conuersatio, eloquium, miracula, sacramenta, passio, mors, resurrectio, ascensio. *Quid horum non candidum, & non suauissime redolens?*

Nimirum hic est præclarus ille pastor,
Nyssin
orat. 4. in
Cant.
 qui non fœnum gregi, pabuli loco præbet, sed puris lilijs oues alit, non amplius fœno fœnum nutriendis. Est enim fœnum brutorum naturæ proprium, ac peculiare alimentum; homo autem, cùm rationis sit particeps, verâ ratione pascitur. Quod si eiusmodi fœno saturaretur, & ipse in fœnum commutaretur. Est enim præscriptum, *omnis caro fœnum est;* quamdiu scilicet caro existit; at si quis spiritus fiat è spiritu progenitus, non amplius vietu gramineo pascetur, sed spiritus ei pro nutrimento erit, id quod puritas & fragrantia lilyj obscuriusculè denotat. *Quin etiam ipse, lilyum fragrans ac purum erit, in naturam ipsius alimenti commu-*

commutatus, atque hoc sibi vult; Dies per dios diffusa siue perflans, quemadmodū Divina vox loquitur, cùm diffusionem, per spiritum radiorum factam & perspirationem appellat, per quam umbræ huius vitæ remouentur, in quas studiosè defixis oculis respiciunt, qui ne cum luce veritatis animi oculum illustrarunt, qui umbram ac vanitatem sic intentuntur, quasi reuera quiddam subsistens, quod autem verè existit, quasi non existet, negligunt. At qui lilijs vescuntur, hoc est, quorum animus ex puro ac fragranti alimento pinguiscit, omni fraudulentâ, amorisq; consimili rerum specie(quæ res hâc in vitâ caræ ducuntur) reiectâ ad veram ipsarum rerum substantiam respiciunt, effecti lucis ac diei filij.

Bern. ser.
7t, in Cât.

Tu ergo qui hæc audis, vel legis; cura habere lilia penes te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum lilia esse protestentur, moralis quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores colores suos, habent & odores. De colore. Conscientia consultetur; de odore, fama: sponsus itaque & cùm sit virtus; in virtutibus complacet sibi; & cùm sit lilyum, libenter inter lilia commoratur; & cùm sit candor, delectatur candidis.

Aug manu
c. 24. O anima mea, insignita Dei imagine, diligere

lige illum, à quo tantum dilecta es! Intende illi, qui intendit tibi! Quære quærentem te, ama amatorem tui, à quo amaris; cuius amore præuenta es, qui est caussa amoris tui. Esto sollicita cum sollicito, cum vacante vacans, cum mundo munda, cum sancto sancta. Elige illum amicum præ omnibus amicis tuis, qui cum omnia subtracta fuerint, solus tibi fidem seruabit: in die sepulturæ tuæ, cum omnes amici tui recedent à te, ille te non derelinquet, sed tuebitur à rugientibus preparatis ad escam.

Ego dilecto meo, et ad me conuersio eius. Cantus. 7.

34.

V L

I V.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.

Moesta cupressiferi nemoris spatiabar in umbrâ, *Cant. 7.*

Tristitiam lacrymis compositura meis:

Iamq; sinum tepidis submerserat imbribus vnda,

Concideramq; meis pñne subacta malis.

Fors Chelys ex humeris pendebat eburnea nostris,

Mœstitia quondam certa medela chelys:

Obruta tristitia frondente sub arbore sedi,

Associans querulis talia verba modis:

Ergo mei vidui, sine lusibus, ibitis anni,

Nullus & in nostro carmine viuet amor?

Ah! precor, euentaur hoc hostibus omnia nostris,

Et procul huic flammæ tam bona tela cadant!

Vnere se uiret, non hunc ego viuere credam,

Quis trahit hoc vaculos frigidus igne dies.

Vnicus est homini, viuendi fructus, amare;

Solus amans, vixi, dicere iure potest.

Qualis, in ima, suo desidit pondere tellus,

Et subit aërias, ardua flamma, vias;

Nos ita fax animi, violento cogit amore,

Ab ripimurq; omnes, impetu quisque suo.

Me quoque natu stirpulari sentio flamma,

Visq; adhibet tacitas, nescio, quanta faces.

Quo meus ergo suos Amor et aculabitur ignes;

An (Primitia nostri namque caloris erunt)

Ausferar humana furiata Cupidine tede,

Cognata Angelicis stirpsq; sororq; chorusq;

Aut mea mortales venient in colla laerti,

Quæsum immortali Sponsa creata Deo.

Ab;

Ah, super hæc hiemes, nostri rapiuntur amores,

* *Terra parem thalamis non habet ista meis.*

Nympha puellarum pulcerrima Romulearum

Agnes, Ausonio sponsa petita proco;

Absit, ait, iuuenis mea ne tibi fædera sp̄eres,

Iam mea cœlestis fædera sponsus habet.

Sic nostra aetherios ambit quoque fax Hymeneos,

Inde petendus erit qui mihi sponsus erit.

Hunc ego, non alium, solum hunc ego diligo sp̄osum,

Nemo potest vno tempore amare duos:

Illi⁹ ante oculos mihi semper oberrat imago,

Ante oculos, quamvis longius absit, adest.

Et loquor absenti momentis omnibus, absens,

Absentisq; sonos illius aure bibo.

Sic ubi magnetis vim ferrea linea sensit,

Semper ad agnati vertitur alta poli.

Et sua Sydoni⁹ patet hinc Cynosura carinis,

Seruat & hinc Helicen cymba pelasga suam;

Sic leſi sequeris studiosa pedissequa Phœbi

Dilectam Clytie, flas modò facta, facem:

Bisq; die quoquis, verso iubar ore salutans,

Mane precaris Ave; sero precare Vale.

Obuia fraternos ita spectas Cynthia vultus,

Et reparat vultus ionibus ille tuos.

Sponse, ego sum Clytie, Tu sol; ego Cynthia, Phœbi

Qualibet obuero persequor ore meum:

Es mihi, spouse, Helyce, Cynosuraq; duplicitis Arcti

Quo trahu, huc oculus ad tua signo volo.

Quid mirum, alterno si respondemus amoris?

Magnetem sequitur linea tacta suum.

Ego

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.

Cant. 7.

Impossibile est, ut non semper humana Orig. in
prologo
Cant. natura aliquid amet, omnis namque qui ad id aetatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, seu minus recte, cum amat, quae non oportet; seu recte & utiliter, cum amat quae oportet.

Cormeum per multa dispergitur, & huc, Bern. me-
dit. ca. 9. illucque querit ubi requiescere possit, & nihil inuenit, quod ei sufficiat donec ad ipsum redeat.

Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non se simul in uno capiunt pectore. Et ideo si quis praeter te aliud diligit, non est charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, sed delectans, amor sincerè castaque permanens in saeculum saeculi, amor qui semper ardes & numquam extingueris, dulcis **CHRISTE** bone IESV, charitas, Deus meus, accede me totum igne tuo, amore tui, suavitate & dulcedine tua, ita ut nullus pateat in me locus adulterini amoribus.

Nam Christo & mundo quisquis partitur amorem,

Huius amor planè leuis est & frigidus; atqui

Nazianz.
de laudib.
Virgin.

Totam animi flammam penitus defixit in uno,
 Ille procul dubio, constans & certus amator.
 Quin etiam latomi sollertes, quiqu fabrilem
 In lignis artem exercent; cum linea recta
 Quaritur, exactâqu operâ captatur amissis,
 Ex oculis vnum claudunt, & lumine toto
 In socium fuso, visus aciequ coactâ,
 Recta sequente tenent duro vestigia ferro.
 Sit collectus amor, proprius coniungit amantum
 Pectora casta Deo; cupientem qui cupid, atque
 Cernentem cernit, fitque obuius aduenienti,
 Quem quo plus quisquam cupid, hoc magè cernit
 eundem,
 Quoque, magis cernit, tanto magis expetit illum
 Cernere: Sicque bonus semper conuoluitur
 orbis.

Bern. ser. 68. in Cât. Carissima illa est, vna vni, non adhærens
 alteri sponso, non cedens alteri sponsæ.
 Quid ista non audeat apud tam ambitiosum
 amatorem?

Bern. ser. 69. in Cât. Pauent quæ non amât. Ego verò amans,
 amari me, dubitare non possum, non plus,
 quam amare: nec possum vereri vultum cu-
 ius sensi affectum.

Bern. ser. 69. in Cât. Ego diligentes me diligo, & qui manè vigila-
 uerint ad me, inuenient me. Vide quomodo
 non solùm de amore suo certum te reddat
 si quidem tu ames illum; sed etiam de solli-
 citudine suâ quam pro te gerit, si te senserit
 esse sollicitum sui: vigilas tu? vigilat & ille.

Consurge

Consurge in nocte in principio vigiliarum tuarum, accelera quantum vis, etiam ipsas anticipare vigilias; inuenies eum, non præuenies. Temerè in tali negotio vel priùs aliquid tribuistibi vel plus: & magis amat & antè.

Reperiuntur imagines quædam eo artificio à peritis pictoribus depictæ, ut qua-
cumque ex parte inspiciantur, semper vi-
deantur habere oculos ad intuentes con-
uersos. Huiuscmodi sanè imagines, ex par-
te suâ, semper ad quo cumque conuersæ
sunt qui in illo reperiuntur cubiculo, vbi
ipsæ fuerint: quod si quis minimè percipi-
at ab illis se respici, id haud ab eis, sed ab
ipso prouenit potius, qui suam auertit fa-
ciem; ideoque ut primum is ad illas fese cō-
uerterit, eas pariter ad se animaduertet con-
uersas: Quid simile & in re nostrâ fieri cen-
sendum est.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio illius. Ac GREG. P. *si diceret: quoniam fide ac dilectione, soli* in CANT. *CHRISTO adhæreo, solum sequor, so-*
lum videre concupisco; respectus eius
suavitatem, visitationis benignantatem, con-
uersationis dulcedinem gaudenter expe-
rior.

Ille quippe singularis amor est, qui soli
non adiungit alterum, & æternus, qui nec HUGO DE
S. VIET SER. de ASSUM.

Bern. ser.
83 in Cāt.

Magna res amor, si tamen ad suum re-
currat principium, si suæ origini redditus, si
refusus suo fonti, semper ex eo sumat, vnde
ingiter fluat. Solus est amor ex omnibus ani-
mæ motibus atque affectibus in quo potest
creatura, & si non ex æquo, respondere au-
ctori, vel de simili mutuâ rependere vicem.
Verbi gratia: si mihi irascatur Deus: num
ego illi similiter redirascar? non utique. Ita si
me arguat, non redarguetur à me. Nec si me
iudicabit, iudicabo ego eum. Si dominatur,
me oportet seruire: si imperat, me oportet
parere. Nunc iam videoas de Amore, quâm
aliter sit; nam cùm amat Deus, non aliud
vult quâm amari; quippe non ad aliud
amat, nisi ut ametur; sciens ipso amore bea-
tos qui se amauerint.

Aug. manu
cap. 29.

Reuera hæc est vera cordis requies, cùm
totum in amorem Dei, per desiderium figi-
tur, nec quicquam aliud appetit, sed in eo
quod tenet felici quâdam dulcedine dele-
ctatur, delectando iucundatur. Si verò va-
nâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatio-
ne, indè aliquantulum abstractum fuerit,
summâ cum festinatione illuc redire festi-
nat (exilium reputans alibi) quâm ibimo-
ram facere.

Aug. med.
cap. 25.

Si enim homo hominem tantâ diligit di-
lectione, vt alter alterum vix patiatur ab-
esse: si sponsa sponso, tanto conglutinatur
mentis

mentis ardore, ut præ magnitudine amoris,
nullâ perfrui valeat requie, Chari sui absen-
tiam non sine magno mœrore ferens; quâ
dilectione, quo studio, quo feroce anima,
quam despontasti fide & miserationibus,
debet diligere te, verum Deum & pulcerri-
mum sponsum.

*Anima mea liquefacta est, ut dilectus
locutus est. Cantus 5.*

35.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. *Cant. 5.*

TEsemel vt cursim tantum, mea vita, viderem,
Quot iuga, quot sylue, quot loca visa mibi!
Vt semel audirem tantum, mea vita, loquentem,
Ah! quot inaccessis rura petit aviis!
Horrida, torrida, stinqua, scripea, devia lustra,
Aer montes metuendaq; culmina rupes,
montanis Saxaq; sylviagis vix adeunda feris.

Nec tamen, ecce, tui data spes fuit vlla videndi,
Vixq; vel alloquij spes fuit vlla tui.

O quoties dixi! quæ te, mea vita latebra,
Quæ caua, quæ terræ, quæ nigra lustra tegunt?
Sed neque lustra meum, neque rus solata dolorem,
Respondit lacrymis sylua nec vlla meis.

Fors semel ignotos, me duxerat error in agros,
Solus vbi ante oculos campus, & error erant.

Metior hic oculis Cœlos, clamoribus agros;
Sed neque vox Cœlis, nec data vox ab agris.

Inde deerranti vallis se monstrat opaca,
Vociferor, nullus fit mihi valle sonus:

Ecce cauâ densum, procul haud à valle, viretum
Adiacet, æstiuo textilis umbra gregi:

Hic erit, hic forsan, dixi, mea vita, latebit;
Heu dolor! vt vidi, nulla latebra fuit.

Ergo amens tandem lacrymansq; ad littora curro,
Littora, quæ refluxis Nerei tundis aquis:

Hic Pharos ingenti se tollit in ardua cliuo,
Vnde suam ratibus nauita captat iter.

Scando Pharon, totoq; oculos circumferonto,
 Et quantâ possum littora voce voco.
 Littora, littora, vos cautes, vosq; equorū vnde,
 An latet & quoreis lux mea mersa vadis?
 Vix prior attigerat resonantia littora clamor,
 Cùm citò littoribus vox geminata redit.
 Ambigo, num scopulis fallax responderit Echo,
 Et nimiā pronā luserit aure fidem:
 Tristibus ergo iterum cava littora pulso querelis;
 Littoribusq; iterum vox repetita redit.
 Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
 Et mibi voce Tuā, redditā vita fuit.
 Ibam semianīmis, subito ad tua verba reuixi,
 Ne penitus morerer, vox satis vna fuit.
 Silicet ora loquens, quoties cælestia soluis,
 Magnum aliquid verbis, fulminis instar inest.
 Igniuomē non quatenus, testudine clausum
 Efflabas Syriae fraudibus, Euna, Dea,
 Quale sed in comites, Emmāgia rura petentes
 Sparsisti stygijs Dux rediuiue plagis,
 Frigida cùm subitis arserunt pectora flammis
 Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
 Hinc mihi succensis caluit quoq; flamma medullis,
 Ictaq; cœlesti vocis ab igne fui:
 Et licet Oceano, gelidis licet vndique saxis,
 Vndiq; cæruleis obsita cingar aquis;
 Intus agunt flammæ, sic liquor ab ignibus intus,
 Liquitur vt lento pinea teda foco.
 O vtinam, mea vita, animam liquamur in vnam,
 Vnaq; vita duos iungat Amorq; duos!

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

Quid est hoc quod sentio? quis est ignis qui calefacit cor meū? quæ est lux quæ irradiat cor meum? ô ignis qui semper ardes & numquam extingueris, accéde me! O lux, quæ semper luces, & numquam obfuscari, illumina me! O vitam arderem ex te, ignis sanctè! quam dulciter ardes, quam secrete luces, quam desideranter aduris.

Sicut cera fluit à facie ignis, sic anima succensa est à facie eius; *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est,* quam dulcis hora, quando anima huic igneo torrenti, liquefacta miscetur, quam subtilis est in illo mométo, quam extenuata, quam mobilis! Nihil tunc corporis habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigoris, tantummodo calens & liques. Cognata sunt sibi inuicem liquidum & calidū; in his duobus contéplationis usus cōsistit. Quod liquidum est, calorem citius cōcipit, & conceptus calor vice versa, quod liquidum reperit, liquidius reddit. Quod dico calidum & liquidum, hoc alijs nominibus, est succensum & sincerum. O mira vis verbi & ignita vehementer! inflamat cor committat renes, in nihilum (in cōspectu suo respectu Deisui) animum redigit; à seipso lique-

August.

folii. c. 34.

Guilb.

Abbas ser.
44. in Cät.

scere & deficere facit, ut iam anima non sit tecum.
Ibid. supr.

Ausculta & recole, quid locutus Mariæ Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehēsæ, quid Samaritanæ, Chananaæ, Zachæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cuius nō mollescat affectus viscera liquecant! Ad tam vehementes flatus Austrinos, etiam de durissimo peccatore, quantumlibet annosā poterat glacies dissolui. Sentio me affluentis olei liquore perfundi & simili affectu liquecere, quoties misericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenseo. Ignitum eloquium tuum vehementer, & seruus tuus dilexit illud.

**Greg. in c.
5. Cant.**

Dum[enim] C H R I S T V S se per spiritū suum animæ desideranti infundit, omnem duritiam cordis mox dissoluit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, ut vix capere possit hoc quod se capere intra se exultat, & intus miretur quid fuerit & quid factam subito seipsum videat. Quem liquorē dum sentit, perfectius apprehendere cōcupiscit, & aliquando dum hoc ipsum cogitat, hoc quod modò sentiebat, iam non sentit.

**Greg. c. 39.
in c. 3. Job,** Quia nimis mens dum occulte locutionis aspiratione tangitur, à statu suæ fortitudinis infirmata, ipso quo absorbetur desiderio, liquatur.

Guill. Ab. Sed res corporeæ cùm per calorē extrinsecus

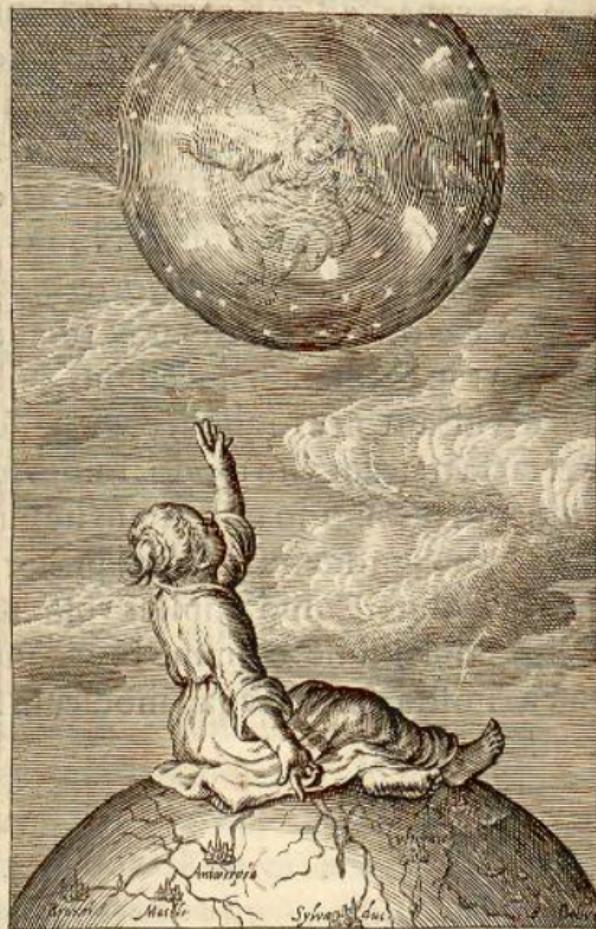
secus liquefiunt, in semetipsas resoluuntur; apud Del.
animæ verò, cùm per calorem intimum li- rlo cap.s.
quefiunt, non in semetipsas resoluuntur, sed Cantic.
in resoluentem. Resoluuntur à semetipsis,
sed non in semetipsas; resoluuntur igne Dei,
ab amore sui, in amorē sponsi cœlestis. Hoc
Paulus insinuans, qui adharet, inquit, *Domino,*
vnuſ ſpiritus eſt. Et suam animam hoc modo
liquefactam indicās: *Viuo, inquit, ego, non iam*
ego, viuit autem in me CHRISTVS.

Quid verò congruentius est quam amori
tribuere hanc liquefactionem, quam id, quod
alioquin durum est, redditur fluens; cùm ex-
ploratum sit eos esse præcipuos amoris effe-
ctus, vt amātem impellat ad amatum, eum-
demque cum illo vniat; quæ certè vnio tunc
fit pulcrius, cùm amor ipse fit mutuus, atq;
adèò & ambos amantes ad alterutrum flui-
dos faciens. Nec ignoramus, dilectum pia-
rum animarū IESVM CHRISTVM dixisse, in
Psalmo 21. *Factum eſt cor meum tamquam cera*
liqueſcens. Vnde si liquefacta anima fluat ad
IESVM, qui & liquefactus vt cera, fluit ad ip-
sam animam, quid exinde consequitur nisi
perfecta vnio;

Anima mea liquefacta est, vt dilectus lo- Bonauen.
cutus est, ô mira & inestimabilis virtus amo- stimuli
ris! Deum inclinat ad terram, mentē eleuat amoris,
ad patriam & Deum & animam vel homi- part. i.e. 8.
nem simul conglutinat ad gloriam; Deum
facit

facit hominem & hominē facit Deum; temporalem facit æternum , immortalem occidit , mortalem facit immortalem , & imum excelsum constituit , inimicū facit amicum , seruum facit filiū , & abominabile facit gloriosum , frigida facit ignea , obscura facit clara , dura facit liquida . Nam *anima mea liquefacta est* . O verbum admirabile ! ô verbum nimirum delectabile ! Ego vilissimus & nequissimus seruus tuus Domine Deus meus , qui etiam non sum dignus aliqua creatura tua vocari , nec esse , quomodo sū tibi tanto vinculo charitatis colligatus , ut ad verbū tuum , præ amore , fuerim liquefactus ? O ardor amoris qui intima mentis in Deū infundis ! Nam adamātina erat anima mea ; & eius intima nimiū solidata . Nunc amore liqueficit , nūc extra se exit , & in Deum tota se diffundit , proprium locum relinquit , & in Deum currit , absobetur à Deo & obliuiscitur sui . O amor ! quid tibi tribuā , qui me fecisti diuinum ? *Vivō ego , iam non ego , viuit autem in me CHRISTVS.* Inenarrabilis est virtus tua , O amor , qui lutum in Deum transfigutas ! Quid ergo te potentius , quid dulcior , quid iucūdior , quid & nobilior , obsecro ? O desiderabilis amor , qui summis delicijs reples egentes ! sed si liquefacta es , ad verbum eius , ô anima mea , quomodo sustines amplexus eius ? Quomodo non es assumpta ad oscula eius ?

ei⁹ ſi liquefacta es ad affatum eius, quo-
modo non es absorpta, cūm intras per vul-
nera & per venas, ad cor eius? ſed o mira
dulcedo, & mira iucunditas, vt quod non
meremur nominare, poſſimus masticare!
Non mereor eſſe ancilla, & facta ſum in de-
liciis cariſſima: Quis ſufficit tati amoris, et
iam ſcintillam minimam intueri! Non ergo
mirum, ſi ad verbum tuum, liqueſcit cor meum;
immò de cætero, totus accendat, & totaliter
liqueſiam, vt in te totaliter ſim effusus. Nihil
præter te videam, nec in aliud, cogitata, di-
cta vel facta trāſeant vlo modo. Immò mi-
rum videtur, quomodo non ſumus ſic intē-
ti ad te, quod ignoremus omnia præter te
Si enim habemus te, quid amplius volumus?
In te ergo, dulciſſime Domine IESV, quie-
ſcat mens noſtra, & à te nec ad modicum ſe-
paretur!

Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui
super terram? Psal. 72.

56.

V I.

Quid enim mihi est in cœlo, & à te
quid volui super terram? Psal. 72.

Quid cœlo, mea lux, terrâve, marîve requirâ?
Nec cœlum, sine te, terra, nec vnda placet.
Non equidē ignoro, quæ, quantaq; gaudia Cœlum,
Terraq; quas fundat, vndaq; condat opes.
Sed sine te, mea lux, mala sunt, quæcumq; vel æther.
Vel tellus gremio, vel tegit vnda salo.
O cœlum! ô tellus! ô cerula marmora ponti!
O tria delicijs regna superba suis!
Delicias cumulus vestras licet aggerat vnuis,
Non sint deliciae, si meus absit amor.
Sæpè tulit, fateor, vaga per diuortia mentem
Hinc Thetis hinc Tellus, arduus inde Polus.
Sed totum iniectis, mundum si metiar vlnis,
Non tamen hæc vlnis par erit vlna meis.
Mens aliquando fuit grauidam recludere terram,
AEraq; diuitibus vellere fulua cauis,
Aurumq; , argentumq; , nitentis germina venæ,
Quæq; metallifero nutrit arena sinu.
Ferro igitur magnæ Matris suffodimus aluum
Totaq; telluris gaza coacta fuit.
Quid iuuat? aggrestas licet aurum fregerat arcas,
Non tamen est animo nausea pulsa meo.
Ergo sub æquoreos rapuit me cura penates,
Quâ subit Eoes Indus adustus aquas.

Quid-

Quidquid & aurifluis gemmarum nascitur vndis
 Carpere sub liquido gurgite fero uor erat.
 Et pressum roseis conchylibus edere rorem,
 Rideret patulis purpura si qua labris.
 Et sparsas rutilis baccas conquirere ripis,
 Diues Hydaspei quâ nitet vnda vadi.
 Hei mihi! tam vario lectis ex aequore gemmis,
 Littoribus totidem fluminis atque maris,
 Tot cyanos tot chrysolitos tot iaspidas inter,
 Nulla mea potuit gemma sat esse siti.
 Quid facerem, votis, terraq₃, mariq₃ negatis?
 Sidereo, dixi, vota subire lares.
 Visa igitur superi circumuaga machina mundi,
 Templaq₃ luciferis fulgida lampadibus.
 Obstupui stabili currentes ordine flamas,
 Astraq₃ perpetuos ducere nexa choros:
 Inter at indigenas tot Olympi pensilis ignes,
 Flamma capax animæ non fuit vlla meæ.
 Nempe ita cùm totum requieuit in Hercule Cælum,
 Non illi requies sidera, pondus erant.
 Ah! piget è terris Cæli conuexa tueri,
 Iam super alta feror nubila, terra vale.
 Iam cunctæ ex oculis, turresq₃, vrbesq₃ recedunt,
 Iam coit in minimam pendula terra pilam:
 Iam luna, solisq₃, Iouisq₃ superuehor orbes,
 Et septena premens sidera, calco pede:
 Iamq₃ pavimentum stellarum illustre pyropis,
 Sub pede despicitur, quod modò culmen erat:
 Altaq₃, iam cingunt flammantis mœnia mundi,
 Et propior cæli regia tota patet.

Quin

Quin properant volucres, pennata examina, ciues,
 Et sociant varijs verba fidesq; modis,
 Saltantesq; obeunt pedibus plaudentibus orbem,
 Lataq; ceu festo personat Aula die.
 O celum! ô celum! ô fulgentia lumina stellæ!
 O, nisi fidereis, atria digna choris!
 O volucres animæ, rutili respublica Regni!
 O chelys Angelicis associanda modis!
 O vbi sum? prope facta sui immemor, exciderat mæs?
 Sed redit ut sponsum sensit abesse suum.
 Astra valete, valete Poli; Volucresq; valete;
 Nil mihi vobiscum est, si meus absit amor.
 Iam video mihi quid terraq; poloq; petendum,
 Si meus absit amor, Terra, Polusq; vale.
Magnanimas iuuenis lacrymas, Pellæe, dedisti,
Alienæ. Aug. 2 newum suum ita regnare fecit.
Nulla tibi domito terra quod orbe foret;
Mare subvenio mundos.
Quid mihi milenos si fregero viribus orbes?
Mille mihi mundi nec fatis eis queant.
Non satis est votu gloria tanta mea.
 Ah, minus est animo, quidquid sola disperat terrarū,
 Astriferæq; obeunt mœnia vasta plagæ!
 Quod neq; terra capit, neque regna liquentia ponti,
 Non hominumq; lares, non aviumq; domus;
 Quod neque siderei claudunt amplexibus orbes,
 Id voto spes est, resq; petita meo.
 Hactenus heu fateor, vacuas dum prendimus auras,
 Semper ab amplexu mens malè lusa suo est!
 Tu mihi Terra, Deus, mihi tu Mare, tu mihi cœlū,
 Denique cuncta mihi es, Te sine, cuncta nihil.

*Quid enim mihi est in cælo, & à te quid
volui super terram? Psalm. 72.*

Hugo de
S. Victore
in arthā
Animæ.

DI C mihi, quæso, anima mea, quid est quod super omnia diligis? ego scio quod vita tua dilectio est, & scio quod sine dilectione esse non potes. Aspice mundum & omnia quæ in eo sunt, multas ibi species pulcras & illecebrosas inuenies, quæ humanos affectus allicit, & secundum varias videntium delectationes ad fruendum se, desideria accendunt. Habet aurum, habent lapides preciosi fulgorem suum; habet decor carnis speciem, picta tapetia & vestes fucatæ colorem, Dic ergo, obsecro, mihi; quid de his omnibus unicum tibi feceris, quod singulariter amplecti, quo semper perfungi velis? Certus enim sum, quod aut horum quæ videntur aliquid amas, aut si iam postposuisti universa hæc, aliud habes, quod præ omnibus his diligas.

August. in
Psal. 143.

Quid tibi placet in sæculo? quid est quod vis laudare? quid est quod vis amare? quocumque corporeis sensibus te conuerteris, occurrit tibi cælū, occurrit tibi terra. Quod amas in terrâ, terrenum est; quicquid amas in Cælo corporeum est. Iam ergo diu occupata vixisti, & desideriorum diuersitate verberata, portas plagas, saucia, diuisa per amo-

res

res multos, vbiue inquieta, nusquam sœcūra. Colligere ad te ipsum; quicquid tibi foris placebat, quere quem habeat auëtorem. Nihil melius in terrâ, verbi gratia, quam hoc & illud. Aurum, argentum, animalia, arbores, amœnitates, totam terram cogita; quid melius in Cœlo, solo, lunâ, sideribus? Totum cogita; omnia ista simul bona valdè, quia fecit Deus omnia bona valdè; vndique pulcritudo operis, quæ tibi commendat artificem. Miraris fabticam, ama fabricatorem. Non occuperis in eo quod factū, & discedas ab eo qui fecit: hæc enim quibus occuperis sub te fecit, quia sub se ipso te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appetendum facta est, quicquid infra Deum appetit, minus est, ideoque iure ei non sufficit, quod Deus non est. Sed caue, anima mea, ne non spōla, sed adultera dicaris, si munera dantis plusquam affectum amantis diligis. Væ tibi, si oberras in vestigijs suis, si nutus suos, pro eo amas, & nō aduertis purgatæ mentis intelligentiâ, quid innuat lux illa beatissima, cuius nutus & vestigia sunt omnium creaturarum decus & forma. Adhuc si forte ignoras te opulcerim a mulierum, egredere, & abi post vestigia gregum, id est, irrationabilium creaturarum, quæ sunt vestigia Creatoris tui; tu vero speculum sanctissimæ Trinitatis. Ergo omnibus dignior & excellentior comprobaris.

Et pasce hædos tuos, iuxta tabernacula pastoris, id est, conuerte cogitationes tuas ad choros Angelorum, quibus quodammodo similis es in naturâ & conciuis eris in gloriâ.

Bonau.c. I.
solilo.

Heu Domine, nunc intelligo, sed confiteri erubesco, species & decor creaturarum decepit oculum meum, & non aduerti, quia speciosior omnibus creaturis es tu, quibus tantummodo vnam guttam tuæ inæstimabilis pulcritudinis cōmunicasti. Quis enim ornauit cœlum sideribus, aërem volucribus, aquam piscibus, terram plantis & floribus? sed quid sunt hæc omnia, nisi tuæ pulcritudinis modica scintilla? dulcedo etiam Creaturarum decepit gustum meum, & non aduerti, quòd melle dulcior es. Tu enim melli & omni creaturæ dulcedinem suam, imò tuam commodasti. Decepit etiā odor creaturæ olfactum meū, & ignoravi quòd odor tuus, o bone IESV, redolet super omnia aromata. Decepit etiam sonus falsus siue fallax Creaturarum, auditum meum, & nesciui nec sensi quam dulcia fauicibus electorum tuorum eloquia tua.

Bern. med.
cap. 9.

Cor meum, à cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur, ut saltē varietate ipsarum rerum impleatur, quarum qualitate satiari non potest.

August,

Sed hoc scio Domine Deus meus, quia
vbiicum-

vbi cumque sum sine te, malè est mihi præte; non solum extra me, sed etiam in me; quia omnis copia, quæ non est Deus meus, mihi est egestas. Satiabor tunc cùm apparuerit gloria tua.

Anima[enim] quam creasti, ita facta est capax maiestatis tuę, quod à te solo & à nullo alio possit impleri; quando autem te habet plenum est desiderium eius, & iam nihil aliud quod desideretur exterius, restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est, quod te non habet interius; quo habito, nihil est quod ultra desideret: cùm enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omnē bonum.

Bruma, calens æstas, ver, Autumnusq; viciissim,

Spectra duo vite, nox simul atque dies;
Cælum, æquor, tellusq; nouū nihil est mihi prorsus,

Non quæ sunt motu prædicta, quæq; carent.

Nil moror hæc, aliū mihi da, Rex optimæ mundum,

Propter quem hic prompto tot mala corde fero.

Catera quæ terris voluuntur, nil moror ipse

Amplius, humanis linquere cuncta libert.

Ad quodcumque me conuertero, viles cit August. in
mihi adeptum, quamuis acciderit desidera Psal. 102.
tum. quando satiabitur desiderium meum
in bonis? non satiabor de mortalibus, non
satiabor de temporalibus; aliquid æternum
donet, aliquid æternum concedat. Bonum

*follio 6. 13.
Aug. folio.
cap. 30.*

*Nazian.
carn. de
externi
hominis
vilitatea*

tuum quære, ô anima. Est enim bonū aliud alteri, & omnes creaturæ habent quoddam bonum suū , integratatis suæ & perfectionis naturæ suæ interest, quid cuique rei imperfectæ necessarium sit, ut perficiatur : Quære tuum bonum, *Nemo bonus nisi unus Deus*, summum bonum , hoc est tuum bonum. Quid ergo deest, cui summū bonum , bonum est? sunt enim & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona sunt ; Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem , catere indigentiā , dormire, gestire, vivere, sanum esse, generare? Tale tu bonum quæris ? Cohæres C H R I S T I , quid gaudes, quia socius es pecori ? Erige spem tuam ad bonū honorum omnium [ad eum] qui satiat in bonis desiderium tuum.

Chrys. hō.
s. in epi. ad
Roman.

Audi quid Propheta dicat: *Quid enim mihi est in Cœlo?* & illud: *A te quid volui in terrâ?* ac si dixisset nullius prorsus alterius rei , nec cœlestis, nec terrestris , sed tuo vnius desiderio teneor.

Hoc est; Tu portio mea es, abundas mihi ad omnia, nihil quæsiui aliud, nisi vt te partem haberem ; nullas sæculi huius diuitias & voluptatum illecebras concupiui. Nullius egeo quia te assumptus sum , nec superest in cœlestibus quod amplius quæram. Nihil habens omnia habeo , quia C H R I S T U M habeo ; omnia ergo in illo habens, aliam non quæro mercedem , quia ipse

rem.

merces est vniuersorum.

Nihil[enim] aliud desiderat anima, nihil Bern. de
aliud à Deo quærit, quam ipsum Deum, vt diuers.
iam ex affectu cordis, atque sententiâ clamet affatio-
nib. animæ illud de Psalmo: *Quid enim mihi est in cœlo, &*
à te quid volui super terram? Defecit caro mea, &
cor meum, Deus, cordis mei, & pars mea Deus in
eternum. Neque enim suum aliquid, non felicitatem, non gloriam, non aliud quidquam tamquam priuato sui ipsius amore desiderat anima, quæ istiusmodi est, sed tota pergit in Deum, vnicumque ei ac perfectum desiderium est, vt introducat eam Rex in cubiculum suum, vt ipsi adhæreat, ipso fruatur.

Vidit[nempe] quid ibi seruaretur, & cogitans & æstuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit; non dixit: Illud aut illud mihi est in Cœlo, sed, *quid mihi est in cœlo?* quid est illud, quod habeo in Cœlo? quantum est? quale est? & cum non transit, quod habeo in Cœlo, *à te quid volui super terram?* seruas tu mihi in cœlo diuitias immortales, te ipsum; & ego volui à te in terrâ, quod habent & impij, quod habent & mali, quod habent & facinorosi, pecuniam, aurum & argentum, gemmas, familias, quod habent & scelerati multi, quod habent multæ fæminæ turpes, multi

August. in
Psal. 72.

viri turpes? Hæc pro magno desideravi à Deo meo super terram, cùm seruet se mihi in Cœlo Deus meus.

*Aug. med.
cap. 40.*

Defecit gaudium cordis mei, versus est in luçtum risus meus; defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei & pars mea Deus in aeternum. Renuit consolari anima mea, nisi de te, dulcedo mea. Quid enim mihi est in cœlo, & a te quid volui super terram? Te volo, te spero, te quaero; Tibi dixit cor meum? Quæsiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne auertas faciem tuam à me.

*Ambr in
orationib.*

Scis igitur, occultorum cognitor Deus, quia non solum terrâ & omnibus quæ in eâ sunt, sed ipso Cœlo, & omnibus quæ in eo sunt, tu mihi carior, tu acceptior, tu amabiliores; diligo enim te supra Cœlum & terram, & cætera omnia, quæ in eis sunt.

*Aug. solil.
cap. 20.*

Quidquid enim cœli ambitu continetur, inferius ab animâ humanâ est, quæ facta est ut summum bonum superius possidet, cuius possessione bœata fieret.

*Hic uero mihi, quia incolatus meus prolongatus est ;
habitauit cum habitantibus Cedar, multum incola fuit
anima mea ! Psal. 37.*

37.

VII.

Heu mihi quia incolatus meus pro-
longatus est! habitaui cum habi-
tantibus Cedar, multum incola
fuit Anima mea. Psalm. 119.

AN peragit solitis Phœbi rota cursibus annum,
Sidereumq; suo tempore finit iter?
Credideram fractis currum consistere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos iam dudum expleuimus annos,
Nec tamen è virâcedere Parca iubet!
Cur mea tam longo ducuntur stamina filo?
Debueras, Lachesis deproperasse colum.
Ecquid in his adeò delectet viuere terris?
Quid ve quod inuitet, tristis hic orbis habet?
Quaelibet, ah! simili mihi mors minus aspera vita
est,
Si genus hoc mortis vita vocanda fuit.
Nempe gradu stabili nihil hic immobile constat,
Cuncta sed assiduâ mobilitate fluunt.
Manè dies oritur Phœbeo splendidus auro,
Squallidus emoritur, nocte premente, dies.
Nox subit Astrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cœlo, sole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus spirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, sinus.

Nunc

Nunc canet niuibus, nunc spargitur alba pruinis,
 Nunc tepidi solis veris amicta viret.
 Mollia iam liquidas pandunt freta nauibus vndas,
 Iam tenet inclusas vnda gelata rates.
 Nunc agitant tumido venti sera pralia Ponto,
 Nunc stagnat placidis cerula Tethys aquis.
 Humidus effusis nunc liquitur imbribus aether,
 Nunc aquâ nitidus stat sine nube Polus.
 Nunc frigor horrifono Cælū quatit omne tumultu,
 Nunc silet, & super as pax tenet alta plagas.
 Denique (qua reliquos superant incommoda casus)
 Mæsta ferè in medijs vita trahenda feris.
Quæq₃ domus hominū magè sunt spelæa ferarum,
Quiq₃ homines, hominum nil nisi nomen habent.
 Scilicet infidae, fraudesq₃, doliq₃, triumphant,
 Nec, nisi quod rigido, ius datur ense, viget.
 Exulat hinc pietas, terrisq₃ Astræa recessit,
 Fasq₃ relegatum sub pedibusq₃ iacet.
 Adde loci faciem; locus est inamabilis, & quo
 Libera vix risu soluere corda queas.
 Martius, heu! saeuis ardet furor vndiq₃ bellis!
 Nec numerat plures altera terra neces,
 Hostibus in medijs, inter gladiosq₃, facesq₃,
 Hâc geris arma manu, quâ seris arua manu.
Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
Sortis & assiduis ictibus esse scopus?
 Hei nibi, decretos, iam dudum expluimus annos!
 Tempora cur fati sunt ita lenta meis?
 Tempora cum numero (numero quæ sapientis exul)
 Iure grues daminata nostra querela moras.

Nec scio que cœcas hebetent obliuia mentes,
 Omnia queis longi sunt sua vota, dies:
 Crediderim miseræ nescire pericula vitæ,
 Nec quām sit grauis hic conditione locus.
 Nam bona siderei si nossent maxima mundi,
 Arceri patriâ se quererentur humo.
 Sed procul absentes cœlestia gaudia fallunt,
 Raraq; de Cœlo nuncia rumor habet.
 Hei mihi, quām procul his distas, mea patriâ, terris!
 Quām procul à cœli finibus exul agor?
 Exulibus quondam tellus fuit vltima, Tybur;
 Me profugam fatis vltimus orbis haber.
 Et nondum infaustas colui satis incola jedes,
 Squalentes tenebris, tristitiaq; domos?
 Sexta Ceres casis quoties procumbit aristis,
 Seruus ab Hæbreo pilea sumit hero:
 Cur ego non etiam seruili emancipor agro?
 Et ruditis immunem verbere virga facit?
 Cur patriæ, fines portusq; relinquere cogor,
 Nec sinor aetherios exul adire lares?
 Deserit externas peregrina Cyconia fides,
 Inq; suas reuolat, per mare vecta, domos.
 Nuncia veris avis, nidos quoque mutat hirundo,
 Cùm redit ad notos Bistonis ales agros.
 Vrbe relegatus, patrijs Antistius oris,
 Redditus, exilijs fine fauente, fuit.
 Hei mihi, cognatis cur exul abarceor astris?
 Nec sinor illa meo tangere regna pede?
 Lux mea, rumpe moras, sacis his habitauimus oris,
 Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Heu

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitacum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea,
Psalm. 119.

Aug. med. **T**ÆDE T enim me, Domine, valde vita
cap. 11. huius, & istius ærumnosæ peregrina-
Aug. ser. tionis! Tota quippe vita ista, intelligentibus
42. de ver- tribulatio est; sunt enim duo tortores ani-
bis Domi. mæ, non simul torquentes, sed cruciatu alterantes. Horum duorum tortorum no-
 mina sunt, timor & dolor. Quando tibi be-
 nè es, times; quando malè es, doles.

Aug. med. **V**ita hæc, vita misera, vita caduca, vita in-
cap. 21. certa, vita laboriosa, vita imimunda, plena
 misterijs & erroribus, quæ non est vita dicens-
 da sed mors; in quâ momentis singulis mo-
 rimur, per varios mutabilitatis detectus, di-
 uersis generibus mortium. Mors ista vitalis,
 & vita mortalís; licet his alijsque sit respersa
 amaritudinibus, proh dolor! quâm pluri-
 mos suis capit illecebris, & quâm multos
 suis falsis promissionibus decipit.

Orig. hō. 11. **D**ulcem [namque] hanclucem, quâ nunc
in Psal. 38. vtimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ lu-
 cis ignorant, sed ne auspicia quidem viri lu-
 minis vlla senserunt, nec sciunt Angelicam
 vitam sperandam esse animæ, cùm ex vani-
 tate huius vitæ euaserint.

Quid

**Quid amissa cælesti patriâ, repulsus homo
delectatur exilio?**

Greg. l. viii.
mor. in ca.
14. Job.
Ambr. de
bono mor-
tis cap. 2.

Vitium [hoc est] nostræ infirmitatis, qui
voluptate corporis, & delectatione vitæ
istius capimur, & cursum hunc consumma-
re trepidamus, in quo plus amaritudinis
quam voluptatis est. At non sancti ac sapi-
entes viri, qui longæuitatem vitæ huius in-
gemiscebant, dissolui & cum CHRISTO esse
pulcrius æstimantes: denique idem gene-
rationis suæ execrabantur, sicut ille qui ait,
Pereat dies illa in quâ natus sum. Quid enim est,
quo hæc vita delectet? plena ætumnarum &
sollicitudinum, in quâ innumeræ calumniæ
& multæ molestiæ, & multæ lacrymæ eo-
rum qui afflignantur molestijs, & non est, in-
quit, qui eos consoletur, & ideo laudat Eccles.
defunctos magis quam viuentes.

Vita [certè] mea, vita fragilis, vita cadu- August. se-
ca, vita quæ quanto magis crescit, tanto ma- lilo cap. 2.
gis decrescit; quanto magis procedit, tanto
magis ad mortem accedit. Vita fallax &
vmbratica, plena laqueis mortis; nunc gau-
deo, nunc statim tristor, nunc vigeo, iam in-
firmor, nunc viuo statim morior, nunc felix
appareo semper miser, nunc rideo, nunc
fleo; sicque omnia mutabilitati subiacent,
ut nihil una hora in uno statu permaneat.

Nec terra intrepida est, quatitur sed turbine venti, Nazianz.
Inq, vicem cedunt tempora prompta sibi. carm. de
Nox humani-
nat.

Nox tegit atra diem, tempestas et hera fuscat,

Astrorum obscurat sol radiansq; decus.

Sol tegitur nebulis, rediuiuaq; luna resurgit,

Dimidiâ Cœlum parte latetq; sui.

Quæ vita hæc? tumulum? à tumulo peto rursus, &

Post tumulū rursus me tumulabit edax (ignis

Idq; ipsum est, quod viuo, velut rapidissimus annus,

Qui sursum exoriens semper ad ima fluit.

Carm de
externi
hominis
vilitate.
Chrys. in
Psal. 119.

Est enim præsens vita Incolatus & quid di-
co incolatus, cùm res sit vel incolatu inferior,
vnde Christus etiam ipsam vocavit viam,
dicens: angusta est porta, & arcta est via quæ du-
cit ad vitam.

Greg. 1. 23. Via quippe est vita præsens, quâ ad patriâ
mor. c. 24. tendimus; & idcirco hîc occulto iudicio,
in c. 33. frequenti perturbatione conterimus, ne
Iob. viam pro patriâ diligamus. Solent enim
nonnulli viatores, cùm amœna fortasse in
itinere prata conspiciunt, pergendi moras
innectere, & à cœpti itineris rectitudine de-
clinare; eorumque gressus tardat pulcritudo
itineris dum delectat. Electis ergo suis ad se
pergentibus Dominus, huius mundi iter al-
perum facit, ne dum quisque vitæ præsentis
requie, quasi amœnitate vitæ pascitur; magis
eum diu pergere, quâm citius peruenire de-
lectet; ne dum oblectatur in viâ, obliuiscatur,
quod desiderabat in patriâ.

Chrys. in Sed hæc est doctrina optima atque adèd
Psal. 119. prima, scire nos esse inquilinos in vitâ præsenti.

Qui

Qui rerum quæ h̄c sunt est hospes, erit rerū supernarum ciuis. Qui eorum quæ h̄c sunt, est hospes; non lubēter versabitur in pr̄esentibus. Nō domus, non pecuniæ, nō alimenti, nec alterius eiusmodi curam gerit, sed quemadmodum qui in aliena versantur, nihil non agunt & procurant ut patriæ suæ restituantur, & quotidie vrgent & festinant, ut eam quæ eos culit, videant. Ita etiam qui amore futurorum tenetur, nec rebus præsentibus aduersis animum demittet, nec secundis efferet, sed vtrasque prætercurret tamquam qui viam ingreditur. Quocirca iubemur etiam dicere in Oratione: *Adueniat Regnum tuum*, ut illius diei desiderium & cupiditatem animo nostro versantes & ipsum præ oculis habentes, ne videamus quidem præsentia. Si enim Iudei Hierosolymā desiderantes, etiam postquā liberati sunt, deflent præterita; quænā dabitur nobis venia, quænā relinquetur defensio, si nō supernæ Hierusalem teneamur vehementi desiderio? Vide ergo quomodo hi quoque lamentantur, quod cū illis versentur: *Habitaui dicentes, cū tabernaculis Cedar, multūm incola fuit Anima mea*: H̄ic enim non solū deflent quòd in aliena habitent, sed etiam cū Barbaris versentur. Neque enim hæc vita est è tantū laboriosa, quòd plurimam habet vanitatem & curas importunas, sed quòd etiā multis Niſ.

sit malorum prouentus. Nihil est autem grauius & molestius, quam quæ est cum huiusmodi hominibus congressio. Est Barbarorum, cum ijs in quos imperium obtinuerūt, instar ferarum agere; ut qui tugurijs & tentorijs vrantur, & ad immanitatem ferarum sint redacti: sed his multo sunt efferatiores, raptiores, auari & qui impudicè, ac libidinosè & in delicijs vitam transfigunt. Multum incola fuit anima mea; non multum propter multitudinem, sed propter rerum difficultatem. Etsi enim sit exiguum, videtur esse multum ijs qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, pusilli & abiecti animi, qui etsi per multis annos vixerint eos paucos esse dicunt. Quibus, quid esse potest à ratione alienius? quid verò crassius ijs, qui cœlo proposito, & ijs bonis quæ sunt in cœlis, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, ore hiante umbras stupent, nec volunt vitae præsentis Euripum traijcere, in perpetuis fluctibus, tempestatis & naufragijs volutati?

Ang. ser.
49 ad fra-
tres in
Eicmo.

O vita quæ tatos decipis, de proprijs tantos seduxisti, tantos excœasti! Quæ dum furgis, nihil es: dum videris umbra es, dum exaltas fumus es, Dulcis es stultis, amara sapientibus; qui te amat, non te cognoscit; qui te contemnunt, ipsis te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te ostendis. Alijs ostendis

te

te longam, ut perdas in fine, ut faciant quod volunt; alijs breue, ut dum pœnitere volunt, non permittas. Sic est vita nostra, quasi homo in domo alienâ, nesciens quâ horâ vel die Dominus domus dicat: vade foras, quia nō est tua domus in qua es. O sæculum vanum! quid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erravi fateor, sicut quis perdita, & incolatus meus prolongatus est; atque procul projectus sum à facie Dei mei, in hanc exilij cœcitatem, ubi expulsus à Paradysi gaudiis, deploro quotidie mecum super miseras captiuitatis meæ, lugubre carmen, ingentesq; lamentationes, dum recordor tui, mater Hierusalē, dum stant pedes mei in atrijs tuis sancta & decora. Siō! Heu quassa nostra CHRISTE mihi, vis concidit!

Heu quas procellas excitat corpus mihi!

Heu quam incolatus se meus longè extulit!

Omnino rerum sum satur præsentium,

Census, inopie, gaudii, molestiae,

Fame, decoris, hostium, & chari gregis.

Infelices quorū vita est in exilio, vita in periculo, finis in dubio, nesciens finē nostrum quia omnia in futurum reseruantur incerta. Adhuc in Pelagi fluctibus versamur suspantes ad te, portum maris. O patria nostra! patria secura! à longe te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus, & nitimur cum lacrymis, si quomodo ad te perueniamus.

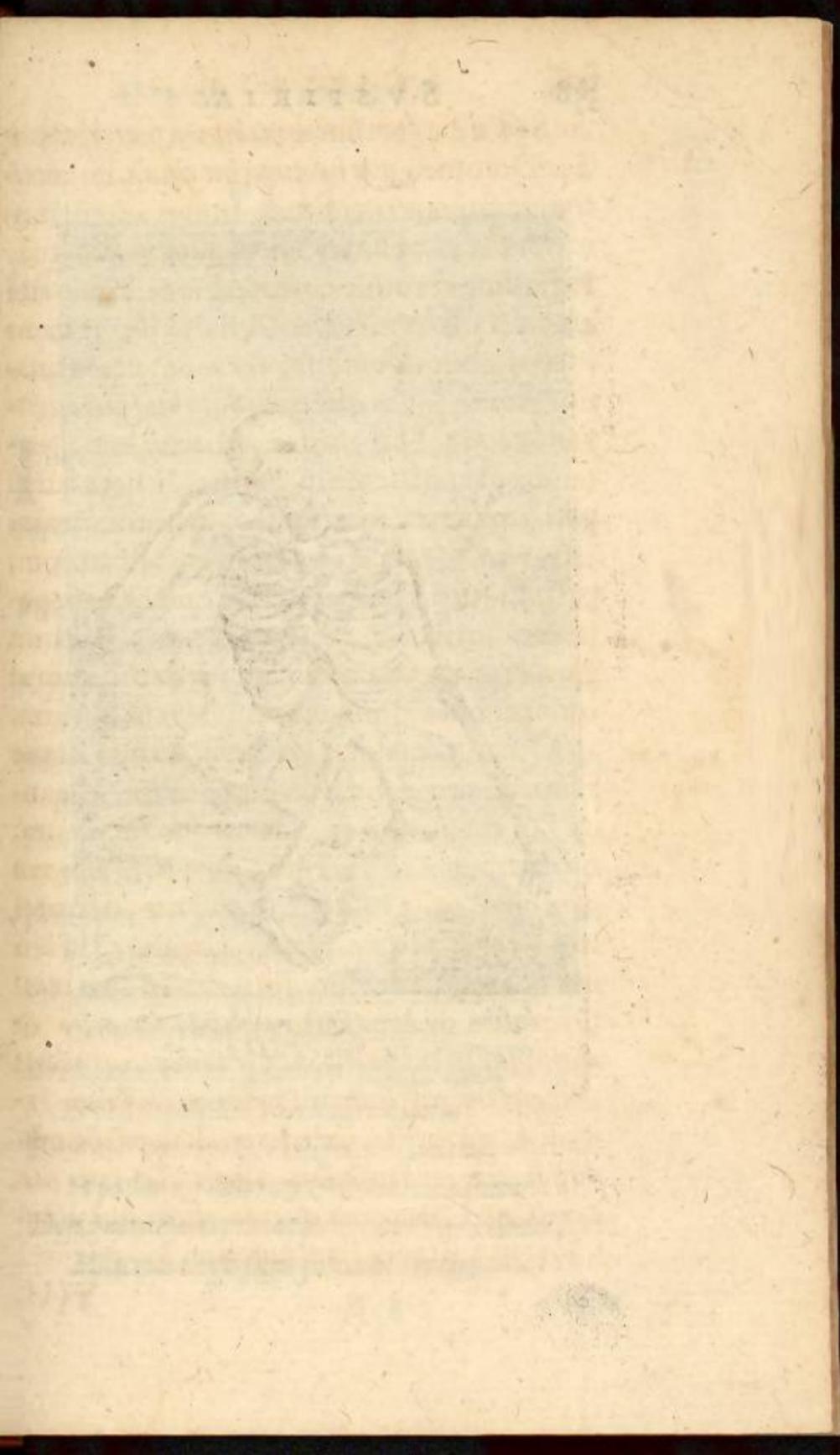
Amb. in
orationi-
bus.

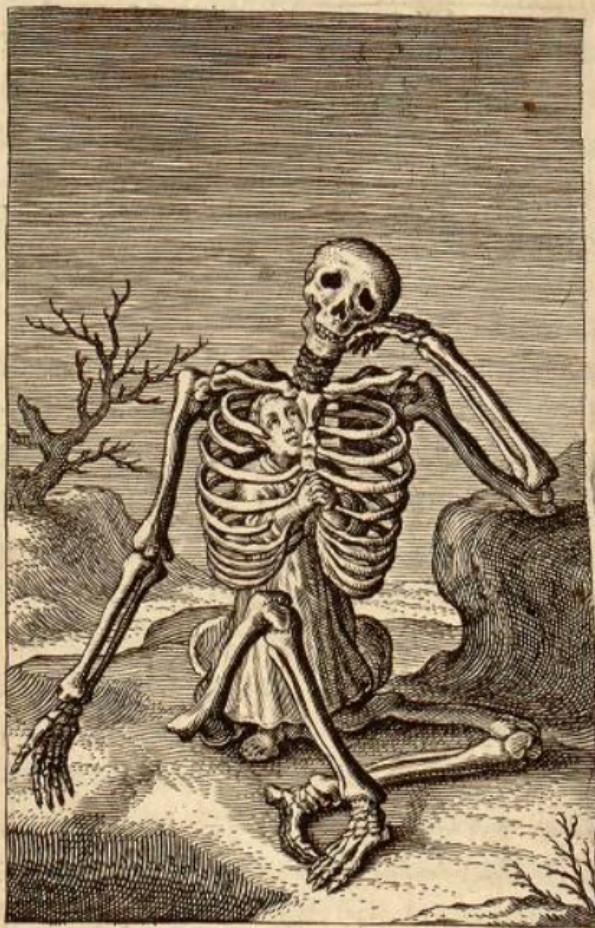
Nazian. ad
Christum.
Alibi optat
finem vitæ

Aug. solil.
cap. 35.

Aug. med. Sed quia dum sumus in corpore peregrinamur
cap. 18. à te Domine, non habemus hic ciuitatem manē-
 tem, sed futuram inquirimus; noster autem mu-
 nicipatus in cælis est Id. ò duce gratiâ tuâ,
 ingredior in cubile cordis mei: & cinto tibi
 amatoria, Rex meus, & Deus meus, gemens
 inenarrabiles gemitus, in loco peregrina-
 tionis meæ, vbi cantabiles mihi sunt factæ inspi-
 ficationes tue. Et recordans Hierusalem, ex-
 tendo in eam, sensum cordis; Hierusalem
 patriam meam, Hierusalem matrem meam,
 tēque super eam regnatum, illustratorem,
 patrem, tutorem, patronum, rectorem, pa-
 storem, castas & fortes delicias, solidum
 gaudium & omnia bona, ineffabilia simul
 omnia, quia unum summū & verū bonum.

Aug. solilo
cap. 35. O gaudium super gaudium, vincés omne
 gaudiū, extra quod non est gaudiū. Quan-
 do intrabo in te, ut videam Deum meum,
 qui habitat in te? Ibo illuc, & video visionem
 hanc grandem. Quid est, quod me detinet?
 Heu me quia incolatus meus prolongatus est! Heu
 me quamdiu dicetur mihi; vbi est Deus tuus?
 Quamdiu dicetur mihi expecta, reexpecta &
 nunc, quæ est expectatio mea? nonne Deus meus?
 Saluatorem expectamus Dominum nostrum IE-
 SVM CHRISTVM, qui reformabit corpus humili-
 tatis nostræ configuratum corpori claritatis sua.
 Expectamus Dominum quando reuertatur à nu-
 ptijs, ut inducat nos ad suas nuptias.

*Infelix ego homo! Quis me liberabit de
corpore mortis huius?* Ad Rom. 7.

38.

VIII.

Infelix ego homo , quis me liberabit
de corpore mortis huius ? *Ad*
Roman. 7.

In felix ! vbi nunc bona tot, quæ perdit a plango,
Sed frustra, planctu non reuocanda meo?
Tot bona! quid repetit dolor? ab! meminisse nocebit:
Amissa cruciant dum memorantur opes.
Vtilius veteris fortunæ nescius esses,
Cùm mala sors fato deteriore premit.
Passim hominum satira est, decepti noxa parentis,
Stultitia solus scilicet ille reus.
Adam, Adam simplex, Adam, Adam uxorius audir;
Pluribus, aut totidem vapulat Eua probris.
Non ego sic: sed si gemitus sinit edere vocem,
Pars fateor mundi in criminè, magna sui.
Te quoque, cui primos studium damnare parentes,
Peccati memorem conuenit esse tui.
Cùm vita & mortis non felix alea iacta est,
Collusor proavi dilapidantis eras.
Credite posteritas, Adam vos estis & Eua,
Et vestrae pomum corripuere manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ dignissima zonâ,
Et pudor & dolor, & Numinis ira sumus.
Non querar accepte tot publica vulnera cladis,
Materies elegis sum satis apta meis.

Ordior à cunis; hic mecum lacryma nata est,
 Hic docuit vita syllaba prima, queri.
 Mensis erat Maius, mensis gratissimus orbi,
 Sed, meas si reputem fata, December erat.
 Septimalux ibat, quæ si suprema fuisset,
 In cineres isset muta querela meos.
 Cùm tandem post luctā vteri. horribilesq; vlulatus;
 Progenies cerue parturientis eram.
 O Mater, scio, tunc Mater, noua facta Rebeccae,
 Tunc serus subiit virginitatis amor.
 Diriguit nutrix, pallens pater ora retorsit,
 Et cuna in lævum procubuere latus.
 Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus vna,
 Heu puer, heu quancis gignitur ille malus!
 Atra dies, AEgyptiacā dignissima nocte;
 Quā de me, licuit dicere, Natus homo est.
 Atra dies! neque te Titan, neque Cynthia nōrit,
 Nec stara qui Cœli tempora, Ianus agit.
 Illa dies, abeat Graias orsura Kalendas,
 Nullus eam cupiat mensis, habere suam.
 Si redeat, redeat piceis frontem obsita nimbi,
 Et gelidum densā grandine tunsa caput.
 Tum tonitru & fulmen funesto ad aerberet igne,
 Et sibi sic hostem nouerit esse Deum.
 Sentio iam, quod fatidici plorasti amici:
 Mentitur vita, clepsydra nulla mee.
 Tanti erat hæc soboles, lacrymis assuevimus indè,
 Indè oculos raro deseruere meos.
 Nam postq; vā posita est prætexia, nuncsq; trochusq;,
 Et bulla ad patrios victimæ facta lares;

Tunc ego, qua melius nescirem, discere cœpi.
 Primus erat, sortem plangere posse, dolor.
 Et vix posse datum est, sapè oblitata fuit mens,
 Naturæ impatiens sub pede colla premi.
 Surgere sapè adnixa, suoq; irrumperet Cælo,
 Nec poterat pigrâ tollere corpus humo.
 Tum vibrans oculos, oculos tristis imbre natantes,
 Ah superi! dixit, (cætera fletus erant)
 Et rursum ah! ah! (sed per luctifonos singultus
 Ipse sibi obsistens non finit ire dolor)
 Sic puto Rex fremuit, dum crescere cornua sensit
 Qui bos ex homine est, de bove factus homo.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis,
 Qui me mortali corpore soluat, erit?
 O quis erit? nostris qui cantet in auribus, istud
 Quod voueo toties, sicut, ô quis erit?
 Ille, necaturam mihi mergat in ilia ferrum,
 Pocula Thessalico misceat ille fauo.
 Nec liquido plumbo, nec auero terror vncio,
 Mors misera quâuis condicione placet.
 Aerato gemitu doceam mugire iuencos,
 Supposito quamuis excrucijanda rogo.
 Aut etiam iubear (quamquam pudor ista vouere)
 Inter Vlysseos exululare lupos.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis
 Qui me mortali corpore soluat, erit?
 Parce Deus, ne crudelem vox impia iactet,
 Infurias quando præcipitata ruit.
 Hic propè barbaries poterit clementia dici,
 Ad pœnas veniat si stupefacta meas.

*Corpora corporibus coniunxit mortua viuis
Ille, hominem quem vix dicere fama potest.
Me, viuum cruciat (magis hoc ferale) cadauer;
Nec, qua dissidium finiat hora, venit.
O Deus, o superi, paa &c usq; ad Parce Deus,
Infelix ego homo! quis me liberabit de
corpo mortis huius? Ad Rom.7.*

Ambr. ser.
22. in Psal.

118.

Nazian.

Ora. 16.

Q Vomodo viuit anima operta mortis
inuolucro?

Corpori quoniammodo coniunctus sim,
haud e quidem scio; quoque pacto simul &
Imago Dei sim & cum cœno voluter; quod
& cùm pulcrâ valetudine est, bello me la-
cessit; & cùm bello premitur, mœrore me af-
ficit: quod & vt conseruū amo, & vt inimi-
cum odi atq; aduersor; quod & vt vinculum
fugio & vt cohæres vereor: si debilitare illud
& conficere studeo, iam non habeo quo so-
cio & opitulatore ad res præclarissimas utar;
sin contra, vt cum socio & adiutore mitiūs
agam, nulla iam ratio occurrit quā rebellan-
tis imperum fugiam, atque à Deo non exci-
dam, compedibus degrauatus, vel in terram
derrahentibus vel in eā desinentibus. Hostis
est blandus & placidus, insidiosus amicus.
O miram coniunctionem & alienationem!
Quod metuo, amplector; quod amo perti-
mesco. Antequā bellum gesserim, in gratiam
redeo; antequam pace fruar, ab eo dissideo.

Cat

Cur carnis laqueis tu me, Pater, implicuisti?

Nazian.
catin. ad
Christum,

Cur vita misera, cur cœnosog̃ barathro?

Aug. in
rial. 102.

Ecce corpus quod corruptitur, aggrauat animam. Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili. Qualem vitam? onera patitur, pondera sustinet. Ad ipsum Deum cogitandum (sicut dignum est ab homine cogitari Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de necessitate corruptionis humanæ? Quanta reuocant? quanta à sublimi intentione detorquēt? quanta interpellant? quæ turba phantasmatis? qui populi suggestionum? [Iam] quis nō ægrotat in hac vitâ? quis non longum languorem trahit? Nasci h̄ic in corpore mortali, incipere ægrotare est. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentiae nostræ. Quotidiana medicamenta sunt refectiones omnium indigentiarum. Fames, nōnne te occideret, nisi medicamentum apponeres? Sitis, nōne te perimeret, nisi ea tu bibendo non penitus extinguieres, sed differres? teditura est enim sitis paullulūm tēperata. Temperamus ergo istis fomentis ærumnam ægritudinis nostræ. Stādo lassatus eras, sedendo reficeris: ipsum sedere medecina est lassitudinis. In illa medicina rursus lassaris, diu sedere non poteris. Quicquid est, vbi fatigationi succurritur, alia fatigatio inchoatur.

Quod melius ostendimus; si prius carnis, Greg.
& post

c.22,in c.7 & post, pondera mentis exprimamus , vte-
lob. nime taceamus hoc, quod dolores tolerat,
quod febribus anhelat, suâ quâdam ægritudi-
nem cõstringitur. Ipsa hæc corporis nostri,
quæ salus vocatur, ægritudo est. Nam otio
tabescit, opere deficit: inediâ deficiens, cibo
reficitur ut subsistat; refectione lassessens,
abstinètiâ releuatur, ut vigeat; aquâ perfun-
ditur, ne areſcat; linteis tergitur, ne ipsa ni-
mis perfusione liquefiat; labore vegetatur,
ne quiete torpeat; quiete refouetur, ne labo-
ris exercitatione succumbat, fatigatur vigi-
lijs, ſomno reparatur; oppreſſa ſomno, vigi-
lijs excutitur, ne suâ peius quiete laſſetur;
vestibus regitur, ne frigoris aduerſitate pene-
tretur; quæſito calore deficiens, aurum flatu
refouetur; cumque indè moleſtias inuenit,
vnde vitare moleſtias quæſiuit, malè ſaucia-
ra (ut ita dixerim) de ipſo ſuo medicamine
langueſcit. Remotis ergo febribus, ceſſanti-
busq; doloribus, ipsa noſtra ſalus ægritudo
eſt, cui curandi neceſſitas numquam deeft.
Quoṭ enim ſolatia ad viuendi uſum quæri-
mus, quaſi tot, ægritudini noſtre medicamē-
tis obuiamus. Sed ipſum quoq; medicamē,
in vulnus vertitur, quia exquifito remedio
paulò diutiūs inhærētes, ex eo grauiūs defi-
cimus, quod prouidè ad refectionem para-
mus. Ipsa quoque mens noſtra, à ſecreti in-
terioris ſecuro gaudio exklusa, modò ſpe de-
cipitur,

cipitur, modò pauore vexatur, modò dolore
deijscitur, modò falsâ hilaritate releuatur;
transitoria pertinaciter diligit, eorumque a-
missione incessanter atteritur, quia & inces-
santer, cursu rapiente, permutatur.

Habes, ô anima mea inimicum domesti- Bonau. c. n.
cum, hostem amicum, aduersarium propin- folio.
quam, qui tibi malum pro bono reddidit, &
sub specie amicitiae crudelior existes inimi-
cus, his omnibus & alijs infinitis bonis te
priuauit! Hic hostis, (saluâ tuâ reuerentiâ)
est earo infelix & misera, multû tamen tibi
dulcis & dilecta. Hanc cùm pauisti, inimi-
cum pessimum contra te erexit. Hanc cùm
honorasti, hostem crudelissimum contra te
armasti. Scio, inquit, Bernardus, ô anima,
quemdam qui plures annos tecum vixit, ad
mensam tecum sedet, cibum de manu tua sum-
sit, & in sinu tuo dormiuit; cùm voluit, te-
cum colloquiū habuit. Hic iure hæreditario
seruus tuus est, sed quia delicate nimis enu-
tristi eum, & virgæ pepercisti, leuavit calca-
neum super caput tuum, & te in seruitutem
redegit O anima miserabilis & misera, quis
te liberabit de vinculo improperij huius!
Recordare, ô anima primordia tua; attende
quod es insignita Dei imagine. Quid tibi cù
carne, vnde ista pateris? si diligéter condicio-
nes eius adseritis, numquā vilius sterquiliniū
vidisti; si eius miserias enumerare velis, quā
onusta

onusta sit peccatis, pruriens concupiscentiis,
occupata passionibus, polluta illusionibus,
cōfusione plena, & ignominiā repleta, quid
de eâ habes aliud quàm cogitationes fœdas
& immundas?

- Nazian.** *Exitiosa caro, Beliae tenebrosa procella,*
carm. ad- *Exitiosa caro, quâ fluit omne scelus!*
ueris carne. *Caenum, massa grauis plumbi, limosa catena,*
Bellua pugnaci prodita materia.
Pestifer æstus, heræq; tuæ vinculum atque sepulcrum
Formæ, quæ superâ venit ab arce mibi.

Bern. ser. Non sine causâ dictum est; hominem plas-
de tripl. gē. matum, nō de terrâ quâlibet, sed *de limo*. Vi-
de enim quàm limosum sit corpus, quod ipsi
quoque spiritu tam fortiter, & pænè indis-
solubiliter inhæret, ut vix cum multâ affli-
ctione possit aliquando separari.

- Nazian.** *Eia age mens; nam te tunc alloquar, atq; ea dicam,*
carr. de *Quæ fore narratu non aliena puto.*
hum. nat. *Ecquid es, ô mea mens? & quis tibi contigit ortus?*
Atque cadauer olens quis tibi forte dedit?
Quis solidus vita astrinxit grauibusq; catenis,
Pendentem assidue lumina fixa solo?

Orig. hom. *Vniuersa vanitas omnis homo viuens, qui autem*
I. in Pl. 38. *de hâc vitâ accipiatur ista sententia; audi Ec-
clesiasten protestantē & dicentē laudauit om-
nes qui mortui sunt super omnes qui viuunt, cuiuscūq;
ipsi viuunt usq; modo, & bonus super istos duos qui
nondū natus est. Laudat ergo mortuos plusquā
vivos; quia illi hoc saltē lucri habēt, quod de
vinculis huius corporis liberati sunt, nec vñ-*

tra carne ac pellibus induiti sunt, nec ossibus
ac neruis inserti sūt, nec vltra subiacēt nec es-
sitati corporis. Si ergo intellexisti, quale sit
viuere in carne (et iam si Moyses sit quis, vel
quisquis ille est) molesta ipsi est ista vita. Nō
enim à corruptione resoluitur, quæ mortali
corpore, terrenoq; circumdatur: vide ergo,
quoniam *vniuersā vanitas est omnis homo viuēs;*
contēnamus istā vitā, & festinemus ad san-
ctam vitā & beatā ac verā & in illam animo
& mente tendamus, omni vanitate discusā.

Ex quo enim quisq; in isto corpore mo- Aug. I. 13.
de Cin.
cap. 10.
rituro esse cœperit, numquā in eo non agi-
tur, vt mors veniat. Hoc enim agit eius mu-
tabilitas; toto tempore vitæ huius, si tamen
vita dicenda est, vt veniatur in mortem.

Et ideò laudat Ecclesiastes defūctos magis Ambr. lib.
de bono
mortis c. 2.
quā viuentes, & optimus, inquit, *supra hos duos*
qui nondū natus est. Et alibi idem Ecclesiastes,
meliore longæuo viro afferuit, quem ab or-
tueiecit mater sua, quia non vidit hæc mala,
quæ fiunt in hoc mundo, nec in has venit
tenebras, nec in vanitate ambulauit sæculi.
Quid enim boni est homini in hâc vitâ?

Cognouit se Paulus in miseriâ, in gemitu, August. in
Psal. 102.
in rixâ, in contentione; ipse secum sibi non
concordans, à se dissonans, à se resiliens. Et
quid ait optans pacem, pacem veram, pa-
cem supernam? *Infelix ego homo, quis me libera-
bit de corpore mortis huius?*

Coarctor autem e' duobus; desiderium habens disjunctum
et esse cum Christo. Ad Philip. i.

39.

I X.

Coarctor è duobus , desiderium ha-
bens dissolui , & esse cum C H R I-
S T O . Ad Philip. i.

Q Vid faciam gemini flammata , cupidine voti?
 Antefera ap̄ terras? anteferamne Polum?
 Terra tenet cœlum reuocat l̄is magna moratur,
 Iamq; volente animū pondere mēbra premunt.
 Sed procul illecebre ; semel impeterumpere modum
 Præstat. & e vincis eripuisse pedes.
 Pergite festina per soluſtamina Diuæ,
 Nec Letho clausæ sunt veniente fores.
 Aspice lux, quanto luxentur brachia nisu;
 Utq; ferè à membris distrahar ipsa meis.
 Distrahar ut mediam tibi me coniungere possim,
 Vnaq; sit saltem pars tibi nexa mei.
 Non sinis, & rides nil proficiens vota,
 Quodq; negas toties, vis tamen usque peti.
 En peto quod renuis, geminaq; exporrigo palmas,
 Et tibi quas nequeo nectere, tendo manus.
 Sapè mihi de te , mendacia dulcia fingo,
 Vincula ceu positâ compede fracta forent:
 Et dico; meus hic, prendiq; & prendere certat,
 Meq; sed ut video, dissimulanter amat.
 Nam bona credulitas erat haud indigna fauore,
 Debueratq; meos expedijisse pedes.
 Si tamen implicitam pedicis, cupis usque teneri,
 Hic ego conatu deficiente cadam.

Ast redit, & velut allabens sese ingerit vltro,
 Spemq; iterum nutu sollicitante facit
 Surgam supremumq; amplexibus obuia curram,
 Collaq; furtiuâ fraude, negata petam.
 Quàm propè, quàm propè sum! vestis pars vltima
 Iam puto, vicinâ prendere posse manu. (tacta est,
 O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem,
 Decipit Amplexus mobilis aura meos!
 Et licet aut digitis tribus aut vix quattuor absit,
 Semotus medio crederis orbe mihi:
 Nempe pater Pelopis sic poma fugacia captat,
 Poma dat am toties fallere docta fidem.
 Dum modo prona arbospatulo super incubat ori,
 Osq; iterum, fructu decipiente, fugit.
 Ludicra res Amor est, falliq; & fallere gaudet,
 Sed fraus suppicio non caret illa suo.
 Decepti, quo tormento crucientur amantes
 Exemplo poterit discere quisque meo:
 Quique alium ludit (sed rarum est ista fateri)
 Ipse suo patitur vulnera facta dolo.
 Nescieram, mea lux, istis te fraudibus vti,
 Sed nimis expertam iam sua pœna docet.
 Ut canis indomitâ iactans ceruice catenas,
 A populo solui prætereunte rogat;
 (Nifaciat, querulis v lulans latratibus auris,
 In sua conuerso vincula dente furit)
 Sic queror & supplex toties ad vota recurro
 Ut præstes, quam me poscere cernis, opem,
 At postquam implacido vertisti lumina vultu
 Nec placuit pedibus demere vincla meis.

Clamaui; ô truculentum & inexorabile pondus!

Quin etiam dicta est sapè catena nocens.

Hac trahat Autolycus, trahat hac furiatus Orestes,

Aut qui tardipedes vertit in antra boues.

Sentiat hanc Scyticā damnatus rupe Prometheus;

Aut Scinis, aut scelerum quis feritate prior.

Scilicet à nimio venit hac dementia luctu,

Error & hic, sese quo tueatur, habet.

Compedibus facile est saeuoq; ignoscere ferro,

Durior at vinclis qui ligat illa, suis.

O vbi littore à vincitam qui rupe puellam

Bellerophon volucri retulit ales equo?

En ego barbaricæ constringor mole catene

Seruus ut à rigido transfuga vincetus hero.

Et quoties patrias assurgere nitor in auras,

Deprimor hospitū pondere victa mei.

Nempe ita dat pueris captus ludibria passer,

Dum fugit & reuocant fila reducta fugam.

Et licet è dominis cœnēt ve, bibat ve labellis,

Mauelit in sylvas liber abire suas.

Sic quamvis nitidâ pastæ bene corte palumbes,

Anteferant caueæ rusq; nemusq; sue.

O mea si lacrymis mollescere vincula possent!

Dudum essent lacrymis mollia facta meis.

Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenæ,

Has nisi qui vinxit soluere nemo potest.

*Coarctor è duobus, desiderium habens
dissolui, & esse cum CHRISTO. Ad
Philip. i.*

Aug. med.
cap 37.

Q VID faciam miser ego, grauedine com-
pedis mortalitatis meæ constrictus?
quid faciam?

Nazian.
car de ani-
mæ calam.
August, in
Psal. 78.

*Quenam hæc lex? cur me constringunt vincula
carnis?*

Spiritus & socium tam graue corpus habet?

*Compedes sunt infirmitas & corruptibilitas
corporis, quæ aggrauant animam; ab his
compedibus concupiscebatur dissolui Apostolus
& esse cum CHRISTO.*

Aug. manu
cap 8.

*Vtinam remissa peccatorum mole, me[quo-
que] vltimum seruorum CHRISTI, iuberet
Diuina pietas, hanc carnis sarcinam depone-
re, vt in suæ Ciuitatis gaudia æterna repau-
sandus transire!*

Nazian.
carm. de
animæ ca-
lamit.

*Corporeâ nec mole grauis mens vergat ad ima,
Ac veluti plumbi massa profunda petat.*

Nazian. in
luctu,

*Me miserum, caro quem remoratur perfida; cali-
Ad Dominum, cursu dum properante feror!*

Nazian.
præcep. ad
virgines.

*Echenaidis instar
Quæ velut injectâ properantem compede puppim
Detinet.*

Ah

*Ah graibus me solue, Pater supreme, catenis,
Inq, Beatorum me trahe sancte choros!*

Nazianz.
in luctu.
Ambr. de
bono mor-
tis, cap. 3.

Soluimur enim hoc nexus animæ & corporis, cùm recedimus: vnde & David ait, *dirupisti vincula mea*. Mors igitur solutio est animæ & corporis. Denique & in Apostolo docuimus lectum; *dissolui & cum CHRISTO esse multo melius*. Solutio autem ista, quid aliud agit, nisi vt corpus resoluantur & quiescat; anima autem conuertatur in requiem suam, & sit libera, quæ si pia est cum CHRISTO futura sit. Quid igitur in hac vitâ aliud iusti agunt, nisi vt exuant se huius corporis contagionibus, quæ velut *vincula* nos ligant, & se ab his molestijs separare contendant, renuncient voluptatibus atque luxuriæ, fugiant flamas libidinum?

Iustos enim quamuis nullus desideriorū carnalium tumultus possideat; duris tamen *vinculis* eos in hâc vitâ positos, suæ molestia corruptionis ligat: scriptum quippe est: *Corpus quod corrumpitur agrauat animam*. Eo itaque ipso quo adhuc mortales sunt, corruptionis suæ pondere *grauantur*, & astricti molestiâ *vinci* sunt, quia in illa adhuc libertate vitæ incorruptibilis nō exurgunt. An non *duro molestiæ vinculo ligantur*, quorum nimirum mens, sine labore, in ignorantia soluitur, & non nisi cum studio laboris eruditur? quæ coacta exigitur, libens iacet, ab infimis vix leuat, *et tamen*

& tamen eleuata protinus labitur semetipsa
laboriosè vincendo , superna conspicit, sed
reuerberata. An non duro molestiæ vinculo
ligantur , quos cùm accensus spiritus ad si-
num pacis intimæ pleno desiderio pertra-
hat, feruēte certamine, caro perturbat? Qui-
bus exceptis etiam ea *vincula* sustinent , quæ
gravis exteriùs necessitas astringit ; esurire
quippe sitire, lassescere, vincula corruptionis
sunt, quæ scilicet solui nequeunt, nisi cùm
in illam immortalitatis gloriam , nostra
mortalitas permutatur.

*Idem cap.
sequent.*

Sed cùm corruptibili carne exuimur, quasi
ab his , quibus nunc astringimur , molestiæ
vinculis relaxamur. Præsentari namque iam
Deo cupimus , sed adhuc mortalis corporis
obligatione præpedimur. Iure ergo *vinci* di-
cimur : quia adhuc *incessum nostrum desiderij*, ad
Deum liberum non habemus. vnde bene Paullus
æterna desiderans , sed tamen adhuc corru-
ptionis suæ sarcinam portans, *vincitus* clamat:
Cupio dissolvi, & esse cum CHRISTO ; *dissolvi* e-
nīm non quæreret, nisi se procul dubio *vin-
ctum* videret. Hæc autem *vincula*, quia certis-
simè rumpenda in resurrectione conspexe-
rat, iam quasi rupta gaudebat Propheta cùm
diceret : *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo
hostiam laudis.*

*Ambr. lib.
de bono*

[Sic] Simeon se dimitti postulabat à Do-
mino , quasi à *vinculis* quibusdam ad liberta-
tem

tem festinaret. Sunt enim velut vincula quæ-
dam corporis huius, & quod grauius est vin-
cula temptationum, quæ nos alligant & ad iniuriam
captitatis astringunt quâdam lege peccati.
Quid igitur tâtopere istam vitam desidera-
mus in quâ, quanto diutiùs quis fuerit, tan-
to maiore oneratur sarcinâ peccatorum? vnde
Iacob dixit: dies annorum vitæ meæ, centum tri-
ginta, minimi & mali; non quia dies mali, sed
quia nobis accessu dierum, malitiæ incre-
menta accumulantur.

Nullus enim dies sine nostro peccato præ-
terit: vnde egregiè Apostolus ait: mihi viuere
CHRISTVS est & mori lucrum; aliud ad ne-
cessitatem vitæ referens, aliud ad mortis
vtilitatem. Et addidit. Dissolui enim & eſe cum
CHRISTO multo melius; permanere autem in
carne magis necessarium propter vos.

Sed sicut auceps atium aut visco aut reti in Chrys. Ser.
grano aliquo captum, tenet passerem, & manu
suâ subtilissimo funiculo ligatum retinet, & quasi
dimitens laxū de manu suâ; dat ei liberam
volandi potestatem; at ille auidus ad volan-
dum, elapsumq; se putans, alacer altiora ap-
petit; sed iste summum funiculū tenens, re-
stringit eum cùm volauerit, & ad se trahit ab
spe volandi & viuendi deceptum; ita & dia-
bolus versutus venator & per spiritum præ-
sumptionis, laqueo suo deceptum implicat
hominem. Qui semel hæserit, vult quidem

ab eo euelli, sed vinculum velox venatot tenens, reuocare captum semel in laqueo & reuolutum premit.

*Idem hō,
ss. ad pop.
Antio.*

Quousque[ergo] hīc erimus affixi? adhæsimus terræ tamquam vermes, in cœno volutamur: corpus de terrâ nobis Deus contulit, vt ipsum & in cœlum reuehamus, non ut animā per ipsum ad terram detrahamus. Terrenum est, sed si velimus efficitur cœlestē? trahe te ipsum ad illum, qui te sursum tollit, pondere quodam vetustis grauaris.

*Nazian. ad
anim.*

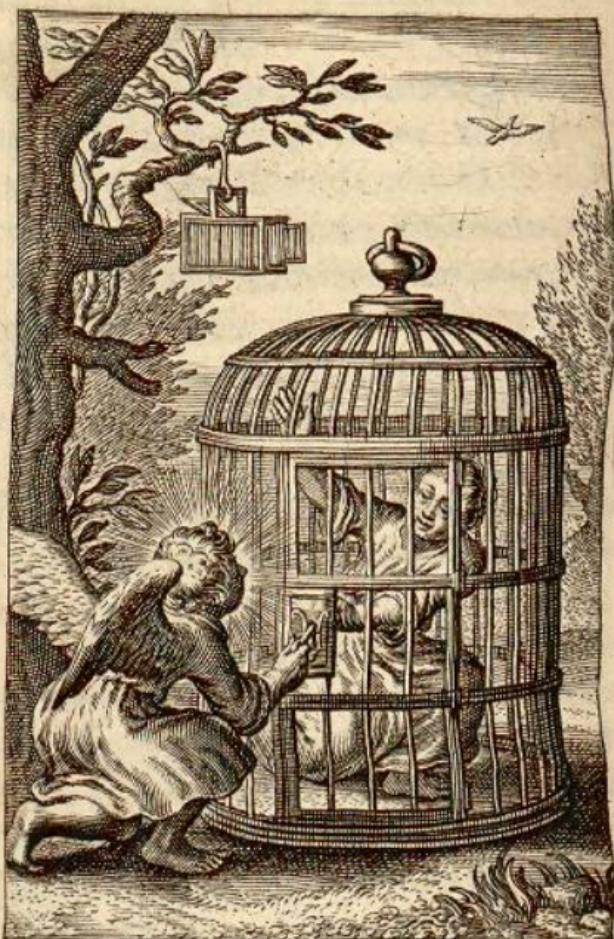
*Bonau. c. i.
solilo.*

Erige te mea mens, capiant te obliuia mundi,
Net trahat in vitium te malè blanda caro.

Eia dulcissime IESV, transige saluberrimo vulnera amoris tui medullas animæ meæ, vt verè ardeat, langueat & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat, cupiat dissolui & esse tecum Te solum semper esuriat, panem vitæ cœlestis qui de cœlo descendisti! te sitiat fontem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem veræ voluptatis, te semper ambiat, te quærat, teque inueniat, in te dulciter requiescat!

1818 v2

80

*Educ de custodia animam meam, ad confi -
tendum nomini tuo ! Psal. 141.*

40.

X.

Educ de custodiâ animam meam,
ad confitendum nomini tuo.

Psalm. 141.

LIbera quæ potui spatioſo ludere Cœlo,
Cernis, ut angusto carcere clauſa premar?

Heu dolor! ut miseras me lux effudit in auras.

Ipsa loco cauea membra fuere meæ.

Pes compes, manicæq; manus, neruiq; catenæ,

Ossaq; cancellis nexa cataſta suis.

Quo mihi cognati nativa repagula clauſtri,

Damneſt ut hōſpitij carcere vincl a mei?

Succine, more Chelys, breuibus tegar abdita conchis,

Angelicis inter viciniora una choce;
Regia cui Cœli vix ſatu ampla domus?

O quoties quaſita fuga fuit anſa pudenda!

In votis quoties reſtiſ & vnda fuit?

Sepè quidem rapto felix Lucretia ferro,

Fauſtag; combibito Porcia dicta foco eſt.

Vifa nec Aſſyria triftis mihi ſica puelle,

Heu nimis in geminas prodiga ſica neces!

Sed negat hæc animis Numen ſolatia captis.

Nec ſinit hæc vinctos fata preire viā.

Ergo Syracofis malim iacuisse cauernis,

Aut Danae's rigidâ delituisse ſerâ:

Nec verear curui Cretæa volumina ſepti,

Vnde citam rapuit Dædalis ala fugam. *

Proſugus immeriti damnet pia clauſtra rigorū,

Qua ſibi ſollicitam non renuere fugam.

* Altag Ronulei neq; ſitent maria valli

Si

Sorte Remi trepidi transfiluſſe tides;

Mille Semirampeos vel clauſant ſtia muros,

Flagitium clauſas fit violaſſe feras

Ut fuerit: media saltum Babylone vagarer

380 liberaq; hal quamvis cingerer urbe forem.

— Si mibi sideris pateat vel rimula tectis

— Non querar immittes A Etheris esse fores.

Donec at hec captam retinent ergastula mentem,
Mens nequit agnati templa subire poli.

Quin sueta imperijs iacet hic captiuia voluntas,
Nec bona quae vellet, vincula velle finunt.

Euge semel nostrae mea lux, succedecata stet,

Non sicut longius expulsi se locutus.

Quantus sit nobis experiere domus.

Si ramen insidie vel ahena repagula terrent,
Fac pateat demptâ ianua laxa serâ.

Captiuum gemitu fertur reuocasse Magistrum,

Oblitus caue&pfitacus ipse sua.

Eia graues reseras, noue Iane patulcie, vectes;

Non erit hec dextra gratia prima tua.

Angelico, memini, patefactas impete portas,

Claustraq; suffractis dissiluisse seris;

Cum stupuit lapsas manibus, pedibusq; catenas,

Vixq; Petrus patulas credidit esse fores.

Nullus obit nostris obses vadimonia vinclis?

Liberat Herculea Thesea nullus ope?

O rbi nunc Minyis fidissima turba maritis,

Vincula pro captis ausa subire viris!

Aut qui VVandalicus obses ergastula neruis,

Ipse sui capit is iussit abire lytro?

Lux mea, pande fores, in amœnaq; claustra resolute,

Et sine sidereas aetheris ire vias.

Aut spectanda tuo vis ducar preda triumpho,

Vt Scyticus caue&pompa Tyrannus erat?

En manus, en digit i rimis hiscentibus extant,

Cur ego non digitos tota manumq; sequor?

Quâ

Quā caput, hāc reliquā subrepit cauda colubræ, &

Cur mihi serpentis lubrica pellis abest?

Cortis obit tories volucris captiuua fenestræ,

Et notat an tacitaria sit vlla fuge;

Nexaq; sollicitans furtiuo vimina rostro,

Natiuas nemorum tentat adire domos.

O Catharis, nū eiq; polo comes agminis Agnes!

O casta Vrsulidum, Sophiadumq; cohors!

Vos ego, dimidium vestri modo nobile testor.

(Dimidium vester quod sibi iunxit amor)

Pandite ferratos, ergastula barbara, postes,

Inserar ut vestris dimidiata choris.

Dimidium felix, vinclis socialibus exsors,

Cui licet in plenas iam caluisse faces!

Lux mea, tam durum residet tibi pectore ferrum,

Vt neque captiue commoueare prece?

Non ego, sed nostræ Tu maxima caussa querelæ es;

Spectat enim laudes ista querela tuas;

Non bene conueniunt rigidis tua carmina clathris,

Quis queat in caueâ cantibus esse locus?

Libera quæ cantat vernis avis Attica syluis,

Capti filet, solitos nec ciet ore modos.

Eia age, pande fores in amœnaq; claustræ resolute,

Et sine fidere as atheris ire vias.

Aut tu si cupidam præconia dicere temnis,

Inuidus in laudes efficiere tuas.

Educ de custodiâ animam meam, ad confitendum

nomini tuo. Psal. 141.

LAVDO quantum possum, tenuiter, exi-
liter, infirmiter. quare? quia quamdiu

August. in
Psal. 14.

sumus in corpore, peregrinamur à Domino.
 Quare sic laudas Dominum? non perfectè,
 non stabiliter? Interroga scripturam; quia
 corpus quod corrumpitur aggrauat animam, &
 de-
 primit terrena cogitatio sensum multa cogitantem.
 Tolle mihi corpus quod aggrauat animam
 & laudo Dominum. Tolle mihi terrenam ha-
 bitationem, deprimentem sensum multa
 cogitantem, ut à multis in vnum confluam
 & laudo Dominum. Quamdiu autem ita sum,
 non possum; prægrauior.

Chrys. in.
c.4. Matth.
hom.14.

Nihil enim *præsens vita* differre videtur à
carcere, sed sicut cum triste illud introimus
 habitaculum, circumdatos ac vinclatos vide-
 mus catenis, ita etiam nunc, si (extra omnia
 nos phantasmata collocantes) vnius cuius-
 que ingrediamur vitam, eiusque animam
 contempleremus, videbimus eam durioribus
 ferro vinculis colligatam.

Ambr. lib.
de bono
mortis, c.2.

In exitu ipso videamus, quemadmodum
 anima decedentis, paulatim soluat se vinculis
carnis, & ore emissâ, euoleat tamquam *carcereo*
corporis huius exuta gurgustio.

Greg. c.17.
in c.7. lob.

Carcere homo circumdatur, quia plerumque
 & virtutum profectibus, ad alta exurgere
 nititur, & tamē carnis suæ corruptione præ-
 peditur, quā bene exui Psalmista deprecatur
 dicens: *Educ de carcere animam meam*.

Sancti autem viri, quia scriptum est, *cor-*
pus quod corrumpitur, aggrauat animam, inten-
 tione

tione iam quidem vltra semetipsos eminēt, sed tamen adhuc infirmitatis suæ incertis moribus subditi corruptionis suæ se carcere clausos dolent. Ait ergo Job; *numquid mare sum ego, aut cetus, quia circumdedisti me carcere?* ac si aperte diceret; mare vel cetus (iniqui videlicet, eorumque auctor malignus spiritus) quia effrænari ad solam perpetrandam iniquitatis licentiam appetunt, recte pœnæ suæ carcere constringuntur; Ego autem quia iam æternitatis tuæ libertatem desidero, cur adhuc meæ carcere corruptionis premor?

Videmus in hoc sæculo insertos nexibus *ca- tenarū reos*, in specie pompæ miserabilis duci, & nonnumquam patiuntur insontes, ut tolerabilius sit mori, quam talia subire supplicia. Optant utique audiri bene sibi conscientij. Optant etiam hi qui grauibus flagitijs vrgentur, pœnam, mortis celeritate transfigere, ut aliquanta compendia pœnarum lucentur, Spes est etiam de iudicis misericordia. Ipso exilio *claustra carceris* duriora sunt.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in carceres coniunctiuntur; hi quidem in afflictione carceralium vinculorum detinentur, introclusi diuturniore temporis morâ; illi vero ab eâ calamitate submouentur, sic & animæ. Etenim hæc distinentur in præsenti vitâ diutiùs; aliae minùs, pro cuiusque merito, dignitatéve, iuxta Diuinæ sapientię profunditatem,

*Ambr. in
Psal. 115.*

*Basil. in
hom. in
Martyr.
Iulittam.*

ditatem , sic ut mens nulla hominum , ea possit attingere , quæ de vnoquoque nostrū ipse Creator præuidit . Non audis die entem Dauid : *Educ de carcere animam meam ?* Non audisti ut sancti eius exsoluta anima est? quid rursus Simeon , Dominum nostrum pro vlnarum astringens complexu , cuiusmodi vocem emisit ? nonne hanc ? *Nunc dimittis seruum tuum Domine.* Ei enim qui ad supernum & cœleste domicilium festinus contendit , suppicio omni, *omni carcere* grauior est hæc inhabitatio corporis .

Ansel. in
prosolog.
cap. 1.

O misera fors hominis cùm hoc perdidit ad quod factus est ! ô durus & dirus casus ille ! heu quid perdidit & quid inuenit ! quid abscessit , & quid remansit ? perdidit beatitudinem ad quam factus est ; inuenit miseriam , propter quam factus non est . Abscessit sine quo infelix est , & remansit quod per se , non nisi miserum est , *Ærumnosi!* vnde sumus expulsi ? quo sumus impulsi ? vnde præcipitati ? quo obruti ? A patriâ , in exilium ; à visione Dei in cœcitatem nostram ; à iucunditate immortalitatis , in amaritudinem & horrorem mortis . Misera mutatio ! de quanto bono , in quantum malum ! graue damnū , grauis dolor , graue totum ! sed heu me miserum vnum de alijs miseriis filiis Euæ elongatis à Deo ! quid incipi ? quid effeci ? quò tendebā ? quò deueni ?

Dissolue

*Dissolute me, o ro, à vinculis, quibus constrictus
teneor, ut relinquēs ista omnia, tibi festinem,
tibi soli inhæream, soli intendam.*

Hinc me, CHRISTE potes, educ iam, queso malisq;

Quies crucior medicam protinus affer opem.

Vnum homini est certumq; bonum, fixumq; beata

Vita; animis cuius languet amore meus.

Felix anima, quæ terreno resoluta corpore libera cælum petit! secura est & tranquilla, non timet hostem neque mortem: habet enim semper præsentem, cernitque indesinenter pulcherrimum Dominum, cui seruuit, quem dilexit, & ad quem tandem lœta & gloria peruenit.

Tu[ergo] Domine expectatio Israël desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie; festina, ne tardaueris; surge, propera & veni, vt educas nos de isto carcere, ad confitendum nomini tuo.

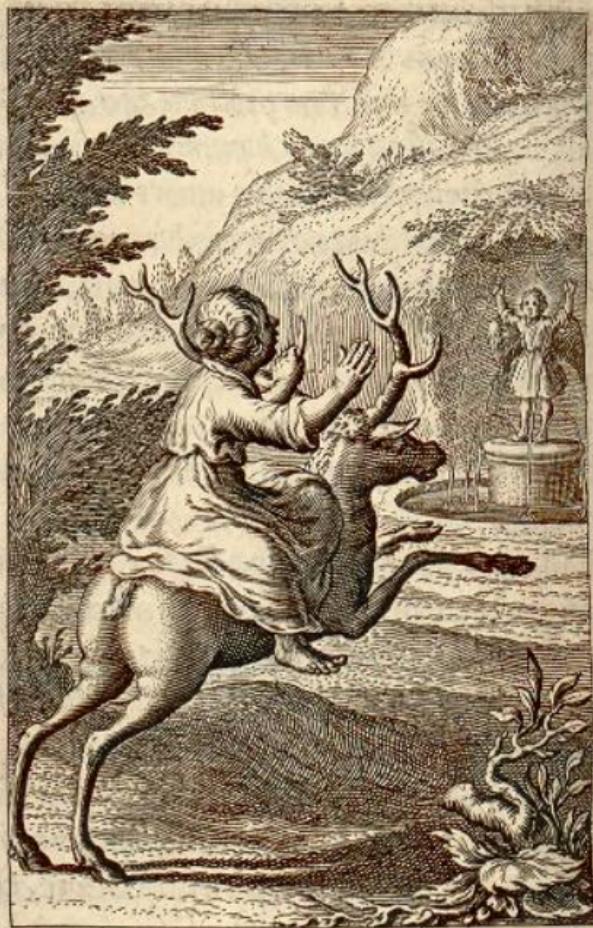
Veni Domine, & noli tardare, veni Domine IESV, veni & visita nos in pace; veni & educ vincitos de carcere, vt lætemur corā te, cor de perfecto; veni Saluator noster; veni desideratus cunctis gentibus; ostende faciem tuam & salui erimus; veni lux mea, Redemptor meus, educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini sancto tuo! O verè felices, qui è carcere ad palatium peruerterunt!

Hugo de
S. Vict. l. 4.
de anima
cap. 4.
Nazianz.
carin. de
exter.
hominis
vtilitate.

Aug. med.
cap. 13.

Aug. soli-
loq. cap. 23

Aug. soli-
loq. cap. 35

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

41.

X I.

Quemadmodum desiderat ceruus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Psal. 41.*

Scire cupis, mea lux, quibus intus amoribus vrar?
Quantaq₃ flama tui pectora nostra coquat?
Nec satis extulero sitientis imagine prati,
Aut viola, nimio que iacet vsta die.
Nec satis astiferæ depinxero fulmine stellæ,
Cùm canis ardenti sidere torret humum.
Ah! quàm puluereæ Libyes partiuntur arenae.
Aestuat hec, nostro siccior ore sitis.
Siccior Icario quàm dum canis imminet astro,
Aut viola tosto flos cadit vstus agro.
Vis dicam, mea lux, quàm te meus ardor anhelet?
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero pastus serpente medullas,
Ceruus agit totis hausta venena fibris;
Aut humeros tincti traiectus arundine teli,
^{lentus oscula} Carpitur infestâ viscera tacta lue:
Ille furit, pectusq₃ citatus anhelitus vrget,
Cacaq₃ per sylvas saucias antra petit: ^{rvis}
Antra petit fugiens salientibus humida lymphis;
Vt sua fontano guttura rore lauet.
Hic ^{lentus} scatebris sumantia temperat ora
Pellit & amne fitim, pellit & amne luem.
Haud aliter scelerum mihi mens temerata veneno,
Tela venenata combibit vincta manu.

Et modò combibitum populatur pectora virus,
 Ardet & in tacito noxia flamma sinu.
 Nempe graues, animi sunt toxica vindicis, ire,
 Et tua quæ iacula telæ, venena, Venus.
 Quæq; grauant nimio spumantia pocula Baccho,
 Pocula quæ diro gramine pota necant.
 Aspicis ut tumido turgescunt pectora fastu?
 Pectoribus fastus virus inane tumet.
 Quo sitiens igitur peterem de flumine lympham,
 Cùm mea tam varium viscera virus edit?
 Ah! nisi te, nullo sitis hac placatur ab haustu,
 Tu potes hanc solus, fonte domare sitim.
 Scis etenim, mea lux, quām te, meus ardor anhelet,
 Ceruus ut irrigui fontis anhelat aquas.
 Ceruus odoris equi fugitiuus ab ore Molossi,
 In laqueos nullo sapè sequente ruit:
 Tunc densam aspicias venantium, hinc, indè coronā,
 Tela super, saltu corpora fertur agens.
 Exoritur clamorq; canum, strepitusq; sequentum,
 Ille fugit, tergo cornua celsa locans;
 Ambiguusq; pauet ne sit comprehensus, & ipsa
 Quæ iam preteriit tela, canesq; timet
 Respectansq; metu, per saxa, per auia currit,
 Igneus atque illi spiritus ore micat.
 Gutturaq; ardentí flagrant arenia lingua
 Quaq; sitim releuet, querit anhelus aquam.
 Tum fontis medijs venas rimatus arenis,
 Fontano rabidam mergit in amne sitim;
 Et bibit & potis largè se proluvit vndis,
 Haurit & exhausto roburo pemq; lacu,

Sic ego tartareis cingor, mea vita, sagittis,

AEgraqz, flammata torreor ora sit.

Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,

Et multâ anticipitem trudit vterqz cane.

Sublimes leuis hinc suspendit Gloria casses,

Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.

Inde cohors magnis sociorum hortatibus instat,

Et docet exemplo criminis quisqz suo.

Hei mihi quot circum venabula stricta minantur! -

Ceu fera, cum cincto clausa tenetur agro.

Mille vias repetens, infraqz, supraqz pererro,

Si qua mea pateant hospita lustra fugae.

Tum mihi per siccas sitis astuat ignea venas,

Et sensim vapidas decoquit igne fibras.

Fontis inops igitur ad flumina quaque recurro,

Flamma sed hac nullo flumine victa fugit.

Sic cadit obscenos miles defessus in haustus,

Sit licet infami turbida lymphâ luto.

Sperabam effossis astum compescere rruis,

AEstu at infusa gurgite creuit aquæ.

Qualis in amne leuem sectatur faucibus vndam

Tantalus, & fallit, quam dedit vnda, fidem.

Mobilibusqz inhiat, deluso gutture, lymphis,

Semper aquæ locuples, semper egenus aquæ.

Scilicet haud simili calor hic extinguitur haustu

Nec domat hanc cœni turbida lymphâ sitim.

Cœlestes animus sitit insatiabilis vndas,

Ceruus ut irrigui fontis anhelat aquas.

Ite igitur pigro torpentia flumina stagno.

Non bibit è vili gurgite nostra sitis.

Ite graues stygijs serpentibus, ite lacunæ,
 Noxia Tartareus flumina pasta vadis:
 Ite, sitit super i dias mens fluminis vndas,
 Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.

*Quemadmodum desiderat Ceruus ad
 fontes aquarum, ita desiderat anima
 mea ad te Deus. Psalm. 41,*

Chrysost.
homil. in
Psal. 41.

Hic est mos amantium, amatorem non
 celerare, sed enunciare vicinis, & dice-
 re, se amare. Ardens enim res est natura
 dilectionis, nec potest anima sustinere ut eam
 silentio teneat. Ita hic beatus Deum amans,
 & ardens in amore, non potest in animo in-
 ducere ut taceat, sed aliquando quidem di-
 cit: *Quemadmodum desiderat Ceruus ad fontes
 aquarum;* aliquando autem; *Deus, Deus meus,
 ad te de luce vigilo.*

August. in
Psal. 41.

Quis est qui sic cantat? si volumus, nos
 sumus; Et quid quæris extra, quisnam sit,
 cùm in tuâ potestate sit, esse quod quæris?
 Eia fratres, simul amemus, simul in hac siti
 exarescamus, simul ad fontem intelligendi
 curramus. Desideremus velut *Ceruus* fontem,
 desideremus illum fontem, de quo scriptu-
 ra dicit: *Quoniam apud te est fons vita.* Ipse enim
 fons & lumen est, *quoniam in lumine tuo vide-
 bimus lumen.* Si & fons & lumen est; meritò &
 intel-

intellectus est; quia & satiat animam auidam sciendi. Curre ad fontes, desidera aquarum fontes. Apud Deum est fons vitae, & insiccabilis fons; in illius luce, lumen inobscurabile. Lumen hoc desidera; quemdam fontem, quoddam lumen, quale non norunt oculi tui, cui lumini videndo, oculus interior præparatur; cui fonti hauriendo sitis interior inardescit.

Salutaris nimirum aquā, quę noxiā hu- Cyril.lib. 5
ius mundi sitim, & vitiorum ardorem pror- in Ioan.
sus extinguit, fordes omnes peccatorū eluit, cap. 10.
animæ nostræ terram cœlesti imbre irrorat atque fœcundat; & ad solum Deum anhelo spiritu mentem humanam sitientem reddit. Hâc aquā largiter potatus fuit Propheta, cùm totus ad Deum suspirans dixit: *Quem-admodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus!*

Curre ad fontem, desidera fontem, sed August. in Psalm. 41.
noli vt cumque, noli vt qualemcumq; animal currere, vt Ceruus curre. Quid est? vt Ceruus? Non sit tarditas in currendo; impigrè curre, impigrè desidera fontem. Inuenimus enim insigne velocitatis in Ceruo, sed fortè non hoc scriptura solùm nos in Ceruo considerare voluit, sed & aliud audi: Quid aliud est in Ceruo? serpentes necat, & post serpentium interencionem, maiori siti inardescit; peremptis serpentibus ad fontes acriùs currit.

Serpentes, vitia tua sunt; consume serpentes
iniquitatis, tūc amplius desiderabis fontem
veritatis. Avaritia fortè in te tenebrosum a-
liquid sibilat, & sibilat aduersus verbū Dei,
sibilat aduersus præceptum Dei. Et quia tibi
dicitur Contemne aliquid; ne facias iniqui-
tatem; si mauis facere iniquitatem quā ali-
quod commodum temporale contemnere,
morderi magis eligis à serpente, quām peri-
mere serpentem. Cū ergo faueas adhuc vi-
tio tuo, cupiditati tuæ, auaritiæ tuæ, serpentis
tuo, quando in te inuenio tale desiderium,
quo curras ad fontem aquarum? quando
cōcupiscis fontem sapientiæ, cū adhuc labo-
res in veneno malitiæ? interfice in te, quic-
quid contrarium est veritati, & cū te vide-
ris tamquam vacare à cupiditatibus peruer-
sis, noli remanere, quasi nō sit quod deside-
res. Quæris fortè vnde deleceris; Desidera
vnde deleceris: *Desidera ad fontes aquarū,* ha-
bet Deus vnde te reficiat, & impleat venien-
tem ad se, & sicutem post interemptionē
serpentium, tamquam velocē Ceruum. Est
aliud quod animaduertas in Cerio. Dicun-
tur Cerui, vel quando in agmine suo ambu-
lant, vel quando natando, alias terrarū par-
tes petunt, onera capituli suorum super se
inuicem ponere; ita vt unus præcedat & se-
quantur qui supra eum capita ponant; & su-
pta illos alij consequentes, & deinde alij,
donec

donec agmen finiatur. Ille autem vnuſ, qui pondus capitis in primatu portabat, fatigatus redit ad posteriora, ut alius ei succedat qui portet quod ille portabat, atque fatigationem suam recreet posito capite, sicut & cæteri ponebant. Ita vicissim portādo quod graue est, & viam peragunt & inuicē se non deserunt. Nōnne quosdā Ceruos alloquitur Apostolus dicens: *Inuicē onera vestra portate, & si adimplebitis legē Christi?* Talis ergo Ceruus, in fide constitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur contrarios Ceruos, non solū obscuratos intelligentiā, in tenebris interioribus constitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, insuper insultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non ostēdenti, *vbi est Deus tuus?* quid ergo iste Ceruus fecerit cōtra hæc verba, audiamus; vt ipsi, si possimus, faciamus. Prīmō, expressit sitim suam. *Quemadmodum,* inquit, Ceruus, desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Quid si Ceruus ad fontes aquarum, lauandi causâ desiderat? vtrūm ergo bibendi, aut lauandi causa, nescimus? audi quod sequitur & noli quære. Stiuit anima mea ad Deum viuum. Quid stiuit? quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? hoc est, quod sitio, venire & apparere, sitio in peregrinatione, sitio in cursu, satiabor in adueniu. Sed quoniam sicut Ceruus

*desidero ad fontes aquarum, & est apud eum fons
vitæ. Quid agam ut inueniam Deum meum?
Considerabo terram ; & facta est terra : Est
magna pulcritudo terrarum, sed habet arti-
ficem : Magna miracula sunt seminum , atq;
gignentum, sed habent ista omnia Creato-
rem : Ostendo magnitudinem circumfusi
maris; stupeo, miror, artificem quæro. Cœ-
lum suspicio & pulcritudinem siderum; ad-
miror splendorem solis, exercitio diei suffi-
cientem; lunam nocturnas tenebras conso-
lantem. Mira sunt hæc, laudanda sunt hæc,
vel etiam stupenda sunt hæc, neque enim
terrena, sed etiam cœlestia sunt hæc. Non-
dum ibi stat sitis mea. Hæc miror, hæc laudo,
sed eum, qui fecit hæc, sitio.*

Aug. manu Anima [enim] quam tangit amor Dei,
cap. 20.1 nihil aliud potest cogitare, nihil desiderare,
sed frequenter suspirat, dicens : *Sicut Cervus
desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima
mea, ad te Deus meus.*

Aug. foli- O fons vitæ , vena aquarum viuentium,
loq. ca. 35. quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de
terrâ desertâ, inuiâ & inaquosâ, vt videam
virtutem tuam & gloriari tuam , & satié ex
aquis misericordiæ tuæ sitim meam ? Sitio,
Domine, fons vitæ es, satia me. Sitio Domi-
ne, sitio te Deum vivum.

August. in Stiuit in te anima mea , quam multipliciter ti-
Psalm. 62. bi caro mea. In aliâ vitâ, cùm resurrexerit caro;
satia-

satiabitur; modò ex corruptione fragilitatis si non manducemus, deficimus & esurimus; si non bibamus, deficimus, & sitimus. Si diu vigilemus, deficimus & dormimus; si diu stemus, fatigamur, ideo sedemus; & si diu sedeamus, fatigamur, & ideo surgimus. In istis omnibus multiplicibus defectionibus nostris, sitimus illam incorruptionem; & sic caro nostra, *multipliciter sicut Deo*. In ista Idumæa, in isto deserto, quam multipliciter laborat, tam multipliciter sicut; quam multipliciter fatigatur, tam multipliciter sicut illam infatigabilem incorruptionem, in terrâ desertâ, sine viâ, & sine aquâ, talis enim est mundus iste.

Quando veniam et apparebo ante faciem

Dei? Psal. 42.

42.

X I I.

*Quando veniam & apparebo ante
faciem Dei? Psalm. 41.*

AH quoties, mea lux, mihi seria verba dedisti,
Nulla secuta tamen, seria verba fides!
Euge breui venies, toties dixisse recordor;
Adde fidem verbis, dic semel, Euge veni,
Heu mihi, quam longae sunt expectantibus hore!
Plus autem spatio creditur una dies.

Iam, mea lux, lapsi menses, tot aguntur et anni,
Spemque facis toties, spem tamen usque negas.
Quid miseram spatiis tam lentis ferreus virus?
Et toties, paruo hic tempore, dicis, eris.
Iam lacerant falsis me publica compita sannis,
Et tuus ille Deus, dic, ubique quisque rogat.

Quando igitur veniam? quando tibi libera sis?
Quando adstabo oculis obvia facta tuis?
Aspicis ut misero consumar squallida luctus?
Quia careo, facies haec mihi damna facit,
O facies animi crudele mei, tormentum!

Vnica qua praesens esse medela potes.
O quando, facies toto spectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine posse frui?
Scilicet ut grauis est terris, absentia Phœbi,
Squallet et obscurus, sole latente, dies:
Nec color est hortis, nec amœnis gratia sylvis,
Iamque silent homines, iamque filetis aves:
Mox ubi purpureo roseum caput extulit ore,
Lata micat radiis, luce nitente, dies;

Et suus est hortis color, & sua gratia syluis,
 Iamqe^{sonans} strepunt homines, iamqe^{sonans} loquuntur aves;
 Sic ego, te viso, moriens, mea vita, resurgo;
 Viva qe non viso protinus emorior.
 Sape iubes, alio me pascere lumina vultu,
 Multaqe conspectu corpora pulcra refers.
 Aspice prata, inquis, formosos aspice flores;
 Picta mei multum prata coloris habent.
 Aspice ceruleo palantes aethere stellas;
 Ha quoque de nostro lumine, lumen habent.
 Aspice & humanis praestantia corpora formis;
 Est meus humano multus in ore decor.
 Siccine, Lux, nostris sperasti illudere votis?
 Falsaqe supposito vendere frustra vitro?
 Non ego ~~pollicebor mortalis~~^{mortalia} imagine formae,
 Ah, mea fax facies est, mea vita, tua!
 Illa, o digna Deo facies! grauis ille si uauis
 Mixtus in ore timor, parqe, timoris, amor.
 Illa supercilij maiestas dia, cadentum
 Caelituum prono quam colit ore tremor.
 Nam quota pars tanti sedet vlla in fronte decoris,
 Lux mea, quanta tuâ fronte, genisqe sedet?
 Ah, neque si faciem coeat decor omnis in vnam,
 Tanta sit vllius gratia, quanta tua!
 Lux mea splendidior quanto supereminet astris
 Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
 Ipsaqe, quanto iterum superatur Cynthia Phœbo,
 Tanto formosis omnibus ore prais.
 De tribus id melius narrabit testibus vnuis,
 Qui tibi tum comites vertice Thabor erant:

Cūm testata Deum facies tibi flammæa luxit,
 Cinxit & auratas fax radiata comas:
 Nempe aliquis tantæ captus dulcedine lucis,
 Et nimio formæ saucius igne tuæ;
 Immemor & patriæ, oblitusq; sui q; suorumq;,
 Optabat stabiles figere monte lares.
 Nec tamen augustum, qualis, quantusq; videri
 Cœlitibus solitus, viderat ille Deum.
 Viderat aërios absistere vultibus ignes,
 Ut solet accenso candida mica foco.
 Videras ardentí rutilantem vertice flammam,
 Quale laceſitum Sole refulget ebur.
 Viderat, ut placidis Lucina videris in vndis,
 Cūm tuum in nitidis fluctuat ardor aquis;
 Aut qualis pelago Cœli vibratur imago,
 Vnda repercuti cūm tremit igne poli.
 Quid dicturus erat, totâ siluce coruscas
 Vidisset, circum tempore binas faces?
 Quid si oculos? quid si faciem sine nube micantem?
 Quodq; polo facies lumen vtroque iacit?
 Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
 Numinis ambrosio cūm sinar ore frui!
 Sapè quidem vestros ſpecto ſub imagine vultus,
 Cūm vultus obeunt ſpica, merumq; tuos:
 Magna, equidem fateor, tamē imperfecta voluptas,
 Pro facie, faciem nube tegente frui:
 At mihi mens alio ſtimulata cupidine flagrat,
 Ardet & innubes lœta videre genas.
 Quando erit ergo dies, cūm te, ſine nube, videbo?
 Impedient faciem vela nec ylla tuam?

Solaq;

*Solaq, quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipiēre meis?
Illa dies, fausto si quando affulserit astro,
Iuro, erit his oculis carior illa dies.*

Quando

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Psalm. 41.

Si inuenis melius quam videre faciem August. iii
Psalm. 43. Dei, illuc te praepara. Væ tali amori tuo, si vel suspicaris aliquid pulchrius, quam est ille, à quo est omne pulcrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis.

Dulcissime, amantissime, benignissime, Aug. med.
cap. 37. carissime, pretiosissime, desideratissime, amabilissime, pulcerime, quando te videbo? quando apparebo ante faciem tuam? quando satiabor de pulcritudine tuâ, quando educes me de hoc carcere tenebroso, ut confitear nomini tuo.

Dic nunc totum cor meum, dic nunc Ansel. in
prosolog.
cap. 1. Deo; *Quero vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.* Eia nunc ergo, Tu Domine Deus meus, doce cor meum, ubi & quomodo te querat, ubi & quomodo te inueniat. Quibus signis, quam facie, te queram? numquam te vidi, Domine Deus meus; non noui faciem tuâ, quid faciet altissime Domine, quid iste tuus löginquus exul? quid faciet seruus tuus anxius amore tui, & longè proiectus à facie tuâ? anhelat videre te, & nimis abest illi facies tua. Dominus Deus meus es, & Deus meus, & nondum te vidi. Tu me fecisti & refecisti, & omnia mea bona tu mihi contuli-

sti, & nondum nouite. Denique *ad te videndum* factus sum, & nondum feci propter quod factus sum.

Aug. foli.
loq. ca. 36.

Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei sui*, videre eum, qui fecit Cœlum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui saluavit eum, & qui glorificauit eum. *Exquisuit te facies mea*, faciem tuam Domine, requiram, faciem Domini virtutum, in quâ solâ, consistit tota gloria semperna beatorum.

Aug. foli.
loq. ca. 35.

O quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam? putásne, videbo diem illam, diem, inquam iucunditatis & lætitiae, diem quam fecit Dominus, ut exultemus & lætemur in eâ? O dies præclara & pulcra, nesciens vesperum, non habens occasum, in quâ audiam vocem laudis, vocem exultationis & cōfessionis; in quâ audiam, *intra in gaudium Domini tui!* intra in gaudium sempiternum, in domum Domini Dei tui, vbi sunt magna & inscrutabilia & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudium sine tristitia, quod continet æternam lætitiam; vbi erit omne bonū, & non erit aliquod malum; vbi erit quicquid voles, & non erit, quicquid noles; vbi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, semperq; memorialis; vbi non erit hostis impugnans, nec vlla illecebra, sed summa & certa securitas, secuta tranquillitas, & tranquilla iucunditas

cunditas, iucunda felicitas, felix æternitas,
æterna beatitudo, beata visio, quæ est gau-
dium Domini Dei tui.

Hanc verò dulcedinem, ut gustauit Pe- Aug. soli-
trus, omnium inferiorum oblitus, clamauit loq. ca. 226
quasi ebrius, dicens; *Domine bonum est nos hic
esse, faciamus nobis hic tria tabernacula.* hic mo-
remur, te contemplemur, quia nullo alio in-
digemus. Sufficit nobis, Domine, *videre te,*
sufficit, inquit, tantâ dulcedine satiari: vnam
enim stillam dulcedinis ille gustauit, & om-
nem aliam fastidivit dulcedinem. *Quid pu-*
tas dixisset, si magnam illam multitudinem
dulcedinis Diuinitatis tuæ gustasset, quam
abscondisti timentibus te?

Vide quoque ardente hominem [Da- Chrysost.
uidem] vide inflatum, sciens enim se homil. in
cùm hinc recesserit, eum esse *vifurum*, ne ex- Psalm. 41.
pectat quidem dilationem; mortuus enim non patitur; & si esset quidem priuatus aliquis, humiliisque & abiectus, & viuens in pauper-
tate, magnum quiddam esset, vel sic, vitam præsentem contemnere; sed non esset adeò
magnum ut nunc est, ut pote Rex est, & tan-
tis fruitur delicijs, tantæque est gloriæ parti-
ceps, & est innumerabiles victorias confe-
cutus, multaque bella vicit, & est omni ex
parte clarus, insignis & illustris; haec qui
omnia irrideat, diuitias & gloriam & omnes
delicias, ad futura autem aspiret & inhieret,

hoc est magni cuiusdam & excelsi animi,
hoc est animæ, quæ tenetur studio sapientiæ, & cœlesti amore verè capta est.

August. in
Psal. 138.

Moyses sic desiderauit & concupiuit videre ipsam speciem Dei, & loquenti secum Deo dixit: *Si inueni gratiam ante te; ostende mihi temet ipsum, adimplebis me latitiâ cum vultu tuo.*

Augu. soli-
loq. cap. 23

Et ego parvulus, inter parvulos familiæ tuæ, Deus pater, & virtus mea, quando veniam & apparebo ante faciem tuam, ut qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confiteat tibi in æternum? Beatus ero si fuero admissus ad videndum claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, ut ad hoc venire permittras me!

August. in
Psal. 41.

Sed quādo veniam? en quod citius est Deo, tardum est desiderio. Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? ex illo desiderio est & hoc, quod clamatur alibi: *Vnā petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini, per omnes dies vita mea.* Quare hoc? ut contempler delectationem Domini. quando veniam & apparebo ante faciem Domini. Interim dum meditor, dum curro, dum in viâ sum, antequam veniam, antequam appaream, fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, cum dicitur mihi per singulos dies; *vbi est Deus tuus.*

Aug. med.
cap. 40.

Eia, iam Domine! eia, appare mihi & consolatus ero! Exhibe præsentiam tuam, & cōsecutus ero desiderium meum, reuelala gloriam tuam, & erit perfectum gaudiū meum,

Sit in

Situit in te anima mea , quam multipliciter tibi
caro mea ! Situit anima mea ad Deum fontem vi-
uum ; quando veniam & apparebo ante facie Domini . Quādo venies consolator meus , quem
expe&to ? ô si quando videbo gaudiū meū ,
quod desidero ? ô si satiabor , cūm apparue-
rit gloria tua , quam esurio ! ô si inebriabor
ab ubertate domus tuæ , ad quam suspiro ! ô
si potabis me torrente voluptatis tuæ , quam
fistio ! sint mihi , Domine interim lacrymæ meæ
panes die ac nocte , donec dicatur mihi , Ecce
Deus tuus : donec audiat anima mea , Ecce
sponsus tuus .

Ostende te mihi , consolator meus , videam ^{Aug. soli-}
te , lumen oculorum meorum , veni gaudium ^{loq. cap. 1.}
spiritus mei ; videam te lætitia cordis mei .
Diligam te vita animæ meæ . Appare mihi , de-
le&tatio mea , solatium meum dulce , Domi-
ne Deus meus , vita mea , & gloria tota ani-
mæ meæ !

*Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et
volabo et requiescam?* Psal. 54.

43.

XIII.

Quis mihi dabit pennas sicut columbae, & volabo & requiescam?
Psalm. 54.

Magne opifex rerum generis mortalibus origo,
 Corpora nostra tua sunt fabricata manu.
 Si tamen aduersis liceat contendere verbis,
 Quos habeant natus corpora nostra querar.
 In tria ius homini vastissima regna dedisti;
 In maria, in terras, aetheriasq; domus:
 Tanta sed ut iustis tria regna gubernet habenis.
 Non quantum hac possit machina, robur habet.
 Page, parum timide temeraria verba loquenti,
 Plus operi vity, quam reputetur, inest.
 Mox abesse homini fertur, doluisse fenestram,
 Cetera tam nitida membra probasse domus:
 Sed fueritne foris, fueritne foraminis vsus,
 Lis erit arbitrio Mome, secunda tuo.
 Officit humanae me iudice, turpius edi,
 Nulla quod obsequium squamma vel ala ferat.
 Non quod opus squammis ut terra regatur & aliis;
 Imperium terra squamma nec ala iuuat.
 Sed simul aetherias homo cum moderetur habenas,
 Et simul equore & cœrula sceptra plagæ;
 Quâ nisi sint pinnæ, tumidas reget ante procellas?
 Quâ nisi sint penna, nubila lege premet?
 Ut votet, aeriâ volucris petit ardua, pennâ;
 Piscis ut equor aret, squammea pinna facit.

Sed

Sed neq₃ pinna vices homini , neq₃ penna ministrat,
 Et simul hic fluctus & simul Astra reget?
 Nec pelago piscis, neque nubibus imperat ales,
 Cur opus his, pennâ, remigioq₃ suis?
 Scilicet, ingenij minus , orbis & artis habere,
 Ni streperet pennis stridula musca suis.
 Nec stabili geminus penderet cardine mundus,
 Bina nisi querulas ala moueret apes.
 Quid, quod & in triplici, volucrum vilissime, regno,
 Principis instar, iter Merge natator, agas:
 Et modò gramineâ pedes expatieris in herbâ;
 Mox avis, alta petas; mox freta nauta, seces.
 Quin potius triplicis cessit tibi regia mundi,
 Per tria qui pennis hospita regna volas?
 Aut tria si fuerint hominis loca credita cura,
 Cur homini, triplici non licet ire viâ?
 Carulus equorei Nereus pater ipse profundi,
 Non nisi squammigeris, currere fertur equis:
 Iuppiter, aërium qui flectere singitur orbem,
 AEtheris, ipse vehens alite; carpit iter.
 Nec leuitas hominem celeri fert plumea pennâ,
 Nec liquidas pinnâ remige findit aquas.
 Et flectet geminum iustis sine viribus, orbem,
 AEthere factus avis, factus in amne ratus
 Ut tamen vndifrag₃ careat moderamine penna,
 (Plurima cum pinnis corpora cassa natent).
 At sine præpetibus nulli patet ardua pennis,
 Quæ patet aligero Regia sola gregi:
 O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
 Altaq₃ siderea visere regna plagæ!

Aspice, quos inter iaceat mea patria mores,

Indignus patriæ nomen habere locus.

Aspice, nec quod amem volucres, mirabere pennas,

Me grauior, quam quæ Persea, caussa mouet.

Pegasis utinam rapiar super aethera plantis,

Aut moueat volucres Persicos ala pedes!

Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, ceras,

Icarijs quamuis fabula labar aquis!

Aut lapsas agitem pennato pectore plumas,

Quas vulsit vario picta columba sinu!

Astra columbinis meditabor protinus alis,

Et ferar ante tuam, Iuppiter ales auem.

O stulta volucres, gens natæ palustribus vlnis,

Sueta cauernosos turba natare lacus!

Non ego, si vestras mihi Dædalus applicet alas,

Littora vel scopulos imaq; saxa legam.

Non ego, flumineæ volitem leuis accolaripæ,

Aut mea percussas penna flagellet aquas;

Non mea torpeutes circumvolet ala paludes;

Vi propior segnes radit hirundo lacus.

Non mea, ceu mæstis Ceyx dum plangitur vndis,

Humida vicino se lauet ala freto.

Persequar aetherium sublimior ales Olympum,

Altaq; mox solitis nisibus astra petam.

O quondam felix hominum, modò turba volucrū,

Quos amor, in celeres iraq; vertit aues!

Cur mea non capiunt agiles quoq; brachia plumas.

Induit aut motas hispida penna manus?

Quot ludunt liquidis examina plumea campis,

Ali gerog; secant nubila celsa pede!

Si mibi, Nise, tuo plumescant brachia fato,
 Cruraq; Scyllais vestiar hirta comis;
 Si leuis Aōnio fierem certamine pica,
 Aut, Cytheraea, tuā verterer ales aue;
 O mea si tangant aliquod suspiria Numen,
 Muter ut in pennas casta columba, tuas!
 Scilicet adiectâ, ceu Chionis ales, oliuâ
 Reppetijt notæ tecta Noëa ratis;
 Protinus aligeris raperer super aethera velis,
 Nostra nec has iterum viseret ala plaga.

Quis

*Quis mihi dabit pennas sicut columba,
& volabo & requiescam? Psal. 54.*

INARDESCIT & suspirat omnis peregrinus in saeculo. Patria bona, patria cœlestis, patria contemplationis, Angelorum patria! ubi nullus moritur, quo nullus hostis admittitur. Patria ubi habes sempiternum Deum amicū, ubi nullum timeas inimicum,

*Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo
& requiescam? Nihil mihi tam dulce, quam
cum Domino meo esse, præbe, mihi, rogo,
pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum.*

*Quas pennas, nisi duas alas, duo præcepta
charitatis, in quibus duobus præceptis tota
lex pendet & Prophetæ has alas, has pennas,
si recipiam, possum fugere à facie tuâ ad fa-
ciem tuam; & à facie irati ad faciem placati.
Iam volemus spe & desiderio habentes alas
geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc sit
spes nostra, hæc sit consolatio nostra. Reci-
piamus pennas per charitatem, quas amisimus
per cupiditatē; cupiditas enim viscum facta
est pennarum nostrarum; elisit nos de libertate
aëris nostri, id est, aurarum illarum liberarū
spiritus Dei. Inde elisi perdidimus pennas, &
fuimus quodāmodo captiuati in aucupis po-
restate. In istâ vitâ, inter tanta scandala, inter
tam multa peccata, inter tantas turbas ten-
tationum quotidianarum, quotidianarum
sugge-*

Augustin.
serm. 145.
de temp.

Aug. med.
cap. 37.

August. in
Psal. 138.

suggestionum malarum: quid facio?

Ambr. de
fuga &
culi cap. 5.

Omne tempus in sollicitudine, omnis vita in molestijs: in medio, inquit, laqueorum ambulas, & alius; in via quâ ambulat, extētos sibi, sed absconditos laqueos querebatur, ne deprehēsūs caderet; volebat fugere sicut passer, sed adhuc laqueus conīritus non erat. Perīte, inquit, fuga à me. Grauatus habebat pennas per illam tenebrosam aquam in nubibus aëris, & fortasse euolare non poterat. Denique illas pennas quærebatur accipere, ut euolaret & requiesceret sicut scriptum est: *Quis mihi dabit pennas sicut columbae, & volabo & requiescam?*

Ambr. 1.4.
in cap. 4.
Luc.

Etenim quasi clavis quibusdam suffigitur anima, corporis voluptatibus, & cum semel adhæserit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest. vnde descendit, sine Dei fauore reuolare. Actuum enim suorum laqueis vincita & deliciarum sacerularium illecebris obnoxia iam tenetur.

Ambr. ser.
70.

Volare non potest nisi quod purum leue atque subtile est, cuius nec sinceritas intemperantiâ retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole grauatur. Grauari autem volatum dico non tam mole membrorum quam delectorum; vnde puto etiam in ipsis aibus ideò velocius columbam pñè præ omnibus volitare, quòd alacritatem & innocentiam comitetur. Denique S. Dauid cum puritate mentis volare concupiseret, non alterius animan-

animantis nisi columba optauit alas; dicens, quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & requiescam! Intelligebat enim quod altiora facilius penetratur simplicitate mentis, quam levitate pennarum.

Conceperat amorem verbi Dei, & cupiebat ad ipsum volatu celeri peruenire dicēs: *Quis dabit mihi pennas, sicut columba, & volabo & requiescam?* volabo sensibus, volabo intellectibus spiritualibus, & requiescam, cum apprehendero sapientiae & scientiae eius thesauros. Puto enim, quia sicut qui mortem CHRISTI recipiunt, & mortificant membra sua super terrā, confortes efficiuntur similitudinis mortis eius; ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti recipiunt, & sanctificantur ex eo, & donis eius repletur (quia ipse in specie columba apparuit) etiam ipsis columba fiant, ut de terrenis & corporeis locis euolent ad cœlestia, pennis Sancti Spiritus eleuati.

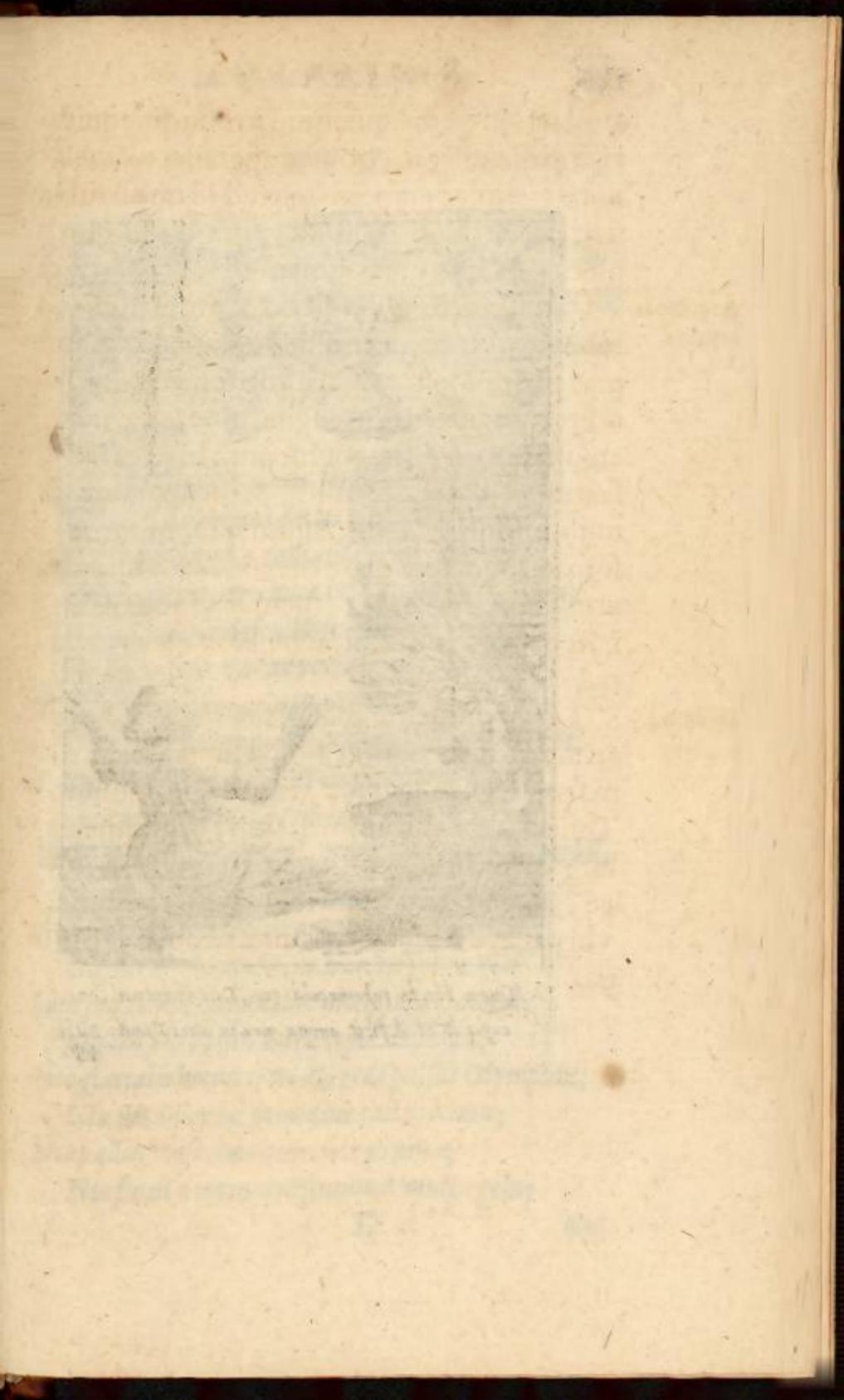
Bene factum est ut pennas acciperetis sicut columba, & volaretis ad requiescendum. Nam in terrā non erit requies, sed labor & dolor & afflictio spiritus. Quid ergo timēdum est sic volanti? nisi fortè cadauer, vel simile aliquid videat in terrā, cuius desiderio tractus, videatur à venatoribus illis pessimis, & preparatis laqueis capiatur, & sint nouissima hominis illius peiora prioribus?

Etenim tamdiu transilire debemus, quicquid August. in Psalm. 76.

quid nos impedit, quicquid irretit; quicquid
visco quodam illigat, & onere aggrauat *volatum nostrum* donec perueniamus ad id quod sufficit, ultra quod nihil est, infra quod sunt omnia, ex quo sunt omnia.

Aug. med. cap. 37. Da, quæsio, toto desiderio & omnistudio, tendere quo te ascendisse credimus, ut in præsenti quidem miseriâ solo teneat corpore, tecum autem sim cogitatione semper & auditate; ut ibi sit cor meum, ubi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incóparabilis, multumque amabilis. Assumat Domine, assumat, rogo, spiritus meus pennas & volitet & non deficiat, volet & perueniat usque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriae tuae.

Ibidem. Tene cor meum manu tuâ, quia sine te ad altiora non rapitur, illic festino, ubi summa pax regnat & iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, ut te duce, ascendat ad illam regionem libertatis, ubi pascis Israhel in æternum pabulo veritatis.

Quam dilecta tabernacula tua, Dñe virtutum! Con-
cupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Psal. es.
44.

X I V.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum ! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Psalm. 83.

O Qui sidereas ducis fortissime turmas,
Cui cingant decies millia mille latus!
Quam tua Regisico radiant Praetoria luxu!
Mens stupet, & tantæ languet amore domus,
Mœnia Tænario defendunt marmore muros,
Limina sunt Parus portaque celsa lapis.
Vestibulo rutilant adamantium lumine value,
Amplaque magnificus culmina splendor habet.
Fulgurat excelsis fuluum laquearibus aurum,
Et camera aurata cedrina fulta trahe.
Tectum angustum, ingens, gemmisque auroque superbum,
Quale putes ipsum posse decere Deum.
Stratus humi calcatur onyx, vitreiisque plateas
Stellarum fundant, marmora fulua, globi.
Iam sua temperies placido mitissima Cælo est;
Qualis ubi vernis aura tepet Zephyrus;
Nec glacialis hiems tremulo pede pulsat Olympum,
Icta nec hiberna grandine tecta sonant;
Nec pallent viso morituræ sole pruinæ;
Nec flant marmoreo flumina vincita gelu;

D d

Nec

Nec coquit aestuui Cererem iuba sua leonis,
Solsticij medius nec furit igne dies.
Nec viridis folijs sanguis feruore recedit.
Nec tostus nimio sole fatiscit ager.

Perpetuum ver astra colunt, frigusq; caloremq;
Inter, Cœlicole tempora veris agunt.

O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
Quam tua præ terris inuidiosa domus!

Quin absunt gelidi brumaæ intractabilis imbræ,
Quiq; regat madidos imbrifer hœdus agros;
Æoliq; silent animæ tranquilla per alta,

Quassaq; nec venti murmure spica tremit.
Stat placidus positus Aquilonum flatibus aether,

Seruat & aternus longa serena tenor.

Sed neque flammætes liquido lauat æquore curruis,
Nec subit occiduas Sol fugitiuus aquas.

Nec premit astra dies, necq; Sol fugat aethere stellas,
Nec premitur lassus nocte fugante dies.

Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris,
Nigraq; subducto somnia sole vocat.

Exulat aethereis longè nox horrida terris,
^{legnat} Et nunc aeterno lumine clara dies:

Clara dies, iucunda dies, setemplice Phœbi,
Fulmineam nostri lampada, luce premens.

O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
Quam tua præ terris inuidiosa domus!

Sollicitæ procul hinc, profuere cubilia curæ,
Et metus & tristiluridus ore dolor,
Et caput atrato luctus velatus amictu,
Lessu, & impexis nania mœsta comis.

Et labor & toto gemitus proscriptus Olympos,
 Et lis & rabidi iurgia rauca fori,
 Rixæq; inuidieq; cruentaq; sanguine bella,
 Monstraq; quæ secum plurima, bella trahunt.
 Pauperies febrisq; famesq; sitisq; luesq;,
 Quæq; sequi solitæ Martia castrâ neces.
 Hic clausæ Bello portæ, & sine militis armis
 Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
 Non galeæ, non scuta micant, non classica clangunt,
 Mitescunt positis aurea saecula tubis.
 Tabifaciq; absunt, examina pallida, morbi,
 Quæq; cohors Letho prævia sternit iter.
 Quin etiam Letho interdictum mœnibus vrbis,
 Nec quidquam in Superum corpora iuris habet.
 Latitiæ data cura domus, quæ sedula fletum
 Elysij longè sinibus arcet agri,
 Instruit auratis conuiuia Regia mensis,
 Quas recreant festis gaudia sancta incis.
 Non quia Cœlicolæ dapibus ieunia soluant,
 Aut vllus Superum proluat ore liquor.
 Absq; epulis, hic omnis amor compressus edendi,
 Omnis & absque meri munere pulsas sitis.
 Non istis temerant Superi conuiuia mensis,
 Aut Regio similes suggestit illa dapes.
 Elysium sine carne epulas Bacchoq; ministrat
 Cœlestes onerant, incognita ferula lances,
 Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
 Ambrosiae, Superos hilarat, quis nescio, succus,
 Deus, & etherio nectare potus alit;

Sicq; super strato eternū discubitur ostro,
 Gaudet & auratis gens epulata toris.
 Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hymnos,
 Et salit, & rutilam sub pede plaudit humum.
 O qui sidereas habitas Rex maxime sedes,
 Quot tua delicijs affluit illa domus!
 Iam flagrat & studio nimis inflammata videndi,
 Mens desiderio deficit egra suo.

Quām dilecta tabernacula tua Domine
 virtutum! concupiscit & deficit ani-
 ma mea in atria Domini. Psal. 83.

Aug. med.
 cap. 25.

MATER Hierusalem, Ciuitas sancta
 Dei, charissima sponsa CHRISTI, te
 amat cor meum, pulcritudinem tuam amat
 cor meum, pulcritudinem tuam nimium de-
 siderat mens mea. O quām decora, quām
 gloria, quām generosa tu es. Tota pulcra
 es, & macula non est in te. Felix anima mea,
 semperque fœlix in sœcula, si intueri merue-
 ro gloriam tuam, beatitudinem tuam, pul-
 critudinem tuam, portas & muros, & pla-
 teas tuas, & mansiones tuas multas; nobi-
 lissimos ciues tuos, & fortissimum Regem
 tuum in decoro suo. Muri namque tui ex la-
 pidibus pretiosis; portæ tuæ ex margaritis
 optimis; plateæ tuæ ex auro purissimo, in
 quibus iucundum alleluya sine intermissio-
 ne concinatur; mansiones tuæ multæ, qua-
 dris

dris lapidibus fundatæ, saphyris constructæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, nisi mundus, nullus habitat inquinatus. Speciosa facta es & suavis in delicijs tuis, mater Hierusalem; nihil in te tale, quale hinc patimur, qualia in hac miserâ vita cernimus. Non sunt in te tenebræ, aut nox, aut quelibet diuersitas temporum, sed Deus de Deo, lux de luce, Sol Iustitiae semper illuminat te, Agnes candidus & immaculatus, lucidum & pulcerrimum est lumen tuum; Sol tuus & claritas tua, & omne bonum tuum, huius pulcerrimi Regis indeficiens contemplatio: Ipse Rex Regum in medio tui, & pueri eius in circuitu eius.

Ibi Hymnicidi Angelorum chori. Ibi societas supernorum Ciuiū. Ibi dulcis solennitas omnium, ab hac tristi peregrinatione ad tua gaudia rediutum. Ibi Prophetarum prouidus chorus. Ibi duodenus Apostolorū numerus. Ibi innumerabiliū Martyrum victor exercitus. Ibi Sanctorum Confessorum facer conuentus. Ibi veri & perfecti Monachi. Ibi sanctæ mulieres; quæ voluptates sæculi, & sexus infirmitatem vicerunt. Ibi pueri & puellæ annos suos sanctis moribus transcederunt. Ibi oves & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaserunt. Exultant omnes in proprijs mansionibus, dispar est gloria singulorū, sed communis est lætitia om-

nium. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus est ibi omnia in omnibus ; quem sine fine vident, & semper videndo in eius amore ardent, amant & laudant, laudant & amant. Omne opus eorum laus Dei sine fine, sine defectione, & sine labore. Felix ego & verè in perpetuum felix, si post resolutionem huius corpusculi, audire meruero illa cantica cœlestis melodiarum, quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ ciuibus beatorumque spirituum agminibus! Fortunatus ego, nimiumque beatus, si & ego ipse meruero cantare ea, & assistere Regi meo & Duci meo!

Aug. med.
cap. 22.

O tu vita, quam præparauit Deus ijs, qui diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulcra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitia, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, vita totius elegatiæ & dignitatis plenissima, vbi non est aduersarius impugnans, vbi nulla peccati illecebria, vbi est amor perfectus, & timor nullus, vbi dies æternus & unus omniū spiritus, vbi Deus facie ad facié cernitur, & hoc vitæ cibo, mēs sine defectu satiatum. Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tua auido corde. Quanto plus valeo mecum considerare, tanto plus amore tui lagaeo, tui vehementi

hementi desiderio tuiq; dulci memoriâ admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, statu mentis erigere, affectum animi cōseruare. Libet sanè de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre; de tuâ beatitudine & gloriâ quotidie legere & lecta s̄epiūs corde reuoluere, vt vel sic possim ab huius mortalis peritutæq; vitæ ardoribus, periculis & sudoribus sub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio transire & transiens, sinu tuo fessum caput dormitus vel paululum reclinare. O tu vita felicissima! ô Regnum verè beatum carens morte, vacans fine! cui nulla tépora succedunt per ævum, vbi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, vbi victor miles, illis hymnidicis Angelorum sociatus choris, cantat Deo sine cessatione canticum de canticis Sion.

Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilenæ, quæ melodiæ ibi sine fine decantantur! sonant enim semper melliflua hymnorum organa, suauissima Angelorum melodia cantica canticorum mira, quæ ad laudem & gloriam tuam à supernis ciuibus in perpetuum decantantur.

O anima, suspira ardenter, desidera vehementer, vt possis venire ad illam supernam Ciuitatem, de quâ tam glorioſa dicta sunt, in quâ sicut latantium omnium habitatio est!

Quanta erit illa felicitas, vt nullum erit
D d 4 malum,

Aug. manus
cap. 24.

22. de malum, nullum latebit bonum ! vacabitur
 Cimit. Dei, Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus!
 Cap. 30. Admoneor etiam sancto Cantico, vbi lego:
*Beati qui habitant in domo tuâ Domine, in secula
 sæculorum laudabunt te. omnia membra & vis-
 cera incorruptibilis corporis, quæ nunc vi-
 demus per v̄sus necessitatis varios distribu-
 ta, quoniam tunc non erit ipsa necessitas; sed
 plena, certa, secura, sempiterna felicitas,
 proficient in laudibus Dei.*

Vera ibi gloria erit, vbi laudantis nec er-
 rore quisquam nec adulazione laudabitur.
 Verus honor, qui nulli negabitur digno, nul-
 li deferetur indigno. Vera pax ibi est, vbi ni-
 hil aduersi nec à seipso, nec ab alio quisquā
 patietur. Præmium virtutis erit ipse, qui vir-
 tum dedit, eique seipsum, quo maius nihil
 possit esse, promisit. Quid enim est aliud
 quod per Prophetam dixi: *Ero illorum Deus, &*
*ipsi erunt mihi plebs; nisi ego ero vnde satien-
 tur, ego ero quæcumq; ab hominibus hone-
 sta desiderantur, & vita & salus & victus &
 copia & gloria, & honor, & pax, & omnia
 bona?* sicut enim & illud rectè intelligitur,
 quod ait Apostolus, *vt sit Deus omnia in omni-
 bus ipse finis erit desideriorum nostrorum, qui sine
 fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fa-
 tigatione laudabitur.* vbi vacabimus & vi-
 debimus, videbimus & amabimus, amabi-
 mus & laudabimus. Ecce quod erit in fine,
sine

sine fine. Nam quis alius noster est finis, nisi peruenire ad Regnum cuius nullus est finis?

O Anima, quid dicere valeo, cùm futu-
rum gaudium aspicio? Iam pœnè præ admira-
tione deficio, quia gaudium erit intus &
extra, subitus & supra, circum & circa. Gau-
debis igitur in omnibus, gaudebis de omni-
bus.

O Anima, qualis tibi erit dies illa, cùm ad
hanc felicem choream fueris assumpta, &
cùm omne tormentum tibi (si piè vixeris, si
patienter sustinueris) conuertetur in æter-
num iubilum! Tunc de omnibus his lauda-
bis Dominum Deum tuum, labijs exulta-
tionis, dicens: *Misericordias Domini in æternum
cantabo.*

O domus Dei æterna, post CHRISTI
dilectionem, tu esto lætitia mea & consola-
tio; dulcis memoria tui beati nominis, sit
releuatio mœroris, tædiorumque meorum;
Tædet enim me valde vitæ huius & istius
erumnosæ peregrinationis.

O domus Dei luminosa & speciosa, dile-
xi decorum tuum & gloriam habitationis
gloriæ Domini mei fabricatoris & possesso-
ris tui. Tibi suspireret peregrinatio mea die ac
nocte: tibi inhiet cor meum, tibi intendat
mens mea, ad societatem tuæ beatitudinis
peruenire desideret anima mea.

Quando transibo in illam admirabilem
& pul-

Bonau. so-
lilo. cap. 4.

Bonau. so-
lilo. cap. 4.

Ambri. in
orationib.

Ambri. in
orationib.

August.

med.c.37. & pulcerimam domum tuam, vbi personat vox lætitiae & exultationis in tabernaculis Iustorum? Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te! Beati & verè beati, quos elegisti & assumpsisti in illam Cœlestem hæreditatem. Ecce sancti tui, Domine, florent ante te sicut lily; replentur enim ab uertate domus tua & torrente voluptatis tua potas eos, quoniā tu es fons vitæ. O quām mira, quām pulchra, quām acceptabilia sunt domus tua habitacula, Domine virtutum, concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea! Domine dilexi decorem domus tua, locum habitationis gloria tua. Vnam petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vita mea.

Aug; soliloq.ca. ss.

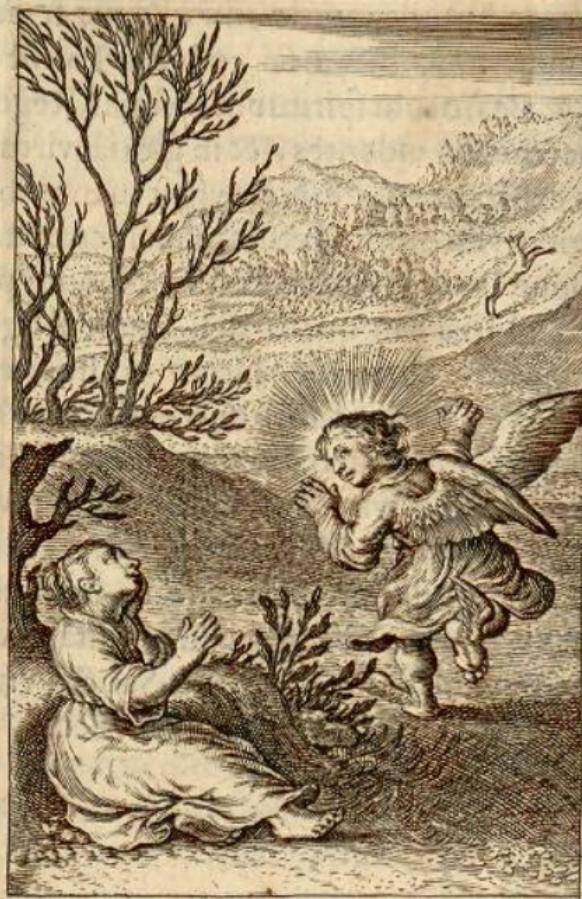
O verè beati! ô terque quaterque beati, qui iam omnium malorum exuti, securi de suâ immarcessibili gloriâ ad te, Regnum decoris, peruenire meruerunt! ô æternum Regnum, Regnum omnium sæculorum! ubi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem sensum, in quo sanctorum animæ requiescunt, & letitia sempiterna super capita eorum; gaudium & exultationem obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus. O quām gloriosum est Regnum, in quo tecum, Domine, regnant omnes Sancti.

*Greg. in
Psal. 7.
pœnitent.*

Ibi est lux sine defectu, gaudium sine gemitu; desiderium sine poenâ, amor sine tristitia;

stitiâ; satietas sine fastidio; sospitas sine vi-
tio, vita sine morte, sanitas sine languore. Ibi
sancti & humiles corde, ibi spiritus & ani-
mæ iustorum, ibi cuncti cœlestis Patriæ ci-
ues, & Beatorum spirituum ordines, Regem
in decore suo videntes, & in gloriâ virtutis
eius exultantes. Perfecta viget in omnibus
charitas, una omniū lætitia, una iucunditas.

Bone Iesu, verbum Patris, splendor pa-
ternæ gloriæ, in quem desiderant Angeli
prospicere, doce me facere voluntatem
tuam, ut à spiritu tuo bono deductus, ad
beatam illam perueniam Ciuitatem, ubi est
dies æternus, & unus omnium spiritus; ubi
est certa securitas & secura æternitas, & æ-
terna tranquillitas, & tranquilla fœlicitas,
& fœlix suauitas, & suavis iucunditas; ubi
tu Deus cum Patre & Spiritu Sancto viuis
& regnas per infinita sæculorum sæcula,
Amen.

*Fuge dilecte mi, et assimilare caprea, hinnulogz
ceruorum super montes aromatum. Cantic. 8.*

45.

X V.

Fuge dilecte mi, & assimilare ca-
preæ hinnuloq; ceruorum super
montes aromatum. *Cant. 8.*

O Cyus aspectu, mea Lux, te proripe nostro;
Ardeo, nec tantas mens capit ista faces.
O mala, quæ dudum timui tibi dicere verba!
Quam, mea Lux, mallem dicere posse, mane.
Non etenim tua me præsentia tempore lassat.
Ah sine te, grauis est quilibet hora mihi!
Sed prohibent nimis incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, condefacem.
Hac mihi Tu fateor, si iussa aliquando dedisses,
Exanimis misero lapsa dolore forem.
Parce, iubet sauis Amor ignibus, haud ego mando,
Stare velim totos in mea vota dies:
Si possem, cuperem non persuadere quod hortor,
Si potes, inuitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux, monitis neq; flectere nostris,
Nec, precor, audieris quæ modò iussa dedi.
Trans mare præcipites rapiant verba irrita Cauri,
Non mea, sed stolidi verba fuere metus.
At prohibet rapidus fibras qui pascitur ardor,
Aestuo nec tantas mens capit ista faces.
Ergo fuge & celeres pedibus præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sed fuge respiciens, tamquam discedere nolles,
Ut qui spectari, dum fugit, ante cupit.

Deus in Ephremi cùm pectori ferueret ignis;
 Non ego par flammæ quin fugis, inquit, Amor?
 Ille triumphato clarus Xauerius Indo,
     Saucius et heri à pectora sapè face;
 Cœlestis quoties ardebat arundinis ictu,
     Ah satis est, satis est! dicere suētus erat.
 Cùm flagrat iuuenis sceptri laus magna Poloni,
     Corda rigat gelidis Stanislaüs aquis.
 Quis mea pectoribus compono pectora tantiss?
     Non ego sum toti, lux mea, par ^{par flamma} _{cordo sagam} pharetrae.
 Carpe fugam, pedibusq; leues præuerte capellas,
     Antevola ceruos, ante uola hinnuleos.
 En iuga vicino cœlos tangentia cliuo,
     Thuris vbi madido cortice gutta tumet;
 Cedrus vbi, Laurusq; & copia plurima Myrræ,
     Mixtaq; puniceis Cynnamo lata crocis.
 Huc fuge pennigeris super alta cacumina plantis,
     Seu tua, Mons Amana, Libane siue tua?
 Alta super iuuenum fastigia Seraphicorum,
     Cherubicosq; apices, Astraq; summa super.
 Scilicet insoliti non sunt his montibus ignes,
     Pectora quos imis vallibus ista timent.
 Una potest flammare meas scintilla medullas,
     Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
 Carpe fugam, pedibusq; leues præuerte capellas,
     Anteuola ceruos, ante uola hinnuleos.
 Sic tamen, ut fugiens oculis hic sapè recurras,
     Longius aspectu néve vagere meo.
 Qualis at oppositum spectat soror aurea Phœbum,
     Cùm plus de radys, quo magè distat, habet.

Parce

Parce, suas vires, mea lux, vitiumq; fatenti,

Nec tecum possum vivere, nec sine te.

Ardeo, si properas; rigo, si fugeris; hei mi,

Et procul, & præsens, igne gelug; noces!

Quid facies, mea lux, sine te non esse volentis?

Fac caleam, toto non tamen igne cremer.

Ergo fuge, alipedesq; celer præuerte capellas,

Antevola ceruos, antevola hinnuleos.

Interea viridem fabricabor arundine cannam,

Et referet laudes fistula facta tuas.

Post, vbi vox longo modulamine fessa filebit,

Ore silente nouum dextra capesset opus.

Arboribusq; meos folijq; insculpet amores,

Amborumq; uno cortice nomen erit.

Scriptaq; præteriens ne noscat signa viator,

Littera confusum nomen virumq; teget.

Post opus hoc, reliqua si quæ super hora diei,

Illa mihi in somnos hora quietis erit.

Sic tamen ut vestris sit mixtus imagine somnus,

Et mihi stes clausos per uigil ante oculos.

Dum loquor, en tacitis gliscunt incendia flammis,

Ocyus ingratam lux mea carpe fugam.

Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videris;

Vtq; breui redeas, non Tibi dico Vale.

Fuge

Fuge dilecte mi, & assimilare caprea;
hinnulog̃ ceruorum, super montes
aromatatum. Cant.8.

Guil. Ab-
bas apud
Delrio in
c.8. Cant,

SPONSVS plerumque præproperè & præ-
 maturè fugatur, & ante tempus dicitur
 ei, *Fuge.* quippe tempus manendi sponso &
 tempus fugiendi. Tempus dicendi ei; *Mane*
nobiscum Domine; & tempus dicendi ei; *Fuge*
dilecte mi. Tempus dimittendi eum, & tem-
 pus dicendi ei: *Non dimittam te nisi benedixeris*
michi, nisi auxeris incrementa frugum iusti-
 tiae meæ, ut suo tempore dimittam te.

Beda in c.8
Cant.

[*Sed*] quis eum quem diligit, à suâ fugare
 præsentia velit? quod ergo ait, *Fuge dilecte mi,*
 non optando loquitur, sed eius potius vo-
 luntate feruendo.

Author
 Scalæ Pa-
 radyfi, to. 9
 Aug. ca. 5.

Sicut enim in quibusdam carnalibus offi-
 cijs adeò vincitur carnis concupiscentia,
 quod omnem visum rationis amittit, & si
 homo quasi totus carnis; ita meritò in hac
 superna contemplatione, ita consummuntur
 & absorbentur carnales motus ab ani-
 mā, ut in nullo caro spiritui contradicat.

I&em c. 6.

Numquid huius consolationis & lætitiae
 testes sunt & nuncij, suspiria & lacrymæ? Si
 ita est, noua est antiphrasis ista & signifi-
 catio inusitata; sed quid huius secreti collo-
 quia proferimus in publicum?

Dimitte

Dimitte me, iam enim ascendit Aurora: datâ ^{Idem c. 7.} ergo benedictione, mortificato neruo fe-
moris & mutato nomine de Iacob in Israël,
paulisper secedit Sponsus, diu desideratus,
citò elapsus.

Sed ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne
existimes te contemni, si paulisper tibi sub-
trahit sponsus faciem suam. Omnia ista coo-
perantur in bonum, & de accessu & recessu
lucrum acquiris; tibi venit, tibi & recedit; ve-
nit ad consolationem, recedit ad cautelam,
ne magnitudo consolationis extollat te.
Hanc gratiâ cum vult & quando vult Spon-
sus attribuit, non iure hæreditario posside-
tur. Vulgate proverbum est, quod nimia
familiaritas parit contemptum. Recedit er-
go, ne forte nimis assiduus, contemnatur, &
absens magis desideretur, desideratus audi-
dius quæratur, diu quæsitus tandem gratius
inueniatur. Ne ergo exilium deputemus pro
patriâ, arrhâ pro pretij summâ, venit spon-
sus & recedit vicissim, nunc consolationem
afferens, nunc vniuersum statum nostrum
in infirmitate commutâs, paulisper nos per-
mittit gustare, quam suavis est; & antequam
plenè sentiamus, se subtrahit, & ita quasi
alis expansis supra nos volitans prouocat
nos ad volandum.

Meritò proinde quærenti illum anima ref-
pondetur. *Altissimum posuisti refugium tuum.* ^{Bern. ser.} ^{9. super.}

E e

Neque

*Beati qui
habit,*

Neque enim sic Deū sitiens anima, aut cum Petro, ei in terreno monte. Facere tabernaculum, aut cum MARIA deinceps, eum tangere vult in terrā, sed planè clamat: *Fuge dilecte mi, assimilare caprea, hinnuloq, ceruorum.*

*Ambr. in
bono mor-
ti cap. 5.*

Hortatur enim, vt fugiat sponsus, quia iam sequi potest etiam ipsa terrena fugientem. Dicit autem, *vt similis sit damula, quæ euadit de retibus.* Vult enim & ipsa fugere & euolare supra mundum.

*Beda in
c. 8. Cant,*

Assimilare caprea, hinnuloq, ceruorum super montes aromatum; multūm optando ac supplicando prosequitur, sciens hanc sibi maximam in præsenti vitâ esse fœlicitatē; vt quia continuâ visione non valet, saltem crebrâ eius visitatione cōfoletur, quæ nimirum fœlicitas illis solūm conceditur, qui contēptu terrestriū & gaudiorū appetitu cœlestium, appellari spiritualium merentur montes aromatum. assimilatur enim *caprea hinnuloq, ceruorum apparentibus super montes aromatum,* cùm rursus, vt opportunū ipse iudicauerit, collatâ ibi luce sui præfidij, siue obsidentia tentationū pericula tollit, seu consueta quæ subtraxisse videbatur, virtutum dona restituit: constat enim de nostrâ paruitate, quia nequaquam uno atq; in dissimili modo semper orationum dulcedini insistere, lacrymas (vel pro reatus nostri cōscientiâ, vel pro desiderio patriæ cœlestis) fundere valemus;

ita vt

Ita ut nonnumquam multum conati , his
vti bonis nequeamus. Ac rursus aliquando,
etiam minus ipsi studentes , horum copiam
potiamur. Quod, unde agitur, nisi nunc fu-
git dilectus ; nunc mentem nostram reuisit.

Quis verò mihi huius mutabilitatis refe- Bern.ser.
ret Sacramenta? quis mihi explicet ire, & re- 75,in Cát.
dire Verbi? numquid leuitate virtutis sponsus?
sensu animæ, non motu verbi, ista fieri sen-
tiamus. Cum sentit gratiam , agnoscit præ-
sentiam ; cum non, absentiam queritur , &
rursum præsentiam quærerit : sed fortè ideo se
subtraxit sponsus, quo audiūs reuocaretur,
teneretur fortius ? Nam & aliquando simu-
labat se longius ire ; non quia hoc volebat,
sed magis volebat audire: *Mane nobiscum quo-
niam aduerserastit.* Nunc verò constat in ani-
mâ fieri huiusmodi vicissitudines euntis &
redeuntis verbi, sicut ait: *Vado & venio ad vos.*
Item, *modicum & non videbitis me.* O modi-
cum & modicum! o modicum longum! Pie
Domine, modicum dicas, quod non vide-
mus te? saluum sit verbum Domini mei,
longum est; & multum valde nimis.

Sed fuge dilecte mi , quia non possum ad. Ansel.in
huc sociari tibi in thalamo sicut vis. c.8.Cant.

O vocem dignam auditu dilecti ! vocem Rupet.in
de corde fideli & mente humili ! hoc enim c.8,Cant,
est, quod anima quæuis fidelis & sapiens di-
cere consuevit: Domine non sum digna ut

intres sub te&tum meum ; non sum digna,
vt in me ostendas frequens aliquod præsen-
tiæ vel visitationis tuæ miraculum. *Euge,in-*
quam, dilecte mi, & saltus huiusmodi similes
saltibus *caprae* aut *binnuli ceruorum* effice, non
super me , sed super montes aromatum , su-
per præcelsa merita sanctorum , atque per-
fectorum.

Augu. 10.
confess.
cap. 40.

Aliquando intromittis me in affectum
multum inusitatum introfus , ac nescio
quam dulcedinem; quæ si perficiatur in me,
nescio quid erit, quod vita ista non erit ; sed
rerido in hæc, ærumnosis ponderibus, & re-
forbeor solitis ; & teneor , & multùm fleo,
sed multùm teneor.

Aug. solilo
cap. 22.

Domine consolator meus; in hac vitâ re-
nuit consolari anima mea , vt digna habeatur
consolationibus æternis.

S Eu. in
vitâ suâ.

Recede à me , Domine , parumper ; quoniam
vasis huius infirmitas ferre non potest.

SYLLABVS

LIBRI PRIMI

GEMITVS

ANIMÆ POENITENTIS.

I.

A Nima mea desiderauit te in nocte. Isaix 26.

I I.

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea
ante non sunt abscondita. Psalm. 68.

I I I.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum,
sana me Domine, quoniam conturbata sunt offa
mea. Psalm. 6.

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum,
& dimitte vniuersa delicta mea. Psalm. 24.

V.

Memento quæso quod sicut lutum feceris me, &
in puluerem reduces me. Iob. 10.

V I.

Peccavi: quid faciam tibi, ô custos hominum!
quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7.

V I I.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me
inimicum tuum? Iob. 13.

Ec 3

VIII.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hier.9.

I X.

Dolores inferni circumdederunt me, praeoccupauerunt me laquei mortis. Psalm.17.

X.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Psalm.142.

X I.

Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum. Psalm.68.

X I I.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus? Iob.14.

X I I I.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui? dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum. Iob.11.

X I V.

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Deut.32.

X V.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitis. Psalm.30.

S Y L L A B V S
 LIBRI SECUNDI
V O T A
^{Desideria}
 ANIMÆ SANCTÆ.

I.

Concupiuit anima mea desiderare iustificatio-
 nes tuas.Psal.118.

I I.

*Vtinam dirigantur via meæ ad custodiendas
 iustificationes tuas.Psal.118.*

I I I.

*Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non mo-
 ueantur vestigia mea.Psal.16.*

I V.

*Confige timore tuo carnes meas, à iudicys enim
 tuis timui.*

V.

*Auerte oculos meos ne videant vanitatem.
 Psal.118.*

V I.

*Fiat cor meum immaculatum in iustificationi-
 bus tuis, vt non confundar.Psal.118.*

V I I.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commo-
 remur in yllis.Cant.7.*

VIII.

V I I I.

Trahi me post te, curremus in odorem vnguentorum meorum. Cant. 1.

I X.

Quis mihi dedit te fratrem meum fugientem ubera matris meae, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam menem despicat. Cant. 8.

X.

In lectulo meo, per noctes, quæsui, quem diligit anima mea; quæsui illum, & non inueni. Cant. 3.

X I.

Surgam & circuibo ciuitatem; per vicos & plateas, queram quem diligit anima mea; quæsui illum, & non inueni. Cant. 3.

X I I.

Num quem diligit anima mea, vidi? paullum cum pertransisse eos, inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

X I I I.

Mibi autem adhaerere Deo bonum est; ponere in Domino Deo spem meam. Psalm. 72.

X I V

Sub umbra illius, quem desideraueram sedi.
Cant. 2.

X V.

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra aliena? Psalm. 136.

S Y L L A B V S
 LIBRI TERTII
S V S P I R I A
 ANIMÆ AMANTIS.

I.

A Diuro vos, filiae Ierusalem si inueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langeo. Cant.5.

I I.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amare langeo. Cant.2.

I I I.

Dilectus meus mibi & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies & inclinentur umbras. Cant.2.

I V.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Cant.7.

V.

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant.5.

V I.

Quid enim mibi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Psal. 72.

V I I.

Heu mibi quia incolatus meus prolongatus est,
Ee 5 habi-

*habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola
fuit anima mea ! Psalm.119.*

V I I I.

*Infelix ego homo ! quis me liberabit de corpore
mortis huius? Rom.7.*

I X.

*Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui
& esse cùm CHRISTO Philip.1.*

X.

*Educ de custodiâ animam meam , ad confiten-
dum nomini tuo ! Psal.141.*

X I.

*Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes a-
quarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.*

Psal.41.

X I I.

*Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Psal.41.*

X I I I.

*Quis dabit mihi pennas sicut columba, & vola-
bo, & requiescam? Psal.54.*

X I V.

*Quàm dilecta tabernacula tua , Domine virtu-
tum ; concupiscit & deficit anima mea , in atria
Domini ! Psal.83.*

X V.

*Fuge dilecte mi, & assimilare caprea , binnulog₃
ceruorum, super montes aromatum. Cant.8.*

F I N I S.

F L O R E N T I V S

DE MONTMORENCY,

Præpositus Prouincialis Societa-
tis IESV per Flandro-Belgicam.

CVm Pia desideria à P. Hermanno
Hugone Societatis IESV Sacerdote
conscripta, quatuor designati eiusdem
Societatis Patres legerint probarintq;
potestate ab admod. Reuerend. Patre no-
stro Mutio Vitellesco ad hoc mihi factâ,
ut typis excudantur, permitto. In quo-
rum fidem has litteras manu meâ sub-
scriptas, officij mei sigillo muniui. Bru-
xellæ, 28. Aprilis Anno 1624.

Florentius de Montmorency.

Approbatio Censoris.

HÆc Pia Desideria, Gemitus & Suspiria
animæ Christianæ, Elegijs, Emble-
matis, & SS. Patrum scriptis illustrata à R.P.
Hermanno Hugone Societatis I e s v
Presbytero, peterudita sunt & solida, at-
que perlucidam semitam continent; quâ
æterna Veritas, & vera charitas, & chara-
æternitas obtineatur, ab his qui in tenebris
& in umbrâ mortis sedent ad dirigendos
pedes suos in viam pacis. Datum Bruxellæ
xi. Idus. Nouembris, M. DC. XXIII.

*Henricus Smeyers S. Theologiae Licentiatus
Scholaisticus Bruxellensis Librorum Cen-
sor.*

SVMMA PRIVILEGI.

PHILIPPVS IV. Dei gratiâ Rex
Castellæ, Legionis, Arragoniæ,
utriusque Siciliæ, &c. Archidux Au-
striae, Dux Burgundiæ, Lotharingia, Bra-
bantia &c. Comes Flandriæ, Arthesiæ
&c. Diplomate suo sanxit ne quis citra
voluntatem HENRICI AERTSSENS
Typographi Antuerp. librum cui titulus
est PIA DESIDERIA à R. P. Her-
manno Hugone, Soc. IESV, Presby-
tero edita, proximo sexennio impri-
mat alibi ve impressum in hasce ditiones
invehat venalemve habeat. Qui secùs
faxit, confiscatione librorum, & aliâ
graui pœnâ multabitur, uti latius patet
in litteris datis Bruxellæ 3. Febr. 1629.

Signat

I. Cools.

PRIVILEGI

VERGILIUS. V. EDITIONE. H. I.

ANTVERPIÆ,
Apud HENRICUM AERTSENS,

M. DC. XXXI.

